

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**FARKLI YAYIN POLİTİKASINA SAHİP GAZETELERDE
ÇOCUKLARA YÖNELİK GELİŞTİRİLEN İSTİSMAR
SÖYLEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Furkan ARI

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Abdullah KARATAY

İSTANBUL-2017

**T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**FARKLI YAYIN POLİTİKASINA SAHİP GAZETELERDE
ÇOCUKLARA YÖNELİK GELİŞTİRİLEN İSTİSMAR
SÖYLEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Furkan ARI

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Abdullah KARATAY

İSTANBUL-2017

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet

Program : Sosyal Hizmet

Öğrenci No : 154205021

Öğrenci Adı Soyadı : Furkan ARI

Farklı Yayın Politikasına Sahip Gazetelerde Çocuklara Yönelik Geliştirilen İstismar Söylemlerinin Değerlendirilmesi isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 07.12.2017 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç.Dr. İsmail BARIŞ
(Üsküdar Üniversitesi)

imza

Danışman : Doç. Dr. Abdullah KARATAY
(Üsküdar Üniversitesi)

imza

Üye :Yrd. Doç. Dr. Hasan Hüseyin Taylan
(Üsküdar Üniversitesi)

imza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Nilgün SARP
Enstitü Müdürü

ÖZET

Çocukluk, yüzyıllardan beri tartışılan bir kavram olmuştur. Çocuk, birçok toplumda bir birey olarak görülmemektedir. Bu anlayıştan dolayı da çocuklar hayatları boyunca birçok istismara maruz kalmakta ve maruz bırakılmaktadır. Çocukların maruz kaldığı istismarlar alanları çok çeşitlidir.

Çocukların gündelik yaşamda maruz kaldıkları istismar alanlarından birisi de medyadır. Özellikle günümüzde medya birçok haber üretmekte ve üretilen haber anında tüketilmektedir. Bu hızlı haber üretim sürecinde ise çocuklar bilinçli ve bilinçsiz bir şekilde haberin nesnesi yapılarak istismara uğramaktadırlar. Gazete haberlerinde meydana gelen bu çocuk istismarının çok çeşitli sebepleri vardır. Bu sebeplerin başında gelen ve tezin de konusunu oluşturan gazetelerin yayın politikalarını belirledikleri siyasi söylemler ve egemen güçlerin ideolojileridir. Rekabetin arttığı günümüzde medya kurumları ayakta kalabilmek için bir ideolojiye hizmet etmek zorundadır. Hizmet edilen bu ideoloji ya mevcut hükümetin sahip olduğu egemen ideolojiler ya da muhalif kesimlerin benimsediği alternatif ideolojilerdir.

Gazeteler bu belirlenen ideolojiler ile haberde kullanılan dili ve söylemleri şekillendirmektedir. Bu söylem ve dil çocuk haberlerine de yansımaktadır. Bu tezde farklı yayın politikalarını benimsemiş olan altı farklı gazetede (Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü, Birgün ve Hürriyet) yer alan çocuk haberleri kullanılan dil ve söylemler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular ise söylemlerin, gazetelerin benimsemiş olduğu siyasal ideolojiler tarafından şekillendiğini göstermiştir. Yapılan bu tez çalışmasında bir aylık süreç içerisinde altı farklı gazetede 304 çocuk haberi incelenmiştir. İncelenen bu çocuk haberlerinde gazetelerde kullanılan söylem ve temsiller ile habere konu olan çocuklar en fazla duygusal istismara maruz kalmıştır. Çocuk haberlerinin gazete sayfalarında sıklıkla magazinsel ve sansasyonel sayfalar olarak bilinen ikinci ve üçüncü sayfalarda yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler:Çocuk İstismarı, Medya, Haber, Söylem, Çocuk Temsilleri

ABSTRACT

Childhood has been a controversial concept for centuries. The child is not seen as an individual in many societies. Because of this understanding, children are exposed and abandoned many abuses throughout their lives. The areas of abuse that children are exposed to are very diverse.

Children are exposed to media exploitation in everyday life. Especially nowadays, the media is producing a lot of news and consumed at the moment of the news produced. In this fast news production process, children are being exploited by consciously and unconsciously making news objects. There are a wide variety of reasons for this child abuse that has taken place in newspaper news. One of these reasons is the ideology of the political discourses and ruling forces that the newspapers define the publishing policies. In the days of increasing competition, media institutions have to serve an ideology to survive. This ideology served is alternative ideologies either adopted by dominant ideologies or dissident groups that the current government has.

The newspapers constitute the languages and discourses that are used in the news with these determined ideologies. This discourse and language is also reflected in children's news. In this thesis, children's news in six different newspapers that have adopted different publishing policies have been examined in terms of the language and discourse used. This six newspapers are; Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü, Birgün and Hürriyet. Findings have shown that discourses are shaped by political ideologies, which newspapers have embraced. In this thesis, three hundred four children in six different newspapers were investigated within a one month period. In these children's news, the children who were reported with the speeches and representations used in the newspapers were exposed to the most emotional abuse. It has been seen that child news is often found on newspaper pages on the second and third pages, which are known as magazine and sensational pages.

Keywords: Child Abuse, Media, News, Discourse, Child Representations

ÖNSÖZ

Haber ve gazeteler gündelik yaşamın bir parçası haline almıştır. Gün içerisinde insanlar birçok gazeteye ulaşabilmektedir. Her gün sayısını hatırlayamadıkları haberler okumaktadır. Bu haberlerin birçoğu günlük hayatın bir kesiti olarak gazete sayfalarına yansımaktadır. Gazete sayfalarına yansıyan bu haberlerin bir kısmını ise çocuklar oluşturmaktadır. Çocuklar, bu haberlerde birçok olumsuz söyleme maruz kalarak okuyucunun gözü önünde istismara uğramaktadır.

Çocukların gazetelerde maruz kaldıkları söylem ve istismları araştırmayı amaçladığım bu tez çalışmasında öncelikle ihtiyaç duyduğum tüm bilgi, düşünce ve yöntemleri büyük bir özveri ile paylaşan ve fikir aşamasında sürekli beni motive edip farklı bir çalışma ortaya koymam için çaba harcayan danışmanım Doç.Dr. Abdullah KARATAY'a sonsuz şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans ders süresi boyunca tüm bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan hocalarıma da teşekkür ederim.

Yüksek lisansa başladığım günden bu yana hem maddi hem de manevi desteklerini benden bir an olsun esirgemeyen değerli aileme de minnettar olduğumu belirtmek ister, saygı ve şükranlarımı sunarım.

BEYAN

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

07.12.2017

Furkan ARI

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
BEYAN.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
GİRİŞ	1
Çalışmanın Konusu	3
Çalışmanın Amacı	4
Çalışmanın Yöntemi.....	5
1.ÇOCUK VE İSTİSMAR.....	8
1.1. Çocuk ve Çocukluk Kavramı	8
1.2. Çocuk İstismarı ve İhmali Kavramı	10
1.2.1. Çocuk İstismarının Ölçütleri.....	12
1.2.1.1. Zarar Ölçütü	12
1.2.1.2. Yakınlık Ölçütü.....	13
1.2.1.3. Niyet Ölçütü	14
1.2.1.4. Kültür Ölçütü	14
1.2.1.5. İnanç Ölçütü.....	15
1.2.2. Çocuk İstismarının Türleri.....	16
1.2.2.1. Fiziksel (Bedensel) İstismar	17
1.2.2.2. Duygusal (Psikolojik) İstismar.....	19
1.2.2.3. Sözel İstismar	22
1.2.2.4. Cinsel İstismar.....	22
1.2.2.5. Kurumsal İstismar	24
1.2.2.6. Ekonomik İstismar	26
1.2.2.7. İhmal	27
1.2.2.7.1. Fiziksel İhmal.....	29
1.2.2.7.2. Duygusal İhmal.....	29
1.2.2.7.3. Eğitim İhmali	30
1.2.2.7.4. Tıbbi İhmal.....	30
1.2.2.7.5. Sosyal İhmal.....	30
1.3. Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı	30

2.MEDYASÖYLEM VE HABER ÜRETİM SÜRECİ	33
2.1. Medya Kavramı ve Tanımı.....	33
2.2. Dil, Söylem ve İdeoloji	36
2.3. Haber Üretim Süreci.....	43
3. MEDYADA ÇOCUK TEMSİLLERİ.....	45
3.1. Temsil.....	45
3.2. Haberlerde Çocukların Temsili	46
3.3. Haber Öznesi Olarak Çocuğun Konumu.....	47
3.3.1. Suçlu Çocuklar	48
3.3.2. Mağdur ve Yardıma Muhtaç Çocuklar.....	49
3.3.3. Tüketim Nesnesi Olarak Çocuk	50
3.3.4. Masum Çocuklar	51
4.ÇALIŞMAYA AİT BULGULAR	52
4.1. Çocuk Haberlerinin İçerik Analizi	52
4.2.Yazılı Basında Çocuk Haberlerinin Yer Alma Sıklığı	134
4.3. Gazetelerde Yer Alan Çocuk Haberlerinin Sayfa Numaralarına Göre Dağılımı.....	134
4.4. Gazetelerde Yer Alan Çocuk Haberlerinin İstismar Türlerine Göre Dağılımı.....	135
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	137
KAYNAKLAR.....	142
ÖZGEÇMİŞ	144

KISALTMALAR DİZİNİ

TDK: Türk Dil Kurumu

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ILO : Uluslararası Çalışma Örgütü

GİRİŞ

Çocuk istismarı insanlık tarihinden beri var olan bir olgudur. İnsanlık tarihi boyunca çocuklar bağımsız bir birey olarak görülmemiş ve toplumlar tarafından sürekli göz ardı edilmiştir. Bilerek veya bilmeyerek istismara uğrayan çocuklar kişiliklerini geliştirememekte ve sosyal hayata katılamamaktadır. Bu durumların önüne geçilmesi için çocuk hakları olguları dünya ülkeleri tarafından kabul görmektedir. Çocuk hakları kavramı sayesinde ülkelerin çocuklara olan bakış açısı değişmektedir. Günümüz dünyasında çocukların bir birey olduğu düşüncesi hakim olmaktadır. Birçok ülkede çocuklara yönelik politikalar geliştirilerek çocukların gelişimlerini sağlıklı olarak tamamlamaları amaçlanmaktadır. Çocuklar için sevindirici gelişmelerin yaşanmasının yanı sıra çocuk istismarı ve ihmali medyada hala devam etmektedir.

Medya sahip olduğu güç sayesinde kitleleri etkileyebilmekte ve kontrol altına alabilmektedir. Medya, ekonomik, siyasi ve kültürel olarak toplumu şekillendirmektedir. Yapılan pek çok araştırmada medyanın kontrol ve etki gücünün çocuklar üzerinde pek çok zarara yol açtığı görülmektedir. Medya, çocukları sömürülecek ticari bir malzeme olarak görmektedir. Medyanın gözünde çocuklar, reytingi ve tirajı arttırmak için kullanılan birer nesnedir. Medya ayrıca çocukları duyguları sömüren bir şekilde temsil etmektedir. Gerek yazılı gerek görsel medya da çocuklar üzerinde oluşturulan söylemler ve kullanılan dil ile çocuklar istismar edilmektedir.

Medya genellikle haber değeri olan konuları seçmektedir. Yaşamda karşılaşılan her olay haber olmamaktadır. Medyada bir olayın haber değeri taşıması için ilginç olmasının yanında duygusal öğeleri de barındırması gerekmektedir. Çocuklar, toplumun en hassas konularından biri olduğu için çoğunlukla duygusal öğelere sahiptir. Toplum tarafından ilgiyle takip edilen ve tiraj, reyting yükselttiğinden dolayı medya profesyonelleri gazete ve televizyon haberlerinde çocukları masum ve savunmasız olarak göstermekte ve duygusal öğeleri ağırlıklı olarak sunmaktadır. Medyanın çocukların daha çok duygusal yönlerine ağırlık vermeleri medya yöneticilerinin ticari kaygılarından kaynaklanmaktadır. Medyada ilgi çeken bir diğer konu ise şiddettir. Çocuklar genellikle gazete haberlerinde “sokak çocuğu”, “tinerci” gibi sıfatlarla anılarak şiddet

ile özdeşleştirilmektedir. Bu sıfatlarla yapılan haberler ile çocuklar bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde istismara uğramaktadır.

Medyada haber üretim sürecinde kullanılan söylemler belli bir ideolojinin ürünü olarak üretilmektedir. Kullanılan dil ve oluşturan söylem tek başına şekillenmemektedir. Toplumun kabul ettiği egemen görüşler ışığında söylemler oluşmaktadır. Egemen güce sahip olan gruplar veya kişiler kendi benimsedikleri ideolojiler ile medyayı etkisi altına almaktadır. Hegomonik ideolojilerden beslenen ana akım medya da toplumu bu ideolojiler doğrultusunda şekillendirme görevini üstlenmektedir. Toplumun kabul ettiği ve benimsediği egemen ideolojilerin karşısında duran muhalif medya ise kullandığı söylemlerinde ve oluşturduğu haber dilinde muhalif kimliğini korumaktadır.

Medyanın kullanmış olduğu egemen ve muhalif söylemler çocuklar üzerinde yapılan haberlerde de kendini göstermektedir. Gazete sayfalarında yer alan çocukların konu olduğu haberler çoğu zaman gündem oluşturmaktadır. Çocuklara yönelik istismar olayları ana akım medya ve muhalif medya tarafından farklı söylemler ile verilmektedir. Ana akım medya daha çok egemen ideolojilerin çıkarlarını gözetken dil kullanmaya özen gösterirken kendini muhalif olarak tanımlayan medya grupları ise egemen ideolojiye karşı dil oluşturmaktadır. Çocuk haberlerinde hem ana akım medya hem de muhalif medyanın kullanmış olduğu söylem ve dil çoğunlukla ideolojiktir. Gazete sayfalarında oldukça fazla yer alan ve gündem oluşturan bu haberler aslında çocukların yararını gözetmekten çok benimsenen ideolojilerin çıkarlarına hizmet etmektedir.

Medya, haberlere konu olan çocukları korumaktan çok onları kendi ideolojilerini benimsetmek için siyasi bir araç olarak kullanmaktadır. Gazete sayfalarında yer alan çocuk haberlerinde çocukların temsil şekilleri de ana akım medya ve muhalif medyanın siyasi ideolojilerinden şekillenmektedir. Ana akım medya, cinsel istismara uğramış çocukları zavallı ve mağdur olarak göstererek rencide ederken muhalif medya ise egemen söylemlerin karşısında durarak mağdur edilmiş çocukların korunması gerektiğini ifade ederek siyasal söylemler geliştirmektedir. Hem ana akım medya hem de muhalif medyanın tutumları çocuk istismarını önlemeyi amaçlamamaktadır. Farklı ideolojilere sahip medya kuruluşlarının çocukların konu olduğu haberlerin üretim sürecinde kullandıkları dil ve söylemler çocuk istismarını daha da arttırmaktadır.

Türkiye`de son yıllarda gazetelerde yer bulan çocuk istismarı ile ilgili haberler artmaktadır. Türkiye`nin politik ve sosyo-kültürel yapısı ile beraber değerlendirildiğinde çocuk istismarı haberleri gündem yaratabilmektedir. Gündem olmasına rağmen çocuk istismarı haberleri üzerinden olumsuz söylemler üretilerek çocukların daha da mağdur olmaları ve toplum tarafından dışlanmaları söz konusu olabilmektedir. Yazılı medya, çocuk istismarı ile ilgili olayların haber üretim sürecinde kullandığı dil ve söylemi dikkatli kurguladığında habere konu olan çocukların olumsuz etkilenmesinin önüne geçebilmektedir. Genelde medya, özelde ise yazılı medya toplum üzerinde büyük bir güce sahiptir. Çocuklar üzerinden kurgulanan olumlu söylemler ve temsiller medyanın gücüyle birleştiğinde toplum ,çocuk istismarına karşı bilinçlenirken istismarın önlenmesine yönelik sorumluluk alabilmektedir. Ana akım medya ve muhalif medya kişisel siyasi çıkarlarını bir kenara bırakıp, çocuk ve istismar arasındaki ince çizgiyi dikkate aldığına ,çocukların psikolojik olarak olumsuz etkilenmesi önenebilecektir.

Çalışmanın Konusu

Günlük hayat içerisinde birçok olay gazetelerde haber olarak okunmaktadır. Gazetelere haber olarak yansıyan bu vakaların arasında gündem belirleyen politik tartışmalar ve ülkenin siyasi konjonktürü ile ilgili konular yer almaktadır. Yazılı basında yoğun olarak karşımıza çıkan siyasi ve bürokratik haberlerin yanında cinayet,tecavüz,suç teşkil eden haberlere de yer verilmektedir. Yazılı basının siyasi ve suç içeren haberlerden sonra en çok sevdiği haber konularından birini de çocuklar oluşturmaktadır.

Çocuklar, incinebilen ve toplumun kanayan yarası olduğu için en çok takip edilen haber içeriklerinden biridir. Medya profesyonelleri de bu durumu iyi bildikleri için çocukları haber üretim süreci içerisinde ya duygusal yönleri ağır basan konularla ya da şiddet içerikli konularla bağdaştırmaktadır. Medya profesyonellerinin çocuklar üzerinden yapmış olduğu bu tarz haberlerin birçoğu ticari kaygı taşımaktadır.

Kapitalizmin artan rekabetçi koşullarıyla birlikte medyada, çocuklarda birer tüketim nesnesi haline dönüşmüştür. Özellikle ülkemizde 1990`lı yıllarla beraber artan kapitalizm dalgası ve kitle medyasının çeşitlenmesiyle beraber çocuklar medyada geniş yer bulmaya başlamış, medya üretiminde bir malzeme olarak kullanılmıştır. Çocuğun

gelişiminin ve haklarının hiçe sayılarak üretilen haberlerde kullanılan dil genellikle çocuğu haber malzemesi ve bir tüketim nesnesi olarak betimlemektedir.

Yaşanan sosyo-politik dönüşümler beraberinde medyada çocuklara yönelik söylemler ve temsilleri etkilemiştir. Sosyo-politik dönüşümler ışığında ana akım medya ve muhalif medya da özellikle gazete haberlerinde çocuklara yönelik söylemler ve temsiller de farklılık göstermektedir. Farklı siyasi ideolojilere hizmet eden ve toplumun benimsedikleri ideolojilerin ilkeleriyle şekillendirmek isteyen medya kuruluşları çocuklar üzerinden farklı söylemler üretebilmektedir. Benimsedikleri siyasi ideolojiler haber üretim sürecinde kullanılan dili de etkisi altına almaktadır. Yazılı basında farklı yayın politikasına sahip olan medya kuruluşları gerek söylemleri gerek temsilleri ile haberlere konu olan çocukları olumsuz etkilemektedir.

Bu çalışmanın konusu farklı yayın politikasına sahip olan medya kuruluşlarının(ana akım medya ve muhalif medya) gazetelere konu olan çocuk haberleri üzerinde kullanmış oldukları söylem, dil ve temsillerin benimsemiş oldukları farklı ideolojilerin etkisi altında kaldığı ve çocuk istismarına yönelik tutumlara sebep oluşturduğuna dair tespitlerin sunulmasıdır.

Çalışmanın Amacı

Çocuk istismarı toplumumuzu ilgilendiren en önemli vakalardan biridir. Çocuklara yönelik tutumlar olumlu yönde değişim göstermekle birlikte hala toplumun büyük bir kısmı çocuklara yönelik yapılan fiziksel,cinsel,duygusal istismar ve ihmale gereken hassasiyeti vermemektedir. Çocukların maruz kalmış olduğu bu istismar vakalarına medyada da rastlanmaktadır. Medya profesyonelleri bazen bilinçli bazen bilinçli olmayarak gazete haberlerinde ürettikleri söylemler ve temsiller ile çocuk istismarına neden olmaktadır.

Çocuk istismarı olayları siyasi ideolojiler ile biçimlenerek yazılı ve görsel medyada gündem yaratabilmektedir. Çocuk istismarı haberleri yazılı medyada farklı sayfalarda, farklı söylem ve dil ile sunulmaktadır. Ana akım medya ve muhalif medyanın siyasi söylemleriyle şekillenen istismar haberlerinin dikkatle incelenmesi gerekmektedir.

Çünkü gazetelerde sunulan bu haberler gazete okurları ve kamuoyu tarafından farklı şekilde yorumlanabilmektedir.

Farklı ideolojilere sahip medya kuruluşlarının yazılı basın üzerinde çocuk haberleri yaparken kullanmış olduğu dil ve söylemler, çocuklar üzerinde olumsuzluk yaratırken çocukluk olgusunun yanlış şekillenmesine neden olmaktadır. Bundan dolayı bu çalışmada farklı yayın politikasına sahip gazetelerin sosyo-politik değişim ışığında çocuklara yönelik söylemlerinin nasıl değişime uğradığı incelenerek söylem ve temsillerdeki farklılaşmanın hangi boyutlara ulaştığı ve çocuklar üzerinde istismara yol açıp açmadığına dair detaylı bilgilere ulaşılması amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında “Çocuklara yönelik haber dili siyasi bir ideolojiden etkilenmiş midir?(Varsa hangi siyasi ideolojidir?)” , “ Farklı yayın politikalarına sahip gazetelerin çocuk haberlerinde kullandığı söylem ve çocuk temsilleri arasında ne gibi farklılıklar vardır?” , “Gazetelerde sunulan temsil ve söylemlerin kendisi çocuk istismarı anlamı içermekte midir?” , “Gazetelere yansıyan çocuk istismarı haberleri gündem oluşturmuş mudur? (Gündem oluşturduysa başka gazetelerde haber konusu olmuş mudur?, Toplumda tartışmalara sebep olmuş mudur)”, “Çocuk istismarıyla ilgili haberlere gazetelerin kaçınıcı sayfalarında yer verilmiştir? (Gazetelerin konuya verdiği önem nedir?)” sorularına yanıt aranacaktır.

Çalışmanın Yöntemi

Çalışma kapsamında farklı siyasi ideolojileri benimsemiş medya kuruluşlarının gazetelere yansıyan çocuk haberlerinde kullanmış oldukları dil, söylem ve temsiller sosyo-politik açıdan değerlendirilip, çocuklara yönelik tutumları incelenecektir. Çalışmanın literatür kısmında çocuk istismarı, medya, ideoloji, söylem ve temsiller, haber üretim süreci ile ilgili kavramsal konulara yer verilerek araştırma kısmında bu kuramlardan yararlanılmıştır. Çalışmanın araştırma kısmını ise çocuk haberlerinde kullanılan söylemlerin nitel içerik analizi oluşturmaktadır. Farklı siyasi görüşler ışığında yayın politikalarını belirlemiş olan gazetelerin çocuk haberlerinde kullanmış olduğu haber dili nitel içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmektedir. İçerik analizinin

verimliliği ve kullanılabilirliği göz önüne alınarak bu tez çalışmasında da araştırma yöntemi olarak içerik analizi tercih edilmiştir.

İçerik analizi, özellikle sosyal bilimlerde kullanılan bir araştırma yöntemi ve bu yönetime uygun olarak kullanılan bir araştırma tekniğidir. İçerik analizi, ilk olarak toplumbilimlerinde kullanılan sonrasında ise kitle iletişim araçlarının etkisinin artmasıyla iletişim çalışmalarında da önem kazanan ve kullanılan bir araştırma tekniği olarak kabul edilmektedir (Taylan 2011).

İçerik analizi yöntemi iletişim çalışmalarında kullanılan bir yöntem olarak bilinmesinin yanında ilk olarak İsveç'te 18. yüzyılda var olan ilahilerin içeriklerinde bulunan dini imgelerin araştırılması amacıyla İsveçli bir bilim adamı tarafından kullanılmıştır (Taylan 2011).

İçerik analizinin günümüzde kullanılan hali ise 20.yüzyılın ilk zamanlarında Amerika'da gazetecilerin gazete içeriklerini incelemesi ile ortaya çıkmıştır. Sonraki dönemlerde ise özellikle 1930'lu yıllarda etkin olan radyo ve propaganda araçlarında yer bulan konuşmaların incelenmesi için kullanılan bir analiz yöntemi olmuştur. 1950'li yıllara gelindiğinde ise Berelson içerik analizini bir yöntem olarak tanımlayarak içerik analizinin nasıl olması gerektiğini açıklamıştır (Taylan 2011).

Berelson'a göre içerik analizi, "iletişimin yazılı/açık içeriğinin objektif, sistematik ve sayısal tanımlamalarını yapan bir araştırma tekniğidir (Gökçe 1995). Ancak bu tez çalışmasında söylemlerin verimli değerlendirilebilmesi için Berelson'un içerik analizi tanımının aksine "nitel içerik analizi" yönteminin kullanılması daha uygun görülmüştür.

İçerik analizi metinlerin düzenlamsal, açık içeriği ile ilgilenirken aynı zamanda nihai sonuçlar elde etmeyi amaçlamaktadır. İçerik analizi yöntemi belirlenmiş bir teknik olduğundan dolayı metnin bütününden hareket etmektedir. Kelimeler, sözcükler ve biçimsel yapılar içerik analizinde araştırma kapsamına dahil edilmektedir. Medyanın mesajları incelenirken haber başlıklarının yanında sütun uzunlukları da incelenebilmektedir. İçerik analizi çoğunlukla iletişimin kurumsal ürünlerinin, gazete başlıklarının, televizyon dizilerinin, haber ve müzik programlarının, dergi yazılarının boyutlarının analizini yaparken bu ürünlerin mesajlarını da incelemektedir (Taylan 2011).

İçerik analizinin nesnesi iletişim sürecinde var olan metindir. İçerik çözümlemesinin amacı bir metnin tasvir edilmesi değil, özellikle metin içeriklerinden sosyal gerçeğe yönelik çıkarımların yapılmasıdır. İçerik analizi, anlaşılan metinleri başka bir anlatımla yorumlar ve süreci bitmiş metinlerle kapanmış metinleri araştırır (Taylan 2011).

İçerik analizi hem nicel hem de nitel araştırma yöntemi olarak kullanılmaktadır. İçerik analizinin her iki yöntemde de uygun araştırma koşullarını sağlamasından dolayı bu tez çalışmanın amacına en uygun yöntemin “nitel içerik analizi” olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın kapsamında elde edilmesi gereken sayısal veriler için ise tezin bir kısmında “nicel içerik analizi” yönteminden de yararlanılmıştır.

Farklı yayın politikasını belirlemiş ulusal olarak yayınlanan altı gazete çalışmada örneklem olarak kullanılmaktadır. Örneklem olarak seçilen bu altı gazetenin farklı yayın politikalarını belirlemiş olmalarının yanında, okur sayılarının fazla olması ve kullanmış oldukları haber dilleri de etkili olmuştur. Örneklemi oluşturan gazetelerde sadece çocuk haberleri incelenerek nitel içerik analizi yapılmıştır.

Hürriyet, Sözcü, Birgün, Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit gibi farklı siyasi ideolojileri benimsemiş gazeteler araştırma sürecince incelenmiş olan gazetelerdir. Farklı yayın politikasına sahip bu altı gazete 12 Eylül-12 Ekim 2017 tarihleri arasında bir aylık süre zarfında incelenmiş olup, bu süre içerisinde söylemler takip edilerek çalışmanın amacına uygun verilere ulaşılmıştır. Çocuk haberlerini konu alan bu tez çalışmasında bir aylık süre içerisinde gazetelerde kullanılan söylemler nitel içerik analizi yapılarak elde edilmiştir. Ayrıca bir aylık sürede çocuk haberlerinde kullanılan söylemlerin istismar türlerine göre dağılımı, çocuk haberlerinin gazetelerde yer alma sıklığı, çocuk haberlerinin gazetelerde yer aldığı sayfa numaraları gibi sayısal verilerin elde edilmesi amacıyla nicel içerik analizi yönteminden de yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında bulgular kısmında nitel ve nicel içerik analizi yöntemleri kullanılarak ulaşılan söylemler ve sayısal veriler değerlendirilmiş olup çalışmanın son kısmında araştırmanın konusuna uygun çözüm önerilerine değinilmiştir.

1.ÇOCUK VE İSTİSMAR

1.1. Çocuk ve Çocukluk Kavramı

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde çocuk, “bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>Erişim 15 Mayıs 2017). Çocuk saf, muhtaç ve gelişme döneminde bir insan yavrusuolarak çevresinde olup bitene duyarlıdır. Bu dönemini oynayarak, öğrenerek ve gelişerek geçirirse hem kendisi mutlu olur, hem de ileride toplumun refahı ve mutluluğuna katkı sağlar. Bu nedenle, ülkeler gelişmek, barış ve refah içinde yaşamak istiyorlarsa çocukların sağlıklı büyümelerine ve yetenekleri doğrultusunda gelişmelerine önem vermek zorundadırlar. Çocuğun korunması, onun “bir insan” olarak sevgi ve şefkate layık olması yanında, toplumun da bir parçası olması fikrine dayanır (Akyüz 2015).

Çocuk ile çocukluğun farklı gerçeklikler olduğu düşüncesi giderek toplumların belleğine yerleşmiştir. Bu ayrım günümüzde artık iyice bilinmektedir: “Çocuk doğanın bir armağanıdır, çocukluk imgesi ise insanın yarattığı bir şeydir. Dolayısıyla kültürel, ideolojik,siyasal ve iktisadi olsun, yetişkinlerin birtakım düşüncelerine göre tanımlandığı andan itibaren çocuğa yönelik bir çocukluk düşüncesi, kavramı ya da imgesinden bahsedilebilir (İnal 2006).

Çocukluk, etkisi yaşamın tüm evrelerinde devam eden önemli bir basamaktır. Uluslararası Çocuk Hakları Konvansiyonuna göre çocuk, 18 yaşını doldurmamış ve haklara sahip bir birey olarak tanımlanmaktadır. Çocuk, toplumda korunması gereken pasif bir birey olarak görülmektedir. Bu görüşün aksine çocuklar toplum içerisinde aktif olarak bulunan bireylerdir. Çocuklar, bir yandan kişisel gelişimlerini tamamlarken diğer yandan da toplumun şekillenmesine de katkı sağlarlar (Topçu 2009).

İnsan hayatında gelişme ve büyüme ile geçen çocukluk döneminin birincil özelliği masumiyettir. Bu dönem içerisinde çocuk, güvenlik ve sevgiye de ihtiyaç duyar. Çocuk, anne karnında güvenli bir ortamda iken dünyaya geldiğinde korunma,bakılma,beslenme ve sevgi gibi hayati önem taşıyan gereksinimlere ihtiyaç duyar. Çocukların büyümesinde, gelişmesinde bu gereksinimler önemli rol oynar (Topçu 2009).

Çocuklar yaşam tecrübesine sahip olmadıklarından dolayı her türlü tehlikeye açıktır. Bu yüzden çocuklar güvenli bir ortamda yetiştirilmelidir. Çocuk için gerekli olan güvenli ortam, çocukluğun ilk dönemlerinde ebeveynleri (anne,baba) veya çocuğun yetiştirilmesinden mesul olanlar (kurum,bakıcı vs) tarafından sağlanmalıdır. Çocukların güvenliğinin asıl tamamlayıcısı, onlara sağladığı sağlıklı ve düzenli bir çevre, koyduğu yasalar ve geçerli kural, gelenek ve görenekleri ile toplumdur (Topçu 2009).

Tutucu ve gereksinimlerinin karşılanmadığı bir çevre içerisinde bulunan çocuğun gelişimi olumsuz etkilere maruz kalmaktadır. Bu etkiler çocuğun büyümesine , zekasına, kişiliğinin gelişimine mani olmaktadır.

Çocuk kavramı,17.yüzyıl öncesinde modern çocukluk anlayışından çok farklı algılanmaktaydı. Çocuklar, gündelik yaşam içerisinde iş gücü olarak görülür, saatlerce ihmal ve istismara maruz kalırlardı.18.yüzyıl Aydınlanma Dönemiyle birlikte çocukların korunmaya muhtaç ve yetişkinlerden farklı ihtiyaçlara sahip olduğu fikri ortaya çıkmıştı (Yolcuoğlu 2015).

Yeni çocukluk anlayışının, tüm toplumsal kesimlere yaygınlaşmasında, çocuğun korunması konusunda, ailenin yanı sıra “devletin de sorumlulukları olduğu anlayışı” çok etkili olmuştur. Hatta bu yöndeki “sosyal politikalar”, çocukların korunması konusunda, birçok evrensel oluşuma “öncülük” dahi etmiştir. “Hümanist”, çocukluk anlayışını içeren Avrupa kökenli akım, çocukların refahı konusunda, kamunun sorumluluk almasını etkilemiştir. Bu modern düşünceler sonucunda, 19. Yüzyılda devletin, çocukların bir koruyucusu olarak yasa yapma hakkı olduğu düşüncesi, yeni ve farklı bir fikir olarak ortaya çıkmıştır (Yolcuoğlu 2015).

Modern çocukluk anlayışıyla beraber çocukların bakımı ve yetiştirilmesi sadece anne ve babanın sorumluluğunda değildir. Çocukların korunmasında ve gerekli ihtiyaçlarının karşılanmasında ailenin yanı sıra toplumunda da sorumluluğu vardır. Sosyal devletin gelişmeye başladığı 20.yüzyıl ile birlikte çocukların korunmasında toplumun ve kamunun önemi artmıştır (Karataş 2001).

Çocuk küçük, güçsüz, bakıma muhtaç ve deneyimsiz olduğundan sevgi ve şefkate ihtiyaç duymaktadır. Çocuk, bakıma ve ilgiye muhtaç olduğundan dolayı istismar ve ihmale maruz kalmaktadır.

1.2. Çocuk İstismarı ve İhmali Kavramı

İstismar, Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre “birinin iyi niyetini kötüye kullanma,sömürü” olarak tanımlanırken, ihmal ise yine TDK`da “gereken ilgiyi göstermeme, boşlama, savsaklama, savsama, önem vermeme” olarak belirtilmiştir (<http://www.tdk.gov.tr>Erişim 17 Mayıs 2017).TDK`nın ihmal ve istismar tanımının ışığında çocuk istismarı ve ihmali kavramları da tanımlanmıştır.

Çocuk ihmali ve istismarı, kültürden kültüre farklılık gösterdiğinden dolayı genel geçer bir tanıma sahip değildir.Evrensel özelliklere sahip olmamasına rağmen “sömürü” ve “gereken ilgiyi göstermeme” gibi kavramlar üzerinden tanımlama yapılmaktadır. Bir çok tanıma sahip olmasının yanı sıra ,Dünya Sağlık Örgütü`ne göre (2006) çocuk istismarı, çocuğun yaşamına, fiziksel ve psikolojik sağlığına, gelişimine, güven duygusu, sorumluluk bilinci, yetenek ve becerilerle ilgili değerlerine zarar veren davranışlardır.

Çocukların herhangi bir değere ve yere sahip olmadığı toplumlarda çocuklara yönelik gerçekleştirilen istismar eylemlerinin sınırlarını belirlemek mümkün olmamaktadır. Çocukların sosyal yaşamda bir konuma sahip olduğu toplumlarda ise çocuk istismarına yönelik tanımlar rahat bir şekilde yapılabilmektedir (Topçu 2009).

Çocuk istismarı, yetişkin birey ve çocuk arasında gerçekleşen etkileşimdir. İnsana yakışmayan bu etkileşim saldırganlık, şiddet ve çocuğun gereksinim duyduğu bedensel, çevresel ve ruhsal ihtiyaçların yerine getirilmemesi şeklindeki faaliyetlere sahip olmasının yanında davranışsal, duygusal ya da cinsel olarak gerçekleşebilmektedir (Topçu 2009).

Çocuk istismarı tanımına farklı yaklaşanlar da vardır. La Rose ve Wolfe`e göre çocuk istismarı “ileri derecede bir çocuk büyütme bozukluğu” dur. Ancak bu bozukluk, bireysel bir ruhsal bozukluk olmaktan çok, istismarda bulunan ailelerde ödüllendirme/cezalandırma ile disiplin/duygusal bağ arasındaki olağan dengenin bozulması biçiminde ortaya çıkmaktadır (Topçu 2009).

Bazı durumlarda yetişkinler tarafından çocuklara yapılan kötü muameleler bir iletişim aracı olabilmektedir. İstismar yapan yetişkin, toplumun ve ailesinin çocuktan bazı beklentiler içerisinde olduğunu ifade etmek ister. Birçok toplumda çocuğun terbiye

edilmesi, ahlaklı yetiştirilmesi, saygılı birey olması için terbiye ve eğitim amaçlı istismar biçimleri uygulanmaktadır.

Çocuk istismarı sadece belirli bir ülkenin sorunu değildir. Tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye`de de çocuklar istismara uğramakta, taciz edilmekte ve kötü muamele görmektedir. Bu ülkede çocuklar evlerde, okullarda, kurumlarda sürekli istismar edilmekte, reklamlar için televizyon kanallarında sömürülüp, ticarete alet edilmektedir(Topçu 2009).

Çocuk ihmali, çocuğun muhtaç olduğu en temel ihtiyaçlarını başta aile olmak üzere, devletin ve ilgili kurumların yerine getirmemesi ve göz ardı etmesi olarak tanımlanmaktadır. İhmal etme davranışı toplum, kurumlar ve bireyler tarafından geliştirilmiş ve çocukların sahip olması gereken eşit hak ve özgürlüklerinden yoksun bırakılmasına neden olmaktadır. Bu durum ise çocuklarda gelişimlerini temelden sarsacak engelleyici davranışlara neden olmaktadır. İhmal davranışlarına; çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmaması (beslenme, bakım vs.), gelişim sürecince muhtaç olduğu tıbbi bakımının yapılmaması, anne babanın çocuğa kılavuzluk etme görevini ihmal etmesi örnek gösterilebilir (Yolcuoğlu 2015).

Anne, baba ve çocuğu bakan kişinin (kurum,bakıcı,vs.) çocuğa zarar vermesinden dolayı istismar, aktif bir olgu olarak meydana çıkmaktadır. Çocuk istismarı; bilinçli olarak fiziksel zarar verme, çocuğun yetersiz gıda alması, cinsel istismar, en önemlisi de çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimini engelleyici her türlü faaliyeti kapsamaktadır (Yolcuoğlu 2015).

Çocuk istismarı kavramı ilk olarak röntgen uzmanı CAFFEY `in 1946 yılında beyin kanaması,göz içi kanamaları ve uzun kemik kırıklarına sahip olan çocuklar üzerinde yapmış olduğu çalışmalarla literatüre girmiştir. 1962 yılında ise çocuk hekimi C.Henry Kempe`nin çalışmalarıyla geliştirilmiştir. Kempe, çocuk istismarı kavramını “dövülmüş çocuk sendromu” terimiyle kullanmıştır. Kempe`nin yapmış olduğu bu çalışmalar, çocuk istismarını önleyici politikalar için referans kaynağı oluşturmuştur (Bayraktar 2015).

1970'lere gelindiğinde CAFFEY literatüre “Sarsılmış Çocuk Sendromu” kavramını kazandırmıştır. Sarsılmış Çocuk Sendromuna göre bebeklerin ve çocukların baş ve boyun kısımlarının sert bir şekilde sarsılmasıyla oluşan beyin kanaması, retina kanamaları gibi sonuçlar gözlenmiştir (Bayraktar 2015).

Çocuk istismarı kavramı üzerinde yapılan çalışmalar, ülkemizde yeni olmasına rağmen birçok somut adım atılmıştır. Tıp doktorlarının, pedagogların, psikologların, hukukçuların çalışmalarıyla 1992 yılında açılan “ Çocuğu İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği” Türkiye`de çocuk istismarı ile ilgili yapılan çalışmaların ilk somut örneğidir (Bayraktar 2015).

1.2.1. Çocuk İstismarının Ölçütleri

Çocuk istismarının tek bir tanımı olmaması ve tanımlamada yaşanan sorunlar farklı kültürlerin çocuk olgusu üzerinde sahip oldukları anlayışlardan kaynaklanmaktadır. Bir çok kültürde çocukluğun başlama ve bitiş zamanı ile ilgili farklı yorumlar yapılmaktadır. Bazı toplumlar, çocukluğun ana rahmine düştüğünde başladığını kabul ederken, bazı kültürler ise doğum ile birlikte çocukluğun başladığını kabul etmektedir. Her kültürde farklı kültürel kodlar ile çocukluk tanımı yapıldığından dolayı çocuk istismarı olgusu tanımlanamamaktadır. Bir davranışın ve fiilin çocuk istismarı olarak tanımlanabilmesi için yapılan davranışın diğer davranışlardan ayrılması gereken ölçütler ile değerlendirilmeye alınması gerekmektedir. Çocuk istismarının sınırlarının belirlenmesinde zarar ölçütü, yakınlık ölçütü, niyet ölçütü, kültür ölçütü, inanç ölçütü gibi ayırt edici istismar kavramları kullanılmaktadır (Topçu 2009).

1.2.1.1. Zarar Ölçütü

Çocuğun maruz kaldığı bir davranışın istismar boyutunda değerlendirilebilmesi için, davranışın çocuk üzerinde zarara yol açıp açmadığına bakılmaktadır. Çocuğun zarara uğraması ve çocuk üzerinde kalıcı hasarların olması istismarın tanımlanması noktasında etkili ayırt edici ölçüttür. Birçok insan faaliyeti çocuklar üzerinde zarara sebebiyet vermektedir. Çocuklara gereken özeni göstermemek (ihmal), yetersiz gıdaya maruz kalmak, savaşlara ve çeşitli hastalıklara maruz kalmak, ana baba tarafından terk

edilmek, ticari çıkarlar amacıyla kullanmak gibi eylemlerin tamamı istismar olarak nitelenmektedir (Topçu 2009).

Çocuklara zarar vermesine rağmen istismar olarak değerlendirilmeyen birçok eylem bulunmaktadır. İstismar yapan ebeveynlerin çoğunun farkında olmadan çocuklarına zarar verdiği ve kötü niyetli eylemlerde buldukları iddiaları yanlış olarak yorumlanmaktadır (Topçu 2009).

Çocukların doğal felaketslere maruz kalmasından ve doğuştan gelen bazı yetersizliklerden dolayı zarara uğraması istismar olarak değerlendirilmemektedir. Somali ,Yemen gibi kıtlık ve kuraklıkla mücadele eden ülkelerde temel gıda maddesine ulaşamayan ebeveynler ihmal ve istismar ile suçlanmamalıdır. Bu örnekte çocuk istismarı söz konusu değildir. Çocuk istismarının , istismar olarak kabul edilmesi için bir insan tarafından eylemin yapılması gerekmektedir. Kıtlık ve kuraklıkla mücadele eden ülkelerde dışsal faktörlerden dolayı zarar gören çocukların istismar kapsamında değerlendirilmeleri söz konusu olmamaktadır (Topçu 2009).

Yapılan bütün insan davranışları istismar olarak adlandırılmaz. Çocuğa zarar verse dahi her davranış istismar olmamaktadır. Ebeveynlerinin yanında otomobil ile seyahat ederken, otomobil trafik kurallarına uygun bir şekilde kullanıldığında, trafik kazasına maruz kalan çocukların zarar görmesi istismar olarak görülmemektedir. Çocuğun zarar gördüğü insan davranışının istismar olabilmesi için sapık ve kötü niyetin yanında toplumsal normların kabul etmediği davranışların meydana gelmesi şarttır. Her toplumun kendine ait toplumsal normları olmasından dolayı istismarın tanımı yapılırken kültürler arası farklılıkları göz önünde bulundurmak gerekmektedir (Topçu 2009).

1.2.1.2. Yakınlık Ölçütü

Bir davranışın istismar olarak değerlendirilebilmesi için davranışta bulunan kişinin çocuk ile olan yakınlığı önemlidir. Yakınlık kavramı mesafe olarak değil davranışta bulunan kişinin çocuk ile olan akrabalık bağıdır. İstismar, çocuğun en yakın çevresinde bulunan, onun bakımından doğrudan sorumlu kimselerin davranışlarını kapsar (Topçu 2009). Çocuğun bakımından sorumlu olan kişiler anne babalar ile çocuğun yakın akrabaları ya da kurum olabilmektedir.

Çocuğun yakınında bulunan bir kişi , çocuca şiddet uyguluyorsa ya da cinsel tacizde bulunuyorsa bu gibi davranışlar istismar olarak değerlendirilmektedir. Nitekim çocuğun ebeveynleri ya da bakmakla yükümlü olduğu kimseler, çocuğun bakımı için olanaklara sahip oldukları halde ilgisiz ve vurdumduymaz olurlarsa yapmış oldukları bu eylemlerde istismar sınıfına girmektedir. Olanaklara sahip ülkeler de yaşayan ebeveynler çocuklarını okula göndermez ya da sağlık imkanlarını çocukları için kullanmazlarsa yine bu tür eylemler istismar olarak değerlendirilmektedir(Topçu 2009).

1.2.1.3. Niyet Ölçütü

Ebeveynler tarafından çocuca yöneltilen bir eylemin arkasında pek çok etken bulunmaktadır. Yapılan eylemin istismar olarak değerlendirilmesinde eylemin niyeti ve çocuk üzerinde bıraktığı zarar göz önünde bulundurulmaktadır. Hırsızlık yapmış bir çocuğun ellerine vurmak, kötü söz söylenen bir çocuğun diline acı biber sürmek, yaramazlık yapan bir çocuğu odasına kilitlemek gibi davranışların pek çok amacı vardır. Bu tür davranışlar çocuk üzerinde terbiye amacı gütsede çocuğun üzerinde bıraktığı zarardan dolayı istismar kapsamına girmektedir (Topçu 2009).

1.2.1.4. Kültür Ölçütü

İnsan ilişkileri, toplumun ve ülkelerin sahip olduğu kültürel kurallardan etkilenecek şekilde şekillenmektedir. Kişiler, maruz kaldıkları davranışlara içinde buldukları kültürel kurallara göre tepki vermektedirler. Bireylere veya farklı şahıslara uygulanan eylemlerin istismar olup olmadığı kültürel normlar tarafından değerlendirilmektedir.

Yapılan bir eylem, istismar kapsamına girdiği zaman, içinde bulunulan toplumun kültürel kodları tarafından kabul edilmemektedir. Her toplumun kendine uygun kültürel ve sosyal normları olduğundan dolayı yapılan her eylem istismar niteliği kazanmamaktadır. Bir toplum yapılan eylemi istismar olarak değerlendirirken , farklı kültürel kurumlara sahip olan diğer bir toplum ise eylemi istismar kapsamına dahil etmemektedir. Bazı davranışların ve söylemlerin istismar kapsamında değerlendirilmesi yine toplumu düzenleyen yöresel adetler, gelenekler ve kurallar tarafından belirlenmektedir (Topçu 2009).

Bugün pek çok medeni ülkede çocuğun sıcak demir çubuklarla dağlanması eziyet olarak algılanmaktadır. Böyle bir davranış daha ilkel toplumlarda çocuğun toplum içerisinde

kabul görmesini sağlayan toplumsal bir uygulamadır. İlkel toplumlarda çocuğun bu şekilde yaralanması, dağlanması gibi uygulanan işlemlerle çocuğun yetişkinliğe adım attığı varsayılmakta ve toplum içerisinde büyük önem arz etmektedir. Bu tarz uygulamalara sahip ilkel toplumlarda, ebeveynler çocuklarına zarar veren bu işlemleri yapmadıklarında istismarcı ve ihmalcı olarak suçlanabilmektedir.

Bir diğer örnek, Alt-Sahra Afrikası`nda küçük kızlara yapılan klitoris sünneti, infübilasyon ve erkek çocuklara yapılan penis sünneti uygulamasıdır. Ebeveynlerin, çocukların cinsel organlarına yaptıkları bu gibi uygulamaları, aslında vahşi birer saldırıdan başka bir şey değildir (Topçu 2009).

Gelişmemiş toplumlarda çocukların cinsel organlarına yapılan uygulamalar, kültürel bakış açısından yetişkinliğe atılan bir adım olarak görülmektedir. Yapılan bu uygulamalar toplum tarafından sosyalleşme aracı olarak kullanılmaktadır. Uygulamalar üzerine yoğunlaşan psikolojik çalışmalar psikanalitik temellerle biçimlenmiştir. Sigmund Freud`un görüşüne göre erkek çocuk babasının isteğinin yerine getirilmesi için sünnet olma isteğindedir. Psikolog Bettelheim ise , tüm erkek çocuklarının “vajina kıskançlığı”nda olduğunu belirtmektedir (Topçu 2009).

Modern olmayan toplumlarda çocukların maruz kaldığı uygulamalar kültürel açıdan kabul edilebilse de,şiddet ve sapma yönünden incelenerek istismar olarak değerlendirilir. Çocukların maruz kaldığı istismar uygulamaları kültürel olarak kabul görse bile uluslararası camiada istismar olarak değerlendirilmekte ve yaptırımlar uygulanmaktadır (Topçu 2009).

1.2.1.5. İnanç Ölçütü

Çocuk istismarı salt kültürel kurallar aracılığıyla açıklanamamaktadır. Eylemin, istismar olabilmesi için toplumda kabul görmüş normlar ile birlikte önemli etkenlerde bulunmaktadır. İnan ve bazı Afrika ülkelerinde toplum tarafından dini inançlar ile beslenilerek çocuklara mayın temizleme görevi verilmektedir. Mayın temizleme görevini başarılı bir şekilde gerçekleştirdiklerinde kahraman olan çocuklar öldüklerinde şehit kabul edilmektedir. Diğer yandan Suriye gibi iç karışıklıkların olduğu ülkelerde çeşitli terör örgütleri tarafından çocuklar, dini inançları sömürülerek canlı bomba ve savaşçı olarak kullanılmaktadır.

Çocuk istismarı bireysel bir olgudur ve kişisel olarak yapılmaktadır. Toplumların ve örgütlerin neden olduğu istismar fiilleri tartışmalı olabilmektedir. Bununla birlikte bireysel bile olsa, çocuk istismarında sosyal faktörlerin varlığı göz ardı edilememektedir. (Topçu 2009).

Ülkelerin sahip olduğu politik, ekonomik ve dini kurumlar farklı şekillerde çocuk istismarına sebep olabilmektedir. Birçok uluslararası bebek maması üreten firmalar bebek mamalarının kullanımı arttırmak amacıyla anneleri yanlış yönlendirmektedirler. Firmalar kendi ticari çıkarları için yapmış oldukları manipülasyon ile birçok bebeğin hastalanmasına ve ölümüne sebep olmuştur. Bebek maması firmalarının yapmış olduğu bu manipülasyon hareketi sosyo-ekonomik temelli çocuk istismarına örnek verilmektedir. Çocuklara yönelik üretim yapan firmaların televizyon kanallarında yayınlanan reklamlarında çocukları kullanmaları ticari kaynaklı istismar örneği olarak kabul edilmektedir (Topçu 2009).

Çocuğun, savunmasız ve pasif olması maruz kaldığı eylemin istismar olmasına neden olmaktadır. Çocuğa zarar veren her türlü davranış, söylem ve uygulamaların tamamında istismar kavramı bulunmaktadır. Bundan dolayı gelişmiş birçok batılı ülkede büyük firmalar çocuk haklarına ve çocuğun gelişimine olumsuz etkisi bulunan ticari kampanyalarını durdurmakta ve bu gibi kampanyaların çocuk istismarı olduğunu değerlendirmektedirler. Ülkemizde de yakın zamanda çocukların reklam kanalıyla istismarına kayıtsız kalınmayarak çeşitli yaptırımlar uygulanmaya başlanmıştır (Topçu 2009).

1.2.2. Çocuk İstismarının Türleri

Çocuk istismarının tanım kapsamına girebilmesi için çocuk üzerinde bir zararın oluşması gerekmektedir. Oluşan bu tür zararlar insan kaynaklı ve engellenebilir olmalıdır.

Çocuk istismarının sınıflandırılması genellikle çocuğun maruz kaldığı şiddet türü göz önüne alınarak yapılmaktadır. Çocuğun maruz kaldığı tüm zarar veren eylemler istismar kapsamına dahil edilmektedir. Fiziksel (bedensel) istismara maruz kalan bir çocuk, ihmale, duygusal istismara ya da cinsel istismara da maruz kalabilmektedir. Çocuk istismarı 7 farklı kategori ile sınıflandırılmaktadır. Bedensel (Fiziksel) istismar ,

Duygusal veya psikolojik istismar, sözel istismar, ihmal, cinsel istismar, kurumsal istismar, ekonomik istismar bu 7 farklı kategori de toplanan istismar çeşitleri arasında yer almaktadır.

1.2.2.1. Fiziksel (Bedensel) İstismar

UNICEF'in tanımına göre fiziksel istismar "Kaza sonucu olmayan, yasaklanmış, çocuğa acı veren, çocuğun gelişimi ve işlevselliğinde sürekli zarara yol açabilecek şiddet hareketleridir (Bayraktar 2015).

Fiziksel istismar, istismar çeşitleri arasında en sık karşılaşılan ve tanımı kolaylıkla yapılabilen istismar şeklidir. Fiziksel istismar çocuk üzerinde izler bırakan ve şiddet barındıran eylemlerden meydana gelmektedir. Fiziksel (bedensel) istismar, çocuğun gelişmesinde ve hayati fonksiyonlarında telafi edilemeyen hasarlar bırakan ve acı dolu eylemler içeren insan kaynaklı davranışların tamamı olarak kabul edilmektedir. Çocukların ebeveynleri ya da bakımını üstlenenler tarafından hırpalanması, örselenmesi ve yaralanmaya sebebiyet veren tüm eylemlerde bulunmaları fiziksel (bedensel) istismara girmektedir. Kasıt bulunmayan kazalar fiziksel istismarın kapsamı dışında kalmaktadır. Fiziksel istismar, ebeveynler ve çocuğun bakımını üstlenen kişiler tarafından elle ya da yabancı bir madde, nesne ile vurarak gerçekleştirilmektedir(Topçu 2009).

Fiziksel istismara maruz kalan çocuklar genellikle 0-3 yaş arasında bulunmaktadır. Bu yaş grubunda bulunan çocuklar fiziksel olarak güçsüz ve savunmasız olduklarından dolayı bir yetişkine direnebilecek güçte değildir. 16 yaşın altında bulunan çocuklar daha çok aile içi istismara maruz kalırken 16-18 yaş aralığında bulunan çocuklar, aile dışında bulunan kişiler tarafından fiziksel istismara maruz kalmaktadır. Genellikle en az fiziksel istismar vakaları gençler arasında görülmektedir. Yapılan araştırmalar, çocukluk dönemlerinde fiziksel istismara maruz kalan kişilerin çoğunun yetişkinlik dönemlerinde savunmasız çocuklara fiziksel istismarda bulduklarını göstermektedir. Fiziksel istismar bu şekilde bir kısır döngü olarak nesiller boyunca devam etmektedir (Bayraktar 2015).

Fiziksel istismarın her ne kadar çocuğun bedeni üzerinde zararlara sebebiyet verdiği düşünülse de çocuğun ruhsal dünyasında da zararlara yol açmaktadır. Çocuğun ruhsal

dünyasında “dövmek, incitmek, hırlamak, itmek ,kakmak” gibi eylemler aracılığıyla aktarılan mesajlardenin yaralar oluşturmaktadır. Çocuğa uygulanan her türlü şiddet “seni sevmiyorum, seni istemiyorum, sen benim hayatımda fazlalıksın, senden bıktım” gibi örseleyici mesajları da çocuğun ruhsal dünyasına aktarmaktadır. Bu tür mesajlara maruz kalan çocuklarda kişilik bozukluğu oluşmaktadır.

Fiziksel istismar kulak çekme, hırpalama ve öldürmeye kadar giden geniş bir kapsam içerisinde açıklanmaktadır. Tüm toplumlarda çocukların maruz kaldığı şiddet disiplin, terbiye ve eğitim amacıyla yaygın şekilde uygulanmaktadır. Türk toplumunda ve kültüründe asırlarca kullanılan “Dayak cennetten çıkmadır”, “Kızını dövmeyen dizini döver”, “Öğretmenin vurduğu yerde gül biter” gibi fiziksel istismarı onaylayan söylemler bulunmaktadır. Toplumun kanıksadığı bu tür şiddet içeren söylemler fiziksel istismarın oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Çocukların maruz kaldığı şiddet hafif boyutlu olsa dahi hoşgörü ile karşılanmamalıdır. Hafif boyutlu şiddet bile çocuk üzerinde telafisi olmayan ciddi travmalara sebep olmaktadır (Bayraktar 2015).

Fiziksel istismar; itaati sağlama, eğitime, cezalandırma, öfke boşaltma, elle ya da aletle vurarak, iterek, sarsarak ,yakarak, ısırılarak, çekerek ve ezerek yapılan bir zarar vermedir. Fiziksel istismarı yapan kişiler: Anne, baba, kardeşler, arkadaşlar, yuva çalışanları ,kurum çalışanları, okul çalışanları ve sokaklarda başkaları tarafından uygulanmaktadır. Çocuğun içinde bulunduğu tüm ortam ve koşullar birer fiziksel istismar etkeni ve tetikleyicisi olabilmektedir (Bayraktar 2015).

Fiziksel istismarda iki farklı uygulama şekli vardır. Bu uygulama şekilleri “aletsiz travmalar” ve “ aletli travmalar” olarak adlandırılmaktadır. Aletsiz travmalar; tokat atma, tekmeleme, itip kakma, çimdikleme, kulak çekme, ezme, sıkıştırma, kol bükme, yumruk atma ve boğaz sıkma gibi eylemleri içermektedir. Aletli travmalar ise çeşitli aletler kullanılarak yapılmaktadır. Aletli travmalara kemer, sopa, kayış, eşya, sigara, sıcak su , ütü, saç kesme, çeşitli uzuvları bağlamak gibi eylemörnek olarak gösterilmektedir (Bayraktar 2015).

Çocuklar yaramazlık yaptıklarında , canlarını acıtacak oranda güç kullanılarak tokat atmak, itip kakmak gibi eylemlere maruz kalarak cezalandırılmaktadır. Toplum arasında çocuğu yabancı bir cisimle (sopa,cetvel,terlik, vs.) dövmek çok karşılaşılan ceza verme biçimlerinden biridir. Isırma, ağıza acı biber sürme, kaynar su dökme, boğaz sıkma,

suya sokarak nefessiz bırakma gibi çok ağır ve acı veren eylemlere de çocuklar maruz kalabilmektedir.

“Döverim de severim de, çocuk benim değil mi, size ne oluyor” gibi söylemlerde bulunan anne babalar çocuklarını dövme hakkına sahip olduklarını düşünmektedirler. Çocukların fiziksel istismara maruz kalarak cezalandırılmalarına karşı yasalarda bir çok açık bulunmaktadır. Toplumlar arasındaki kültürel ve düşünsel farklılıklara rağmen dünya üzerinde bulunan çoğu ülkede yasalar, anne babanın çocuğunu terbiye etme amaçlı fiziksel istismar uygulamasına göz yummaktadır. Anne baba veya çocuğun bakımından sorumlu kişiler haricinde yabancıların bu tür eylemlerde bulunması suç olarak kabul edilerek gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır (Topçu 2009).

1.2.2.2. Duygusal (Psikolojik) İstismar

Duygusal istismar en çok karşılaşılan istismar biçiminden biri olmasına rağmen tanımlanması en zor olan istismardır. Duygusal istismar, çocukların ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve bakımdan mahrum bırakılarak ruhsal açıdan çocukların zarara uğratılması olarak tanımlanmaktadır. Duygusal istismarın en açık tanımı ise “çocuğun kişilik oluşumunu ve onurunu zedeleyen, ruhsal gelişimini engelleyen her türlü eylemdir” şeklinde yapılabilir (Özdemir 2012).

UNICEF duygusal istismarı daha kapsamlı ve açıklayıcı tanımlamaktadır. UNICEF `in tanımına göre duygusal istismar “ Çocuğun nitelik, kapasite ve arzularının sürekli kötülenmesi, sosyal kaynaklardan ve ilişkilerden sürekli yoksun bırakılması, çocuğun sürekli olarak insanüstü güçlerle, sosyal açıdan zarar verme ya da terk etme ile tehdit edilmesi, çocuktan yaşı ve gücüne uygun olmayan taleplerde bulunulması ve çocuğun, topluma aykırı düşen ve çocuk bakım yöntemleri ile yetiştirilmesi” dir (Bayraktar 2015).

Duygusal istismar tanımlanması zor olan bir istismar biçimidir. Tanımlanması zor olduğundan dolayı duygusal istismarda, fiziksel istismarda olduğu gibi yara ve bere izlerine rastlamak mümkün olmamaktadır. Örneğin çocuğun sürekli azarlanması, bir odada kilitli tutulması gibi eylemler çocuğun bedeni üzerinde herhangi bir yara bırakmazken çocuğun kırılğan ruhu üzerinde derin yaralar açmaktadır. Uygulanan bir

eylemin duygusal istismar olarak betimlenebilmesi için sürekli tekrarlanması gerekmektedir. Aile tarafından bazen yapılan ve ardından hemen özür dilenerek çocuğun gönlü alınan davranışlar duygusal istismar kategorisine girmemektedir. Okulda düşük notu olan bir öğrenciye ailesinin anlık tepki göstererek kızması ve sonrasında öğrencilik hayatında düşük notların da olabileceğinin söylenip çocuğun gönlünün alınması duygusal istismar olarak değerlendirilmemektedir. Çocuğu sürekli azarlamak, bir işe yaramadığını söylemek, başkalarının çocuğu ile olumsuz açıdan kıyaslamak, utandırmak, ayıplamak, diğer kardeşlerden ayrı tutmak gibi eylem ve söylemler birer duygusal istismar örneğidir (Topçu 2009).

Örneğin inkar etmek, önemsememek, güvenmemek, olumlu pekiştirmede bulunmamak gibi çocuğun gelişimi için gerekli ilgi ve desteği esirgemekte duygusal istismardır. Aile şiddetine tanık olan çocuklar da duygusal istismar kurbanlarıdır (Topçu 2009).

Ebeveynler ve çocuğun bakımından sorumlu olan kimseler çeşitli eylemlerde bulunarak duygusal istismara yol açmaktadır. Duygusal istismar kapsamında değerlendirilen eylemlerin bazıları şunlardır: Reddetme, Yalıtma (İzole Etme), Terk Etme, Korkutma, İnkâr Etme, Erişkinleştirme ve Aşağılama.

Reddetme, çocuğun ihtiyaç duyduğu tüm gereksinimlerin yerine getirilmemesi, göz ardı edilmesi, çocuğun bedensel ve ruhsal gelişimini engelleyici faaliyetlerde bulunma şeklinde ortaya çıkmaktadır. “Senden nefret ediyorum, seni istemiyorum , başıma bela oldun, seni görmek istemiyorum” gibi söylemler çocuğun değerinin ve gereksinimlerinin reddedilmesine örnek olarak gösterilmektedir.

Terk etme eylemi , reddetmenin aksine çocuğun bakımını üstlenmemek şeklinde ortaya çıkmaktadır. Terk etme eyleminde anne ya da baba, bebeği veya çocuğu bir cami avlusuna, bir parka, bir hastaneye veyahut bir bakım kurumuna bir daha geri dönmek üzere bırakır. Pek çok dramatik sonuçlara yol açan terk etme eylemi günlük hayatta oldukça karşılaşılan bir durumdur.

Yalıtma (İzole Etme) eylemi, çocuğun gelişimi için ihtiyaç duyduğu sosyal ilişkilerinin önlenmesi ve çocuğun bu ilişkilerden mahrum bırakılması şeklinde tanımlanmaktadır. Yalıtma eylemine maruz kalan çocuk sosyal yaşantıdan kopartılır, beşeri ilişkiler kurması engellenir, yalnız bırakılarak toplumsallaşması için gerekli olan becerileri

kazanması engellenir. Yalıtma eylemine maruz kalan çocuklar topluma yabancılaşarak insanlardan kaçmaktadır. İnsan doğasına uygun olmayan bu tür davranışlar çocukların ileriki yaşamlarında onarımı mümkün olmayan ruhsal bozukluklara neden olmaktadır.

Korkutma eylemi çocuk üzerinde devamlı tehditkar olma halidir. Çocuğa bedensel zarar vermekle tehdit etmek , bağırarak, sürekli korku havası yaratarak çocuğun öz güvenini zedelemek korkutma eyleminin en çok görülen çeşitleridir. Sürekli bu davranışlara maruz kalan çocuk ürkek olur ve dünyada herkesin kötü olduğunu düşünür.

İnkâr etme eylemi, çocuğun anne ve babanın şefkatinden ve gelişimi için ihtiyaç duyduğu ilgiden mahrum bırakılmasına yol açan tutum ve söylemlerden oluşmaktadır. İnkâr etme, çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi ve ilginin ebeveynler veya çocuğa bakmakla sorumlu kişiler tarafından ihmal edilmesi olarak da açıklanabilmektedir. Çocuğun dış dünyadaki tehlikelere maruz bırakılması inkâr istismarı kapsamına girmektedir.

Erişkinleştirme, çocuğun yaşının küçük olmasından dolayı yapamayacağı görev veya işlerin beklenmesi durumudur. Erişkinleştirme çocuğun kasıtlı olarak yanlış yönlendirilerek gelecekte toplumda edinebilecek olduğu saygın yeri kaybettirmesine yol açmaktadır. Çocuğu toplumun onaylamadığı davranışlara yönlendirme, suça teşvik etme, ağır ev işlerini yaptırma, angarya işleri yerine getirmesini beklemek erişkinleştirmenin günlük hayattaki somut örneklerinden bazılarıdır (Topçu 2009).

Aşağılama, “senden adam olmaz, sen hiçbir işe yaramazsın” gibi söylemlerde bulunarak ve çocuğun öz benliğini rencide edecek lakaplar ile yapılan bir istismar durumudur. Her ne kadar fiziksel saldırılar kadar çocuğa acı vermiyor gibi görünse dahi sözel saldırılar da çocuğun narin ruhunda derin yaralara sebebiyet vermektedir. Çocuklarının onurlarını kırıcı söylemlerde bulunan ebeveynler kendileri düşük benlik saygısına sahiptir. Bu tür söylem ve davranışlar ile kendi düşük öz saygılarını çocuklarına yansıtmaktadır. Geleceğin öz güveni yüksek ve saygılı çocuklarının yetiştirilmesi için çocukların onurlarını zedeleyecek söylem ve davranışlardan kaçınmak gerekmektedir (Topçu 2009).

1.2.2.3. Sözel İstismar

Sözel istismar, genellikle çocukların ruhsal gelişimlerini hasara uğratan bir iletişim biçimidir. Sözel olan bu iletişim biçimi anne babalar, çocuğa bakmakla sorumlu olan kişiler ve öğretmenler tarafından kullanılmaktadır. Çocuklar, kullanılan kelimelerle reddedilme, terkedilme, rencide edilme gibi duyguları en acı şekilde deneyimler. Sözler çocuğun kişiliğine ve ruhuna zarar verdiğiinden dolayı gözle görülemeyen sonuçlara neden olmaktadır (Topçu 2009).

Sözel saldırganlık; “bir kimsede psikolojik acıya yol açma niyeti ile yapılan veya böyle bir amaçla yapıldığı algılanan bir iletişim” dir (Topçu 2009). Bu iletişim biçimi pasif veya aktif olabildiği gibi sözel veya eyleme dayalı da olabilir. Birine lakap takmak, dalga geçmek, bir şeyi ima etmek, pencereyi veya camı çarpmak, ağız burun bükme gibi davranışların tamamı iletişim şekilleridir. Bu iletişim şekilleriyle insanlar arasında mesaj alışverişi olmaktadır (Topçu 2009).

Sözel istismar üzerine yapılan birçok araştırma 6 yaşından büyük olan çocukların sözel saldırganlığa maruz kaldıklarını ortaya çıkarmıştır. Yine yapılan araştırmalardan çıkan sonuçlar erkek çocukların kız çocuklara oranla daha fazla sözel saldırganlığa maruz kaldığını göstermektedir (Topçu 2009).

1.2.2.4. Cinsel İstismar

Jenital temas ya da cinsel eylemin farklı formlarıyla çocuğun cinsel tatmin sağlama amacıyla kullanılması ya da bir çocuğun yetişkin biri tarafından cinsel haz amacıyla sömürülmesi çocuk cinsel istismarı olarak değerlendirilebilir (Keser 2016).

Cinsel istismar, 0-18 yaş grubundaki bir çocuğun kendisinden büyük bir yetişkin tarafından cinsel doyum için zorla veya aldatılarak (ikna edilerek) kullanılması ya da başkasının bu amaçla çocuğu kullanmasına izin verilmesidir (Bayraktar 2014).Cinsel istismarın birçok tanımı olmasına rağmen tanımların çoğunda çocuk cinsel istismarı yanlış biçimde değerlendirilmektedir. Çoğu cinsel istismar tanımları genellikle “cinsel haz” dan yola çıkarak tanımlanmaktadır. Bir eylemin çocuk cinsel istismarı olması için “cinsel haz” olması gerekmez. Çocuğa yöneltilen cinsel istismar, istismarı yapan kişinin ekonomik ve başka faydalar sağlamanın yanında çocuğa psikolojik zarar verme ya da

intikam alma amacıyla gerçekleştirilebilir. Cinsel istismar oluş biçimine göre üç alt başlık altında toplanmaktadır.

1. Dokunma olmaksızın yapılan cinsel istismar:Sözel istismar, açık seçik telefon konuşmaları, teşhircilik, röntgencilik. Bu tür istismarlarda doğrudan doğruya çocuk istismar edilme bile çocukta yarattığı korku ve huzursuzluk duyguları ile çocuğa zarar verilmektedir.

2. Dokunmanın yer aldığı cinsel istismar: Bir yetişkinin çocuğa cinsel amaçla dokunmasını ifade eder. Bu istismar türünde çocuğu fuhuşa itmek, müstehcen yayınlara ve resimlere konu ederek, para kazanmak gibi olgularda yer almaktadır.

3. Şiddet kullanarak cinsel istismar (ırza geçmek): Bu tür istismar yoğun şiddet içerir, bazen çocuğun ölümü ile sonuçlanmaktadır. Olay çocukta cinsel gelişimde sapma, kişilik parçalanması, düşük benlik saygısına neden olmakta, zedelenme, ömür boyu tedavi gerektirecek boyuta ulaşabilmektedir. Bu tür istismarı yaşayan çocukların ileride kendi çocuklarını ya tamamen kayıtsız kalarak ihmal ettikleri ya da istismar ettikleri görülmektedir. (Özdemir 2012).

Bir başka cinsel istismar ise yetişkin kişilerin çocuğu cinsel haz amacıyla kandırması, ikna etmesi, zorlaması veya pornografik işlerde kullanılması şeklinde tanımlanmaktadır. Çocuklara yöneltilen bir cinsel saldırının cinsel istismar olarak değerlendirilmesinde istismarı yapanın çocuktan büyük olması ya da erişkin birey olması zorunluluğu yoktur. Ülkelerin çoğunda istismarı yapanın on sekiz yaşın altında olması veya istismar edilen çocukla akran olmasının yanında güç ve kontrol pozisyonu açısından kurbandan daha yüksek olduğu olaylarda cinsel istismar olarak değerlendirilmektedir. Bu vakalar ışığında çocuklara yöneltilen cinsel istismar hangi amaçla yapılırsa yapılsın çocuğun cinselliğinin sömürülmesi olarak tanımlanmaktadır.

Çocuk cinsel istismarı dünyanın pek çok ülkesinde suç olarak kabul görmesine rağmen ülkelerin kültürel farklılıklarından dolayı cinsel şiddet olarak kabul edilmemektedir. Çocuk yaşta evlilik vakaları kadına yönelik cinsel şiddetin normal olduğunu kabul ettirmek için kullanılmaktadır. Küçük kız çocuklarının zorla evlendirilmesi dünyanın pek çok ülkesinde bir gelenek olarak hüküm sürmektedir. Küçük yaşta evlendirilen çocuklar bu evliliklere rızaları olmadığından dolayı cinsel şiddete maruz kalırlar. Küçük

yaşta evlendirilen bu çocukların evlenmeden önce cinsellik hakkında hiçbir bilgileri olmadığından dolayı evliliklerindeki ilk cinsel deneyimleri de tecavüz yoluyla olmaktadır.

Birçok araştırmaya göre çocuklara yönelik cinsel istismarda bir cinsel birleşme yaşanmamaktadır. İstismar vakalarının çoğunda istismarı yapanın çocuğun genital bölgesine dokunma ve öpme gibi eylemlerde bulunduğu görülmektedir. Bazı durumlarda kurban ile istismarcı arasında fiziksel temas yaşanmadan istismarcının kurbanı internet üzerinden ya da telefon ile cinsel söylemlerde bulunması da çocuk cinsel istismarı kapsamına dahil edilmektedir.

Çocuk cinsel istismar vakaları toplum baskısı, üstünü örtme gibi durumlar nedeniyle gizli kalmakta ve rapor edilmemektedir. Çocuk cinsel istismarı diğer istismarların aksine tanısı kolay, aydınlatılması en zor olan istismar biçimidir. Aydınlatılması zor olduğundan dolayı ulusal ve uluslararası vakaları arasında bir oranlama yapmak kolay değildir. Birçok araştırma ve yayınlarda bazı oranlar verilmekle birlikte ortalama olarak en fazla cinsel istismara maruz kalan kız çocuklarıdır. Kız çocuklarında ortalama %12-17 iken erkek çocuklarda bu ortalama % 5-8'dir. Cinsel istismar, kız ve erkek ortalaması alındığında bu oran kız/erkek 3/1 şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Cinsel istismara uğramış çocukların gelişimleri ve psikolojileri zedelenmekte ve bu çocuklarda korkular, fobiler, içine kapanma, suçluluk duygusu, depresyon, intihar düşüncesi, iştahsızlık, psiko-somatik bozukluklar, güvensizlik, okul problemleri, düşük benlik duygusu, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı, kendine zarar verici davranışlar ve kişilik bölünmesi gibi belirtiler ortaya çıkmaktadır (Polat 2001).

1.2.2.5. Kurumsal İstismar

Evsiz durumda olan ya da evden başka bir yerde (yetimhane, yetiştirme yurdu ,yatılı okul, gündüzlü bakım merkezi, vs.) barındırılan çocukların ve gençlerin maruz kaldığı her türlü zarar veren davranışlar “kurumsal istismar” olarak değerlendirilmektedir.

Kurumlarda çocukların ve gençlerin maruz kaldığı istismarın büyük bir oranını fiziksel istismar oluşturmaktadır. Kurumsal fiziksel istismar çocukların barındırıldığı veya eğitim amaçlı gönderildiği yuvalar, kreşler, yetimhaneler gibi kurumlarda bilinçli olarak yapılan ve çocuklara zarar veren istismarlar olarak tanımlanmaktadır. Çocukların,

tutukevlerinde yetişkinler ile aynı yatakhanelerde ve mekanlarda kalmalarına göz yummak ve herhangi bir önlem almamak da kurumsal istismarın en açık örneğidir. Böyle sağlıksız ortamlarda yetişkinler ile birlikte kalan çocukların, fiziksel, cinsel ve duygusal istismara maruz kalmaları kaçınılmazdır.

Kurumsal istismar, genellikle çocukların devlet ya da şahıslar tarafından korunmaya alındığı ve bakımlarının üstlenildiği kurumlarda meydana gelen istismardır. Kurumsal istismarın içerisinde kurumda bakılan ve barınan çocukların ihmali de söz konusu olmaktadır.

Kurumsal istismar, çocuğun kurum ortamında sömürülmesi, çocuğa temel haklarıyla çelişen yönde yaklaşılması, çocuktan kendisinin yararını zedeleyen, özgürlüğünü sınırlayan ve yabancılaştıran bir biçimde yararlanmasıdır (Cılga 1991).

Yatılı bakım kurumlarında meydana gelen istismar ortaya çıkan sonuçları açısından aile içi istismara benzemektedir. Aile içi istismarın haricinde istismara maruz kalan kurbanlar buldukları kurumun özelliklerine göre farklı travmalara sebep olmaktadır. Travmaların çoğu kurumun ana amacıyla ilgilidir. Örnek olarak, öğretmenlerinin istismarına maruz kalan çocuklarda öğrenme güçlüğü çekme, eğitim yapılan bir ortama katılmada ilgi eksiliği veya korku duyabilmektedir. İstismara maruz kalan mağdurlar salt istismarın zarar veren ve yıpratıcı etkisiyle değil, toplum tarafından kabul gören ve saygı gören bir kurumun ihaneti ve bu kurumun hayatlarında oluşturduğu zararlarla mücadele etmek zorunda kalmaktadır. Mağdurların uğradığı bu ihanet, kurumlara güvenmeme ve öfke duyma gibi farklı durumlara yol açmaktadır.

Bazı ülkelerde, çocukların bazıları toplumlar arasında oluşan düşmanlığın sonucunda fiziksel istismara maruz kalmaktadır. Ülkelerin yaşadıkları iç çatışmalarda kalan, uluslararası savaflara maruz kalan, bir insanlık ayıbı olan kan davaları için cinayet işlemeye yöneltilen, esir edilen çocukların maruz kaldığı istismar kurumsal istismar olarak değerlendirilmektedir.

Kurumlarda çocukların gereksinimlerinin karşılanmaması, yönetimde ve iletişimde sevgi, saygı ve hoşgörü olmaması, tüm ilişkilerde çıkar amacının güdülmesi, ilgisizlik ve zarar veren eylemlerin yaygın olması bu kurumlarda istismarın var olduğunu kanıtlamaktadır.

Kurumsal istismar “fiziksel” ve “duygusal” olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmektedir. Kurumlarda bakılan veya kalan çocukların vücutlarında bilinçli olarak yapılan istismar sonucunda oluşan yaralar, izler vs. fiziksel istismarın kanıtıdır. Dayak, yakma, işkence, ısırma gibi eylemlere maruz kalan çocukların bedenlerinde bu tür yara izlerine rastlamak mümkün olmaktadır. Çocuğun azarlanması, alaya alınması, yalnızlığa terk edilmesi, sevgiden yoksun bırakılarak hayattan soyutlanması kurumlarda uygulanan duygusal istismara örnek teşkil etmektedir (Topçu 2009).

1.2.2.6. Ekonomik İstismar

Çocuğun gelişimini ve sosyal ilişkilerini engelleyen, sahip olduğu haklarından mahrum eden, sağlıksız iş ortamında çok düşük ücretler karşılığında da çalıştırılması ekonomik istismar olarak tanımlanmaktadır (Ünalın 2001).

UNICEF'in 1986 yılında yayınlamış olduğu “Çalışan Çocukların ve Sokak Çocuklarının Sömürüsü” yürütme kurulu belgesine göre çocuğun ekonomik istismarı, çok küçük yaşta tam gün çalışma, çok uzun saatler boyunca çalışma, aşırı fiziksel, toplumsal ya da psikolojik stres yaratan işlerde çalışma, sokaklarda, kötü koşullarda çalışma ve yaşama, düşük ve yetersiz ücretler karşılığında çalışma, ağır sorumluluk yükleyen işlerde çalışma, zorunlu çalışma ya da cinsel sömürü gibi çocukların onuruna ve öz saygısına zarar veren işlerde çalışma’ şeklinde belirtmiştir.

Çocukların ekonomik olarak istismara maruz kalmaları tüm dünya ülkelerinde görülen önemli bir insan hakkı ihlalidir. Ekonomik istismar, gelişmekte olan ülkelerde sıklıkla görülmekte iken gelişmiş ülkelerde de örneklerine rastlanmaktadır. Çocukların tüm haklarından mahrum bırakılarak en aşağılayıcı ve ağır şartlar altında çalıştırıldıkları bu evrensel sorunun çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün verilerine göre günümüzde dünya üzerinde 250 milyon çocuk eğitim haklarından, sağlık hizmetlerinden ve kişisel haklarından mahrum bırakılarak ağır şartlar altında çalıştırılmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 'nün 2004 yılında yayınlamış olduğu “Küresel Rapor” a göre gelişmekte olan ülkelerde 5-17 yaş arasında çalışan çocuk nüfusu 217 milyon civarındadır. Bu çocuk nüfusunun dünya üzerinde dağılımına bakıldığında zaman 122,3 milyonu Asya'da, 49,3 milyonu Afrika'da, 5,7 milyonu ise Latin Amerika

ülkelerinde bulunmaktadır. Türkiye`de ise 6-17 yaş arasında çalışan çocuk nüfusu 960 binden fazladır (Ünalın 2011).

Türkiye`de birçok çalışan çocuk, yılın büyük bir kısmında tarım sektöründe düşük ücretle çalışan ve bir iş bulmak için gezen göçmenailerden gelmektedir. Bu aileler çoğuzaman çok kötü koşullarda yaşamakta, çocukları için sağlık ve eğitim hizmetlerine erişememektedir. Sokakta yaşamaya itilen çocukların artan sayısı, şehir merkezlerinde ve büyük ilçelerde yoldan gelip geçenlere birşeyler satmaya çalışan çocukların sayısını da arttırmıştır (https://www.unicef.org/turkey/dn_2006/_cp41.html Erişim : 03.06.2017).

Çocukların ekonomik olarak istismar edilmesi tarihin birçok döneminde ortaya çıkmıştır. Çalıştırılan ve ekonomik olarak sömürülen çocuklar işyerinin çalışma ortamına ve işyerindeki ilişkilere bağlı olarak ihmal ve istismar edilmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirisi`nin 9.maddesinde “çocuklar her türlü istismar, ihmal ve sömürüye karşı korunmalı ve hiçbir şekilde ticaret konusu olmamalıdır” şeklinde belirtilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasasının 50. Maddesinde “ Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar” ibaresine yer verilerek yasalar ile çocukların ekonomik olarak istismarının önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

Çocukluk dönemi, çocuğun ruhen ve beden olarak geliştiği ve kişiliğinin oluştuğu bir dönemdir. Bu dönemde çalıştırılan çocuklarda bedensel, ruhsal, zihinsel açıdan gelişim eksik ve olumsuz etkilenmektedir. Çocuğun bedenine uygun olmayan işlerde çalıştırılması biyolojik olarak çocuğun bedensel gelişiminde kalıcı hasarlara sebep olmaktadır. Ağır şartlar altında çalıştırılan çocuklarda psikolojik sorunlarda meydana gelmektedir. Ekonomik istismara maruz kalan çocuklar, kişilik saygıları ve güvenleri zedelendiğinden dolayı hayata karşı hırçın, saldırgan ,duygusal tepkiler veren bireylere dönüşmektedir.

1.2.2.7. İhmal

Amerika Birleşik Devleti Kamu Yasası`na göre çocuk ihmali kavramı , çocuğun sağlık ve mutluluğundan sorumlu bir kimse tarafından, bedensel veya ruhsal bir hasara, cinsel istismara, kötü muameleye ve ihmale maruz bırakılması anlamlarında kullanılmaktadır

(<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-88/pdf/STATUTE-88-Pg4.pdf> Erişim : 30.05.2017) .

Çocuk istismarları arasında en sık karşılaşılan durum ihmaldir. Eski çağlardan günümüze ulaşmış birçok yazılı kaynaklarda, ihmal kavramının var olduğu görülmektedir. İhmal insanın var olduğu günden modern çağa süre gelen bir kısır döngüdür. İhmal diğer istismar çeşitleri gibi gözle görülebilir sonuçlar doğurmadığından hem saptanması hem de önlemler alınması güçtür.

İhmal: 18 yaşın altında bulunan çocukların bakımlarının, beslenmelerinin karşılanmaması ve gerekli olduğunda tıbbi tedavilerinin anne,baba veya kurumlar tarafından karşılanmamasıdır (Bayraktar 2015).

Modern çocukluk anlayışının gelişmesi ve hümanizm fikrinin yaygınlaşmasıyla insanoğluna değer artmıştır. Bu düşünceler ile beraber çocukların yetersiz bakım ve beslenmeleri ve terkedilmelerine karşı tüm dünyanın farkındalığı artmıştır. Çocuk ihmali, tanımı ve tanısı zor olduğundan dolayı çocuk istismarı kapsamının dışında kalmıştır. Yapılan birçok araştırma genel istismarın sebepleri ve sonuçları üzerine yoğunlaşmaktadır.

İhtiyaçlarına cevap verilmeyen çocuklar fiziksel olarak gelişirken ruhsal dünyasında çocuk olarak kalır. Yetişkinlerin kendi çocuklarına oyuncak aldıklarında öncelikle kendileri oynamaları çocukluk çağlarında ağır ihmallere maruz kalarak çocukluklarını yaşamamalarından kaynaklanmaktadır. Bu durumda olan bireyler “yetişkin çocuk” olarak anılırlar. Bu bireylerin büyük çoğunluğu mutsuzdur. Mutluluğun kaynağını bilemediklerinden dolayı mutluluğu sürekli başka yerlerde aramaktadırlar. Çocukluk çağında gereksinimleri karşılanmamış bu mutsuz bireyler kendi evlatlarına yeterince sevgi, bakım, ilgi gösterememektedir. Bu gibi durumlardan dolayı ihmal çözülemeyen bir kısır döngüye dönüşmektedir (Bayraktar 2015).

İhmal, tanımlanması kolay olmadığından dolayı bazı alt başlıklar altında açıklanmaktadır. İhmal, istismardan kesin çizgilerle ayrılmadığından dolayı alt başlıklar altında açıklanan konularda istismar ile aynı kavramlara sahiptir. İhmal; fiziksel ihmal, duygusal ihmal, eğitim ihmali, tıbbi ihmal ve sosyal ihmal gibi alt başlıklar altında toplanmaktadır.

1.2.2.7.1. Fiziksel İhmal

Çocuğun gereksinim duyduğu beslenme,barınma,korunma, giyinme ve bakım gibi temel ihtiyaçlardan mahrum bırakılması fiziksel ihmal olarak tanımlanmaktadır. Yoksul ortamlarda yaşamak zorunda kalan çocuklar yeterli beslenememe, dışsal tehlikelere karşı korunamama ve kötü sağlık koşulları gibi olumsuz koşullara maruz kalmaktadır. Bu olumsuz koşullar çocuklar üzerinde hayati tehditler oluşturabilmekte ve bu ihmal çocukların ölümlerine yol açmaktadır. Bu gibi durumlarda oluşan ihmal “ölümcül ihmal” olarak da anılmaktadır (Topçu 2009).

Yapılan birçok araştırmada yoksulluğun ağır koşullarının fiziksel ihmale yol açtığı görülmektedir. Yoksulluk ve çocuk ihmali arasındaki ilişkiye bakılırken içinde bulunulan toplumunda sosyal , siyasal ve ekonomik yapıları da önem arz etmektedir. Vatandaşına sahip çıkan ve her türlü gereksinimi sağlayan ülkelerde anne-baba iyi şartlara sahip olmasına rağmen çocukların gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalıyorsa bu anne ve babanın çocuklarını ihmal ettiği söylenebilir. Yoksullukla mücadele eden ve hayati tehlikelerin bulunduğu birçok Afrika ülkesinde ailelerin çocuklarını ihmal ettiği söylenemez. Böyle şartlarda ihmal eden anne ve baba değil devlet ve devleti yöneten kişilerdir. Bazı durumlarda ise ihmal yoksulluktan ziyade ebeveynlerin zeka geriliği, psikolojik rahatsızlıkları ve eğitimsiz olmalarından dolayı oluşmaktadır.

1.2.2.7.2. Duygusal İhmal

Çocuğa karşı sevgi ile ilgi gösterilmemesi, başarılarının ödüllendirilmemesi, yeteneklerinin desteklenmemesi, denetimden yoksun bırakılması, okula gönderilmemesi, isteklerine karşı kayıtsız kalınması, dışlanması, yok sayılması, tehdit edilmesi, aşağılanması, hakaret edilmesi, küçük düşürücü davranışlar, surat asmalar, aşırı koruyucu davranışlar ya da korumama gibi olumsuzluklar, duygusal ihmal olarak adlandırılmaktadır (Bayraktar 2015).

Çocukları ile yeterince iletişim kurmayan ebeveynler çocuklarını duygusal olarak ihmal etmektedir. Bir oyuncak isteyen çocuğa anne ve babalar oyuncak alabilir. Fakat bu aldıkları oyuncuğı çocuklarıyla birlikte oynamadıklarında çocuklarını duygusal olarak ihmal etmektedirler. Çocuğun oyuncuğın yanında duygusal olarak da tatmine ihtiyacı

vardır. Çocukluk çağlarında duygusal ihmale maruz kalmış bireyler yetişkinlik dönemlerinde onarımı mümkün olmayan hasarlarla baş etmek zorunda kalmaktadır.

1.2.2.7.3. Eğitim İhmali

Eğitim çağına gelmiş çocuğun okula gönderilmemesi, öğrenime devam eden çocuğun okul ihtiyaçlarının giderilmemesi, çocuğun ilgi ve yeteneklerini geliştirici eğitim verilmemesi, çocuğun boş vakit etkinliklerine katılmasını önleme gibi davranışlar birer eğitim ihmalidir. Her çocuğun eğitim görme hakkı vardır. Çocukların eğitim haklarının elinden alınması suç teşkil etmektedir (Bayraktar 2015).

1.2.2.7.4. Tıbbi İhmal

Çocuğun hasta olmadığı zamanlarda takip edilmemesi, gereken aşılarının ihmal edilmesi veya yapılmaması, hastalandığında doktora götürülmemesi, çocuğun sağlığı için gerekli olan ilaç,gözlük ve diğer aletlerin alınmaması,çocuğun modern sağlık imkanlarından faydalandırılmaması davranışlarının her biri tıbbi ihmale örnek olarak gösterilmektedir (Bayraktar 2015).

1.2.2.7.5. Sosyal İhmal

Sorumlu olan kurum ve şahısların buldukları alanlarda çocuk gelişimine yararlı faaliyetleri yapmaması, belediyelerin çocuk oyun ve parklarını göz ardı etmesi, çevrede çocuklar için tehlike arz eden durumların engellenmemesi ve çocukları koruma ile ilgili önleyici tedbirlere gerekli özenin gösterilmemesi gibi davranışların tamamı sosyal ihmal kapsamında değerlendirilmektedir (Bayraktar 2015).

1.3. Çocuk İstismarı ve İhmalinin Yaygınlığı

Bir ülkede toplum huzurunun yüksek ve suç oranlarının az olması için çocuklara gereken ilgi ve alaka gösterilmelidir. Çocuklar geleceği kuran ve ulusların devamını sağlayan bireylerdir. İyi yetiştirilmiş ve çocuğun gereksinim duyduğu tüm ihtiyaçları eksiksiz olarak karşılanmış tüm toplumlar geleceğe güvenle bakabilir.

Çocuk istismarının çok yaygın olduğu bir ülkede suç oranlarının da artış göstereceği bilimsel olarak kabul görmüş bir gerçektir. Çocukluğun erken evrelerinde istismar

görmüş bireylerin yıllar sonra birçok şiddet ve cinsel içerikli suça karıştığı görülmektedir.

Çocuk istismarı olgusu tüm dünya ülkelerinde o ülkenin yaşam tarzı ve kültürüne bağlı olarak farklı şekillerde meydana gelmektedir. Birçok çocuk istismarı vakalarında çocuklar taciz edilmekte, fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalmakta, televizyon programlarında ve reklamlarda ticari bir nesne olarak pazarlanmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre dünyada 1-14 yaş grubundaki 40 milyon çocuk istismar veya ihmale uğramakta, desteğe ihtiyaç duymaktadır. Dünya üzerinde 50 binden fazla çocuk insanlar tarafından öldürülmektedir. Fiziksel şiddete maruz kalan 1-2 milyon çocuk hastanelerde tedavi altına alınmaktadır. Uluslararası İnsan Hakları İzleme örgütü'nün 2001 yılında yapmış olduğu bir araştırmada son 10 yıl içerisinde 2 milyon çocuğun savaşlar sonucunda yaşamını kaybettiği , 6 milyon çocuğun ise yaralandığı veya sakat kaldığı saptanmıştır.

Batı ülkelerinde yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular, istismarın çocuklar için ne denli ciddi risk oluşturduğunu göstermektedir. Örneğin, İngiltere`de istismarın, küçük çocukların en yaygın ölüm nedenleri arasında olduğu ve bu yüzden her hafta anne veya babaları tarafından öldürülen çocukların sayısının 4'e ulaştığı kaydedilmektedir. İngiltere`de "Avam Kamarası Ailede Şiddet Komitesi" bulgularına göre, 1977 yılında 4 yaşındaki her 100 çocuktan 4`ünün ciddi bir biçimde örselendiği ve bunların %10`unun öldüğü ve diğer %10`unun da beyin hasarı ve benzeri ciddi özürlerle yaşamını sürdürmek zorunda kaldığı saptanmıştır. İngiltere`de okul öncesi dönemdeki çocuklarda, en sık ölüm nedenleri arasında çocuk istismarının 4.sırada yer aldığı ve bedensel istismar olaylarının sürekli artma eğiliminde olduğu saptanmıştır. Kuzey Amerika toplumlarında da, her yıl 1 milyon 400 bin çocuğun istismara maruz kaldığı tahmin edilmektedir(Topçu 2009).

Türkiye`de çocuk istismarı üzerine yapılan araştırmalar sonucunda ülke çapında istismara maruz kalan çocukların oranı %10 ila 53 olarak belirlenmiştir. Çocuk istismarı oranının bu denli yüksek olması, ülke nüfusu içerisinde 0-18 yaş grubunun büyük yer kaplamasından kaynaklanmaktadır. 2007 yılında yapılan nüfus sayımının verilerine bakıldığında Türkiye`de 0-18 yaş arasında 24 milyon 800 bin çocuk bulunmaktadır.

İstatistiklere bakıldığında ise her yıl 1 milyon 400 bin çocuğun Türkiye nüfusuna aktif olarak katıldığı görülmektedir.

Türkiye’de çocuk istismarı konusunda yapılan araştırmalarda ,yüzde 78 gibi yüksek bir oran ile duygusal istismarın ilk sırada olduğu görülmektedir. Fiziksel istismar yüzde 24 ve cinsel istismar yüzde 9 oranındadır. 1980- 1982 yılları arasında sekiz ilde yapılan bir diğer araştırmada, istismara uğrama oranı yüzde 33, tokat atma, kulak ve saç çekme oranı yüzde 25, sopa ile dövme oranı yüzde 14 olarak bulunmuştur. Eğitimsiz ailelerin yüzde 40’ı çocuklarını istismar ederken, eğitim düzeyi yüksek ailelerde bu oran yüzde 17’dir. Bir diğer araştırmada, 7- 14 yaş grubundaki çocukların yaklaşık yüzde 40’ı anne ve/veya babaları tarafından dayak yediklerini belirtmiştir (<http://www.dinamikgazete.com/farkina-var-cocuk-istismari/> Erişim: 05.06.2017).

Çocuklara yapılan istismar oranları ülkeden ülkeye değiştiğinden dolayı karşılaştırma yapmak oldukça zordur. Bunun nedeni her toplumun farklı istismar anlayış ve tanımına sahip olmasıdır. Bir toplumda istismar vakaları değerlendirilirken istismarın meydana geldiği toplumun özelliklerine göre değerlendirme yapılması en doğru sonucu ulaştırmaktadır.

2.MEDYASÖYLEM VE HABER ÜRETİM SÜRECİ

2.1. Medya Kavramı ve Tanımı

Medya kavramı TDK sözlüğünde “Bildirişim, haberleşme veya komünikasyon imkânlarının sağlandığı ortam” ve “Toplumda sözlü veya yazılı haber alma imkânını sağlayan teknik araçlar” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr> Erişim: 16.06.2017).

Medya, sahip olduğu iletişim gücüyle birbirinden uzak toplulukları birleştirebilen bir iletişim aracıdır. Medya, gazete, televizyon ve dijital ortamlarda dahil olmak üzere birçok mecraayı bünyesinde barındırarak bireylerin sahip olduğu toplumsal ve kültürel normları bilgi ve mesaja dönüştürebilen en etkili iletişim aracıdır.

Kalabalık topluluklara mesaj ileten ve iletmiş olduğu mesajlarda barındırdığı bilgi, haber ve fikirler vasıtasıyla toplulukları şekillendiren medya, toplulukları etkilediğinden dolayı kitle iletişim araçları olarak da tanımlanmaktadır. Medya, topluma yön verme, değişime öncülük etme ve toplumu etkileme özelliklerine sahip olduğundan dolayı bir kuvvet merkezidir. Medya, toplumun sahip olduğu kültürel yapı ve kurumların eksiksiz işleyebilmesi için gerek duyduğu bilgilerin sağlanması ve dönüştürülerek aktarılmasında vasıta işlevi görür. Medya, toplum üzerinde sahip olduğu gücünden dolayı özel sektöre hizmet etmekten ziyade kamu ve halk yararına faaliyet göstermelidir. Medyanın menfaat elde etme düşüncesi toplum yararına göre şekillenmelidir.

Yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olarak tanımlanan medya, toplumu yöneten yöneticileri denetleyebilme, halkı gerek ulusal gerekse uluslararası olaylardan haberdar etme ve gerektiğinde yetkililerden halk adına hesap sorma gibi görevleri üstlenmektedir. Medyanın üstlendiği bu görev “kamu hizmeti” olarak değerlendirilmektedir. Devletin dışından bir kurumun devleti denetleyebilmesi ve hesap sorabilmesi gerekmektedir. Medya, denetleme ve hesap sorabilme yetkisini üstlenmeyi kendisinin bir hakkı olarak kabul etmektedir.

“Medya, tüketim kültürünün oluşması ve yaygınlaşmasında birey ve sistem arasında ‘köprü’ işlevi üstlenmektedir. Merkez Batı’nın çevresi olan gelişmekte olan ülkelerde

de tüketim kültürü içinde yer alan genel evrensel ilgiler, düşün sistemleri, tüketim kalıpları... vb. medya aracılığıyla ulusal, yerel kültürel öğeler ve bireysel yönelimler içine empoze edilmektedir” (Önür 2001).

Medyanın sahip olduğu ürünler salt siyasi alan ile sınırlandırılmamaktadır. Medya, ekonomiyi, siyaseti, toplumsal olayları etkileyen ve şekillendiren bir iletişim aracıdır. Medyanın ürettiği içerik tek başına siyasal ve kültürel olayları konu almamaktadır. Medya, ticaretin bir parçası olduğundan dolayı medyanın sahip olduğu mesajın anlamı bir yandan üretilirken diğer yandan piyasaya sunularak satılmaktadır. Medya tarafından ortaya çıkarılan içeriğin toplum, reklamcı, editör, yayıncı ve yöneticiler tarafından onaylanması gerekmektedir. Medya içeriği, birçok etken tarafından onaylanması gerektiğinden dolayı bireysel üretimi reddetmektedir.

Medya, aktaracağı bilgi ve mesajları sahip olduğu yayın politikasına göre şekillendirmekte ve mesaj üzerinde değişiklik yaparak iletmektedir. Yayın politikasının süzgecine giren mesaj ve bilgi yeniden üretilerek oldukça farklılaşmaktadır. Mesajın yeniden üretim sürecinde meydana gelen bu değişim var olan ham bilgi ve mesajdan tamamen bağımsız olmamakla birlikte gelen ham girdinin birebir aynısı değildir. Medya, sahip olduğu yayın kültürü ve politikasıyla gelen enformasyonu ,benzerliklerive farklılıkları da kullanarak mesajını iletmektedir. Medyanın üretmiş olduğu mesaj var olandan daha da farklılaşabilmekte ve bu durumda mesajın toplum tarafından algılanmasında da farklılıklara sebebiyet vermektedir. Bu farklılıklardan dolayı da medya mesajları birçok anlamlandırmaya maruz kalmaktadır. Anlam, gereği itibariyle mesaja maruz kalan kişiler tarafından farklı boyutlara ulaşabilmekte ve farklı süreçlerde başka anlamlar ortaya çıkarmaktadır. Oluşan farklı anlamlardan dolayı ,mesajın ve bilginin meydana geldiği zaman dilimi ve mesajın anlamlandırmaya maruz kaldığı süreç arasında bir bağlantı vardır. Mesajın ve bilginin meydana geldiği zaman ile anlamlandırmanın gerçekleştiği süreç anlamın toplum tarafından kolayca anlaşılabilir olmasını sağlamaktadır.

Medya, yetişkinleri ve çocukları kolayca etkisi altına almaktadır. Özellikle iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile ortaya çıkan sosyal medyanın da çocuklar üzerinde oldukça fazla etkiye sahip olduğu görülmektedir. Medya, her türlü olumsuzluğu ve şiddeti olduğu gibi aktararak çocuklar üzerinde olumsuzluklara yol açmaktadır.

Medyanın olumsuz ileti ve içeriklerine maruz kalan çocuklar pasif birer nesne haline dönüşmektedir. Medyayı tüketerek medyadan doyum sağlayan bireyler yaşlarına bakılmaksızın pasif ve aktif tüketiciler olarak iki farklı kategoride değerlendirilmektedir. Medyayı pasif olarak tüketenler izleyerek dinleyerek ve okuyarak sadece üretilen içeriği tüketmektedir. Aktif medya tüketicileri ise etkileşimli bir şekilde telefon ve interneti kullanarak oyun oynayan ve sosyal medyada sürekli vakit geçirerek katılımcı olan kişilerdir (Arslan 2014).

Medyanın toplum ve bireyler üzerindeki etkisi ve kontrol gücü bilinen bir gerçektir. Gün geçtikçe büyüyen bu etki endişelere yol açarak etkilerin neden kaynaklandığına dair birçok araştırma çalışmaları yapılmasına zemin hazırlamıştır. Araştırmalar kapsamında kitle iletişim araçları incelenmiştir. Araştırmaların sonucunda ise kitle iletişim araçlarının toplum üzerinde çok güçlü olduğu saptanmıştır (Kahriman 2013). Önde gelen kitle iletişim teorisyenleri yapılan araştırmaların sonucunda elde edilen veriler ile sihirli mermi, şırınga gibi metaforları kullanarak ilk kitle iletişim modellerini geliştirmiştir. Medya, sahip olduğu güçlü etkisinden dolayı kitleleri tıpkı bir makineli tüfeğin mermileri gibi yoğun bir iletaye maruz bırakmaktadır. Benzer bir şekilde de yazılı basın da hastalara direkt enjekte edilen şırınga gibi, mesajların hedef kitlenin zihninde yer edinmesine neden olmaktadır (Dincer ve Yılmazkol 2015).

Kitle iletişim araçlarından en çok etkilenen ve zarar gören kesim şüphesiz çocuklardır. Çocuklar, her saat ve her saniye medyayla iç içe yaşamaktadır. Bundan dolayı da medyanın ve kitle iletişim araçlarının en büyük takipçileri konumundadır. Yetişkinlerin aksine çocuklar zihinsel gelişimlerini tam anlamıyla tamamlamadıklarından dolayı maruz kaldıkları bütün mesajları anlayamamaktadır. Medyayı, yaşadıkları çevreyi ve dünyayı öğrenmek ve anlamlandırmak için kullanan çocuklar gerçek ile ilişki kuramamaktadırlar. Bu ilişkiyi kuramamanın sonucu olarak medya içeriklerinden etkilenen çocuklar mağduriyet yaşamaktadır (Kahriman 2013).

Medyanın çocuklar üzerindeki etkisi sadece üretilen içeriklerle sınırlı değildir. Çocukların konu alındığı haberlerde yazılı basında kullanılan dil, söylem ve temsiller sessiz takipçi konumundaki çocukların istismarına yol açmaktadır. Medyanın çocuklar üzerinde birçok eğitici ve bilgilendirici rolü olmasının yanında yazılı basında haberlerin nesnesi olarak temsil edilen çocuklar medyanın istismarına uğramaktadır.

2.2. Dil, Söylem ve İdeoloji

Dil, insanların birbiriyle iletişim ve etkileşim kurabilmelerini sağlayan bir araç olarak kullanılmaktadır. Dilin, insanların sahip oldukları düşüncelerini ve ideolojilerini ürettikleri mesajlar aracılığıyla birbirlerine aktarması gibi bir işlevi daha vardır. Dil yalnızca mesajların iletiildiği basit bir kanal olmayıp ideolojik olguları da bünyesinde barındırmaktadır. Dil, toplumu ideolojik olarak dönüştürürken toplum içerisinde bulunan egemen grupların çıkarlarının korunması gerektiğini savunan bir araç olarak kabul edilmektedir.

Dil, ideolojilerin üretilmesinde ve gerçek olguların kitlelere aktarılmasında büyük rol oynamaktadır. Siyasetçilerin ve kanaat önderlerinin toplumda saygınlık kazanması, itibarlarını devam ettirmeleri dili etkin ve doğru kullanmalarıyla yakından ilişkilidir. Siyasi liderler, iktidarı ellerinde bulundurmak için dili ve medyayı etkin bir şekilde kullanarak toplumu ikna edecek söylemler geliştirmeye çaba göstermektedir.

Rus dilbilimci Volosinov'a göre bilimsel olsun veya olmasın bilgi dil içerisinde üretilir ve bu dil bizim kendisiyle gerçeği gözlemleyebileceğimiz şeffaf bir araç asla değildir (Devran 2010). Volosinov'un bu düşüncesinden dolayı var olan tüm diller ideolojik olgular içerirken, gerçek ise üretilen bir meta olarak kabul görmektedir.

Dil, bireylerin bilgi üretmeleri ve üretilen bu bilgileri paylaşabilmelerine olanak sağladığı gibi düşüncelerin, ideolojilerin ve inanç sistemlerinin kontrol altında tutulmasını amaçlamaktadır.

1960'lı yıllar içerisinde dilin kullanımında bir dönüşüm gerçekleşmiş olduğundan dolayı bu zaman dilimi "dilsel dönüşüm" adıyla anılmaktadır. 1960'lı yılların bu şekilde adlandırılmasında dilin dışsal gerçekliği aynen yansıtabildiği saydam/nötr bir araç olduğu ön kabulüne dayalı yansıtmacı dil kuramlarının terk edilerek, yerine kendi özgül işleme yasaları olan ayrı maddi bir toplumsal pratik olarak kabul edilmesine dayanmaktadır (Cangöz 2005). Toplumsal pratiklerin kabulünün ardından anlamlar, toplum tarafından yapılan anlamlandırmalar, kullanılan özneler arasında meydana gelen değişiklikler ve toplumsal inceleme için dilbiliminin bir model olarak kullanılması gerektiği öne sürülmektedir (Coward ve Ellis 1985).

Söylem kavramı TDK sözlüğünde “Söyleyiş, söyleniş, sesletim, telaffuz” ve “Bir veya birçok cümleden oluşan, başı ve sonu olan bildiri, tez” olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>Erişim: 07.07.2017). Söylemin başka bir tanımı ise dilin içerisinde kullanım şeklidir. Söylem sadece tek taraflı iletişim olmayıp, bireylerin konuştuğu dilin yapısı ve geleneklerini barındıran karşılıklı iletişim biçimidir.

Söylem, ticari kaygıya sahip bir fiil olduğundan dolayı bilginin, düşüncenin, iktidar ilişkilerinin etkileşimine sebep olmaktadır. Söylem, toplumsal yaşamın her alanına nüfuz eden bir yapıya sahiptir. Söylem vasıtasıyla birçok farklı görüş ve düşünceye çeşitli yorumlar getirilmektedir. Araştırmacıların bir kısmı söylemin konuşma ve yazma eylemlerinden oluştuğunu belirtirken, diğer araştırmacılar ise söylemi sahip olduğu konuşma özelliklerini göz önünde bulundurarak değerlendirmektedir. Foucault, her bireyin farklı olduğunu ve bireylerin sahip oldukları bu farklılıkları söylemlere de yansıdığını belirtmektedir (Çelik ve Ekşi 2008). Her farklı tarih devrinde insanoğlu içinde bulunduğu ve yaşadığı dönemin özelliklerini söylemlerine yansıtmıştır. Bireylerin söylemlerindeki benzersizlikler tarihi dönem ve içerisinde bulunan zamanın farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

Söylem, sahip olduğu kurallar ve kişiler arasındaki diyalogların düzenli şekilde sınıflandırılması için kullanılan bir olgudur. Söylemin etkin ve dinlenebilir olması için mesajın niteliğinin, kim tarafından söylendiğinin, söyleyenin uzmanlığının, mesajın iletilmek istenilen hedef kitlenin, mesajın taşıdığı hedefin belirtilmesi gerekmektedir. Söylem insanlar arasındaki ilişkilerden kaynaklanan düşünce ve anlatımların zaman içerisinde geliştirilerek sürdürülmesini kapsamaktadır. Devletin yönetilmesi ve gücün sürdürülmesi için ihtiyaç duyulan söylemin ürettiği bilgi ve düşüncedir. Günlük yaşantıda insanoğlunun iletişim kurmak için kullandığı sözlü iletişimin tüm formu söylemi kapsamaktadır (Devran 2010).

Söylem tek başına bireysel bir eylem değildir. Söylemin oluşturulması için sosyal ve toplumsal düzene ihtiyaç vardır. Toplumsal düzenin sahip olduğu semboller ve düşünceler vasıtasıyla söylem anlamı üretir. Üretilen bu anlam ile toplu halde yaşayan bireyler bir ortak bilinç oluşturarak düşünce yapılarını ve iletişim sistemlerini oluştururlar.Söylem sahip olduğu gücü sayesinde muhalif düşünceleri şekillendirerek toplum tarafından kabul edilecek değerler sistemine dönüştürebilmektedir.

Bir toplumda etkin olarak kullanılan gücün farklı dayanakları ve kaynakları olabilir. Örneğin, bir askerin gücü silahına, zenginlerin gücü paraya, akademisyenlerin, gazetecilerin ve ailenin gücü bilgiye veya otoriteye bağlıdır (Devran 2010). Bu sahip olunan güç sonsuza kadar aynı kişi veya ailelerde kalmayarak değişime uğramaktadır. Toplumla yön veren ve yöneten kişilerin güç göstergesi yasalarla, toplumsal normlarla ve hukukun kavramlarıyla belirlenerek uzlaşma sağlanır. Yapılan bu uzlaşma sonucunda yöneten grup hegemonya hakkına sahip olmaktadır.

Söylemin ve sahip olduğu gücün çeşitli alanlarda uygulanmasından dolayı farklı anlamlar ortaya çıkmaktadır. Her uygulama alanının ve meslek grubunun kendine has özellikleri olmasından dolayı söylemin ürettiği güç farklılıklar göstermektedir. Profesörler akademik söylemleri, hukukçular hukuki söylemleri, öğretmenler eğitimle ilgili söylemleri, gazeteciler medya ile ilgili söylemleri, politikacılar politik söylemleri, işadamları ekonomik söylemleri kontrol edebilirler (Devran 2010). En güçlü olan gruplar, söylemleri şekillendirebilen ve etkileyebilenler olmaktadır.

Söylemin kontrol edilebilmesi için iki önemli unsur bulunmaktadır. Bu iki unsur söylemin sahip olduğu bağlam ile konuşma ve metindir. Bir bireyin söylemler üzerinde etkili olabilmesi için oluşturan söylem hakkında söz sahibi olması gerekir. En üst yöneticilerin katılımıyla gerçekleştirilen bir toplantıda yönetici asistanı veya alt düzeyde çalışan bir personel söylemlere dahil olamaz. Bundan dolayı bir söylem üzerinde etkili olabilmek için söylemde bulunacak kişinin yetkinliği önem arz etmektedir. Örneğin bir baro toplantısında söylemde bulunmak ve söylemleri etkilemek için avukat olmak gerekmektedir. Diğer yandan medyanın söylemleri üzerinde etkili olabilmek için de medya mensubu, gazeteci olmak gerekmektedir (Devran 2010).

Bir topluluk içerisinde bulunan daha etkili kişiler muhtemel söylem ve konuşma çeşitlerini belirleyerek konuşma ve metnin kontrol edilmesini sağlar. Öğretmenlik gibi toplulukları kontrol edebilen bir meslek grubunda karşı taraftan daha kısa ve net cevaplar beklenmektedir. Farklı meslek gruplarında ise pozisyonundan dolayı gücü elinde bulunduran kişilerin güçlerinden dolayı karşı taraf üzerinde daha fazla baskı kurduğu gözlemlenmektedir. Asker, polis, zabıta gibi meslek gruplarında karşı tarafasert bir ses tonu ve tavır ile korkutarak amacına ulaşma davranışları mevcuttur. Kısacası insanlar arası iletişimde ve bulunulan söylemde önemli olan söylemi ve

iletişimi kimin denetlediği ve şekillendirdiğidir. Örneğin, gazetelerin yayın politikalarına göre haber olacak konu ve olayları editörler belirlerken, sınıfta ertesi gün işlenecek olan konunun belirlenmesinde öğretmen yetkilidir. Bir topluluk içerisinde bulunan fazla yetkiye sahip olmayan kişilerin veya bir ülkede yaşayan azınlıkların söylem oluşturmada etkileri bulunmamaktadır. Gücü elinde barındıran gruplar söylemler üzerinde etkide bulunarak sahip oldukları gücü kötüye kullanabilmektedir.

Şahısların bellekleri yapmış oldukları fiiller tarafından denetlenmektedir. Bir insanın bilinci, sahip olduğu bilgiler ve tutumlar kontrol altına alındığında kişinin yapacağı fiillerde etkilenmektedir. Yazılı kaynaklar ve şahıslar bireylerin bilincini etkiliyorsa bu etkilenimden oluşan söylem de bireylerin eylemlerinde etki bırakmaktadır. Söylemin bireylerin üzerinde yaratmış olduğu etkiden dolayı ikna ve manipülasyon önem kazanmıştır. İkna ve manipülasyonun önemli hale gelmesinden dolayı eleştirel söylem çözümlenmeleri, güce sahip olanların istismar ederek egemen olmasını ve söylemler vasıtasıyla şahısların değerlerinin ve fiillerinin güç sahibi grupların istekleri doğrultusunda şekillendirilmesi üzerine yoğunlaşmaktadır (Devran 2010).

Bireylerin üzerinde egemen olmak ve bireyleri yönlendirebilmek için kullanılması gereken en önemli argüman söylemsel ve zihinsel kontrol olmalıdır. Kitlelerin maruz kaldıkları mesajlar değerleriyle ve yaşam tarzlarıyla çeliştiğinde toplumun güvenini kazanmış kurumların ve kanaat önderlerinin ürettiği söylemler daha kabul edilir olmaktadır. Böylesi durumlarda mesaja maruz kalan kitlelerin söylemi üreten kişileri daha güvenilir ve güçlü buldukları gözlenmektedir. (Devran 2010). Dünya üzerinde birçok millet, topluluk ve gruplar bulunmaktadır. Bu milletlerin, topluluk ve grupların farklı etnik kökene sahip üyeleri olabileceği gibi güvenilme durumları da farklılık göstermektedir. Toplumun bu güvenilme durumundaki farklılıkları göz önünde bulundurarak toplulukların üretmiş olduğu söylemleri güçlü veya zayıf söylemler olarak algılaması da mümkündür. Kitlelerin maruz kaldıkları söylemler, söylemi üreten kişiler veya gruplar tarafından manipüle edilerek farklı anlamlarda algılanması amaçlanmaktadır. Şirketlerin yayınlamış oldukları talimatlar bu duruma örnek teşkil etmektedir. Bazen söyleme maruz kalan kişiler veya gruplar gereken bilgi donanımına sahip olmadıklarından dolayı söylemin etkisini azaltamamaktadır. Bireylerin ve grupların gereken bilgi donanımına sahip olamamasının nedeni ise medya ve kamu kaynaklarının dışında farklı bilgi kaynaklarına ulaşım zorluğudur (Devran 2010).

İdeoloji, bütün toplum yapısını ve işleyişini kapsamına alan ve belli bir insan doğası anlayışına dayalı olarak belli bir siyasetle pratik bir eylem programını içeren düşünce ve inanç sistemi olarak tanımlanmaktadır (AnaBritannica 1988). İdeoloji sözcüğünün ilk defa 18.yüzyılda Fransız filozof olan Destutt de Tracy tarafından kullanıldığı görülmektedir. Tracy'ya göre ideoloji doğaötesi düşünceye karşı olarak kullanılan bir terimdir (Çelik 2005).

19. yüzyılda daha fazla ortaya çıkan bu tür toplum anlayışlarından dolayı 19.yüzyıl "ideoloji çağı" olarak anılmaktadır. İdeolojinin yaygınlaştığı 19.yüzyıl ve günümüz arasındaki dönemlerde birçok farklı ideoloji tanımı yapılarak siyaset,sosyoloji ve diğer farklı alanlarda çalışmalar yapan düşünürler tarafından kendi düşünce sistemlerinin içerisinde ideoloji farklı anlamlar kazanmıştır. Farklı düşünürler tarafından yapılan ideoloji tanımlarından bazıları şu şekildedir: "Toplumsal yaşamdaki anlam, gösterge ve değerlerin üretim süreci; belli bir toplumsal grup veya sınıfa ait fikirler kümesi veya inanç sistemi; egemen bir siyasi iktidarı meşrulaştırmaya yarayan fikirler; sistemli bir biçimde çarpıtılmış iletişim; söylem ve iktidarın çatışmasıdır (Türk 2003)." Fikir üreten insan topluluklarının bir ürünü olarak tanımlanan ideoloji cinsiyet farklılıklarından iş ve sanayi alanlarına kadar birçok farklı sınıfın oluşturduğu düşünceleri barındırmaktadır. İdeoloji, toplumun arasında oluşan sınıfsal farklılıklar ve var olan eşitsizliklerden doğan ilişkilerin yeniden üretimi olarak görülmektedir. Her düşüncenin ideoloji olarak kabul edilmesini önlemek için üretilen düşüncenin toplumu ve kitleleri yönlendirmesi gerekmektedir (Devran 2010).

Düşünürlerin bazıları ideolojinin amaçları olduğunu ifade ederken, bazılarına göre ise ideoloji sosyal ve siyasal sistemi temsil eden olguları içeren bir kavramdır. Liberalizm, faşizm, komünizm gibi belli bir amacı olan düşünce sistemleri birinci gruba örnektir. Birinci grubun içerisinde bulunan ideolojiler kendi düşünce sisteminin bireylerini temsil etmektedir. Komünist olan bir kişi kendi ideolojisinin ilkelerine bağlıken, faşist bir kişi ise kendi ideolojisinin ilkeleriyle yaşam tarzını şekillendirmektedir. Birinci gruba dahil olan ideoloji anlayışının temelinde partisine veya inandığı düşünce sistemine sıkı sıkıya bağlı olmak yataarken ikinci grupta yer alan ideoloji anlayışı sosyal ve siyasal yapının değer ve düşünce kapsamını içermektedir. Birinci anlayışın temsilcisi Antonio Gramsci iken ikinci anlayışın temsilcileri arasında Louis Althusser, P. Bourdieu, Michel Foucault, Raymond Williams, Roland Barthes gibi düşünürler yer almaktadır. İkinci

anlayışın temsilcileri olan bu düşünürler ideolojinin tek bir lidere, tek bir partiye veya yalnızca hükümete yüklenmemesi gerektiğini ve ideolojinin üretmiş olduğu düşünce sisteminin doğal kalabilmesi için toplumun bütün kesimleri tarafından benimsenmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu anlayışı savunan yazarlar ideolojiyi sosyal düzen içerisinde bulunan anonim bir güç tarafından şekillendirilmiş yapı olarak görmektedirler (Devran 2010).

İdeolojiler, algısal ve materyal olarak iki farklı anlama sahiptir. İdeoloji, algısal anlamın içerisinde düşünceler sistemi ve algılamayı içermektedir. Materyal anlayışa sahip sistemlerde ideoloji, belirlenmiş araçlar ve konulmuş bazı şartlar ile üretilen düşünce yapısını ifade etmektedir. İdeolojinin algısal yaklaşımını benimseyen düşünürler kitlelerin belleklerine yerleştirilen algısal öğeler vasıtasıyla kitleler içerisindeki bireylerin fikir üretme ve ürettiği fikri eyleme geçirme süreçlerinden etkilendiklerini savunmaktadırlar (Devran 2010).

Van Dijk ideolojilerin düşünceler yapısından oluşmadığı görüşünde olup ideolojilerin esas olarak zihinsel algılamalarla kuşatıldığını bireylerin tutum ve davranışlarını düzenleyerek kontrol ettiğini savunmaktadır (Devran 2010). Bireyler kendi belleklerinde bulunan inandıkları ideolojiler tarafından kendi kendilerini kontrol ederken bu kontrol eylemine gruplarda da rastlanmaktadır. Bu durumdan dolayı ideolojiler grup ideolojileri özelliğini kazanmaktadır. Van Dijk, ideolojilerin sosyal, algısal ve söylemsel işlevler olmak üzere üç temel işlev altından toplandığı görüşündedir (Devran 2010).

Sosyal işlevler, ideolojilerin toplum arasında oluşturduğu sosyal ilişkilerin ve insanların ideolojilere neden ihtiyaç duyduklarına dair bilgiler vermektedir. İdeolojiler, bazı egemen sınıfların kontrol altında tutabileceği kavramlar değildir. Egemen sınıflar tarafından kontrol altında tutulan kitlelerde düzene karşı koymak ve isteklerini belirtmek için ideolojiye gereksinim duymaktadır. İdeolojiler, grupların çıkarlarını gözeten yapıda olduklarından dolayı grupların amaçlarını en iyi şekilde temsil etmek ve grubun sahip olduğu üyeler arasında iletişimi düzenlemektedir (Devran 2010).

İdeolojiler, algısal işleve sahip olmasından dolayı dünyanın ne şekilde algılanması gerektiği konusunda da söz sahibidir. İnsanlar sahip oldukları fikirler doğrultusunda harekete geçerken yapmış oldukları fiiller kişilerin düşünce dünyasını da etkilemektedir.

İdeolojiler, kişilerin toplum içinde buldukları sosyal statülerini yapılandırırken kişilerin ait olduğu grubun çıkarlarını da gözetmektedir. İdeolojiler sahip olduğu biz ve öteki temsilinden dolayı kutuplaşma yaratmakta ve “biz” kimliği iyi olarak kabul edilirken “ötekiler” kimliği her zaman kötü olarak görülmektedir (Devran 2010).

Söylemsel işlevlerde ideolojilerin etkisi altındadır. Bazı grupların sahip olduğu ideolojiler söylemlerle ifade edilmektedir (Devran 2010).Yazılı medyada kullanılan söylemler ve birçok söylem kendine özgü bir yapıya sahip olduğundan dolayı bazı vakalarda şahsi yorum ve bilgilere yer verilmektedir. Örneğin “Ben bu olayların hiç birini kabul etmiyorum” gibi şahsi ve özgül bir söylem kişinin sahip olduğu değerlerden ve deneyimlerden kaynaklanmaktadır.

İdeoloji, bir toplum arasında benimsenme sıklığına göre güç kazanmaktadır. Toplumun sahip olduğu egemen ideolojiye maruz kalan bireyler ideolojinin farkına varamamaktadır. Bireyde karşıt görüşe sahip ideolojiyi fark edebilirken kendi benimsedikleri ideolojiyi fark edememektedir. Bunun sebebi ise kendi ideolojilerini sıkı sıkıya benimseyen kimselerin ideolojileri sıradanlaşarak güç kazanmakta ve dolayısıyla ideolojinin ürettiği düşünceler şahıslara aykırılık arz etmemektedir. Toplumun çoğunluğunun benimsemiş olduğu ideoloji toplum üzerinde hegemonik gücü bulunan sınıfların ideolojisini temsil ettiğinden dolayı bu ideoloji hegemonik sınıfların çıkarlarını savunmaktadır (Devran 2010).

İdeoloji, gücü elinde bulunduran ve toplum üzerinde etkisi olan bir sınıfın ideolojisi olduğunda egemen ideoloji sıfatını kazanmaktadır. Egemen güç, kendi çıkarlarını gözeterek toplumu ikna etmek için çaba harcamaktadır. Egemen gücün bu çabalarının sonucu olarak ise bireylerin zihinlerine ideoloji bir şekilde yerleşmektedir. Althusser, “Devletin İdeolojik Aygıtları” kitabında ideolojinin bireylerin zihinlerine yerleştirilme işleminin nasıl olduğunu belirtmektedir. Althusser`e göre devletin sahip olduğu ideolojik aygıtlar devletle işbirliği yaparak ideolojiyi yeniden üretmekte ve kişilere bu ideolojiyi empoze etmektedir. Kişiler ise maruz kaldıkları ideolojinin isteklerine göre düşünce, yaşam biçimi ve tutumlarını şekillendirmektedir. Bu durum ise egemen ideolojinin sahip olduğu gücü göstermektedir (Devran 2010).

2.3. Haber Üretim Süreci

Haber, Türk Dil Kurumu tarafından “Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık” ve “İletişim veya yayın organlarıyla verilen bilgi” olarak tanımlanan Arapça kökenli bir kelimedir (<http://www.tdk.gov.tr>Erişim : 14.07.2017). Fransızca “information” olarak tanımlanan haber kelimesinin İngilizce karşılığı North, East, West ve South kelimelerinin baş harflerinden oluşan NEWS sözcüğüdür (Kahriman 2013).

Haber kavramının birçok tanımı olmasına rağmen genel itibariyle insanoğlunun olan biteni bilmek ve öğrenmek arzusundan dolayı “olmuş olan her şey” , “ dün bilinmeyen herşey”, “okuyucuların bilmek ve öğrenmek istediği şeyler” olarak tanımlanmaktadır. Gazetecilik mesleğinin zaman içerisinde gelişmesiyle birlikte haber kavramının içerisine “zaman” ögesi dahil olmuştur. Zaman ögesi dikkate alınarak haber kavramı için “zamana uygun olan rapor” veya “bir olayın raporu” şeklinde tanımlar da yapılmıştır. (Devran 2010).

Haber kavramının tanımı günümüzde daha kapsamlı bir şekil almıştır. Haber tanımlarından bazıları şu şekildedir: “İnsanların bilmek istediği her şey haberdır” (Girgin,2002). “Bir kimse, bir yerdeki olaylar hakkındaki bilgilerdir”(Girgin 2002). “Bir olayın raporudur” (Tokgöz, 1994). “Kişilerin kafalarında bir anda ışık yaktıran yüzeysel bilgilerdir” (Usluata 1997).

Haberin oluşturulması ve yazılması esnasında uyulması gereken temel kurallar bulunmaktadır. Haberin yeni olması ve kolay anlaşılabilmesi, habere konu olan olayın ilginç olması, önemlilik arz etmesi, kısa ve öz olması gerekmektedir. Bir haber yazılırken 5N 1K (Ne? Nerede? Ne Zaman? Nasıl? Neden? Kim?) kuralına da riayet edilmelidir.

Gündelik hayatta meydana gelen her olay haber olmamaktadır. Meydana gelen bir olayın, oluşturulan söylemin ve yapılan bir eylemin hedef kitlelere ulaştırılmasında bazı ölçütler gerekmektedir. İhtiyaç duyulan bu ölçütler “haber değeri” dir. Haber değeri , medya patronlarının, kitle iletişim araçları yetkililerinin eylem ya da söylemlerinin üretimi,seçimi,biçimlendirilmesi ve yayımlanması sırasında kullandıkları profesyonel kodlardır (Kahriman 2013).

“Bir köpek adamı ısırırsa bu haber değildir, bir adam köpeği ısırırsa bu haberdır”mottosu gazetecilik literatüründe haber değerini açıklamak ve kitlelerin ilgisini çekme amacını belirtmek için kullanılmaktadır. Bir olayın haber değeri taşıması için sıra dışı olması, çok önemli olması, büyük bir kesimi ilgilendirmesi, ilgi çekici olması, habere konu olan olaya yakınlık, olayın güncel olması gerekmektedir. Ayrıca bir olayın haber değeri olabilmesi için elit kişileri konu alması ve şaşırtıcı olması beklenmektedir.

Haber üretim sürecinde gazetelerin eşik bekçileri meydana gelen olaylara karşı duyarsız kalmaz. Haber üretim süreci, dışarıda meydana gelen olayların haber değeri faktörleri göz önüne alınarak yürütülür. Haber değeri faktörleri çoğu zaman yaşanan dünya ve toplumu yönlendiren değerler, inançlar ve düşünceler sistemi olan ideolojiler tarafından şekillendirilmektedir. Haber doğası gereği toplumun ve kültürel sistemlerin bir aynasıdır. Haber değeri, bir yayın kuruluşunun haberi yaptığı mecra ve hedef kitlesine göre de değişiklik göstermektedir.

Çocuk istismarı olayları duygusal açıdan hedef kitleleri etkilediğinden dolayı yayın kuruluşları bu vakaları haber değeri olarak görmektedir. Medyada özellikle saf, masum ve mağdur olan ile şeytani, canavarlaşmış kişilerin içinde bulunduğu olaylar haber olarak yer almaktadır (Kahriman 2013). Duygusal yönü daha fazla olan çocuk haberleri hedef kitle tarafından yoğun ilgi gördüğü için medyada çocuklarla ilgili haberlere daha fazla yer verilmektedir.

Bir diğer haber değeri taşıyan içerik ise şiddettir. Medyada birçok haberin malzemesi şiddet içerikli konular ve olaylardır. Şiddet medyada yoğun olarak yer aldığından dolayı kan ve şiddet içermeyen bir haberin haber olarak değerlendirilmesi oldukça güçtür. Şiddetin yoğun olarak haberlere konu olması insanlar üzerinde olumsuzluk yaratarak karamsar bir dünya imajı çizmektedir. Medyada yer alan şiddet olaylarının haber olması normaldir, fakat bu şiddet olaylarının hangi dil ile söylendiğinin de incelenmesi gerekmektedir. Şiddet olaylarının haber yapılma sürecinde oluşan en büyük hata olayın sansasyonel bir şekilde habere konu olmasıdır. Bu şekilde oluşan haberlerde konunun en önemli noktalarına değinilmemektedir. Haberlerin veriliş tarzı incelendiğinde şiddet olaylarının hiçbir sebebi yokmuş ve şiddet olayları sadece göstermelik meydana gelmiş havası yaratılmaktadır.

3. MEDYADA ÇOCUK TEMSİLLERİ

3.1. Temsil

Temsil, birinin veya bir topluluğun adına davranma olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tdk.gov.tr>Erişim: 28.07.2017). Temsil kavramının tanımı daha detaylı bir şekilde “ herhangi bir şeyin belirgin özellikleriyle yansıtılması veya yeniden sunulması” dır (Güven 2015).

Medyanın temsil etme kavramı birçok tartışmanın konusu olmaktadır. Medyanın sahip olduğu ürünler (haber,dizi,film vs.) toplumsal temsillerin birer çıktısıdır. Medyanın ürünleri toplumsal değerler ve toplumun süreçleri vasıtasıyla şekillenmektedir. Bundan dolayı da temsiller toplumun birer ürünü olarak kabul edilmektedir.

Temsilin oluşumunda ve anlamlandırılmasında dilin önemi büyüktür. Stuart Hall'a göre temsilin anlamlandırılmasında kullanılan üç yaklaşım bulunmaktadır. Bunlar “yansıtmacı, ereksel ve konstrüktivist” yaklaşımlardır (Güven 2015). Yansıtmacı yaklaşıma göre dil bir ayna gibi işlev görmektedir. Dünyada olan her şeyi olduğu gibi yansıtılmaktadır. İkinci yaklaşım olan ereksel yaklaşım ise yansıtmacı yaklaşımın aksine dış dünyada meydana gelen her şeyin bir yazar tarafından aktarıldığını savunmaktadır. Bu yaklaşımda yazar çok önemli bir rol oynamaktadır. Bundan dolayı da yazarın sözcükleri temsil edilen herhangi bir şeyi anlamlandırmaktadır. Konstrüktivist yaklaşım insanların içinde yaşadığı toplumun kültürüyle temsilin şekillendiğini savunmaktadır. Bu yaklaşımın savunduğu kavram gereği ise dış dünyada var olan her şey bilgi olarak varsayılmaktadır. Bu yaklaşımların temelinde ise toplumsal sistemin oluşturduğu dil yatmaktadır. Kişilerin birbirleriyle iletişim kurmak için kullandığı kelimeler, söyleyiş biçimleri ve dilin sahip olduğu özellikler birçok anlam üretmektedir.

Medya, en az zamanda daha çok anlamlandırılmış mesajı hedef kitleye ulaştırmayı amaçlamaktadır. Kısa ve öz olan anlamlandırılmış mesajların çoğu tek tip ifadelerden ve klişelerden oluşmaktadır. Tek tipleştirilmiş ve klişelerden oluşan bu şekildeki ifadelerin iletilerinde ideolojik anlamlarda bulunmaktadır. Deyimler ve atasözleri ile temsil edilen ifadeler düşüncenin kısa ve anlaşılır olmasına imkan vermektedir. Medya, çoğu zaman ifade edilen fikirlerin hedef kitleyle daha çabuk buluşabilmesi için ikili karşıtlık ilkesini kullanmaktadır. İki karşıtlık ilkesinde baskın olan düşünce ile baskın

düşünceye bağımlı diğer bir düşüncede yer almaktadır. Bu ilkeye göre bazı öge ve düşünceler daha az temsil imkanına sahipken bazı öğeler yanlış anlaşılmaya maruz kalmakta bazıları ise diğerlerine göre oldukça yoğun temsil edilmektedir. Bir unsurun yoğun veya yanlış temsili gibi durumlarda mesaj ve metinlerin anlamlandırılması etkilenmektedir.

3.2. Haberlerde Çocukların Temsili

Çocukların medyada temsili tartışmalı bir konudur. Medya, bireylerin yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası olduğu için ve insanların yaşamlarına müdahale etmesinden dolayı çocukların daha da savunmasız kalmasına neden olmaktadır. Çocukların bir haber ögesi olarak görülmesinin altında yatan sebep ise çocukların fert olarak algılanmamasıdır. Çocuklar, olumsuz durumlarından dolayı genellikle haberin konusu olmaktadır. Çocuk sahip olduğu bu olumsuz durumlar nedeniyle ötekileştirilerek ana akım medyada “zavallı” olarak temsil edilmektedir. Habere konu olan çocuklar genellikle şiddet, istismara uğrama, hakkının yenmesi gibi durumlara maruz kalmaktadır. Bu durumlara maruz kalan çocuklar, haberin öznesi olmamakla birlikte kişisel gelişimini de engelleyici birçok vaziyetle karşı karşıya kalmaktadır. Medyada sunulan şiddet hedef kitle üzerinde direkt şiddete neden olmasa dahi çocukların kişisel gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Kitle iletişim araçları çocukların kişiliklerinin oluşumunda önemli role sahiptir. Kitle iletişim araçlarının bu hayati rolü nadirde olsa olumlu olabilmekle birlikte medyanın sunduğu kötü içerikler çocukların hayatı üzerinde birçok olumsuzluğa yol açmaktadır.

Birçok araştırmaya göre yazılı basın hedef kitle üzerinde şiddeti tetikleyici özelliğe sahiptir. Çocukların yazılı basında haberlere konu olması ilgi çekici bir durum haline gelmektedir. Haberlerde, gazetelerin editörleri tarafından “mağdur” ve “suçlu” olarak temsil edilen çocuklar toplumda büyük bir ilgi ile takip edilmektedir. Editörler haberlerde çocukları toplumun ilgisini çekecek şekilde olumsuz temsil etmektedir. Bu olumsuz temsiller savunmasız ve zayıf olan çocukların zihinsel ve bedensel gelişimlerine ket vurmaktadır. Bir ülkenin umudu olan çocuklarla ilgili haber yaparken hoyratça davranmayıp etik habercilik yapılması gerekmektedir. Ayrıca haberlerde

çocuklar mağdur ve suçlu olarak lanse edilmek yerine çocukların gelişimlerine uygun bilgi, eğitim, eğlendirme içerikli haberlere geniş yer verilmelidir.

3.3. Haber Öznesi Olarak Çocuğun Konumu

Dünya üzerinde gerçekleşen pek çok olay haberin konusu olmaktadır. Bu gerçekleşen olaylar haber değerlerine göre medyanın ilgisini çekmekte olup yazılı ve görsel basında yoğun olarak yer almaktadır. Medyada haber değeri taşıyan pek çok olay da çocuklarla ilgilidir. Çocukların konu olduğu ve haber değeri taşıyan pek çok olay medya profesyonelleri tarafından göz ardı edilmektedir. Yetişkinlerin egemenliğinde olan medyada çocuklar olayın öznesi olarak görülmeyip yetişkinlerin bakış açısıyla çocukluk kavramı şekillenerek olay içindeki çocuk pasifleştirilmektedir.

Modern yaşamda çocuk sorunları gün geçtikçe artmaktayken medya bu soruna gereken ilgiyi göstermemektedir. Ancak hedef kitlenin duygusal olarak ilgisini çeken olayların mağdur çocukları gazete haberlerinin öznesi olabilmektedir. Tecavüz, taciz gibi cinsel saldırılara maruz kalan mağdur çocuklar medyanın ilgisini daha fazla çekmektedir. Medya profesyonelleri tarafından yapılan gazete haberlerinde çocuklar tüketim nesnesi olarak sunulmaktadır. Ayrıca haberlere konu olan çocuklar “Sokak çocuğu”, “tinerci” , “suçlu çocuk” gibi sıfatlarla topluma sunularak rencide edilmektedir. Ancak büyük başarılarla imza atmış çocuklar kendi düşüncelerini daha özgür bir şekilde ifade ederek haberin öznesi olabilmektedir.

Basında mağdur olan çocukları konu alan tüm olaylar haber değeri olarak algılanmaktadır. Medya, çocukların kişisel gelişimlerine katkı sağlayan ve davranışlarını şekillendiren bir aygıttır. Çocuk, medyadan maruz kaldığı bilgileri işleyerek kişisel gelişimini tamamlamaktadır. Bu gelişimi tamamlayan çocuk, fert olma özelliğini kazanır. Medyanın anlam ve kavramlarını işleyen çocuk, pasif konumdan aktif özne konumuna geçmektedir.

3.3.1. Suçlu Çocuklar

Medyada, genellikle gündemi oluşturan politika, kazalar, cinayetler ve suçluların yakalanması gibi konular haber olarak yer almaktadır. Bu durumlar hedef kitle tarafından daha çok izlenmek ve okunmak istendiğinden dolayı haber değeri yüksek konulardır. Bilim, sanat ve teknoloji içerikli konular ise haber konusu olarak daha az yer almaktadır. Çocuklarla ilgili gerçekleşmiş olan olayların haber konusu olması da daha az rastlanan bir durumdur. Çocukların kişisel gelişimlerine olumlu katkı yapan ve başarılarını anlatan konuların birçoğu medyanın ilgisizliğiyle karşılaşmaktadır. Genelde çocuklarla ilgili haberler toplumu cezbetmektedir. Bu haberlerin ilgi çekici olması için yalnızca olumsuz durumların haber yapılmasına ihtiyaç yoktur.

Medya profesyonelleri ve editörler çocukların içinde bulunduğu olumsuz durumları haber yapma gereği duyduklarında çocuğu incitmeyecek sıfatları ve ifadeleri kullanmalıdır. Medyanın üretmiş olduğu söylemlerin tamamı toplum tarafından benimsenmektedir. Medyanın ürettiği “taş atan çocuklar” söylemi terörist kavramını çağrıştırmaktadır. Ne yaptığını bilmeden birileri tarafından olayların içine atılan bu çocuklar taş atarak polisler zarar veren ve polisin canına kasteden bir suçlu gibi haberlere konu olmaktadır.

Medyanın olumsuz temsilleri çocukların psikolojileri üzerinde kapanmayacak yaralar açar. Haber söylemlerinde suçlu olarak yaftalanan çocuklar gelişimlerini engelleyen mağduriyetle karşı karşıya kalmaktadır. Bu gibi durumlarla yüzleşmek zorunda kalan çocuk topluma yabancılaşarak özsaygısını kaybetmektedir.

Şüpheli olarak görülen çocuklar gazete haberlerine konu olurken “küçük” kelimesiyle tanımlanmaktadır. Çünkü “küçük” kelimesi anlam olarak çocuğun yaşıyla ilgilenmektedir. “Minik” kelimesi “sevimli, sevecen, vs.” gibi anlamlara geldiğinden dolayı medya bu kelimeyi kullanmamaktadır. Haberlerde bu şekilde söylem ayrımının yapılmasının nedeni ise habercilerin şüpheli olarak görünen çocukları yargılamak istemeleridir. “Sokak çocuğu”, “suçlu çocuk” gibi söylemlerin yerine “sokağa itilmiş çocuklar” ya da “suça itilmiş çocuklar” ve “sokakta yaşayan/çalışan/risk altındaki çocuk” söylemleri haberin yapılmasına engel teşkil etmemekle birlikte bu gibi olumsuz duruma maruz kalan çocuklar içinde farkındalık yaratmaktadır (Kahriman,2013).

Medya, kanunlara uymayan, sokaklarda yaşayan ve madde kullanan çocukların toplumun huzurunu bozan, tehlikeli ve rehabilite edilemeyen davranışlara sahip olduğunu sıklıkla söylemlerinde yer vermektedir. Medyanın kullanmış olduğu dil ve söylemler toplumun bu tür çocuklara olumsuz bakışını güçlendirmektedir. Haberin sunumunda kullanılan dil, gazete okuyucuları tarafından bu çocukların tehlikeli varlık olarak algılanmasına sebep olmaktadır. Çocuk haklarını benimseyen kuruluşlara göre asıl tehlikeli olan çocuğun içinde bulunduğu olumsuz durumdur. Kavramların gereğine uygun bir şekilde kullanılmaması çocuk haklarının ihlaline yol açmaktadır. Yasalara göre 12 yaşından küçük çocuk medya tarafından “suçlu” olarak yaftalanamaz.

3.3.2. Mağdur ve Yardıma Muhtaç Çocuklar

Yazılı basında yer alan çocuklarla ilgili haberler daha fazla tiraja sahip olmak için yapılmaktadır. Bu haberlerdeki dram tirajı daha da arttırmaktadır. Mağduriyete uğramamış veya herhangi bir drama sahip olmayan çocuklar medyanın ilgisini çekmemektedir. Mağdur olmayan çocuklar medyada yer aldığı anda ise tirajlar istenilen düzeye ulaşmamaktadır. Çocukların medyada haber değeri taşıyabilmeleri için zavallı, yardıma muhtaç ve suçlu olmaları gerekmektedir.

Medyanın çocuklarla ilgili en fazla haber yaptığı konuların başında hırsızlık yapan çocuklar, ailesi ve yakınları tarafından istismara uğrayan çocuklar gelmektedir. Bir spor müsabakasında veya akademik alanda başarılı olmuş çocuklar ise çoğu zaman görmezden gelinmektedir.

Oslo Çağrısı'nın da gündemine medyada yer alan çocuk istismarı konuları girerken suçlu çocuk ve sokakta yaşayan çocuk haberlerinin yazılı basında daha çok yer aldığına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Çocukların sahip olduğu haklarla ilgili konuların haber değeri olmadığından dolayı basında yer almadığı da ayrıca belirtilmiştir. Yazılı basında çocukların olumsuz durumlarıyla ilgili yapılan haberler toplum tarafından da kanıksanarak çocukların “suçlu” veya “mağdur” sıfatlarıyla etiketlenmelerine sebep olmaktadır.

2006 yılında yapılan Türkiye’de üç yazılı basın organında (Hürriyet, Zaman, Cumhuriyet) yer alan “Çocuk Haberleri”nin İçerik Analizi Yöntemi ile

Değerlendirilmesi” isimli çalışmada 1006 haber incelenmiştir. Bu haberlerde yer alan üç konu başlığı da diğer haber konularına göre önemli ölçüde farklılıklara sahiptir. Üç farklı gazetede de yer alan haberlerde ölüm, fiziksel ve cinsel istismar konuları ağırlıklı olarak yer almaktadır (Salihoğlu 2017). Ayrıca yapılan bu çalışmada çocuklar ağırlıklı olarak “suç mağduru” şeklinde haberin konusu olmaktadır. Toplumun en fazla önem verdiği çocuklar mağdur duruma düştüğünde habere konu olarak tirajları arttırmaktadır.

Mağdur çocuklar üzerinden yapılan bu haberlerde incelenmesi gereken en önemli konu ise haberlerde kullanılan dil ve üsluptur. Mağdur olan çocuk olumsuz durumda bulunmaktadır. Bu çocukların haberlere konu olurken tekrar incitilmemesi gerekmektedir. Ayrıca habere konu olan bu çocukların kimlik bilgilerinin gizliliğine dikkat edilmelidir. Yapılan haberlerde çocuğun yüzü gizlenmelidir. Bu durumlara dikkat edildiği takdirde çocuğun bir kez daha mağdur olmasının önüne geçilmiş olmaktadır.

3.3.3. Tüketim Nesnesi Olarak Çocuk

Çocuklar dünyaya gözlerini açar açmaz kapitalizmin bir aracı olarak görünen reklam ve pazarlama sektörünün vazgeçilmez birer tüketicisi olmaktadır. Reklamın cezbedici slogan ve renkli mesajlarının etkisi altında kalan çocuklar ve gençler tüketim kültürünün arzuladığı tüketen bireyler olmaktadır.

Çocuklar reklamlarda, haberlerde, dizilerde ve filmlerde sömürü aracı olarak görülmektedir. Çocuklara ve bebeklere yönelik ürünlerin tanıtımı için yapılan reklamlarda çocuklar yaşlarından oldukça büyük gösterilerek cinsel obje olarak sunulmaktadır. Bu reklamlar birer cinsel istismar örneği olarak kabul edilmektedir.

Yazılı basında genellikle habere konu olan çocuğun ifadelerine ve düşüncelerine yer vermemek gibi bir yanlış yapılmaktadır. Bu kasıtlı yapılan yanlış ile haberlerde çocuklara araç olarak kullanılmaktadır. Medyada yapılan haberlerin çoğunda çocuğa haksızlık karşısında kendisini savunma hakkı verilmesi gerekirken çocuk nesne olarak gösterilerek habere olan ilginin artırılması ve okunurluğunun yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 12.maddesinde “Taraflar Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren

her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanılır” (<https://www.unicef.org/> Erişim:31.07.2017). Çocuk Hakları Sözleşmesinin bu maddesine göre haberi yapılan konuya taraf olan çocukların görüşlerine ve ifadelerine yer vermek resmi olarak garanti altına alınmıştır.

3.3.4. Masum Çocuklar

Gazete haberlerine olumsuz bir şekilde konu olan çocukları tanımlamak için genellikle “küçük hırsız”, “tinerci”, “balici”, “suç makinesi”, “sokak çocuğu” gibi sıfatlar kullanılmaktadır. Habere olumlu şekilde konu olan çocuklar için ise belirli bir tanımlama yapılmamakla birlikte daha çok “masum” ,”şirin”, “minik” “küçük” gibi ifadeler yer verilmektedir.

Medyada çocukların görüşleri yer aldığı anda toplum ve basın çocuğun düşüncesine değer vermemektedir. Haberlerde yer alan çocuğun görüşü hafife alınarak bir şaka malzemesi olarak kullanılmaktadır. Çocuklarda geleceğin büyükleri olduklarından görüşlerine ve düşüncelerine önem verilmelidir. Çünkü çocuklar kendi görüş ve düşüncelerini büyük bir ciddiyetle dile getirmektedir (Kahriman 2013). Medya, haberlerin ilgiyle takip edilmesini amaçladığından dolayı şirin, masum ve minik çocuklara haberlerde yer vermektedir. Medya, bazı durumlarda ise çocuğun vasiliğini yapmaktadır. Bu gibi durumlarda medya, çocuğuna fazla söz hakkı vermeyen ve çocuğu ile aynı dili konuşamayan ebeveyne benzetilmektedir. Ülkede meydana gelen olaylar ile ilgili çocukların konuşmaları engellenerek devreye yetişkinler ve ebeveynler girmektedir. Birçok konuda bilgisi olan çocukların akıllarının ermediği konularda konuşmalarını gerektiği medya tarafından empoze edilmektedir.

Medya, sahip olduğu gücü etkili bir şekilde kullandığı zaman çocuk hakları ve istismarı hakkında kamuoyu oluşturabilmekte ve toplumda farkındalık yaratabilmektedir. Fakat ticari kaygılar güden bir medya çocuk haklarını hiçe sayarak en kötü çocuk istismarlarına zemin hazırlamaktadır.

4.ÇALIŞMAYA AİT BULGULAR

4.1. Çocuk Haberlerinin İçerik Analizi

Bir aylık süreç içerisinde takip edilen gazetelerde çocuk istismarına örnek teşkil eden haberlere yer verilmiştir. Gazetelerde çocuk istismarı oluşturabilecek haberlerin başlıklarına yer verilerek başlıklar numaralandırılmıştır. Nitel içerik analizi yapılırken ilk olarak başlıklara yer verilmiştir. Haberlerin önemine ve gündem oluşturma durumuna göre haber metinlerine de ayrıca yer verilmiştir.

12 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Halep`ten kiralayıp İstanbul`da dilendirdiler (Sabah, 12 Eylül 2017:4)
- 2) Kız çocuğuna taciz eden sapığı mahalleli linç etti (Sabah, 12 Eylül 2017:6)
- 3) Zulümden kaçışta umudun adı: İbrahim Bebek (Sabah, 12 Eylül 2017:12)
- 4) Biltes Koleji`nde başörtüsü skandalı (Sabah, 12 Eylül 2017:17)
- 5) Engelli öğrencilere YGS müjdesi (Yeni Şafak, 12 Eylül 2017:2)
- 6) Dilendirmek için çocuk kiraladılar (Yeni Şafak , 12 Eylül 2017:3)
- 7) Arakanlı 100 bebek vatansız doğdu (Yeni Akit, 12 Eylül 2017:7)
- 8) Eren`in adı Nijer`de yaşatılacak (Yeni Akit, 12 Eylül 2017:son sayfa)
- 9) Suriyeli çocukları ailelerinden kiralayıp sokakta dilendirdiler (Sözcü,12 Eylül 2017:3)
- 10) Yeni akülü sandalyesine kavuşunca yüzü güldü (Sözcü,12 Eylül 2017:2)
- 11) Çalınan tekerlekli sandalye yerine akülü sandalye (Birgün,12 Eylül 2017:3)
- 12) Sapık ere 19 yıl : Kışlada çocuk istismarı (Hürriyet, 12 Eylül 2017:3)
- 13) Tacizciye LİNÇ (Hürriyet, 12 Eylül 2017:3)
- 14) Bin liraya kirala çetesi çöktü (Hürriyet, 12 Eylül 2017:5)
- 15) Mucize bebek (Hürriyet, 12 Eylül 2017:20)

12 Eylül 2017 tarihinde Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazetelerinde toplam 15 adet çocukların konu olduğu haber yayınlanmıştır. Yayınlanan gazetelerin haber başlıkları incelendiğinde başlıkların tamamının okuyucuya haber ile ilgili ön bilgi verdiği görülmektedir. Başlıklar, enformasyona sahip olup okuyucu kitlesini etki altında bırakmayı amaçlamaktadır. Yayınlanan haberlerinin ana konusunu ise “çocuk istismarı ve ihmali” oluşturmaktadır. 6 farklı gazetenin 12 Eylül 2017 tarihinde yayına sunmuş olduğu 15 adet haberin başlıkları incelendiğinde “Suriyeli çocukların kiralanıp dilendirildiği haberi” Birgün ve Yeni Akit harici diğer incelenen gazetelerde yer bulmuştur. 1,8,9 ve 14 numaraları başlıklar Suriyeli çocukların dilendirilmesini konu alan haberdir. 12 Eylül 2017 tarihinde Birgün ve Yeni Akit gazetelerinin haricinde diğer incelenen gazetelerde yer bulan Suriyeli çocukların dilendirilmesi konusu ayrıca gündem oluşturmuştur. Suriyeli çocukların dilendirilmesi konusunun gündem olması ve incelenen gazetelerde de aynı tarihte yer bulmasından dolayı gazete metinlerindeki söylemlere de aşağıda yer verilmiştir.

“Köle ticaretinden de beter... Suriyeli çete, çoğunluğu 10 yaşın altında olan çocukları Halep'teki ailelerinden kiralayıp İstanbul'da dilendirdi. Polis baskınlarda 36 köle çocuğu kurtardı.(Sabah, 12 Eylül 2017)”

“İstanbul'da polis, ailelerinden bin liraya kiraladıkları Suriyeli çocukları metro ve metrobüslerde dilendiren bir çeteyi çökertti. Üç kentte 93 adrese düzenlenen eş zamanlı operasyonda çoğunluğu Suriye uyruklu 12 şebeke üyesi yakalandı.36 çocuk kurtarıldı. (Yeni Şafak,12 Eylül 2017)”

“Böyle vicdansızlık görülmedi. Suriyeli çete, soydaşlarının çocuklarını aylık bin liraya kiraladı. Onları İstanbul sokaklarında zorla mendil sattırıp dilendirdi. Polis, çeteyi çökertti. Baskında 36'sı çocuk 57 kişi de kurtarıldı. (Sözcü,12 Eylül 2017)”

“Suriye'de ailelerinden bin liraya kiraladıkları çocukları İstanbul'da tehditle dilendiren çete çökertildi,36 çocuk kurtarıldı. (Hürriyet,12 Eylül 2017)

Suriyeli çocukların dilendirilmeleriyle ilgili 12 Eylül 2017 tarihinde yayınlanan haberle ilgili Sabah gazetesi söyleminde çocukları “köle” olarak göstermektedir. Yeni Şafak gazetesinde ise çocukların “bin liraya” kiralandığını vurgulanırken, Sözcü gazetesi de

“Soydaşlarının çocuklarını aylık bin liraya kiraladı” ifadesine yer vermektedir. Hürriyet gazetesinde ise çocukların “bin liraya” kiralandığı ifade edilmektedir.

Gündem olan ve farklı gazetelerde de yer bulun Suriyeli çocukların dilendirilmesi haberinde kullanılan dil siyasi ideoloji barındırmaktadır. Özellikle Sözcü gazetesinin kullanmış olduğu “soydaşlarının çocukları” ifadesi Sözcü gazetesinin ulusalcı kimliğini ifade etmektedir. Sözcü gazetesi çocuklar üzerinden de ulusalcı ideolojisini yansıtmaktadır. Sabah, Yeni Şafak ve Hürriyet gazetelerinde ise siyasi bir dil kullanılmamakla birlikte özellikle Sabah gazetesinin kullanmış olduğu “köle” söylemi çocukların temsili açısından istismara yol açabilmektedir. Ayrıca haberin yayınlanmış olduğu dört farklı gazetede de çocukların “bin liraya” kiralandığı vurgulanmaktadır. Bu ifade çocukların bir eşya gibi alınıp satıldığı ve kiralandığı izlenimini yaratarak çocuklar üzerinde istismara yol açmaktadır.

13 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Metrobüsün dilenci çocukları (Sabah , 13 Eylül 2017:5)
- 2) 370 bin sığınmacıdan yüzde 60`ı çocuk (Sabah, 13 Eylül 2017:13)
- 3) Gelecekleri tehlikede (Yeni Şafak, 13 Eylül 2017:son sayfa)
- 4) Vicdansızlar! (Yeni Akit, 13 Eylül 2017:3)
- 5) Kardeşine annelik yapıyor (Yeni Akit, 13 Eylül 2017:17)
- 6) PES : 7 aylık bebeği camiye bıraktılar (Sözcü, 13 Eylül 2017:3)
- 7) 250 bin çocuk yaşam savaşı veriyor (Sözcü, 13 Eylül 2017:10)
- 8) Cinsel istismara karşı çocuklar için yeni bir kaynak (Birgün, 13 Eylül 2017:3)
- 9) Taşiyıcı anneliğe hapis geliyor (Hürriyet, 13 Eylül 2017:6)

13 Eylül 2017 tarihinde incelenmiş olan (Sabah,Yeni Akit,Yeni Şafak, Sözcü, Birgün ve Hürriyet) 6 farklı gazetede çocukların konu alındığı toplam 9 adet haber yayınlanmıştır. Haberlerin başlıklarına bakıldığı zaman haberin konusunun çocuklar olduğu bilgisi

verilmektedir. 13 Eylül tarihinde Sabah, Yeni Akit ve Sözcü gazeteleri Arakan`da yaşananları konu almıştır. Gündemde çokça yer alan Arakan`da yaşanan olaylardan çocuklarında etkilendiğinin üzerinde durulmuştur. 2,4, ve 7 numaralı başlıklar, Arakan`da yaşanan olaylardan çocukların da mağdur olduğu ve istismara uğradığını belirten haber metinlerine sahiptir. 13 Eylül 2017 tarihinde Yeni Şafak, Birgün ve Hürriyet gazetesinde Arakan`da yaşanan dram ile ilgili bir habere yer verilmemiştir. Ayrıca Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinin aynı tarihli yayınlanan 7 aylık bebeğin cami avlusuna bırakılmasının konu olduğu iki farklı haber yer almaktadır. 3 ve 6 numaralı başlıklar cami avlusuna bırakılan bebeğin yapıldığı haber ile ilgilidir. Sabah, Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinin yer verdiği Arakan konulu haber ve haber metinlerinde yer alan söylemler aşağıda ayrıca incelenmiştir.

“BM İnsani İşler Koordinasyon Ofisi Sözcüsü Leonard Doyle, 25 Ağustos`tan bu yana Myanmar`dan kaçarak Bangladeş`e sığınan Arakanlı Müslümanların sayısının 370 bine ulaştığını açıkladı. Basın toplantısına Bangladeş`ten telefonla bağlanan Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) Çocuk Destek Birimi Direktörü Jean Lieby ise ‘Eşi benzeri görülmemiş bir sığınmacı akınıyla karşı karşıyayız. Sınırı geçen sığınmacıların yüzde 60`ı çocuk. Çok sayıda hasta var’ dedi. (Sabah, 13 Eylül 2017)”

“Katliamdan kurtulup Bangladeş`e ulaşabilen Arakanlılardan hemen hepsi bir yakınını kaybetmiş durumda. Arakanlı bu çocuk da annesinin katledilmesi üzerine birkaç aylık kardeşini kucaklayıp Bangladeş`e sığınan mazlumlardan sadece bir tanesi. (Yeni Akit, 13 Eylül 2017)”

“BM`ye göre sınırı geçenlerin yüzde 60`ını çocuklar oluşturuyor. Bu kişiler Bangladeş`te kurulan derme çatma kamplarda yaşam savaşı veriyor. Yiyecek, temiz su ve tıbbi malzeme ihtiyacının had safhada olduğu kamplarda yardımların dağıtımında da büyük sorunlar yaşanıyor. (Sözcü, 13 Eylül 2017)”

13 Eylül 2017 tarihinde Sabah, Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinde yayınlanmış olan Arakan konulu haberlerde kullanılan dilde herhangi bir siyasi ideolojinin izine rastlanmamıştır. Arakan`da yaşanan olaylardan dolayı çocukların tamamının olumsuz etkilendiği ifade edilmiştir. Yeni Akit gazetesinin Arakan konulu haberinde başlık kısmında kullandığı “kardeşine annelik yapıyor” ifadesi habere konu olan bir erkek çocuğunun kişiliğinin hiçe sayıldığını göstermektedir. Kardeşine bakabilecek yaşta olmamasına rağmen zaruretten dolayı bu görevi üstlenen Arakanlı çocuğa Yeni Akit

gazetesinin bu söylemiyle sözde “annelik rolü” biçilmektedir. Haberin daha fazla dikkat çekmek ve duygusal yoğunluğunu artması için atılan bu haber başlığında Arakanlı mağdur erkek çocuğu duygusal istismara maruz kalmaktadır.

Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinde yer bulan 3 ve 6 numaralı başlıkların haber metinlerinde bulunan söylemlere ayrıca aşağıda verilmiştir.

“Adana`da, camide yaklaşık 7 aylık olduğu tahmin edilen erkek bebek bulundu. Merkez Yüreğir ilçesi Sinanpaşa Mahallesi`ndeki Zirai Donatım Fatih Camisi`ne giden Suriyeli Elif Hasen, kadınlara ayrılan bölümde bir bebeğin uyuduğunu fark etti ...(Yeni Akit, 13 Eylül 2017)”

“Camiye yeni doğmuş bebeğin bırakılmasına alıştık. Ancak Adana`dan gelen haber pes dedirtti. Bir camide terk edilmiş halde 7 aylık erkek bebek bulundu!... (Sözcü,13 Eylül 2017)”

Her iki farklı siyasi ideolojiye sahip Yeni Akit ve Sözcü gazeteleri haberde kullanılan dilde oldukça farklı söylemlere yer vermiştir. Yeni Akit gazetesi haberin başlığını “vidansızlar” şeklinde belirtmiş, metinde herhangi bir siyasi dil kullanmadan haberde gerekli olan tüm enformasyonu vermiştir. Sözcü gazetesi ise muhalif siyasi kimliğini belirterek “camiye yeni doğan bebeğin bırakılmasına alıştık” diyerek farklı bir söylem ile haberi sunmuştur. Sözcü gazetesi bu ifadesi ile mevcut hükümeti ve çocuklar üzerindeki politikalarını eleştirirken kendi yaratmış olduğu siyasi söylem ile de çocuklar üzerinde bir duygusal ihmale neden olmaktadır.

14 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Yeni Tehlike Salgın Hastalıklar (Sabah, 14 Eylül 2017:17)
- 2) Amin alayları onlarla hayat buldu (Yeni Şafak, 14 Eylül 2017:2)
- 3) Naf Nehri ceset dolu (Yeni Şafak, 14 Eylül 2017:16)
- 4) Ayrımcılığa soruşturma (Yeni Şafak,14 Eylül2017:17)
- 5) 380 bin çocuk açlık tehdidinde (Yeni Şafak,14 Eylül 2017: son sayfa)
- 6) Naf Nehri`nin yüzeyi çocuk cesetleriyle dolu (Yeni Akit, 14 Eylül 2017:17)

- 7) Herşeye rağmen kıyamdalar (Yeni Akit, 14 Eylül 2017:son sayfa)
- 8) Dünyanın en minik avukatı (Sözcü, 14 Eylül 2017:2)
- 9) Hakkarili çocuklar denizle tanıştı (Sözcü, 14 Eylül 2017:2)
- 10) İki milyon çocuk okula gitmiyor (Birgün, 14 Eylül 2017:2)

14 Eylül 2017 tarihinde yayınlanan gazetelerin baskılarında toplam 10 adet direkt ve dolaylı olarak çocukların konu edildiği habere yer verilmiştir. Hürriyet gazetesinin aynı tarihli baskılarında çocukları konu alan herhangi bir haber yayınlanmamıştır. Sabah, Yeni Şafak ve Yeni Akit gazetelerinde 14 Eylül 2017 tarihinde Arakan`da yaşanan olaylara geniş yer verilmiş ve bu konu ile ilgili yapılan haberler gündem oluşturmuştur. 1,3,6 numaralı başlıklar Arakan`da yaşanan olumsuz durumla ilgili okuyucuya ön bilgi veren başlık niteliğindedir. 1,3,6 numaraları başlığa sahip haberlerin metinlerinde Arakanlı çocukların mağdur olduğu ve bu durumdan en çok etkilenen kesim oldukları ifade edilmektedir. Ayrıca Sözcü ve Birgün gazetelerinin 14 Eylül 2017 tarihinde yayınlanan baskılarında ise çocuklarla ilgili farklı konular haber olmuştur. Hürriyet gazetesinin 14 Eylül tarihli baskısında çocukları konu alan ve çocuk istismarına yol açabilecek herhangi bir haber yayınlanmamıştır. Arakan`da yaşanan durumla ilgili enformasyon veren 1,3,6 nolu başlıkların haber metinlerine ilişkin söylemlere aşağıda yer verilmiştir.

“Bangladeş`e varan Arakan Müslümanları`nı, kamplarda da kolera,tifo gibi hastalıklar bekliyor. İçme suyu yokluğu ve kamplardaki hijyen koşulları, en çok çocukları tehdit ediyor. (Sabah, 14 Eylül 2017).

“Arakanlı mültecileri ziyaret eden Bangladeş Başbakanı Şeyh Hasina Vecid, Naf Nehri`nin yüzeyi erkek,kadın ve çocuk cesetleriyle dolu olduğunu söyledi. Vecid,` Bu tamamen insanlık dışı bir eylemdir. Masum çocuklar,kadınlar ve insanlar ne günah işledi?Bu türden faaliyetleri asla kabul etmiyoruz` dedi.Yeni Şafak,14 Eylül 2017)”

“Bangladeş Başkanı Şeyh Hasina Vecid, Myanmar ordusu ve Budist milliyetçilerin 25 Ağustos`ta başlattığı katliamlara ilişkin, ‘Naf Nehri`nin yüzeyi erkek, kadın ve çocuk cesetleriyle doldu. Bu tamamen insanlık dışı bir eylemdir’ dedi.(Yeni Akit, 14 Eylül 2017)”

Arakanla ilgili aynı ideolojiyi benimsemiş Sabah, Yeni Şafak ve Yeni Akit gazetelerinde kullanılan haber dili herhangi bir siyasi ideoloji içermemektedir. Aksine Arakanla ilgili yapılmış olan bu haberde nesnel bir anlatım tarzı benimsenerek Arakan`da yaşanan olumsuzluklar ve Arakanlı çocukların mağduriyeti ile ilgili de kamuoyu oluşturmak amaçlanmıştır. İncelenen gazete metinlerinde Yeni Şafak gazetesinin “Masum çocuklar” söylemi çocuğun bir nesne olarak algılanmasına sebebiyet vermektedir. Bu üç gazetenin haber metinlerinde kullanılan dil herhangi bir istismara neden olmamaktadır. Fakat haber metinlerindeki “mağdur,masum” şeklinde yapılan temsillerde çocuklar üzerinde duygusal bir istismar oluşturmaktadır.

Sözcü ve Birgün gazetelerinin 14 Eylül tarihindeki baskılarında iki farklı konu yer almaktadır. Muhafız kimliğe sahip iki gazetede hükümet politikalarını benimsemiş olan gazetelerden çocuklarla ilgili daha farklı konuları gündeme taşımıştır. Sözcü gazetesinin o tarihte yapmış olduğu çocuk konulu haberde “Hakkarili çocuklara” yer verilirken, Birgün gazetesi ise eğitimden yoksun olan ve eğitim ihmaline maruz kalan çocukları konu edinmiştir. 14 Eylül tarihli Sözcü ve Birgün gazetelerinde yer alan haberlerle ilgili söylemler aşağıda paylaşılmıştır.

“İlk kez il dışına çıkan öğrenciler Marmaris`in tarihi ve turistik mekanlarını gezecek. Gezinin ilk gününde tekne turuna çıkan öğrenciler denizin keyfini çıkardı. Bugüne kadar hep televizyonlardan izledikleri Marmaris`i görme ve gezme fırsatı bulan öğrenciler, Vali Toprak ve Marmarisli işadamı Tuğay`a teşekkür etti. (Sözcü,14 Eylül 2017)”

“AKP hükümeti döneminde artan çocuk işçilik ve 4+4+4 sisteminin getirdiği gerici eğitim anlayışı da verilere de yansdı. (Birgün,14 Eylül 2017)”

Sözcü ve Birgün gazetelerinin 14 Eylül tarihli yayınlanan haberlerinde kullandıkları dil genel olarak benimsedikleri siyasi ideolojisinin etkisinde kalmaktadır. Sözcü gazetesinde “Hakkarili çocuklar” söylemi ve haber metninde “Hakkarili çocuklar” ın fırsat eşitliğine sahip olmadıkları vurgulanmaktadır. “Hakkarili çocuklar” söylemi ötekileştirme anlamı içermektedir. Bu söylem ile beraber toplumun da doğu kökenli çocuklara algısı olumsuz olabilmektedir. Bu söylem doğu kökenli çocukları sözel ve duygusal istismara maruz bırakabilir. Birgün gazetesinde çocuklar dolaylı olarak haberin konusu olmakta ve çocukların en temel hakkı olan eğitim hakkından

yararlanamadıklarına vurgu yapılmaktadır. Fırsat eşitliğinden yararlanamayan çocuklar üzerinden Birgün gazetesi AK Parti hükümetini eleştirerek haber söylemlerinde muhalif kimliğini korumaktadır. Birgün gazetesinin yayınlanmış olan bu haber metninde çocuklara yönelik olumsuz söylem ve temsiller olumsuzluk arz etmemektedir.

15 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Kalleşlere inat dimdik hayatta (Sabah, 15 Eylül 2017:1)
- 2) Köylerin %40'ı boşaltıldı (Yeni Şafak, 15 Eylül 2017:11)
- 3) Yardım sözü havada kaldı (Yeni Şafak, 15 Eylül 2017:son sayfa)
- 4) Suriyeli yetimler harçlıklarını Arakan'a yolladı (Yeni Akit, 15 Eylül 2017:1)
- 5) 1,2 milyon çocuk taşınmalı eğitim mağduru (Birgün, 15 Eylül 2017:3)
- 6) Bölgede okul yerine Kuran kursuna yatırım (Birgün,15 Eylül 2017:6)
- 7) Mavi Balina nasıl öldürüyor (Hürriyet,15 Eylül 2017:4)

15 Eylül tarihinde yayınlanan gazetelerde çocukların konu alındığı toplam 7 haber yer almaktadır. Bu yedi haber Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Birgün ve Hürriyet gazetelerinde yer almaktadır. Aynı tarihli Sözcü gazetesinde ise çocukların konu alındığı herhangi bir haber yer almamıştır. 1 numaralı başlıkta babası PKK tarafından şehit edilen çocuğun haberine yer verilmiştir. 2 numaralı haber başlığının konusu ise Arakan'da yaşanan olumsuz durumun basında yer almasıdır. 3 numaralı başlık ise birçok uluslararası yardım kuruluşunun Suriye'ye gerekli yardımı yapmadığı ve çocukların mağdur olduğu ile ilgili yapılan haberin duyurulmasını amaçlamaktadır. 4 numaralı başlık ise Arakan ile ilgili bir durumu anlatmaktadır. Birgün gazetesi tarafından yayınlanan 5 ve 6 numaralı başlığın konusunda ise çocukların eğitim ihmali üzerine yoğunlaşmaktadır. 7 numaralı başlık ise aynı tarihli Hürriyet gazetesinde sanal oyunun çocuklara nasıl zarar verdiği ile ilgili haber konusudur. 15 Eylül tarihinde yayınlanan gazetelerin hepsi farklı konulardaki çocuk haberlerine yer verdiği için dolayı kendi gazete gündemlerini belirlemişlerdir. Bundan dolayı her gazetenin farklı

konulara yer verdiği 1,3,4 ve 5 numaralı haber başlıklarına sahip çocuk haberlerinin metinlerine ait içerikler aşağıda paylaşılarak detaylı bir içerik analizi yapılmıştır.

“Tam bir yıl önce katledilen AK Parti Milletvekili adayı Ahmet Budak`ın oğlu Samet: Babamı şehit edenlere inat dimdik ayakta durdum. Babamın yarım bıraktığı mücadeleyi sürdüreceğim. (Sabah, 15 Eylül 2017)”

“Suriye`de görev yapan bir yardım kuruluşunun hazırladığı rapora göre ülkedeki milyonlarca mülteci çocuğun eğitimi için farklı devletlerce söz verilen toplam 1,2 milyar doların büyük bir bölümü yerine ulaşmadı. 500 bin çocuk mülteci için vaat edilen miktar ile gönderilen yardımlar arasında çok ciddi farklar olduğu kaydedildi. (Yeni Şafak, 15 Eylül 2017)”

“ESED,DEAŞ ve PYD katliamlarında yakınlarını kaybettikten sonra Türkiye`ye sığınan Suriyeli yetimler, hayırseverlerin verdiği harçlıklarını Arakanlı Müslümanlara gönderdi. (Yeni Akit,15 Eylül 2017)”

“İktidarı döneminde 13 bin 800 köy okulunu kapatan AKP, yaşadığı yerde okulu olmadığı için merkez bölgelere taşınan öğrenci sayısını rekor düzeye çıkardı. (Birgün, 15 Eylül 2017)”

Sabah gazetesinin haber metninde kullanmış olduğu söylem, gazetenin benimsemiş olduğu siyasi ideoloji çerçevesinde şekillenmektedir.“Hakkari`den AK Parti milletvekili adayı olan Ahmet Budak`ın PKK tarafından öldürülmesinin” ardından babasının siyasi mücadelesini çocuğun alacağına dair bir söylemde bulunulmuştur. Küçük yaşta çocuğa böyle bir sorumluluk yüklenmesi ve gazete de çocuğun bir “intikamcı” olarak temsil edilmesi çocuk üzerinde ağır duygusal istismara yol açmaktadır. Hükümete yakın bir yayın organı görevini üstlenen Sabah gazetesinde özellikle Hakkari Ak Parti milletvekilinin öldürülmesinin üzerinden bir yıl geçmesine rağmen çocuğu üzerinden bu olayın haber yapılması Sabah gazetesinin haber söylemi ve temsillerinde Ak Parti politikaları ve ideolojisini açıkça benimsediğini göstermektedir. Yine aynı tarihli Yeni Şafak gazetesi ise daha farklı bir konuyu ele almıştır. Yeni Şafak`ın haberinde ise uluslararası kamuoyunun Suriye`yi yalnız bıraktığı ve oradaki çocukları mağdur ettiği ifadelerine yer verilmektedir. Özellikle Avrupa Birliği`nin verdiği sözlerini tutmadığını savunan Yeni Şafak`ın haber dili de siyasi ideolojisinin etkisinde kalmıştır. Özellikle son günlerde Ak Parti hükümetinin Avrupa Birliği ile gerilen ilişkileri ve Suriye meselesindeki tavrını örnek alan Yeni Şafak gazetesi de benimsemiş olduğu Ak Parti ideolojisini haber söylemlerine yansıtmaktadır.

Ancak Yeni Şafak`ın yapmış olduğu bu haberde söylem ve temsil olarak herhangi bir çocuk istismarı gözükmemektedir. Yeni Şafak yapmış olduğu bu haber ile Suriye`deki çocukların mağdur olduğuna dair bir kamuoyu geliştirmeyi amaçlamaktadır. 15 Eylül 2017 tarihinde Yeni Akit gazetesinde ise “ESED,DEAŞ ve PYD” tarafından “Suriyeli” çocukların “yetim” bırakılmalarına rağmen ve Türkiye`ye sığınan bu yetim çocukların harçlıklarını kendileri gibi olumsuz şartlar altında olan “Arakanlı Müslüman”lara göndermelerinden bahsedilmiştir. Yeni Akit gazetesi “İslamcı” ve “muhafazakar” bir kimliğe sahip olmasının yanında Ak Parti hükümetinin siyasi ideolojisini de belirlemiş olmasından dolayı bu haberde de bir siyasi ideolojinin etkisi görülmektedir. Özellikle “Türkiye`ye sığınan Suriyeli yetimler” ve “ESED” söylemi Ak Parti`nin söylemlerini yansıtmaktadır. Yeni Akit haber metninde Suriyeli çocukları sanki İslam dünyasının kurtarıcıları gibi göstererek bu çocuklara büyük bir anlam yüklemiştir. Ayrıca “yetim” söylemi de çocukların duygusal istismara uğramalarına sebebiyet vermektedir.

Birgün gazetesi ise her haberinde olduğu gibi mevcut hükümete karşı olan muhalif tavrını söylemleriyle açıkça belirtmektedir. Çocukların taşınmalı sistemde mağdur olduklarını ve bunu “Ak Parti” dönemiyle rekor düzeye ulaştığını ifade etmekte ve öğrencilerin taşınmalı eğitim sisteminde özellikle yollarda yaşadıkları olumsuzlukları belirtmektedir. Taşınmalı eğitim sistemi haberi de Birgün gazetesinin muhalif siyasi ideoloji tarafından şekillenmiştir. Haber metninde çocuklar direkt olarak söylemlere konu olmamışlardır. Bu haberde çocuklar üzerinden dolaylı olarak Ak Parti hükümeti eleştirilmiştir. Herhangi bir çocuk istismarı söylemi kullanılmamakla birlikte çocuklar üzerinde taşınmalı sistemin yaşattığı olumsuzlukların kamuoyu tarafından bilinmesi amaçlanmıştır.

16 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Müslüman çocuklar azmini kaybetmiyor (Yeni Şafak,16 Eylül 2017:son sayfa)
- 2) Yüzleri hep gülecek (Yeni Akit, 16 Eylül 2017:son sayfa)
- 3) İşitme cihazı çalınan Ersen, artık duyacak (Sözcü, 16 Eylül 2017:3)
- 4) Öğrencilerin çete ve zorbalık kaygısı (Hürriyet, 16 Eylül 2017:17)

16 Eylül tarihli gazete başlıklarında çocukları konu alan toplam 4 adet habere yer verilmiştir. Aynı tarihte Birgün ve Sabah gazetelerinde ise çocukların konu alındığı herhangi bir habere rastlanmamıştır. 1 ve 2 nolu başlıkların haber metinlerini İslam coğrafyasının olumsuz bölgelerinde yaşayan çocukların maruz kaldıkları durumlar konu edilmiştir. Sözcü gazetesinde yayınlanan 3 numaralı haber metninde ise Türkiye’de bir çocuğun ihtiyaç duyduğu işitme cihazının çalınmasıyla ilgili bir habere yer verilmiştir. Hürriyet gazetesi ise 4 numaralı başlığın altında okulda çocukların maruz kaldığı akran zorbalığını konu edinmiştir. Yeni Şafak ve Sözcü gazetelerinin 1 ve 3 numaralı başlıklarının altında yer alan haber metinlerine aşağıda yer verilerek iki farklı ideolojiye sahip gazetenin iki farklı konudaki söylemleri incelenmiştir.

“Burkina Faso’nun Gorom Gorom kentinde yaşayan Müslüman çocuklar, kentteki tek eğitim kurumu olduğu belirtilen medresede elverişsiz şartlarda eğitim görüyor. Hayırseverler tarafından kurulan İmam Malik Medresesi’nde 2 müderris tarafından okuma yazma ve din eğitimi gören çocuklar tüm imkansızlıklara rağmen büyük bir azimle eğitimlerini sürdürüyor.(Yeni Şafak, 16 Eylül 2017)”

“Diyarbakır’da ,parkta oynarken işitme cihazı çalınan Ersen Kaya’ya (4), Vali Hasan Basri Güzeloğlu’nun talimatı ile 18 bin lira değerinde olan işitme cihazı alındı.(Sözcü, 16 Eylül 2017)”

Yeni Şafak gazetesinde yer alan Burkina Faso’daki çocukların olumsuz şartlar altında dini eğitimlerine devam ettiğini ifade eden haber metninde çocukların ihmale maruz kaldığına dair söylemler mevcuttur. “elverişsiz şartlarda eğitim” söylemi çocukların en temel hakkı olan eğitim hakkının ihmal edildiğini göstermektedir. Ayrıca “Müslüman çocuklar” ifadesi Yeni Şafak gazetesinin benimsediği yayın politikasından etkilenmektedir. Haber söyleminin ana temasında Müslüman çocukların imkansızlıklara rağmen dini eğitimlerine ara vermedikleri ifade edilmektedir. Bu haber metninde çocuklar duygusal ihmale maruz kalmaktadır. Bu olumsuzlukları düzeltmek ve bu çocukların hayatlarına dokunmak yerine böyle bir haber yapmak çocuk istismarına neden olmaktadır. Sözcü gazetesinde yayınlanan diğer farklı bir haberde ise çocuğun “ismi ve soy ismi” açık bir şekilde verilerek çocuğun kişilik hakkına bir saldırı yapılmıştır. Ayrıca çalınan işitme cihazının yerine “18 bin lira” değerindeki yenisinin takıldığı belirtilmiştir. “18 bin lira” söyleminde de fiyatının ne kadar pahalı olduğunun

özellikle altının çizilmesi amaçlanmıştır. Bu söylem ile de sanki çocuğun daha önceki işitme cihazından daha yeni ve pahalı olanı alınarak çocuk mağduriyetten kurtarılmış imajı çizilmiştir. Aslında bu söylem ile hem çocuk hem ailesi toplum önünde rencide edilmiştir. Bu haberde kullanılan dil farkında olmadan habere konu olan çocuk üzerinde duygusal bir istismara sebebiyet vermektedir. Sözcü gazetesinin bu haberinde ise benimsemiş olduğu siyasi ideolojinin söylemlerine rastlanmamıştır.

17 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Tüfekle dövdüler arabayla ezdiler (Sabah, 17 Eylül 2017:9)
- 2) 15 Temmuz'un en küçük gazisi Batuhan'a plaket (Sabah, 17 Eylül 2017:16)
- 3) Korna çaldı diye otomobille ezdiler (Yeni Şafak,17 Eylül 2017:3)
- 4) BM: 815 milyon açlık çekiyor (Yeni Şafak,17 Eylül 2017:10)
- 5) Önce dövdüler sonra gasbettikleri aracıyla ezdiler (Yeni Akit, 17 Eylül 2017:3)
- 6) Çalışkan, küçük gazi Batuhan'ı unutmadı (Sözcü,17 Eylül2017:12)
- 7) "Evlilik" adı altında çocuğa cinsel istismar (Birgün, 17 Eylül 2017:5)
- 8) Dövdüler,ezdiler (Hürriyet, 17 Eylül 2017:orta sayfa)
- 9) 12 yaşındaki çocukla evliliğe KELEPÇE (Hürriyet, 17 Eylül 2017:orta sayfa)
- 10) DÜŞLER TARLASI (Hürriyet, 17 Eylül 2017:16)

17 Eylül tarihinde yayınlanmış olan gazetelerde toplam 10 adet çocukların direkt veya dolaylı olarak konu edildiği habere yer verilmiştir. Gazetelerde yayınlanan farklı konulara sahip birden fazla haber gündem oluşturmuştur. 1,3,5,8 numaralı başlıklara ait haberlerde 18 yaşın altında olan ve suça karışan çocukların yapmış olduğu gasp konu edilmiştir. 17 Eylül tarihinde çocukların yapmış olduğu gasp ve şiddet içerikli haber Sabah,Yeni Şafak,Yeni Akit ve Hürriyet gazetelerinde yer bulmuştur. Aynı tarihli Birgün ve Hürriyet gazetelerinde 7 ve 9 numaralı başlıkların haber metinlerinde ise çocuk yaşta evlilik konusuna dikkat çekilmiş ve gündem yaratmıştır. Bir diğer dikkat

çeken konu ise küçük gazi başlığına sahip 3 ve 6 numaralı haber metinleridir. Sabah ve Sözcü gazetesinde aynı tarihte yer alan haber iki farklı ideolojinin haber diline yansımaları açısından önemlidir. Gündem olmuş ve tartışma yaratmış haber metinleri aşağıda paylaşılarak içerik analizi amacıyla incelenmiştir.

“Adana’da , maganda kardeşler dehşeti...Kiraladığı otomobille gezmeye çıkan 37 yaşındaki Murat Yılmazdar, yol ortasında yürüyen üç kardeşe korna çaldı. Buna sinirlenen kardeşler 22 yaşındaki İbrahim O., E.O.,(17) ve U.O.(13), sürücüye küfür edip, el hareketi yaptı. Daha sonra üç kardeş, yerden aldıkları taşla sürücünün başına vurup, pompalı tüfeğin dipçigiyle darp ettiler. (Sabah,17 Eylül 2017)”

“Adana’nın Seyhan ilçesinde magandalar dehşet saçtı. İbrahim O. ve kardeşleri, kendilerine korna çalan sürücü Murat Y.’yi önce dövdü, ardından gasp ettikleri otomobiliyle ezdi,.Dehşet dolu anlar, bir evin güvenlik kamerası tarafından saniye saniye görüntülendi. (Yeni Şafak,17 Eylül 2017)”

“Adana’da, korna çalma meselesinden tartıştıkları sürücüyü darp edip gasbettikleri otomobiliyle de üzerinden geçerek yaralanmasına yol açan 3 kardeşten 2’si gözaltına alındı. (Yeni Akit , 17 Eylül 2017)”

“Adana merkez Seyhan ilçesinde otomobiliyle seyir halindeki oto kiralama işi yapan Murat Y. (37), yolda yaya olarak giden İbrahim O.(22), Ethem O. (17) ve Ural O. (13) kardeşler ile yol verme konusunda tartıştı. 3 kardeş, yanlarındaki çantada taşıdıkları pompalı tüfikle tehdit edip dövdükleri Murat Y.’yi, yerdeyken otomobiline binip üzerinden geçerek kaçtı.(Hürriyet, 17 Eylül 2017).

Gazetelerde yayınlanmış olan haber metinleri incelendiğinde Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit ve Hürriyet gazetelerinde de konuyla ilgili detaylı enformasyon verildiği görülmektedir. Özellikle Sabah ve Yeni Şafak gazetelerinin kullanmış olduğu “maganda” söylemi habere konu olan çocukları yaftalamaktadır. Her ne kadar suç işlemiş olsalar da Ethem O. ve Ural O. ’nun kanunlar önünde hala çocuk sayıldığını unutmamak ve bu çocukların rehabilite edilerek topluma sağlıklı bireyler olarak katılımlarının sağlanması gerekmektedir. Gazetelerde kullanılan bu tarz şoven söylemler çocukları daha da şiddet yanlısı yapmaktadır. Ayrıca kullanılan “maganda” söylemi egemen ideolojiler tarafından şekillendirilmektedir. Toplumda egemen olan ideolojileri benimseyen Sabah ve Yeni Şafak gazetesinin söylemleri de büyük bir çoğunluğa sahip olan siyasi ideoloji tarafından şekillenmektedir.

Birgün ve Hürriyet gazetesinin aynı tarihte yayınlanmış baskılarında yer alan 7 ve 9 numaralı başlıklara sahip çocuk yaşta evlilik haberi metinleri detaylı bir şekilde aşağıda ele alınmıştır.

“Adana’da 13 yaşındaki Suriyeli çocuğun “evlilik” adı altında cinsel istismara uğradığı ve 1 yaşında çocuğu olduğu ortaya çıktı. Çocuğu istismar eden Yusuf Ömer isimli şahıs göz altına alındı. İstismarcı şahıs gözaltına alınırken “evli” olduklarını öne sürdü. (Birgün,17 Eylül 2017)”

“İç savaşın sürdüğü Suriye’den 2012’de ailesi ile birlikte Türkiye’ye gelip Adana’ya yerleşen 14 yaşındaki Hube Alış Nasır, 12 yaşındayken 2015 yılında kendisi gibi sığınmacı olan Suriyeli Yusuf Ömer ile evlendirildi. ‘Çocuğun cinsel istismarı’ suçlamasıyla gözaltına alınan Yusuf Ömer ise adliyeye sevk edilmeden önce Adli Tıp Birimi’nde sağlık kontrolünden geçirildi. Elleri kelepçelenen Yusuf Ömer, Türkçe’yi az bildiğini belirterek, ‘zevcemin yaşı küçük olduğu için gözaltına alındı. Bir bebeğimiz var daha 1 yaşında’ dedi. (Hürriyet,17 Eylül 2017)”

Birgün gazetesi “evlilik adı altında cinsel istismar” söylemini haber metninde kullanarak çocuk yaşta evliliklere karşı tavrını kesin olarak koymuştur. Benimsemiş olduğu siyasi ideolojisi çerçevesinde çocuk istismarına karşı sert söylemlere sahip olan Birgün gazetesi yine Yusuf Ömer’i “istismarcı” olarak göstermektedir. Yapılan bu çocuk yaşta evlilik haberinde Birgün gazetesinin kullanmış olduğu dil muhalif sol ideolojisinin çerçevesinde gelişmiştir. Hürriyet gazetesi ise çocuk yaşta evlilik ile ilgili haberi Birgün gazetesinden daha farklı söylemler ile ele almıştır. Özellikle Hürriyet gazetesinde çocuk yaşta evlendirilmiş olan kız çocuğu ve kocasının “Suriyeli” ve “sığınmacı” olduğunu özellikle vurgulamıştır. Birgün gazetesinin aksine çocuk yaşta evliliği bir cinsel istismar olduğundan ziyade bu durumu Suriyeli sığınmacılar üzerinden ele almıştır. Genelde, haberde kullandığı söylemde Suriyeli sığınmacılarda çocuk yaşta evliliklerin olabileceğinin normal karşılandığı imajını çizmektedir. Hürriyet, geliştirmiş olduğu bu söylem ile ılımlı muhalif ideolojisini gazete metnine yansıtmıştır.

“İstanbul Emniyet Müdürü Mustafa Çalışkan ‘Gaziler Haftası’ kapsamında gazilerle kahvaltıda buluştu.15 Temmuz’un en küçük gazisi olan 9 yaşındaki Batuhan Çetiner ve ailesi ile aynı masada oturdu. Çalışkan, plaket verdiği Çetiner için ‘Kıskandığım bir arkadaşım’ dedi. 15 Temmuz gecesi Vatan Caddesi’ndeki İstanbul Emniyeti önünde vurulan Çetiner ise plaketi aldıktan sonra SABAH’a ‘Kurşun o gece koluma saplandı. Kolum kırıldı. Gazi olmaktan gurur

duyuyorum. O gece Asker kışlaya ve Recep Tayyip Erdoğan diye bağırdım. Torunlarıma kadar bugünleri anlatacağım dedi. (Sabah,17 Eylül 2017)

“İstanbul Emniyet Müdürü Dr. Mustafa Çalışkan, Gaziler Haftası kapsamında polis,asker ve 15 Temmuz gazilerini ağırladı.Gazi Mehmet Onay, Ali Gül ve 9 yaşındaki gazi Batuhan Çetiner’e plaket veren Çalışkan, “Bu ülkeyi kimseye teslim etmeyeceğimizi 15 Temmuz’da gösterdik”dedi. 15 Temmuz’da kolundan vurulan Batuhan ise “yaşadıklarımı torunlarıma anlatacağım”dedi. (Sözcü,17 Eylül 2017)”

Sabah ve Sözcü gazetelerinin aynı tarihte yayınlanmış en küçük gazi konulu haberleri incelendiğinde iki gazetenin de farklı siyasi ideolojiler altında söylemlerini geliştirdikleri görülmektedir. Sabah gazetesinin metninde İstanbul Emniyet Müdürü Çalışkan’ın “Kışkandığım bir arkadaş” söylemiyle daha 9 yaşında olan bir çocuğun duygusal gelişimini zedelediği görülmektedir. Daha oyun çağında olan çocuğun bir kahraman gibi temsil edilmesi “duygusal istismar” örneğidir. Ayrıca 9 yaşındaki Batuhan’ın “Kurşun o gece koluma saplandı. Kolum kırıldı. Gazi olmaktan gurur duyuyorum” gibi söylemlerine yer verilmesi son derece yanlıştır. Daha 9 yaşında beden ve ruh gelişimi devam eden bir çocuğun bir asker gibi gösterilmesi sakıncalıdır. Ayrıca bu haber konusu itibarıyla de çocuğun fiziksel istismara uğramasının en açık örneğidir. Böyle tehlikeli bir durum ve olaya 9 yaşındaki bir çocuğun dahil edilmesi ailenin çocuğa fiziksel istismar uyguladığı ve ihmaline sebep olduğunu apaçık göstermektedir. 9 yaşındaki çocuğun “Asker kışlaya ve Recep Tayyip Erdoğan diye bağırdım” ifadelerine özellikle yer verilmesi Sabah gazetesinin bu haberde etkilendiği siyasi ideolojiyi açıkça gözler önüne sermektedir. Sözcü gazetesi ise haberde daha çok İstanbul Emniyet Müdürü Mustafa Çalışkan üzerinden haber yapmıştır. 9 yaşındaki Batuhan’ı özne olarak kullanmak yerine Mustafa Çalışkan’ın küçük gaziyi de unutmadığını ifade etmiştir. Sözcü gazetesi özellikle küçük Batuhan’ın “Asker kışlaya ve Recep Tayyip Erdoğan diye bağırdık” ifadelerine yer vermeyerek muhalif kimliğini korumayı amaçlamıştır. Sabah gazetesinin aksine daha sade bir metin ile konuyu anlatan Sözcü’nün söylemleri ise muhalif kimliğini bir nebze de olsa bu haberde de göstermektedir.

18 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Önce darp edip sonra ezdiler (Sabah,18 Eylül 2017:3)
- 2) Öğrenciler artık MOT`a emanet (Sabah, 18 Eylül 2017:4)
- 3) Suriyeli atlet Türkiye`nin gururu oldu (Sabah,18 Eylül 2017:7)
- 4) Oğlumu bana versinler (Yeni Şafak, 18 Eylül 2017:2)
- 5) Mobil Okul Timleri GÖREV BAŞINDA (Yeni Şafak, 18 Eylül 2017:14)
- 6) Merkel, oğlunu ELİNDEN ALDI (Yeni Akit, 18 Eylül 2017:son sayfa)
- 7) 5 yaşındaki çocuğa işkence (Sözcü, 18 Eylül 2017:14)
- 8) 12 yaşında kızla evlenen Suriyeli tutuklandı (Birgün, 18 Eylül 2017:3)
- 9) Duterte İnsan Hakları Komisyonu Başkanına Bağırды: Bir Çocuk öldü diye yaygara yapma (Birgün, 18 Eylül 2017:4)
- 10) Çocuklarımızı Ensar`lara, AKP karanlığına teslim etmeyeceğiz (Birgün,18 Eylül 2017:6)
- 11) Öğrencileri Mot Timleri koruyacak (Hürriyet, 18 Eylül 2017:16)
- 12) “Laik ve bilimsel” eğitim istediler (Hürriyet,18 Eylül 2017:17)

18 Eylül tarihinde yayınlanan altı gazetenin de baskılarında çocukların direkt ve dolaylı olarak konu edildiği toplam 12 adet habere yer verilmiştir. Aynı tarihli gazetelerin en ilgi çekici başlıkları ise 3, 4, 6 ve 10 numaralı başlıklardır. Sabah gazetesinde yer alan 3 numaralı başlık Suriyeli bir çocuğun sportif başarısına yer verirken, 4 ve 6 numaralı başlık ise Suriyeli bir annenin elinden alınan çocuğuna kavuşma mücadelesini konu almıştır. 10 numaralı başlık ise Birgün gazetesinde yayınlanmış olan çocukların korunmasını ve istismarının önlenmesini amaçlayan haber metnidir. İçerik analizini daha sağlıklı yapabilmek için gündem oluşturmuş olan 3,4,6 ve 10 numaralı haberlerinin metinlerine aşağıda ayrıca yer verilmiştir.

“Suriye`de yaşanan iç savaş sonrasında 3 yıl önce ailesiyle Türkiye`ye göç eden 12 yaşındaki Suriyeli Talican Mahmut, Türk halkına vefasını sporda kazandığı başarılarla ödüyor. (Sabah, 18 Eylül 2017)”

“Suriye`deki iç savaş nedeniyle ülkesinden ayrılmak zorunda kalan Maysaa Shehab, Almanya`da bakıcı aileye verilen 10 yaşındaki oğlu Ali İbrahim`i istiyor. Oğluyla iletişiminin

kesildiğini belirten anne Shehab, “Oğlumun verildiği aile Hristiyan bir aile, bu nedenle orada kalmasını istemiyorum” dedi. (Yeni Şafak,18 Eylül 2017)”

“Suriyeli sığınmacı Maysaa Shehab, Almanya’da bakıcı aileye verilen 10 yaşındaki oğlu Ali İbrahim’i istiyor. Suriyeli Anne Shehab, ‘Türkiye’deki yetkililerden oğlumla beni kavuşturmalarını istiyorum, oğlumun verildiği aile Hristiyan bir aile, bu nedenle orada kalmasını istemiyorum, oğlumun değişmesini istemiyorum’ dedi. (Yeni Akit,18 Eylül 2017)”

Sabah gazetesinin 18 Eylül tarihindeki haber metnine bakıldığında “Suriyeli Talican Mahmut, Türk halkına vefasını sporda kazandığı başarılarla ödüyor” söyleminde bir siyasi ideolojinin etkisi görülmektedir. Sabah gazetesi ana akım medya olması ve Ak Parti hükümetinin politikalarını desteklediğinden dolayı bu haber metninde de Ak Parti hükümetinin Suriye politikasını destekler bir söylem geliştirmiştir. Ayrıca Suriyeli mağdur çocuğun bir “vefa borcu” olduğunu da dile getirerek bu borcu bir şekilde ödemesi gerektiğini ve çocuğun bunu sporda kazandığı başarılarla ödediğini ifade etmiştir. Geliştirmiş olduğu bu söylemde çocuğu duygusal baskı altına alarak büyük travmalar geçirmiş olan Suriyeli Talican üzerinde duygusal istismara neden olmaktadır. Yeni Şafak gazetesinin aynı tarihli baskısında ise yine bir Suriyeli dramı göze çarpmaktadır. Suriye’den Türkiye’ye sığınan bir annenin , oğlunu daha iyi bir yaşam umuduyla Almanya’da bakıcı bir aileye verdiğini ve bu ailenin ise “Hristiyan” olduğundan dolayı çocuğunu tekrar geri almak için başlattığı mücadelesi habere konu olmuştur. Burada gazete söyleminde herhangi bir istismar olmasa bile Alman hükümetinin çocuk üzerinde “inanç” istismarı yaptığı görülmektedir. Haberin dili ise Yeni Şafak’ın benimsemiş olduğu İslami kimliği ile şekillenerek çocuğun Hristiyan bir ailede yetişmemesi gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca Suriyeli anne her ne kadar iyi bir geleceği olmasını istemesine rağmen oğlunu “duygusal ihmal”e uğratarak mağdur etmiştir. Yeni Akit gazetesinin 18 Eylül tarihinde Suriyeli annenin çocuğu için verdiği mücadele haberinde attığı başlık ise tamamen gündemin ve Ak Parti’nin Almanya politikasında yaşamış olduğu pürüzler ile şekillenmiştir. Yeni Akit gazetesi haber başlığında “Merkel, oğlunu ELİNDEN ALDI” şeklinde bir söylem kullanmıştır. Yeni Akit gazetesinin bu söylemi Ak Parti hükümetinin ideolojilerini destekler nitelik taşımaktadır. Son günlerde Recep Tayyip Erdoğan ve Merkel arasında yaşanan siyasi krizden dolayı gerginleşen Türkiye-Almanya ilişkileri Yeni Akit’in kullanmış olduğu bu

başlıktaki söylemi de şekillendirmiştir.Yine Yeni Akit gazetesi Suriyeli İbrahim'in "Hristiyanlaşacağı" söylemini kullanarak benimsemiş olduğu İslami kimliği haber diline de yansıtmıştır. Yeni Şafak gazetesinde yer verilmeyip Yeni Akit'te kullanılan "Türkiye'deki yetkililer" söylemi ilgi çekicidir. Bu söylem Türkiye'nin dış politikada ve Suriye meselesinde "problem çözen bir konumda" olduğu imajı çizerek Yeni Akit gazetesinin mevcut hükümetin siyasi politikalarını benimsediği ve içselleştirdiği anlamına gelmektedir.

"Laik, bilimsel, anadilde eğitim mitinginde bir araya gelen binlerce yurttaş, AKP'nin gerici ve asimilasyona dayalı eğitim politikalarını protesto etti, 'Geleceğimize sahip çıkacağız; çocuklarımızı Ensar'lara, AKP karanlığına teslim etmeyeceğiz' mesajı verdi. (Birgün, 18 Eylül 2017)"

Birgün gazetesi ise ana akım gazetelerden farklı olarak 18 Eylül tarihinde çok tartışılan müfredat değişikliği üzerinden bir gündem oluşturmuştur. Müfredat değişikliği ile ilgili yaptığı haberde Birgün gazetesi, çocukların yapılan bu değişiklik ile daha çok mağdur olacağını vurgulamaktadır. Özellikle haber metninde kullanmış olduğu "çocuklarımızı Ensar'lara, AKP karanlığına teslim etmeyeceğiz" söylemi Ak Parti hükümetine olan muhalif tavrını gözler önüne sermektedir. Geçtiğimiz yıllarda yaşanan "Ensar Vakfı" olayında çocukların cinsel istismara uğraması ve olayın aydınlatılmamasından dolayı söyleminde Ak Parti hükümetinin çocuk istismarı için gerekli tedbirleri almadığını ve bundan dolayı da çocuklar adına kaygı duyulduğunu ifade etmektedir. Birgün gazetesi de birçok konuda olduğu gibi çocuk istismarı konusunda da Ak Parti hükümetine karşı muhalif tavrını korumaktadır. Bu haber metninde de Birgün gazetesinin benimsemiş olduğu ideolojilerden etkilendiği açık bir şekilde anlaşılmaktadır

19 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Eren Bülbül'süz ilk ders zili çaldı (Sabah,19 Eylül 2017:12)
- 2) Azra bebek ilkokula başladı (Sabah, 19 Eylül 2017:12)
- 3) Maça gidecek kimse kalmaz (Sabah,19 Eylül 2017:19)
- 4) 1 lira almaya gitti servis altında kaldı (Yeni Şafak,19 Eylül 2017:17)

- 5) General Katliam (Yeni Şafak, 19 Eylül 2017:son sayfa)
- 6) Eren unutulmayacak (Yeni Akit, 19 Eylül 2017:1)
- 7) Arakanlı Müslüman çocuklara aşı kampanyası (Yeni Akit, 19 Eylül 2017:son sayfa)
- 8) Suriyeli yetimlerin anaokulu heyecanı (Yeni Akit,19 Eylül 2017:son sayfa)
- 9) “Mucize Bebek” Azra ilkokula başladı (Sözcü, 19 Eylül 2017:2)
- 10) Okulun ilk gününde servis aracının altında can verdi (Sözcü,19 Eylül 2017:3)
- 11) Parfüm şişesi patladı Vedat bu hale geldi (Sözcü,19 Eylül 2017:3)
- 12) Vicdansızlar kol geziyor (Sözcü, 19 Eylül 2017:son sayfa)
- 13) Okul servisinin ezdiği çocuk hayatını kaybetti (Birgün, 19 Eylül 2017:3)
- 14) #ÇocuklarınFormasınaKarışma (Birgün, 19 Eylül 2017:14)
- 15) FALLI SARILMA terapisi'nden “TACİZ” ÇIKTI (Hürriyet, 19 Eylül 2017:3)
- 16) Başakşehir cezayı kesti (Hürriyet, 19 Eylül 2017:25)
- 17) Savaş favelasının umutlu çocukları (Hürriyet, 19 Eylül 2017:16)

19 Eylül 2017 tarihli gazetelerde çocukların konu olduğu toplam 17 adet habere yer verilmiştir. 6 farklı gazetede 3,4,10,13,14 ve 16 numaraları başlıklar yayınlanmış ve gündem olmuştur. 3, 14 ve 16 numaralı başlıkların konusu Başakşehir-Trabzonspor maçında çocukların fiziksel istismara uğramalarını konu alan haberdir. Bu maçta Başakşehirli bir grup taraftar maçı izlemeye gelen çocukların Trabzonspor formalarını zorla çıkarttırmıştır. Bu zorbalık birçok gazetede gündem olmuş ve toplum tarafından da tartışmalara sebebiyet vermiştir. 4,10 ve 13 numaralı başlıkların metinlerinde ise okulun ilk günü servis arabasının altında kalarak can veren çocuk ile ilgili haber yapılmıştır. Bu başlıkların haber metinleri içerik analizlerinin daha detaylı yapılabilmesi için aşağıda paylaşılmıştır.

“Baba Hayrettin Gündoğdu,’Bir daha ne ben ne de oğlum o stada gitmeyecek’ dedi ve yaşananları şöyle anlattı: ‘Oğlum ve yeğenimin üzerinde Trabzonspor forması vardı. Bir güvenlik görevlisi çocukların formasını çıkartması gerektiğini söyledi. Ancak biz öyle oturduk. Daha sonra yanımıza gelerek, ‘Emir geldi, formayı çıkarmanız gerekiyor, yoksa polis çağıracağım’ dedi. (Sabah,19 Eylül 2017)”

“Başakşehir’in Trabzonspor’u konuk ettiği mücadele sırasında tribünlerde skandal bir olay yaşandı. Tribünde maç izleyen iki çocuk taraftarın giydiği Trabzonspor forması zorla çıkartıldı. Taraftarların yanı sıra kulüpler de tepkilerini sosyal medyadan dile getirirken, Trabzonspor Kulübü, ‘Güzel yürekli çocuklarımız; sevdamız sizinle büyüyecek, kötülöklere yenilmeyecek!’ ifadelerini kullandı. (Birgün,19 Eylül 2017)”

“Medipol Başakşehir Kulübü, önceki gün oynanan Trabzonspor maçında üzerlerinde bordo mavi forma olan iki çocuğun formalarının çıkartılması olayıyla ilgili olarak güvenlik şirketiyle sözleşmelerini sonlandırdıklarını açıkladı. (Hürriyet, 19 Eylül 2017)”

Sabah , Birgün ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanan Başakşehir-Trabzonspor maçında çocukların formalarının çıkartılması konulu haber farklı söylemlerde yer almıştır. Sabah gazetesinde kullanılan söylemde “emir geldi, formayı çıkarmanız gerekiyor, yoksa polis çağıracağım” söylemi hegemonik bir söylem tarzını ifade etmektedir. Yani bir emrin olduğu bu emrin kim olursa olsun uygulanması gerektiğini ifade eden bir söylemdir. Yani daha çocuk ve reşit olmayan bir bireyin bile bu emre uymak zorunda olduğunun ifade edilmesi siyasi ideolojik bir söylemdir. Sabah gazetesi mevcut hükümete yakınlığıyla bilindiği için söyleminde de küçük çocukların bile egemen güçlere boyun eğmesi ve itaat etmesi gerektiğini söylemlerinde şekillendirmektedir. Birgün gazetesi ise aynı haberi farklı bir söylemle ele almıştır. Birgün gazetesinin haberinde ise Trabzonspor’un olay sonrası yayınladığı mesaja yer verilmiştir. Trabzonspor’un bu mesajı ise ‘Güzel yürekli çocuklarımız; sevdamız sizinle büyüyecek, kötülöklere yenilmeyecek.’ şeklindedir. Birgün gazetesinin bu mesajı kullanmasının amacı muhalif tavrını korumasıdır. Trabzonspor’da futbol camiasında birçok ayrımcılığa maruz kalmasından dolayı böyle söylemler geliştirmektedir. Birgün gazetesi özellikle “kötülöklere yenilmeyecek” söylemini kullanarak egemen güçlere karşı olan muhalif tavrını göstermektedir. Ayrıca “skandal bir olay” söylemini kullanarak çocuklara karşı böyle bir tavrın kabul edilemez bir durum olduğunu anlamlandırmayı amaçlamaktadır. Hürriyet gazetesi ise konuya daha farklı yaklaşarak haberde kullanılan dilde siyasi bir söylemden kaçınarak olaya sebep olan güvenlik şirketiyle Başakşehir Kulübü arasındaki sözleşmenin sonlandırıldığını ifade etmiştir. Futbol sahalarında yaşanan “nefret” söylemlerinin çocukları da hedef alması çocuklar üzerinde istismara yol açmaktadır. Haberlere konu olan bu olayda da açık bir şekilde çocukların “duygusal istismara” uğradığı gözlemlenmektedir.

Aynı tarihte yayınlanmış gazetelerde gündem olan bir başka haber konusu ise okulun ilk gününde servis aracının çarpması sonucu hayatını kaybeden ilkokul öğrencisidir. 4,10 ve 13 numaralı başlıkların haber metinlerine söylemlerinin incelenmesi açısından aşağıda yer verilmiştir.

“Hülya ve Mehmet Kayabaş çiftinin iki çocuğundan büyüğü olan Tunahan`ın, öğle tatilinde dondurma parası için evlerinden 1 lira almaya gittiği okuluna dönerken kazanın meydana geldiği öğrenildi. Anne Hülya Kayabaş,`Öğleden sonra okula gidecekti. Onu görmeden buradan gitmem` diye göz yaşları döktü .Öte yandan bazı mahalle sakinleri de kazanın yaşandığı yerde araçların hızlı seyrettiğini öne sürerek, yetkililerden önlem almalarını istedi.(Yeni Şafak,19 Eylül 2017)”

“Evinde öğle yemeğini yedikten sonra annesinden dondurma almak için 1 lira istedi. Bakkala gittikten sonra yolun karşı tarafına geçmek isteyen çocuğa Mehmet Y. yönetimindeki okul servis minibüsü çarptı. Servisin altında kalan çocuk ağır yaralandı. Hastaneye kaldırılan minik Tunahan yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı.(Sözcü, 19 Eylül 2017)”

“Sivas`ta 2017-2018 eğitim-öğretim yılının başladığı ilk günde ilkokul 3`üncü sınıf öğrencisi, okul servisinin çarpması sonucu hayatını kaybetti. Edinilen bilgiye göre kaza, saat 12.00 sıralarında Şeyh Şamil Mahallesi 47`nci sokak üzerinde meydana geldi.(Birgün,19 Eylül 2017)”

Yeni Şafak, Sözcü ve Birgün gazeteleri ilkokul öğrenci Tunahan`ın hayatını kaybetmesiyle sonuçlanan trafik kazasını farklı ele almıştır. Yeni Şafak gazetesi “1 lira” söylemine yer vererek haberi şekillendirmiştir. “1 lira almaya gitti, servis altında kaldı” şeklinde kullanmış olduğu başlıkta da çocuğun bir 1 lira için öldüğüne vurgu yapmaktadır. “1 lira” söylemini kullanarak çocuk üzerinden bir değersizleştirme yapmıştır. Ayrıca mahalle sakinlerinin de habere dahil edilerek özellikle yetkililerden çözüm üretmelerini istemeleri Yeni Şafak gazetesinin Ak Parti hükümetine yakın siyasi ideolojide olduğunu göstermektedir. Sözcü gazetesi ise kullanmış olduğu başlıkta daha çok sansasyonel bir tavır içerisindedir. Başlıkta “daha okulun ilk gününde can verdi” şeklinde bir söylem yanlıştır. Yine başlıkta kullandığı bu söylem muhalif ideolojisini göstermektedir. Sözcü, hükümetin bu gibi olaylara önlem almadığını kullandığı bu tarz haber dilinde anlamlandırmaya çalışmıştır. Ayrıca haber metninde kullandığı “minik” kelimesi ile çocuk üzerinden duygusal ağırlıklı bir haber yapmayı amaçlamıştır. Birgün gazetesi ise haberin içerisinde olması gereken tüm bilgi ve öğeleri kullanarak herhangi bir siyasi söylem geliştirmeden habere yer vermiştir. Bu haberde , Yeni Şafak ve Sözcü

gazetelerinin kullanmış olduğu söylemler ve temsiller çocuk istismarı anlamı içerirken Birgün gazetesi bu haber üzerinde herhangi bir istismara yol açmamıştır.

20 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Mendilci çocuk vahşet kurbanı (Sabah, 20 Eylül 2017:6)
- 2) ‘Herkes okula biz mezarlığa gittik’ (Sabah,20 Eylül 2017:7)
- 3) Kuzen istismarı çıktı (Sabah,20 Eylül 2017:6)
- 4) Mersin`de vahşet (Yeni Şafak, 20 Eylül 2017:18)
- 5) Dansçı Hekime Soruşturma (Yeni Akit,20 Eylül 2017:3)
- 6) 5 yaşındaki çocuğu öldürdüler (Yeni Akit,20 Eylül 2017:3)
- 7) 7 çocuklu Suriyeli anne Türkiye`de olmaktan mutlu (Yeni Akit, 20 Eylül 2017:15)
- 8) Okulların çevrelerinde uyuşturucu denetimi (Sözcü, 20 Eylül 2017:3)
- 9) 5 yaşındaki çocuğu bıçaklayıp öldürdüler (Sözcü,20 Eylül 2017:3)
- 10) Tekerlekli koltuk (Sözcü, 20 Eylül 2017:son sayfa)
- 11) 40 milyon ‘modern köle’ 152 milyon çocuk işçi var (Birgün, 20 Eylül 2017:10)
- 12) 5 yaşında çocuğa 25 bıçak (Hürriyet, 20 Eylül 2017:5)

20 Eylül 2017 tarihinde baskısı yapılan ve yayınlanan gazetelerde çocukların konu olduğu toplam 12 haberin yapıldığı görülmektedir. İncelenen 6 farklı gazetede de aynı tarihte çocukların konu alındığı haberler yayınlanmıştır. Bu haberlerin en dikkat çekenini ve gündem oluşturanı 5 yaşındaki çocuğun öldürülmesiyle ilgili haberdir. Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazeteleri bu konuyla ilgili habere yer vermiştir. Birgün gazetesi ise o günkü haber konusu olarak çocuk işçiliğine yer vermiştir. 6 gazetenin 5`inde 5 yaşındaki çocuğun katledilmesiyle ilgili haber yer almış ve toplumda da bir tartışma yaratmıştır. 1,4,6,9 ve 12 numaralı başlıklar bu konuyla ilgili haber metnine sahiptir. Bu başlıkların sahip olduğu haber metinlerine yer verilerek içerik analizi sonucunda çocuk istismarının boyutlarına ulaşılmaya çalışılmıştır.

“Mersin`in Erdemli ilçesinden 5 yaşındaki Suriyeli çocuk, bıçaklanarak öldürülmüş halde bulundu. Talihsiz çocuğun dün sabah Kızkalesi sahil kesiminde bir duşakabinin içinde cesedi bulundu. Kalbi, göğüsü ve vücudunun değişik bölgelerinden bıçaklanan çocuğun cesedi morga kaldırıldı.(Sabah, 20 Eylül 2017)”

“Mersin`in Erdemli ilçesinde su almak için evden çıkan 5 yaşındaki Suriyeli çocuktan acı haber geldi. Muhammed D.,25 bıçak darbesiyle öldürüldü. Evlatlarının vahşice katledildiğini duyan ailesi sinir krizi geçirdi.(Yeni Şafak , 20 Eylül 2017)”

“Mersin`in Erdemli ilçesinde 5 yaşındaki Suriyeli bir çocuk, bıçaklanarak öldürülmüş halde bulundu. Suriyeli 5 yaşındaki çocuğun Kızkalesi` inde su ve mendil sattığı öğrenildi. (Yeni Akit,20 Eylül 2017)”

“Olay, Mersin`de önceki gün meydana geldi. Suriye`deki iç savaştan kaçıp 3 yıl önce Mersin`e yerleşen ailenin en küçük çocuğu Muhammed Hacderviş (5) eve dönmedi. Su satan Muhammed`in ailesi kayıp başvurusunda bulundu. Ertesi gün Kızkalesi sahil kesiminde bir işyeri çalışanı, duşakabini temizlerken küçük çocuğun cesedini buldu. Olay yerine ulaşan savcı, çocuğun göğüsü ve kalbinin üzerinde çok sayıda bıçak darbesi tespit etti.(Sözcü , 20 Eylül 2017)”

“Mersin`in Erdemli ilçesine bağlı Kızkalesi`nde Suriyeli 5 yaşındaki Muhammed Hacderviş, 25 bıçak darbesiyle öldürüldü. Suriye`deki iç savaştan kaçarak 3 yıl önce Kızkalesi`ne gelen ailenin en küçük çocuğu olan ve gün boyu su satan Muhammed Hacderviş, önceki akşam evine dönmedi. (Hürriyet, 20 Eylül 2017)”

Sabah gazetesi “mendilci çocuk” şeklinde atmış olduğu başlık ile haberde çocuğu çocuk işçi olarak göstermektedir. Haberde çocuğun bu şekilde temsil edilmesi çocuğun ailesi ve çevresi tarafından ekonomik istismara uğradığı anlamına gelmektedir. Haber metninde ise çocuğun “talihsiz” olduğuna vurgu yapılmaktadır. Ayrıca özellikle “mendilci çocuk” söylemi haberlerde çocukların bir nesne olarak kullanılmasına örnek teşkil etmektedir. Sabah gazetesinin bu haber metninde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Yeni Şafak gazetesi ise bu konuyla ilgili haberinde “25 bıçak darbesi” ifadesini kullanarak çocuğun nasıl vahşice katledildiğini vurgulamıştır. Yeni Şafak`ın haber metninde de herhangi bir siyasi söylem kullanılmamıştır. Yeni Akit gazetesi de çocuğun “su ve mendil sattığı” ifadesine yer vererek çocuğun ailesi tarafından ekonomik istismara maruz bırakıldığının bilgisini vermektedir. Ayrıca çocuğun “bıçaklanarak” öldürülmesine de yer vererek çocuğun uğramış olduğu zarar ölçütünü de vurgulamıştır. Yeni Akit gazetesinin de söyleminde siyasi bir dil kullanılmamıştır. Sözcü gazetesi habere diğerlerin farklı bir söylem ile yaklaşmıştır. “Suriye`deki iç savaştan kaçıp” şeklinde kullandığı söylem , Sözcü gazetesinin ulusalcı ve hükümete

muhalif tavrını bu haber de göstermektedir. Sözcü gazetesi de diğer gazetelerdeki gibi “su satan” ifadesini kullanarak çocuğun ekonomik istismar ve ihmale uğradığını belirtmiştir. Hürriyet gazetesi de “Suriye’deki iç savaştan kaçarak” söylemine yer vererek muhalif duruşunu haber metninde göstermeyi amaçlamıştır. Hürriyet gazetesinde çocuğun “ailenin en küçük çocuğu” olduğu ve “gün boyu su satması” gibi söylemlerin yer alması çocuğun ailesi tarafından ekonomik istismara uğradığı ve çocuğun ailesi tarafından değersizleştirildiği vurgulamaktadır.

Öldürülen 5 yaşındaki çocuğun “ Suriyeli” olması ve “çocuk işçisi” olması gündem yaratan bir konu olarak bu incelenen 6 farklı gazetede de yer almıştır. Bu 6 farklı gazetenin haber temsilinde çocuğun bir “işçi” olduğu ifade edilerek değersizleştirilmesine yönelik bir söylem tespit edilmiştir. Gazetelerde çocuğun “çocuk işçi” olması onun öldürülebileceği anlamına geldiği gibi bir imaj çizilmek istenmiştir.

21 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Kaçak otobüsünden emekleyerek çıktı (Sabah, 21 Eylül 2017:12)
- 2) Modern Köle Sayısı 40 milyon (Yeni Şafak, 21 Eylül 2017: son sayfa)
- 3) Umut yolculuğunda trajedi önlendi, bebekler kurtarıldı (Sözcü,21 Eylül 2017:2)
- 4) Sınıfta sabitlenmeyen dolap öğrencinin üzerine devrildi (Sözcü,21 Eylül 2017:12)
- 5) Sınıftaki dolap ilkokul öğrencisinin üstüne düştü(Birgün, 21 Eylül 2017:3)
- 6) Öğrencileri Ensar yarıştıracak (Birgün, 21 Eylül 2017:6)
- 7) Kalbinde bıçakla tekme tokat dövmüşler (Hürriyet, 21 Eylül 2017:3)
- 8) Sınıfta üstüne dolap düştü (Hürriyet, 21 Eylül 2017:7)
- 9) Savaş acılarına bir mola (Hürriyet,21 Eylül 2017:18)

21 Eylül tarihinde yayınlanan 6 farklı gazeteden 5’inde çocukların konu olduğu toplam 9 adet haber yayınlanmıştır. Yeni Akit gazetesinde 21 Eylül tarihinde çocukları konu alan

herhangi bir habere yer verilmemiştir. Çocukların konu olduğu bu haberlerden Sabah ve Sözcü`de yayınlanmış olan 1 ve 3 numaralı başlıklar ile verilen haber metinleri gündem oluşturmuştur. 1 ve 3 numaralı başlıkların haber metinlerinde yurtdışına kaçak yollarla gitmeye çalışan aileler ve çocukları konu edilmiştir. Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanan bir diğer farklı haber ise 4,5 ve 8 numaralı haber başlıklarıyla verilmiştir. Bu haber metninde ise bir ilkokulda bulunan sınıfın içerisindeki dolabın küçük öğrencinin üzerine düşmesi konu edilmiştir. 6 numaralı başlık ise Birgün gazetesinin hükümet karşıtı muhalif tavrını gösterdiğinden dolayı içerik analizine dahil edilmiştir. 6 numaralı haber başlığının metninde Ensar Vakfı`nın çalışmaları ve Ak Parti hükümeti eleştirilmektedir. 21 Eylül tarihinde yayınlanmış olan haberlerden ilk olarak 1 ve 3 numaralı başlıkların metinlerine aşağıda yer verilerek kullanmış oldukları söylemleri incelenmiştir.

“İki otobüse yapılan baskında 163 kaçak kurtarılrken 6 aylık Meryem`in emekleyerek çıkması dikkat çekti. Meryem bebek ile birlikte 2 yaşındaki Halit de emniyete götürüldü.(Sabah, 21 Eylül 2017)”

“160 göçmen, yeni bir hayata başlamak için umut yolculuğuna çıktı. Aralarında biri 7 aylık, diğeri 2 yaşında bebekler de vardı. Göçmen kaçakçıları, onları sadece 10 can yeleğiyle Karadeniz`in dalgalı sularına bırakacaktı. Polis, operasyonla onların hayatını kurtardı. O bebeğin görüntüsü akıllara, umut yolculuğunda cansız bedeni karaya vuran 3 yaşındaki Aylan`ı hatırlattı...(Sözcü,21 Eylül 2017)”

Sabah gazetesi kullanmış olduğu “6 aylık Meryem`in emekleyerek çıkması” söyleminde habere duygusallık katmayı amaçlamıştır. Ayrıca Meryem bebek ve 2 yaşında olan Halit`in de “emniyete” götürüldüğü bilgisini vererek sanki o bebeklerinde “suçlu” gibi algılanmasına yol açmıştır. Sabah gazetesinin kullandığı haber dilinde siyasi bir söyleme rastlanmazken habere konu olan çocukların temsillerinde “duygusal istismar” göze çarpmaktadır. Sözcü gazetesi ise aynı habere farklı bir söylem ile yaklaşmıştır. Çocuğun haberde kullanılan fotoğrafına atıfta bulunarak “Aylan” bebek gibi 6 aylık Meryem bebeğinde ölebileceğine vurgu yapmıştır. Sözcü gazetesinin burada kullanmış olduğu söylem ve temsil ile haberde “duygusal istismar” a rastlanmaktadır. Sözcü gazetesinin bu haberinde ise herhangi bir siyasi söyleme yer verilmemiştir.

4,5 ve 8 numaralı başlıkların haber metinlerine ise aşağıda yer verilmiş olup haber dili üzerinde inceleme yapılmıştır.

“İnanılmaz olay önceki gün Bursa`da Canaydın İlkokulu`ndaki 2-D sınıfında yaşandı. Sınıfta akıllı tahtanın hemen yanında bulunan 1 metre 85 santim yüksekliğindeki dolap sabitlenmediği için teneffüs sırasında arkadaşları ile birlikte oynayan 7 yaşındaki Yusuf Ertaş`ın üzerine devrildi. Küçük Yusuf`un aynı okulda 4.sınıfta okuyan ağabeyi Muhammet Ertaş da kardeşini kanlar içinde görünce bayıldı. Ameliyat olan küçük çocuk yaşam savaşı veriyor.. Velilerin dolabın sabitleştirilmesi için yetkilileri uyardığı öğrenildi.(Sözcü,21 Eylül 2017)”

“Baba Adnan Ertaş, olayı bana okul idarecileri değil, sınıf annesi telefon ile ilettili. Onu bu durumda gören diğer oğlumun da psikoloji bozuldu. Çocuk ağlıyor, yemek yemiyor. Ne yapacağımızı şaşırдық” dedi. Bu arada, Canaydın İlkokulu idarecileri herhangi bir açıklama yapmaktan kaçındı.(Birgün , 21 Eylül 2017)

“Bursa`nın merkez Nilüfer ilçesi Canaydın İlkokulu 2-D sınıfında,üzerine sabitlenmemiş 1 metre 80 santim yüksekliğindeki dolap düşen 7 yaşındaki Yusuf Ertaş ağır yaralandı. Avukat baba Adnan Ertaş, ‘olayı bana okul idarecileri değil, sınıf annesi telefon ile bildirdi. Onu bu durumda gören diğer oğlumun da psikolojisi bozuldu. Çocuk ağlıyor, yemek yemiyor. Ne yapacağımızı şaşırдық’ dedi.(Hürriyet,21 Eylül 2017)”

Sözcü gazetesi olayı “inanılmaz” ifadesini kullanarak eleştirmektedir. Böyle bir olayın gerçekleşmesinin imkansızlığına vurgu yapmaktadır. Üzerine dolap düşen 2.sınıf öğrencisi Yusuf`un ağabeyinde Yusuf`u kanlar içinde görüp bayıldığına yer vermiştir. Bu söylemi ile olayın vehametini göstermeyi amaçlamıştır. Yusuf`un ayrıca yoğun bakımda “yaşam savaşı” verdiğini belirterek haberi dramatize etmiştir. Velilerin “yetkilileri uyardığı” nı da özellikle haber metninde yer vermiştir. Bu söyleminde Sözcü`nün muhalif siyasi ideolojisinin haber diline yansıdığı görülmektedir. Birgün gazetesi ise aynı habere farklı bir yorumlama getirmiştir. Birgün gazetesinin haberinde ise “Yusuf`un babası olayı idarecilerden değil de sınıf annesinden öğrendiğini” söylemektedir. Birgün gazetesi burada okul yönetiminin duyarsız tavrına dikkat çekerek olayda okul yönetiminin kusurlu olduğunu ifade etmektedir. Yer vermiş olduğu bu söylemler ile Birgün gazetesi benimsemiş olduğu muhalif ideolojiler ışığında bu haberi şekillendirmiştir. Hürriyet gazetesi ise haberde olması gereken tüm unsurlara yer vermiş ardından babanın olayı “sınıf annesi” nden öğrendiğini ifade etmiştir. Ayrıca diğer çocuklarının olaydan oldukça etkilendiğine vurgu yapmıştır. Hürriyet gazetesinin

söylemlerinde siyasi bir dile rastlanmamıştır. Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazeteleri haberde diğer kardeş üzerinden bir “duygusal istismar” a yol açmıştır.

Birgün gazetesinin 21 Eylül tarihinde 6 numaralı başlığı kullanarak yapmış olduğu haber metni siyasi bir ideolojiden etkilendiği için metne aşağıda ayrıca yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“MEB, okullarda ve ulusal düzeyde yapılan öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirme amaçlı yarışmaları da tarikatlara bıraktı. Satranç, halk oyunları, dans ve müzik yarışmaları düzenleyip düzenlememe kararı protokol imzalanan gerici vakıf ve tarikatlara bırakıldı.(Birgün,21 Eylül 2017)

Birgün gazetesi kullanmış olduğu “Öğrencileri Ensar yarıştıracak” başlığı ile Ak Parti hükümetine muhalif tavrını ortaya koymuştur. Ensar Vakfı'nın karışmış olduğu çocuk istismarı olayına atıfta bulunarak Birgün gazetesi MEB'in cemaatlerle imzalamış olduğu protokolü eleştirmektedir. Bu haberde herhangi bir çocuk istismarı söylemi bulunmamaktadır. Ensar Vakfı geçmiş yıllarda çocuk istismarı vakalarından dolayı birçok kez gündeme gelmiş ve hükümete muhalif olan kesimin siyasi bir söylem malzemesi olmuştur.

22 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Yeni teknoloji DNA testiyle yakalandılar (Sabah,22 Eylül 2017:5)
- 2) Resim hocasına,cinsel istismardan 25 yıl (Sabah, 22 Eylül 2017:5)
- 3) Avrupa`ya 11 bin bebek satılmış (Sabah,22 Eylül 2017: son sayfa)
- 4) 4 bin Müslüman çocuğa zehir (Sabah, 22 Eylül 2017:son sayfa)
- 5) Kahreden acı (Yeni Şafak, 22 Eylül 2017:3)
- 6) Gurbetçi cinneti : 4 Ölü (Yeni Şafak, 22 Eylül 2017:3)
- 7) 1 günlüğüne savaşı unuttular (Yeni Akit, 22 Eylül 2017:2)
- 8) Öğrencileri inşaatı tamamlanmamış okula gönderdiler (Sözcü,22 Eylül 2017:2)
- 9) “Babama söylerim”deyince boğdum! (Sözcü ,22 Eylül 2017:3)
- 10) El konulan Fetö yurtları TÜRGEV ve ENSAR`a mı verildi? (Birgün, 22 Eylül 2017:3)

- 11) Okul kazaları meclis gündeminde (Birgün,22 Eylül 2017:3)
- 12) Sri Lanka'nın utandıran ticareti (Birgün,22 Eylül 2017:4)
- 13) “Uyuşturucuya bulaşan oğlum da olsa öldürün” (Birgün, 22 Eylül 2017:4)

22 Eylül tarihinde toplam 13 adet çocuklarla ilgili haber yayınlanmıştır. İncelenen 6 farklı gazeteden sadece Hürriyet gazetesinde aynı tarihte çocukların konu alındığı bir habere yer verilmemiştir. Yayınlanmış olan 13 adet haberden Sabah ve Birgün gazetelerinde 3 ve 12 numaralı başlıklarla verilen haberin konusu ilgi çekici ve tartışma yarattığından dolayı haber metninde içerik analizi yapılmıştır. Ayrıca Sabah ve Birgün gazeteleri iki farklı ideolojiye sahip olduğundan dolayı aynı konudaki haberi veriş tarzları da incelenerek haber metninde siyasi kimliklerinin etkisinin olup olmadığına da ayrıca bakılmıştır.

“Avrupa ülkelerine yoksul coğrafyalardan yasadışı yollarla getirilen bebeklere yenileri eklendi. Bu kez Güneydoğu Asya ülkesi Sri Lanka'dan binlerce bebeğin ailelerinden kopararak Avrupa genelinde satıldığı ortaya çıktı. Sahte belgelerle yapılan satışlardan büyük bir kısmının ‘bebek fabrikaları’ olarak bilinen yerlerde dünyaya getirilen çocuklar olduğu kaydedildi.(Sabah, 22 Eylül 2017)”

“On binden fazla bebeği yasadışı yollarla satmışlar... Sağlık Bakanı Dr. Rajitha Senaratne, programın yeni yayımlanan bölümünde,1980’li yıllarda binlerce Sri Lankalı bebeğin yasadışı yollarla Avrupa ülkelerinde satıldığını itiraf etti. Senaratne, ‘Ebeveynler ve çocuklarının DNA’larının kontrol edileceği özel bir daire kuracağız. Bu şekilde annelerin gerçek kimliğini öğreneceğiz .Bunun inisiyatifi ben alacağım’ diye konuştu. (Birgün,22 Eylül 2017)

Sabah gazetesi, haber metninde Avrupa ülkelerine yoksul ülkelere yasadışı bebek ticaretinin ilk defa yapılmadığını belirten bir ifade kullanarak bu konunun devamlı süren bir problem olduğunu göstermeyi amaçlamıştır. Sabah gazetesinin söyleminde herhangi bir siyasi dil ve çocuk istismarına sebep olan temsile rastlanmamıştır. Birgün gazetesi de bebeklerin yasadışı yollarla Avrupa'ya satıldığı söylemine yer vermiştir. Ayrıca Sri Lanka sağlık bakanının açıklamalarına yer vererek olayın sonuçlarının nereye vardığını göstermek istemiştir. Birgün gazetesinin yapmış olduğu bu haber metninde de herhangi siyasi bir söylem ve çocuklar üzerinde olumsuzluk yaratan temsiller kullanılmamıştır.

Sözcü gazetesinde ise daha farklı bir haber gündem olmuştur. 8 numaralı başlık ile birlikte yapılan haber metninde tamamlanmamış bir okulda eğitime başlandığı ile ilgili bir konu ele alınmıştır. Haber metni, Sözcü gazetesinin siyasi söylemlerini içerdiğinden dolayı aşağıda haber metnine yer verilip, içerik analizi yapılmıştır.

“Mersin Tarsus`taki Kasım Ekenler Ticaret Meslek Lisesi geçen yıl karne dağıtımından sonra depremde yıkılma riski taşıdığı için kapatıldı. Bu yıl okulun 1200 öğrencisi, Kemalpaşa Sanayi Sitesi`nde, şehir merkezinden 7 kilometre uzaklıktaki henüz inşaatı tamamlanmamış bir okula gönderildi. Okulun önünde açıklama yapan veliler, ‘Okulun açıldığı ilk günde kız öğrencilerimiz tacize uğradı. Buraya gelmek için 2 dolmuş değiştirip 25 dakika yürümek zorunda çocuklarımız.Bizi buraya sürgüne gönderdiler’ dedi.(Sözcü,22 Eylül 2017)”

Sözcü gazetesi bu habere yer vererek hükümetin eğitim politikaları üzerinden muhalif bir gündem oluşturmayı amaçlamıştır. Özellikle “Öğrencileri inşaatı tamamlanmamış okula gönderdiler” başlığını atarak muhalif söylemini somutlaştırmıştır. Sözcü gazetesinin haberinde herhangi bir çocuk istismarı temsili bulunmazken haberin metninde hükümetin bu okulda okuyan çocukları “ihmal” ederek eğitim ihmaline neden olduğu konusu ağırlık kazanmıştır.

23 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Sri Lanka: Binlerce bebeği sattık (Yeni Şafak,23 Eylül 2017:son sayfa)
- 2) Cinsel uyarıcı hap içen çocuk yoğun bakıma kaldırdı (Sözcü, 23 Eylül 2017:3)
- 3) Çocuğu taciz edeni dövüp polise verdiler (Sözcü,23 Eylül 2017:14)
- 4) Dersleri asanları kafeden topladılar (Hürriyet,23 Eylül 2017:6)

23 Eylül tarihinde incelenen 6 gazetenin sadece 3`ünde (Yeni Şafak,Sözcü, Hürriyet) çocukların konu olduğu toplam 4 haber yayınlanmıştır. Aynı tarihte Sabah, Yeni Akit ve Birgün gazetelerinde çocukların konu edildiği herhangi bir habere rastlanmamıştır. Aynı tarihte yayınlanmış olan gazete başlıklarına bakıldığı zaman haber konularının birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Yeni Akit gazetesi 1 numaralı haber başlığını kullanarak 22 Eylül tarihinde Sabah ve Birgün gazetelerinde gündem olan haberi 23 Eylül tarihinde sayfasına taşımıştır.Yeni Şafak gazetesinin haber metninde herhangi bir

siyasi söylem ve çocuk temsili bulunmadığından aşağıda ayrıca haber metnine yer verilmemiştir. Sözcü gazetesinde yayınlanan 2 ve 3 numaralı haber başlığına bakıldığında haber metninin çocuklara yönelik ihmal ve cinsel istismarı ele aldığı görülmüştür. Hürriyet gazetesi ise 4 numaralı haber başlığı ile verdiği metinde çocukların eğitim ihmaline maruz kalmamaları için emniyet tarafından takip edildiğini belirten bir habere sayfasında yer vermiştir. 3 ve 4 numaralı başlıkların yer aldığı haber metinlerine içerik analizlerinin yapılabilmesi için aşağıda yer verilmiştir.

“İzmir’de önceki gece Ü.Ç. (57) mahallede oynayan B.T. (7) adlı kız çocuğunu parka götürüp, iddiaya göre kucağına alıp tacizde bulundu. Olayı gören çocuklar durumu ailelerine anlattı. Bir araya gelen mahalle sakini Ü.Ç’yi dövüp polise haber verdi. Zanlı hastanedeki tedavisinin ardından gözaltına alındı.(Sözcü,23 Eylül 2017)”

“Düzce’de, İl Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi ekipleri, sabah erken saatlerde okulların çevresindeki park, kafe, internet kafe ve oyun salonlarında denetim yaptı. Kimlikleri kontrol edilen öğrencilerin birçoğu izinli, raporlu yada ailelerinin okula gitmediklerinden bilgisi olduğunu söyledi. Bunun üzerine polisler öğrencilerden numaralarını aldıkları velilerini aradı ve durumu anlattı. Veliler, durumu öğrenince polislerle teşekkür etti. Öğrenciler,polisler tarafından okullarına götürüldü.(Hürriyet, 23 Eylül 2017)”

Sözcü gazetesi çocuğa yönelik cinsel istismarı konu alan bir habere sayfasında yer vermiştir. Sözcü gazetesinin bu haberi konu etmesinin arka planında hükümete olan muhalif tavrı yer almaktadır. Çocuk cinsel istismarının hükümet tarafından gerekli yaptırımlarının olmadığını düşündüğünden dolayı bu tarz haberleri sayfalarına taşımaktadır. Gazete metninde herhangi bir siyasi söylem bulunmamasına rağmen haberin arka planı Sözcü gazetesinin muhalif siyasi kimliğiyle örtüşmektedir. Hürriyet gazetesinin haber metninde ise Düzce’de çocukların okulu asmasına göz yummayan Düzce İl Emniyet’inin çalışmalarından bahsedilmektedir. İlimli muhalif yayın politikasında olan Hürriyet gazetesinin bu haberinde çocukların aileleri tarafından “ihmal” edildi imajı çizilerek özellikle devletin kolluk gücünün bu işi takip ettiğine dair bir söylem geliştirilmiştir. Fakat haber metninde aşık bir siyasi söyleme rastlanmamıştır.

24 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Liseli Batuhan kız kavgasında öldü (Sabah, 24 Eylül 2017:6)
- 2) En büyük kurban kadın ve çocuklar (Sabah, 24 Eylül 2017:orta sayfa)
- 3) Olan çocuklara oldu (Yeni Şafak, 24 Eylül 2017:son sayfa)
- 4) Harçlıklar Arakan`a (Yeni Akit, 24 Eylül 2017:son sayfa)
- 5) 5 yaşında çocuğa işkence yapıp dişlerini bile kırmışlar (Sözcü,24 Eylül 2017:3)
- 6) Onların savaşı başka (Hürriyet, 24 Eylül 2017:18)

24 Eylül 2017 tarihinde Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde toplam 6 adet çocuklarla ilgili haber yapılmış olup aynı tarihte Birgün gazetesinde çocukların konu olduğu herhangi bir haber çalışması yapılmamıştır. Sabah gazetesinde çocukların dolaylı ve direkt olarak konu edildiği iki farklı haber yapılmışken diğer gazetelerde birer habere yer verilmiştir. Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit gazetelerinde 2,3,4 numaralı başlıkların haber metinlerinde Arakan ve Yemen`de yaşanan olumsuz koşullardan çocukların zarar gördüğünden bahsedilirken 6 numaralı haber başlığının metninde ise Suriyeli çocukların İstanbul`daki zor yaşamı konu alınmıştır. Haber metinlerine içerik analizlerinin yapılması açısından aşağıda yer verilmiştir.

“Myanmar`daki zulmün çocuk kurbanlarından biri de 4 kişilik ailesinden hayatta kalan tek kişi olan 9 yaşındaki Şefika Alam. Annesi, babası ve kardeşini, Maungdaw kentindeki köylerini basan ordunun havan topu saldırısında kaybeden Şefika, Arakan`daki zulümden kaçan başka bir aile tarafından bulunup Bangladeş`e geçirilerek hayatta kalmış. Giyecek kıyafeti olmadığı için bulduğu havluyu vücuduna saran Şefika, ailesinin adı ve neye ihtiyacı olduğu sorulduğunda sessiz kalıp sadece Fatıha suresini okuyor. (Sabah, 24 Eylül 2017)”

“Yemen`de yaşanan iç savaşın faturası yine sivillere çıkıyor. 2015 yılından bu yana Yemen`de çocuklara dönük olanlar dahil 17 bin 123 kez savaş kanunları ihlali belgelendi. (Yeni Şafak, 24 Eylül 2017)”

“Tekirdağ`da Süleymanpaşa İmam Hatip Ortaokulu öğrencileri, Fetullahçı Terör Örgütü`nün (FETÖ) darbe girişiminden sonra Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından 15

Temmuz şehit ve gazileri anısına bastırılan hatıra paraları toplayarak, yaşanan drama dikkati çekmek amacıyla Arakan'daki Müslümanlara gönderecek. Okul yönetimi tarafından başlatılan hem FETÖ'nün darbe girişimini unutmamak hem de Arakanlı Müslümanlara yapılan zulme dikkati çekmek amacıyla başlatılan kampanyaya öğrenciler büyük ilgi gösteriyor. (Yeni Akit,24 Eylül 2017)"

Sabah gazetesinde Arakan'da yaşanan zulümle ilgili yapılan ve direkt çocukların konu olduğu haberle ilgili "Giyecek kıyafeti olmadığı için bulduğu havluyu vücuduna saran Şefika, ailesinin adı ve neye ihtiyacı olduğu sorulduğunda sessiz kalıp sadece Fatiha suresini okuyor" yapılan söylem ile habere duygusal bir anlam katılmaya çalışılarak haberin ilgi çekmesi amaçlanmıştır. Ayrıca "Fatiha suresini okuyor" şeklinde bir söylem özellikle belirtilerek Sabah gazetesinin hükümete olan yakınlığı daha da pekiştirilmektedir. Küçük çocuğun üzerine giyecek bir şeyi olmaması üzerinden çocuk temsili yapılarak duygusal ihmal yapılmıştır. Yeni Şafak gazetesinde aynı tarihte yayınlanan haberin konusunu Yemen'deki iç savaştan en çok çocukların etkilendiği gözler önüne serilerek bu konuda bir kamuoyu oluşturulması amaçlanmıştır. Yeni Şafak gazetesinin bu haber metninde kullandığı dilde herhangi bir siyasi söylem bulunmamaktadır. Ayrıca haberin içeriği incelendiğinde çocuk istismarına yol açabilecek hiçbir ögeye rastlanmamıştır. Yeni Akit gazetesi ise aynı tarihte yayınlanmış olan haberin konusu olarak "İmam Hatipli çocukların Arakan'a yaptığı yardımı" belirlemiştir. Yeni Akit'in haberinde Tekirdağ Süleymanpaşa İmam Hatip Okulu'nda 15 Temmuz şehit ve gazileri anısına yapılan 1 liralarla Arakan'a yardım toplandığı özellikle vurgulanmıştır. "FETÖ darbe girişimi" ve 15 Temmuz şehit ve gazileri anısına yapılan "hatıra paralar" söylemine sıklıkla yer veren Yeni Akit gazetesinin haber metninde hükümete olan siyasi yakınlığı görülmektedir. Yeni Akit gazetesi hem İslamcı kimliği hem de Ak Parti hükümetinin özellikle "imam hatip okulları" politikasını destekleyen söylemlerine bu haber metninde yoğun olarak yer vererek kullanmış olduğu haber dilinde siyasi ideolojisini belli etmektedir. Haber metni çocuk istismarı açısından incelendiğinde ise herhangi bir istismara neden olduğu görülmemektedir.

"İstanbul sokaklarında yaşam savaşı veriyor Suriyeli çocuklar. Çetelerin elinde zorla dilendirilenler, istismara uğrayanlar, suça zorlananlar... Kimi ailesini göç yolunda kaybetmiş, kimi yaşadığı şehirde... Evleri, okulları,oyun arkadaşları bir daha asla ulaşamayacakları kadar uzakta... Şehrin kalabalık yerlerinde bir hafta boyunca Suriyeli çocuklarla konuştuk.

Ülkelerindeki hayatlarını neredeyse hatırlamıyorlar, içlerinden biri “okul yok mendil var artık” diye özetliyor yeni yaşamlarını. Türkçeyi biraz öğrenmiş olanlar diğerlerine tercümanlık yapıyor dilenirken. İşte İstanbul sokaklarından kısa ama can yakan hikayeler... (Hürriyet,24 Eylül 2017)”

Hürriyet gazetesinin yayınlamış olduğu 24 Eylül tarihli Suriyeli çocuklar dosyası oldukça çarpıcı nitelik taşımaktadır. İstanbul sokaklarında yaşam savaşı veren çocukların olumsuz koşullar altında yaşamaya çalıştıkları ve birçok çetenin elinde malzeme oldukları vurgulanmıştır. Özellikle haber başlığında “Onların savaşı başka” şeklinde bir söylem kullanılarak savaşın mağdurlarının çoğunlukla çocuklar olduğu vurgulanmak istenmiştir. Okul çağında olan bu çocukların dilendirilmesi veya mendil satarak hayata tutunmalarını çarpıcı bir şekilde ortaya koyan bu haberde toplumun ve özellikle devletin bu olaya bir çözüm bulması gerektiği ifade edilmektedir. Hürriyet gazetesi yayınlanan geçmiş tarihli gazetelerinde de özellikle İstanbul sokaklarında dilenen ve mendil satan çocukları gündeme taşımayı amaçlamaktadır. Hükümete yakın olan özellikle Yeni Şafak ve Yeni Akit gazetesi bu durumu görmezden gelerek gazetelerinde Suriyeli çocukların bu kötü koşullarda yaşam savaşı verdikleri üzerinde durmamaktadır. Hürriyet gazetesi muhalif kimliğini kullanarak “Suriyeli Çocuklar” için devletin ve özellikle hükümetin bir şeyler yapması gerektiğini deklare etmektedir. Haber metninde siyasi söylemler yerine olayın gerçek boyutlarını anlatan söylemlere yer verilmiştir. Ayrıca haber metninde Suriyeli çocukların fiziksel, cinsel ve duygusal istismarın yanında sosyal ve eğitim ihmaline de maruz kaldıkları bildirilmektedir.

25 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Katili yakalandı (Yeni Şafak, 25 Eylül 2017:3)
- 2) Zanzibarlı çocuklar külliyeye emanet (Yeni Şafak,25 Eylül 2017:17)
- 3) Türkiye yetimlerin yüzünü güldürüyor (Yeni Akit,25 Eylül 2017:2)
- 4) Genç kızın attığı çığlık tacizciyi yakalattı (Sözcü,25 Eylül 2017:3)
- 5) O cani yakalandı (Sözcü,25 Eylül 2017:3)
- 6) Dünyada 40 milyon modern köle var (Sözcü,25 Eylül 2017:son sayfa)
- 7) Annesine kavuştu (Hürriyet, 25 Eylül 2017:3)

25 Eylül tarihinde çocukların konu alındığı toplam 7 adet haber yapılmıştır. Aynı tarihte Sabah ve Birgün gazetelerinde çocuklarla ilgili haber yapılmıştır. Yeni Şafak gazetesinde 2 adet, Sözcü gazetesinde 3 adet çocukları ilgilendiren haber yapılırken Yeni Akit ve Hürriyet gazetelerinde birer haber yer almıştır. Bu haberlerden 1 ve 5 numaralı başlığa sahip olan haberler 20 Eylül tarihinde gazetelerde gündem oluşturan ve toplumda da tartışmalara yol açan Suriyeli 5 yaşındaki çocuğu öldüren katilin bulunmasıyla ilgili metinlerdir. 25 Eylül tarihinde iki farklı ideolojiyi benimseyen Yeni Şafak ve Sözcü gazetelerinde yer alan bu haber gündem olduğundan dolayı aşağıda ayrıca incelenerek içerik analizine tabii tutulmuştur. Yeni Akit gazetesi 3 numaralı başlığı kullanarak yaptığı haber metninde Türkiye'nin faaliyetlerine yer vermiştir. Yeni Akit gazetesinin bu haber dili ve söyleminde siyasi bir ideoloji olduğundan ayrıca içerik analizi yapılmıştır.

“Mersin`de vücudunun 25 yerinden bıçaklanarak öldürülen 5 yaşındaki Suriyeli Muhammet Derviş`in katili kaçamadı. 200`den fazla güvenlik kamerası görüntülerini inceleyen ekipler katil zanlısı Alican K.`yı yakaladı.(Yeni Şafak,25 Eylül 2017)

“Türkiye`yi yasa boğan olayın faili yakalandı. Mersin`de Suriyeli 6 yaşındaki Muhammet Derviş, geçen 18 Eylül`de 25 yerinden bıçaklanarak öldürülmüştü. Failin bulunması için harekete geçen polis, 200 işyerinin güvenlik kamerası görüntülerini inceledi. Küçük çocuğun en son elini tutarak yürüdüğü Alican K., önceki akşam Mezitli ilçesindeki bir evde gözaltına alındı. Cinayeti itiraf eden Alican K., küçük Muhammet Derviş`i küfür ettiği için öldürdüğünü öne sürdü. Alican K. dün tutuklandı.(Sözcü, 25 Eylül 2017)

Yeni Şafak gazetesi katilin yakalanması için “200`den fazla” güvenlik kamerasının incelendiğini ve katilin yakalandığını belirtmiştir. Haber öğelerinin tamamına yer veren Yeni Şafak gazetesinde özellikle “katilin kaçamadığı” vurgulanarak polis ekiplerinin olaya el koyarak katili kolay bir şekilde yakaladıkları söylemine yer verilmiştir. Bu haberde Yeni Şafak gazetesinin az da olsa Ak Parti hükümetinin güvenlik politikalarında başarılı olduğu düşüncesi vurgulanmak istenmiştir. Haberin detaylı metinlerinde ise Yeni Şafak gazetesi duygusal ifadeler kullanarak çocuğu bir “nesne” olarak haberde temsil etmiştir. Sözcü gazetesi ise haberi tüm detaylarını vererek sadece birkaç sütun ile sayfalarında yayınlamıştır. Sözcü gazetesi yaşanan olayın Türkiye`yi “yasa boğduğu” söylemini vererek habere duygusallık katmayı amaçlamıştır. Sözcü gazetesi,Yeni Şafak gazetesinin kullandığı “200 güvenlik kamerası” söylemine de yer vererek olayın ciddiye alındığını ifade etmeye çalışmıştır.

Fakat Sözcü bu haberde muhalif ideolojide olduğunu belirten herhangi bir söylemi kullanmamıştır. Yeni Şafak ve Sözcü gazeteleri aynı haberde yaklaşık olarak aynı söylemleri kullanmalarına rağmen Yeni Şafak'ın söylemleri daha çok siyasi bir yaklaşımı içermektedir.

“Türkiye, Arakan'da Müslümanlara yönelik zulmün en büyük kurbanları çocukların yüzünü Bangladeş'te açılan külliye de güldürüyor. Merkezi Türkiye'de bulunan Yardımcı Derneği'nin saldırılar nedeniyle Myanmar'dan Bangladeş'e kaçmak zorunda kalan Arakanlı Müslümanların yaşadığı Cox's Bazar kentinde öksüz ve yetim çocukların barınmasının yanı sıra maddi durumu yetersiz çocukların eğitimi amacıyla kurduğu külliye, bu yılın mart ayında hizmet vermeye başladı. Okul müdürü Mucib Sirac da Türk hükümeti ve halkına katkılarında dolayı teşekkür ederek, okulu “daha iyi ve eğitilmiş nesil yetiştirmek için muhteşem bir yapı ve vasıta olarak nitelendirdi. (Yeni Akit, 25 Eylül 2017)”

Yeni Akit yapmış olduğu bu haber ile Türkiye'nin Arakan'da ve diğer bölgelerde zor durumda olan Müslümanlara kayıtsız kalmadığını ifade etmiştir. Dini eğitim ağırlıklı olarak faaliyet gösteren bu “külliye” nin yine Türkiye'nin özverileriyle yapıldığının altını da özellikle çizmiştir. Yine okul müdürünün “Türk hükümeti ve halkına” teşekkür etmesi de Yeni Akit gazetesinin siyasi çizgisini göstermektedir. Gazete, haber metninde yer alan birçok söylemi bilinçli olarak kullanmıştır. Ak Parti hükümetinin politikalarını benimseyen gazetenin bu haberinde de söylemleri siyasi ideolojisinin çerçevesinde belirlenmiştir. İslamcı kimliğe sahip olan gazete, “öksüz ve yetim” kelimelerine özellikle yer vererek, İslam dininin de emrettiği gibi “öksüz ve yetim” çocukların gözetilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır. Yine gazetenin haber metninde milli ve manevi değerlere oldukça fazla vurgu yapılmıştır. Haber metninde temsil olarak çocuklar “öksüz ve yetim” olarak sunulmaktadır. Bu söylem de çocuklar üzerinde duygusal istismara yol açmaktadır.

26 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) 17 yaşında uyuşturucudan öldü (Sabah, 26 Eylül 2017:3)
- 2) 3-6 yaş grubu küçük mühendisler iş başında (Sabah, 26 Eylül 2017:10)
- 3) Liya hastanede ailesine kavuştu (Yeni Şafak, 26 Eylül 2017:17)
- 4) Süs havuzuna düşen küçük Hamza öldü (Sözcü, 26 Eylül 2017:3)

- 5) Bonzai denilen illet yine can aldı (Sözcü,26 Eylül 2017:3)
- 6) Unicef: Eğitim kalitesi düşük fırsat eşitsizliği var (Birgün,26 Eylül 2017:2)
- 7) Bonzai 17 yaşında hayatını bitirdi (Hürriyet,26 Eylül 2017:2)
- 8) İnsanlığın öldüğü yurt (Hürriyet, 26 Eylül 2017:2)
- 9) Büyüdü yine güzel (Hürriyet, 26 Eylül 2017:son sayfa)

26 Eylül 2017 tarihinde toplam 9 adet çocukların konu olduğu haberlere yer verilmiştir. Toplam 9 adet yayınlanan bu haberlerden iki adeti Sabah gazetesinde yayınlanırken Hürriyet gazetesinde üç adet çocuk konulu habere yer verilmişken Sözcü gazetesinde iki adet haber yer almıştır. Yeni Şafak ve Birgün gazeteleri ise bir adet habere yer vermiştir. Yeni Akit gazetesiningündeminde ise aynı tarihte hiçbir çocuk konulu haber yer almamıştır. Sabah, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yer alan 1,5 ve 7 numaralı başlıklar ile yapılan haber metinlerinde 17 yaşındaki bir çocuğun bonzai yüzünden hayatını kaybettiği bildiren habere yer verilmiştir. Farklı üç gazete de aynı tarihte bu haberi yayınlamak üzere gündem oluşturmuşlardır. Bundan dolayı 1,5 ve 7 numaralı başlıkların haber metinlerine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“ Edirne`nin Keşan ilçesinde sentetik uyuşturucu bonzai kullanan 17 yaşındaki Hasan Umurhan, önceki gün Cumhuriyet Mahallesi`ndeki tek katlı evlerinin arka bahçesinde dedesi tarafından yerde hareketsiz yatarken bulundu.İhbar üzerine olay yerine gelen 112 Acil Servis Ekibi tarafından ilk müdahalesi yapılan Hasan Umurhan, ardından ambulansla Keşan Devlet Hastanesi`ne kaldırıldı. Ancak burada doktorların tüm çabalarına rağmen kurtarılamayarak yaşamını yitirdi. Umurhan`ın cesedi, nöbetçi cumhuriyet savcısının incelemesinin ardından otopsi için İstanbul Adli Tıp Kurumu`na gönderildi.(Sabah, 26 Eylül 2017)”

“Türkiye`de kullanımı hızla artan sentetik uyuşturucu madde bonzai can almaya devam ediyor. Acı haber bu kez Edirne Keşan`dan geldi. Bonzai kullanan Hasan Umurhan(17), dedesi tarafından evinin arka bahçesinde hareketsiz halde bulundu. Çağrılan ambulansla hastaneye kaldırılan Umurhan, doktorların tüm müdahalesine rağmen kurtarılamadı. Polis evin bahçesinde yaptığı incelemede ‘şaşal’ diye tabir edilen ve uyuşturucu içmek için kullanılan çok sayıda düzenek buldu. Gencin ölümüyle ilgili soruşturma sürüyor.(Sözcü, 26 Eylül 2017)”

“Edirne`nin Keşan ilçesi Cumhuriyet Mahallesi Şehit Jandarma Astsubay Erdoğan Meyva Caddesi üzerinde tek katlı evde oturan ve sentetik uyuşturucu madde bonzai kullanan Hasan Umurhan (17), dedesi tarafından arka bahçede hareketsiz halde bulundu. Ambulansla Keşan Devlet Hastanesi`ne kaldırılan Umurhan, doktorların tüm müdahalesine rağmen kurtarılamadı. Polis, evin bahçesinde yaptığı incelemede ‘şaşal’ tabir edilen ve uyuşturucu içmek için kullanılan çok sayıda düzenek buldu. (Hürriyet,26 Eylül 2017)”

Sabah, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yer alan 17 yaşındaki çocuğun bonzai kullanarak yaşamını yitirmesiyle ilgili haber incelendiğinde üç gazetenin de haberin gerekli olan tüm öğelerine yer verdiği görülmektedir. Sabah ve Hürriyet gazetesi çocuğun yaşadığı evin “tek katlı” olduğu söylemine yer vererek çocuğun yoksul bir aileden geldiğini vurgulamaya çalışmıştır. Yoksul ailelerin çocukları genellikle bu tarz uyuşturucuları kullanır şeklinde bir anlamlandırma yapmıştır. İki farklı ideoloji üzerinden yayın yapan Sabah ve Hürriyet gazetesinin kullanmış olduğu söylemlerdeki benzerlik ilgi çekmektedir. Ayrıca bu benzerliklerden dolayı Sabah ve Hürriyet gazetelerinin haber söyleminde herhangi bir siyasi ideolojiye rastlanmamıştır. Sabah ve Hürriyet gazeteleri verdikleri başlıkta çocuğun 17 yaşında olduğunu belirterek genç yaşta uyuşturucuya kurban gittiğini ifade etmiştir. Sabah ve Hürriyet gazetelerinin başlıklarında duygusal öğeler kullanılarak habere konu olan çocuk “kurban” olarak temsil edilmiştir. Bu temsil de çocuğun üzerinden yapılan bu haberde de istismar kavramının olduğunu göstermektedir. Sözcü gazetesi ise kullandığı başlıkta bonzai maddesini “illet” olarak tanımlayarak uyuşturucuya karşı olan net tavrını belirtmiştir. Ayrıca haber metninde “Türkiye`de kullanımı giderek artan” şeklinde bir söyleme yer vererek ve “bonzainin can aldığını” belirterek uyuşturucu ile mücadelede hükümetin yetersiz kaldığı mesajını vermek istemiştir. Sözcü gazetesi bu haberinde kullanmış olduğu söylemlerini sahip olduğu hükümet karşıtı muhalif ideolojisinin etkisiyle oluşturmuştur. Ayrıca Sözcü gazetesi, Sabah ve Hürriyet gazetelerin yapmış olduğu hatayı yapmamıştır. Sabah ve Hürriyet gazeteleri çocuğun yaşadığı evin açık adresini vererek hem çocuğun kişilik haklarına saygı duymamış hem de aileyi açık hedef haline getirmiştir. Sözcü gazetesinin kullanmış olduğu başlık, Sabah ve Hürriyet gazetelerinin kullandığı başlıktan farklı bir anlam içermektedir. Sabah ve Hürriyet`in kullandığı başlıkta direkt çocuğun kurban olduğu ve 17 yaşında öldüğünü belirten söyleme yer verilirken Sözcü gazetesi “bonzai” üzerine yoğunlaşmıştır. Bonzai ile mücadele

edilmesi gerektiğini ifade eden söylemleriyle ülkenin en büyük sorunlarından birinin de genç yaşta madde kullanımına bağlı artan ölümler olduğuna dikkat çekmiştir. Sözcü bu haberinde kullanmış olduğu söylemler ile herhangi bir çocuk istismarına yol açmamıştır.

27Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Taksim saldırısının Simge bebeğiydi (Sabah, 27 Eylül 2017:4)
- 2) Liya annesine kavuştu (Sabah, 27 Eylül 2017:15)
- 3) Okul yolunda dehşet (Yeni Şafak,27 Eylül 2017:3)
- 4) Çocuğuna sarıldığı an vurmuşlar (Yeni Şafak,27 Eylül 2017:3)
- 5) Okul yolunda anne-kıza pompalı tüfekle saldırı (Yeni Akit,27 Eylül 2017:3)
- 6) Okul yolunda anne ve kızına pompalıyla saldırı (Sözcü, 27 Eylül 2017:3)
- 7) En büyük rakipleri ikizleri (Sözcü, 27 Eylül 2017:2)
- 8) Böyle müdür olmaz olsun (Sözcü, 27 Eylül 2017:13)
- 9) Zekayla övülmek, çocukları hileye fazla yönlendiriyor (Birgün,27 Eylül 2017:16)
- 10) Okula gidemedi suyunu içemedi (Hürriyet, 27 Eylül 2017:3)
- 11) Müdüre bak (Hürriyet,27 Eylül 2017:6)

27 Eylül tarihinde 6 farklı gazetede çocukların direkt ve dolaylı olarak haber konusu olduğu 11 adet habere yer verilmiştir. Aynı tarihte 6 farklı gazetenin hepsinde çocuklarla ilgili habere yer verilmiştir. Yayınlanmış 11 adet çocuk haberlerinden ikişer haber Sabah, Yeni Şafak ve Hürriyet gazetelerinde yer alırken, Sözcü gazetesinde üç habere yer verilmiştir. Birgün ve Yeni Akit gazetelerinde ise aynı tarihte bir adet haber yayınlanmıştır. 27 Eylül tarihinde Yeni Şafak,Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yer alan anne ve çocuğuna yönelik yapılan bir saldırı gündem olmuştur. 3,4,5,6 ve 10 numaralı başlıklar, anne ve çocuğuna yapılan saldırıyı içeren haber

metinlerinden oluşmaktadır. Gündem oluşturduğu ve toplumda da tartışılan bir haber olduğundan dolayı 3,4,5,6 ve 10 numaralı başlıkların haber metinlerine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“Balıkesir’de , okul yolunda, üzerlerine pompalı tüfekle ateş açılan ilkokul birinci sınıf öğrencisi 6 yaşındaki Zeynep Çeliksoy öldü, annesi Zeliha Çeliksoy ise yaralandı. İlk kez okula adım atacak olan evladının cansız bedenine sarılan anne, güçlkle hastaneye kaldırıldı.(Yeni Şafak,27 Eylül 2017)”

“Edremit’te, pompalı tüfekle üzerlerine ateş edilen 6 yaşındaki ilkokul birinci sınıf öğrencisi Zeynep Çeliksoy olay yerinde hayatını kaybederken, annesi ise yaralandı.(Yeni Akit, 27 Eylül 2017)”

“İstanbul Beylikdüzü’nde oturan Zeliha Çeliksoy (28), bazı problemler yaşıyordu. Bu yüzden bir hafta önce kızı Zeynep’i(6) yanına alıp Balıkesir Edremit’te yaşayan babasının evine yerleşti. İlkokul 1.sınıf öğrencisi kızının kaydını da buradaki bir okula aldirmıştı. Dün Zeynep ilk kez okula gitmek için annesiyle beraber yola çıktı. İkili yolda yürürken üzerlerine bir otomobilden pompalı tüfekle ateş edildi. Anne kalçasından yaralanırken, Zeynep başından vuruldu. Zeynep olay yerinde can verirken annesi hastaneye kaldırıldı.(Sözcü,27 Eylül 2017)”

“Balıkesir Edremit’teki Gazi ilköğretim Okulu’nun 1.sınıf öğrencisi 6 yaşındaki Zeynep, dün saat 08.30 sıralarında, GaziCelal Mahallesi’ndeki evlerine yaklaşık 150 metre uzaklıktaki okuluna gitmek üzere annesi Z.İ.Ç ile yola çıktı. 508. Sokak’a geldikleri sırada anne-kızın üzerine bir otomobilden pompalı tüfekle 2 el ateş edildi. Tüfekten çıkan saçmalar Z.İ.Ç’nin sol baldırına ,kızı Zeynep’in ise baş ve göğsüne isabet ederken, saldırgan otomobille hızla uzaklaştı. Silah sesine koşan çevredekilerin haber vermesi üzerine gelen polis ve 112 Acil servis ekibi, minik Zeynep’in hayatını kaybettiğini belirledi.(Hürriyet,27 Eylül 2017)”

Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanan anne ve kızına yönelik saldırı ile ilgili haberde çocuk üzerinden bir duygusallık kurgulanmıştır. Yeni Şafak gazetesi haberin metninde “evladının cansız bedenine sarılan anne” söylemine yer vererek duygusallığı arttırmıştır. Bu söylemi ile Yeni Şafak gazetesi çocuğu haberde ilgi çekecek bir nesne olarak kullanmıştır. Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde haber biraz daha dramatize edilerek öykü biçiminde kurgulanmıştır. Özellikle Hürriyet gazetesi başlığında kullanmış olduğu” Okula gidemedi suyunu içemedi” söylemiyle olayın dramatik boyutunu göstermeyi amaçlamıştır. Yeni Akit gazetesi ise herhangi duygusal öğeye yer vermeden haberi yayınlamıştır. Sözcü gazetesi “minik” söylemine yer vererek

çocuğun yaşından dolayı bir birey olamayacağını ima ederek haberde çocuğu bir nesne olarak kullanmayı amaçlamıştır. Bu haberin söylemi incelendiği zaman ideolojik ve siyasi görüşleri birbirinden farklı olan bu gazetelerde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Haberin yayınlandığı bu 4 gazetede de yaşamını yitiren kız çocuğunun ismine yer verilerek ve daha okula yeni başladığı söylemine ağırlık verilerek haberin duygusal yönünün ağır basması sağlanmıştır. Haberin daha duygusal olması okuyucuyu derinden etkilediğinden dolayı bu 4 farklı gazetede de duygusal öğelerin ağırlık kazandığı görülmüştür.

28 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Annesini de öldüreceğim (Sabah, 28 Eylül 2017:19)
- 2) Çıkınca anasını öldürecekmiş (Yeni Şafak, 28 Eylül 2017:3)
- 3) 6 yaşındaki çocuğu öldürdü anasını da öldüreceğim dedi(Sözcü,28 Eylül 2017:3)
- 4) Altını ıslatan kızının kolunu çakmakla yaktı (Sözcü, 28 Eylül 2017:3)
- 5) Okul yolunda minibüs altında kalarak öldü (Sözcü, 28 Eylül 2017:3)
- 6) Keyiften öldürdüm çıkınca anasını da öldüreceğim (Birgün, 28 Eylül 2017:3)
- 7) Diyarbakır`da 200 öğrenci zehirlenerek hastanelik oldu(Birgün,28 Eylül 2017:3)
- 8) Çıkınca da anasını öldüreceğim (Hürriyet, 28 Eylül 2017:3)

28 Eylül 2017 tarihinde yayınlanan 6 farklı gazetede toplam 8 adet çocuklarla ilgili haber yer almıştır. Yayınlanan 8 adet haberden Sözcü gazetesinde üç adet, Sabah, Yeni Şafak ve Hürriyet gazetelerinde birer adet , Birgün gazetesinde ise iki adet habere yer verilmiştir. Yeni Akit gazetesinde ise çocukların konu olduğu herhangi bir habere rastlanmamıştır. 27 Eylül tarihinde gündem olan anne ve kızın okula giderken saldırıya uğraması ve kızının hayatını kaybetmesi ile sonuçlanan Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinin geniş yer verdiği haberin devamı niteliğinde olan bu haber 28 Eylül tarihinde de Sabah, Yeni Şafak, Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazetelerinde de yer

bularak gündem olmuştur. 1,2,3,6 ve 8 numaralı başlıklar gündem olan olayı içeren başlıklardır. 1,2,3,6 ve 8 numaralı başlıkların haber metinlerine yer verilerek içerik analizleri yapılmıştır.

“Adliyeye çıkarılırken rahat ve soğukkanlı tavırları ile dikkat çeken Mumcu, gazetecilerin, ‘size ‘baba’ diyen bir çocuğu nasıl öldürdünüz?’ şeklindeki sorusu üzerine ‘Onu değil annesini öldürecektim. Çocuğu öldürdüğüm için pişmanım. Çıkınca annesini de öldüreceğim’ dedi. Mumcu, başka bir gazetecinin neden yaptın sorusuna da ‘keyiften, istersen sana da yaparım’ karşılığını verdi.(Sabah,28 Eylül 2017)”

“Edremit’te ilkökul birinci sınıf öğrencisi 6 yaşındaki Zeynep Çeliksoy’u öldürüp, annesini yaralayan Mehmet Salik Mumcu yakalandı. Küçük çocuğu keyiften öldürdüğünü söyleyen canı, ‘Onu değil, anasını öldürecektim. Çıkınca, anasını öldüreceğim’ dedi.(Yeni Şafak,28 Eylül 2017)”

“Balıkesir’de Mehmet Salik M., okul yolunda eski sevgilisi Zeliha Çeliksoy’u vurmuş, 6 yaşındaki kızı Zeynep’i de katletmişti. Adliyeye sevk edilen zanlı ‘Onu değil, anasını öldürecektim. Çıkınca, anasını da öldüreceğim’ dedi.(Sözcü ,28 Eylül 2017)”

“Emniyet Müdürlüğü’ndeki işlemlerinin tamamlanmasının ardından dün sabah çelik yelek giydirilerek, geniş güvenlik önlemleri altında Edremit Adliyesi’ne sevk edilen ve soğukkanlı tavırları ile dikkat çeken Mehmet Salik Mumcu, basın mensuplarının ‘Size “baba” diyen bir çocuğu nasıl öldürdünüz?’ diye sorması üzerine, ‘Çocuğu öldürdüğüm için pişmanım. Çıkınca anasını da öldüreceğim’ dedi. Görüntü alan bir gazetecinin ‘Neden yaptın?’ sorusuna ‘Keyiften’ cevabını veren zanlı, ‘İstersen seni de yaparım’ diyerek adliyeye girdi.(Birgün, 28 Eylül 2017)”

“Balıkesir’in Edremit ilçesinde, 6 yaşındaki Zeynep Çeliksoy’u okul yolunda pompalı tüfikle öldürüp, annesi 28 yaşındaki Zeliha İrvanlıoğlu Çeliksoy’u yaraladıktan sonra kaçan ve ardından polise teslim olan 39 yaşındaki Mehmet Salik Mumcu, dün sabah, çelik yelek giydirilip, geniş güvenlik önlemleri altında Edremit Adliyesi’ne sevk edildi. Soğukkanlı tavırları ile dikkat çeken Mumcu, basın mensuplarının ‘Size “baba” diyen bir çocuğu nasıl öldürdünüz?’ diye sorması üzerine, ‘Çocuğu öldürdüğüm için pişmanım. Çıkınca da anasını öldüreceğim’ dedi.(Hürriyet,28 Eylül 2017)”

27 Eylül tarihinde gazetelere konu olan ve gündem yaratan haberin devamı niteliğinde olan olay, 28 Eylül’de de gazetelerde geniş yer bulmuştur. 28 Eylül tarihinde anneyi yaralayan kızını da öldüren katilin yakalanması konu alınmıştır. Haber metninde katilin çocuğu öldürdüğünden dolayı “pişman” olduğuna dair bir söylem yer almaktadır. Fakat haberin geniş yer bulduğu Sabah, Yeni Şafak, Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazetelerinde “Onu değil, anasını öldürecektim. Çıkınca, anasını öldüreceğim” söylemine yer

verilmiştir. Bu söylem ile katilin çocuğu hedef almadığı çocuğu kazara öldürdüğü ama hapisten çıkar çıkmaz kızın annesi olan Zeliha Çeliksoy'u öldürmeyi planladığı anlaşılmaktadır. 5 farklı ideolojiye sahip gazetede yayınlanan bu haberin söylemlerinde herhangi bir siyasi dil kullanılmamıştır. Yapılan içerik analizinde haberde kullanılan dilin ve yer verilen söylemlerin benzer olduğu görülmüştür. Sabah, Birgün ve Hürriyet gazeteleri haber metninde küçük kızın katile baba dediğini ifade ederek haberin içerisinde duygusal bir hava katmayı amaçlamıştır. Bu üzücü olayda küçük kız hayatını kaybetmiş olduğundan dolayı habere konu olan olayda büyük bir “çocuk istismarı” söz konusudur. Haber söylemlerinde ve temsillerinde yine çocuğun bir özne olarak değil de haberin nesnesi olduğu görülmüştür.

29 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Savaşın çocuklarına sınırsız şenlik (Yeni Şafak,29 Eylül 2017:16)
- 2) Gazze'nin esnek çocuğu Guinness yolunda(Yeni Şafak,29 Eylül 2017:son sayfa)
- 3) Çocuklarımızı mutsuz etmeyelim (Yeni Akit,29 Eylül 2017:2)
- 4) İkizleri trafik kazası ayırdı (Sözcü,29 Eylül 2017:3)
- 5) Öldürülen 5 yaşındaki Suriyeli çocuk istismar mı edildi?(Birgün,29 Eylül 2017:3)

29 Eylül tarihinde Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit , Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazeteleri incelendiğinde çocukların konu alındığı toplam 5 adet haberin yayınlandığı görülmüştür. Yayınlanan 5 haberden Yeni Şafak gazetesinde iki adet çocuk konulu habere yer verilirken Yeni Akit, Sözcü ve Birgün gazetelerinde birer çocuk konulu haber yapılmıştır. Sabah ve Hürriyet gazetelerinin aynı tarihli baskılarında herhangi bir çocuk konulu habere yer verilmemiştir. 29 Eylül tarihinde yayınlanan haberlerin konuları birbirinden farklı olduğu için çocuk haberlerine yer verilen Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü ve Birgün gazetelerinden gazetelerin siyasi ideolojilerini yansıtan 1,3,4 ve 5 numaralı başlıkların haber metinlerine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“Uluslararası Mülteci Hakları Derneği'nin İHH ile ortaklaşa gerçekleştirdiği Suriye'de Sınırsız Şenlik sona erdi. Fırat Kalkanı bölgesinde bulunan Azez, Bab-us Selam, Mare ve Elbab'da 10 gün boyunca süren faaliyetlerde yaklaşık 10 bin çocuk tiyatro gösterileri, su savaşları ve çeşitli oyunlarla savaşın acılarını unutmaya çalıştı.(Yeni Şafak, 29 Eylül 2017)”

“Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı TUBİM Bilim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Yıldırım Beyatlı Doğan, çocuğun ailede mutlu, okulda mutsuz olduğu takdirde bağımlılığa yakın olduğunu belirterek ‘Tam tersi olursa yine bağımlılığa yakındır. Bir taraf sorunsuz diğer taraf sorunluysa dikkat etmeli. Madde bağımlılığı ve kullanımı sorunu hepimizin sorunudur’ dedi. Doğan , Antalya Emniyet Müdürlüğü'nce Uncalı Polis Lojmanları Şehit Polis Memuru Mehmet Topalca Salonunda gerçekleştirilen Uyuşturucuyla Mücadele Sempozyumunda, madde kullanımı için 12-15 yaş aralığının riskli dönem olduğunu, bu riskin 24 yaşına kadar da sürebildiğini vurguladı.(Yeni Akit, 29 Eylül 2017)”

“Kahreden kaza dün sabah Karaman-Konya karayolunun 18.kilometresinde meydana geldi.Konyaya giden Bilal Atmaca (29) yönetimindeki otomobil, kontrolden çıkıp refüjde takla attı. Kazada arka koltukta uyuyan 3 yaşındaki ikiz kardeşlerden Muhammet, araçtan yola fırlayıp can verdi. İkizi Mert, babası Bilal, annesi Ayten Atmaca (35) yaralandı. Yoldan geçenler durumu sağlık görevlilerine ihbar etti. Kazadan yaralı olarak kurtulan ve çevredekilerin yardımıyla araçtan çıkan Bilal Atmaca , yola fırlayan oğlunun öldüğünü anlayınca büyük şok yaşadı .Onu öpüp, gömleğini çıkararak cesedinin üzerine örttü.(Sözcü ,29 Eylül 2017)”

“Konuya ilişkin açıklama yapan Mersin İHD (İnsan Hakları Derneği) Yöneticisi ve Avukatı Özgür Çağlar ‘Geçen hafta Kız Kalesi'nde yaşanan bu olay tüm vicdanlı insanların kanını donduracak niteliktedir. Biz insan hakları savunucuları olarak bu çocuk katliamına ve vahşete duyarsız kalmayacağız. Tüm toplumun ciddi bir şekilde tepki göstermesini ve aileye destek olarak acılarını paylaşmalarını istiyoruz, bunun için de uğraşacağız’ dedi.(Birgün,29 Eylül 2017)”

Yeni Şafak gazetesi savaşın yaşandığı Suriye'de çocuklara moral olması için yapılan çocuk şenliği ile ilgili habere yer vermiştir. Haberde İHH ve Uluslararası Mülteciler Derneği ile ortaklaşa yapılan şenlikten bahsedilmektedir. Haberin metninde herhangi bir siyasi söylem yer almamakla birlikte bu haber Yeni Şafak gazetesinin belirlemiş olduğu yayın politikası doğrultusunda yayınlanmıştır. Yeni Şafak gazetesi İHH ve Suriye özelinde yapılan etkinliklere oldukça önem verirken bu gibi etkinliklere gazete sayfalarında geniş yer vermektedir. Haberde çocuklara yönelik söylem ve temsillerde herhangi bir istismara rastlanmamıştır. Haber metninde kullanılan “savaşın acılarını unutmaya çalıştı” söylemi ile biraz da olsa haber dramatize edilmeye çalışılmıştır. Yeni

Akit gazetesi ise aynı tarihte yayınlanan haberin başlığında “çocuklarımızı mutsuz etmeyelim” şeklinde bir söylem kullanarak çocukların uyuşturucuya başlama sebeplerine yer vermiştir. Bu sebepleri konu alarak aileleri bilinçlendirmeyi amaçlayan Yeni Akit`in bu haberinde kullanılan söylemlerde herhangi siyasi dile rastlanmamıştır. Sözcü gazetesi 29 Eylül tarihinde ikiz kardeşlerden birinin babasının sürmüş olduğu otomobiliyle kaza yapması sonucu öldüğünü konu alan habere yer vermiştir. “Kahreden kaza” söylemini kullanan Sözcü, bu haberini oldukça “duygusal” anlatım ile yapılandırmıştır. Haberin söylemlerinde herhangi siyasi bir dil kullanılmamıştır. Fakat haberin özellikle ikiz kardeşlerden birinin hayatını kaybetmesi ve babanın yaşadığı acı üzerinden kurgulanması haberi dramatik hale getirmiştir. Çocuklar haberde bir nesne olarak verildiğinden dolayı Sözcü`nün yayınlamış olduğu bu haber çocuklar üzerinde “duygusal istismar” a sebebiyet vermiştir. Birgün gazetesi 29 Eylül tarihinde yer vermiş olduğu haberde Mersin`de bıçaklanarak öldürülen 5 yaşındaki Suriyeli çocuğun ölümüyle ilgili haberin devamına yer vermiştir. Birgün gazetesi yayınlamış olduğu haberde öldürülen 5 yaşındaki Suriyeli çocuğun istismara uğradığını belirten söylemlere yer vermiştir. Ayrıca Mersin İHD Derneği başkanının da söylemlerine yer vererek “insan hakları” vurgusu yapmıştır. Birgün gazetesi yer vermiş olduğu bu haber ve söylemler ile toplumun yaşanan bu vahşete duyarsız kalmaması ve tepki koymasını amaçlamıştır. Birgün gazetesinin kullandığı söylemlerde herhangi bir çocuk istismarı unsuruna rastlanmamıştır. Gazete “insan hakları” söylemlerine yer vererek muhalif kimliğini yansıtmayı amaçlamıştır. Ayrıca gazetenin belirlemiş olduğu yayın politikası ile şekillenen bu haberde de ezilenlerin ve mağdurların yalnız bırakılmadığı imajı çizilmiştir.

30 Eylül 2017 Gazete Başlıkları

- 1) 1 milyon çocuk haydi sinemaya (Sabah,30 Eylül 2017:2)
- 2) Mülteci çocuklarla yüzleşme vakti (Yeni Şafak, 30 Eylül 2017:18)
- 3) Yemenli öğrenciler yoklukla savaşıyor (Yeni Şafak,30 Eylül 2017:son sayfa)
- 4) Protez bacaklarına kavuştu (Yeni Akit, 30 Eylül 2017:son sayfa)
- 5) Dramın resmini çizdiler (Yeni Akit,30 Eylül 2017:son sayfa)

- 6) Atatürk ıslanmasın diye büstüne şemsiye tuttular (Sözcü, 30 Eylül 2017:1)
- 7) 3 yaşındaki çocuğa din eğitimi (Birgün,30 Eylül 2017:6)
- 8) 1 milyon öğrenci sinemayla buluşacak (Hürriyet,30 Eylül 2017:20)

30 Eylül tarihinde yayınlanmış olan 6 farklı gazetede çocukları ilgilendiren 8 adet habere yer verilmiştir. Yayınlanmış olan 8 adet haberden ikişer tanesi Yeni Akit ve Yeni Şafak gazetelerinde yer almışken Sabah, Sözcü,Hürriyet ve Birgün gazetelerinde ise birer adet çocuk haberine yer verilmiştir. Yer alan bu 8 adet haberden Sabah ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanan 1 ve 8 numaralı başlıklar ile verilen çocukların sinemaya götürülmesi haberi gündem oluşturmuştur. Ayrıca Yeni Şafak gazetesinin 2 numaralı başlıklı haberi Suriyeli çocukları konu aldığı için içerik analizine alınmıştır. Sözcü ve Birgün gazetelerinin 6 ve 7 numaralı başlık ile verdiği haberde gazetelerin siyasi ideolojisini göstermesinden dolayı ayrıca haber metinlerinde içerik analizi yapılmıştır.

“Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, “Sinemaya Gitmeyen Çocuk Kalmasın” projesi kapsamında Emek Sineması’nda çocuklarla birlikte ‘Ayla’ filmini izledi. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın ortak çalışmalarıyla yürütülen ‘Sinemaya Gitmeyen Çocuk Kalmasın’ isimli projesi kapsamında, dün Beyoğlu’nda 800 çocuk Emek Sineması’na akın etti. Kültür Bakanı Kurtulmuş sinema kamerasının bulunmasının insanlık tarihinin dönüm noktası olduğunu belirterek sinema sanatının milletleri birleştiren bir değere sahip olduğunu vurguladı. Sanatçı Orhan Gencebay da ‘Ben bugün inanmadığım bir şeyler duydum. İki milyon çocuğumuzun sinemaya gitmediğini söylediler. İnanılacak bir şey değil. Demek ki eksiklerimiz vardı, bugünden sonra giderilecek” dedi. Proje kapsamında sinemaya gidemeyen 5,6,7 ve 8. sınıflarda bulunan 1 milyon öğrencinin sinemayla buluşması hedefleniyor.(Sabah, 30 Eylül 2017)

“Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı’nın hayata geçirdiği ‘Sinemaya Gitmeyen Öğrenci Kalmasın’ projesiyle 1 milyon öğrencinin sinemayla buluşması hedefleniyor. Projenin açılış toplantısında Hürriyet’e konuşan Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtulmuş, “İstiyoruz ki sinemaya gitmeyen çocuk kalmasın. Çok sayıda, yüz binlerce belki de milyonlarca gencimiz henüz sinemayla tanışmış değil, Bu güzel, heyecan verici bir proje’ dedi. Sinemaya gidemeyen 5,6,7 ve 8. sınıf öğrencilerine yönelik projenin açılışı dün Beyoğlu’ndaki Grand Pera Emek Sineması’nda yapıldı.(Hürriyet, 30 Eylül 2017)

1 milyon öğrenciyi sinemayla buluşturacak proje ile ilgili Sabah ve Hürriyet gazetelerinde söylemler biraz farklılık göstermiştir. Özellikle Sabah gazetesinin söylemleri daha çok benimsemiş olduğu ideolojik görüşü ile şekillenmiştir. Orhan

Gencebay`ın sinemaya hiç gitmeyen çocuklar olduğuna inanmakta zorlandığına ve bu olumsuzluğun “Kültür ve Turizm Bakanlığı” sayesinde giderilecek olmasını özellikle vurgulaması Sabah gazetesinin hükümetin yapmış olduğu projeleri desteklediğini gösteren söylemlerdir. Hürriyet gazetesi haberi daha yüzeysel verirken Sabah gazetesi siyasi ideolojisini destekler söylemler ile bu habere farklı bir bakış getirmiştir. Haber temsilinde çocukları istismar eden herhangi bir unsura rastlanmamıştır. İki farklı yayın politikasını benimseyen gazetenin bu haberi sayfalarına taşıyarak çocukların devlet desteğiyle de olsa bu tür etkinliklere katılımını ve sanat ile buluşmasını destekler söylemler haberin içeriğinde ifade edilmiştir.

“Ne yaparlarsa yapsınlar, müfredattan da çıkarsalar, heykellerini de yıksalar, devrimlerini de silmeye kalksalar Atatürk`ü milyonların kalbinden silemeyecekler. Burası Edirne... İlkokul öğrencisi 3 kız çocuğu, Atatürk büstü yağmurda ıslanmasın diye şemsiyeyle korudu. Fazla söze gerek yok. Türkiye`yi dindar ve kindar nesil değil, kalbi sevgi dolu bu nesil kurtaracak... (Sözcü, 30 Eylül 2017)”

“Hükümetin eğitimden sağlığa, spordan sanata, toplumun her alanını dinselleyen uygulamaları cemaatleri de cesaretlendiriyor. Karaman şubesinde görev yapan bir öğretmenin 45 çocuğa cinsel istismarıyla kamuoyunun gündemine gelen Ensar Vakfı`nın kurucuları arasında yer alan ve Erdoğan`a yakınlığı ile bilinen Osman Nuri Topbaş`ın lideri olduğu Erenköy Cemaati`nin yayımladığı ‘Şebnem Dergisi’nde çocuklara altı yaşına kadar dini eğitim verilmesi gerektiği öne sürüldü. Söz konusu grubun dergisinde, ‘3-6 Yaş Arasındaki Çocuklarda Dini Eğitim’ başlığıyla yayımlanan yazıda, ‘Çocuklara altı yaşına kadar dini eğitim verilmezse gayrimüslimin dine girmesi kadar zor bir süreç başlayacaktır’ ifadelerine yer verildi.(Birgün, 30 Eylül 2017)”

Sözcü ve Birgün gazetelerinde aynı tarihte farklı konuları içeren habere yer verilmiştir. Sözcü`nün haber metninde Edirne`de ilkokul öğrencisi üç kız çocuğunun yağışlı havada Atatürk büstüne şemsiye tutmaları ve büstü yağmurdan korumaları anlatılmıştır. Sözcü gazetesi haber metninde kullanmış olduğu söylemler ile “ulusalcı muhalif” kimliğini göstermiştir. Sözcü`nün yapmış olduğu haber metninde kullanılan dil siyasi ideolojisinden oldukça etkilenmiştir. Özellikle hükümetin son dönemlerde Atatürk üzerinden yürüttüğü politikaları eleştirdiği bu haberde Sözcü muhalif ideolojik söylemlerini kullanmaktan kaçınmamıştır. Fakat çocukları bir kahraman olarak göstererek çocuklara “Türkiye`yi kurtarma” misyonu yüklemiştir. Çocukların kişilik gelişimlerini göz ardı ederek çocuklar üzerinden ulusalcı bir söylem geliştirmesi “duygusal istismara” sebep olmuştur. Gazete bu temsilleriyle okuyucunun gözünde ulusalcı kimliğini pekiştirerek çocukları haberin nesnesi olarak kullanmıştır. Birgün

gazetesinin haberinde ise Ensar Vakfi'nın okullarda verilecek olan "değerler eğitimi"ni benimsemesine yer verilmiştir. Ayrıca Birgün gazetesi Ensar Vakfi'nın bu konuyla ilgili söz söyleme hakkını ise hükümete olan yakınlığından dolayı aldığını belirterek hükümetin toplumu dindarlaştırma politikasını eleştirmiştir. Özellikle Ensar Vakfi'nın karışmış olduğu çocukların cinsel istismarı vakasının üzerinde oldukça duran Birgün gazetesi bu kurumun devlet okullarında "dini eğitim" verecek olmasından dolayı rahatsız olduğunu söylemleriyle ifade etmiştir. Gazete, Ensar Vakfi'na göre çocukların dini eğitimini "3 yaş" olarak belirlemesini eleştirmiştir. Birgün gazetesi muhalif sol kimliğini "Hükümetin eğitimden sağlığa, spordan sanata, toplumun her alanını dinselleştiren uygulamaları cemaatleri de cesaretlendiriyor" söylemine yer vererek ifade etmiştir. Özellikle birçok baskısında Ensar Vakfi üzerinden hükümete olan tavrını net bir şekilde belirten Birgün gazetesinin bu haberinde de kullanmış olduğu haber dili benimsemiş olduğu yayın politikası ve hükümet karşıtı muhalif sol ideolojisi tarafından şekillenerek siyasi söylemler oluşturmuştur. Haberin içeriğinde herhangi bir çocuk istismarı temsili ve söylemi bulunmazken Birgün gazetesi bu haberde çocukların özellikle cemaatler eliyle cinsel istismara uğramalarına karşı bir farkındalık oluşturmayı amaçlamıştır.

1 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) 4 çocuğunu evde bırakıp tatile çıkan kadın hapse atıldı (Sözcü,1 Ekim 2017:son sayfa)
- 2) 12 yaşındaki kızı taciz etti (Hürriyet,1 Ekim 2017:11)
- 3) Babacığım intikamını alacağım (Hürriyet, 1 Ekim 2017:18)

1 Ekim tarihinde 6 farklı gazeteden sadece Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde çocukların konu edildiği toplam 3 adet habere yer verilmiştir. Bu üç adet haberden Hürriyet gazetesinde iki adet ve Sözcü gazetesinde ise bir adet haber yer almıştır. Sabah,Yeni Şafak,Yeni Akit, Birgün gazetelerinde ise aynı tarihte hiçbir çocuk haberine rastlanmamıştır. İçerik ve konu olarak birbirinden farklı olan bu üç haber diğer gazetelerde yer almadığından dolayı gündemde geniş yer tutmamıştır. Farklı içerikte

haberler olduğundan dolayı 1, 2 ve 3 numaralı başlıkların haber metinlerine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“ABD, Iowa Eyaleti`nde yaşayan Erin Lee Macke(30) adlı kadını konuşuyor. Macke`nin ABD basını tarafından ‘ülkenin en kötü annesi’ ilan edilmesinin nedeni ise 4 küçük çocuğunu evde bırakıp Almanya`ya 11 günlük tatile gitmesi... Durum, polise giden bir ihbarla ortaya çıktı. Evde dolu bir tabanca da bulan polis hemen Macke`yi arayıp dönmesini istedi. Ancak genç kadın, bunu reddetti. 6 gün sonra ülkeye dönen Macke gözaltına alındı. Genç kadın ifadesinde ‘Bakıcı bulamadım. Silahı da kendilerini korusunlar diye bıraktım’ dedi. Cezaevine gönderilen Macke`nin 2 yıl hapsi isteniyor. Macke`nin eski eşi ise ‘Bunu yapmasına hiç şaşırmadım’ dedi. (Sözcü, 1 Ekim 2017)

“Bolu`da, 12 yaşındaki kızını üzgün gören ve nedenini araştıran anne, komşu tacizini ortaya çıkardı. Küçük kıza cinsel tacizde bulunan ve tehdit mesajları gönderen 23 yaşındaki Erkan Karataş tutuklandı. S.P.`nin son bir haftadır neşesiz olmasından şüphelenen annesi, kızıyla konuşup nedeni öğrenmek istedi. Annesinin sorularının ardından küçük kız, gözyaşları içinde yaşadığı tacizi anlattı. S.P., aynı apartmanda oturan komşularının oğlu Erkan Karataş`ın kendisini taciz ettiği, tacizi sürdürmek için de telefonda tehdit mesajları gönderdiğini söyledi. Mesajları gören anne kızıyla birlikte karakola giderek şikayetçi oldu. Karataş çıkarıldığı nöbetçi mahkemece ‘cinsel taciz’ ve ‘tehdit’ suçundan tutuklandı. (Hürriyet, 1 Ekim 2017)

“Hakkari`nin Çukurca ilçesinin karşısında yer alan Irak`ın kuzeyindeki Kanimasi bölgesinde PKK`lı teröristlerin roketli saldırısında şehit olan Uzman Çavuş Yahya Acar (41), helallik için dün Samsun`un Havza ilçesinde babasının oturduğu eve götürüldü. Şehidin 4 çocuğundan en büyüğü İlkin Acar (13), babasının tabutuna doğru koşarak, ‘Babacım senin intikamını alacağım. Hepsini geberteceğim. Benim babam güçlüydü onları öldürürdü. Bırakın beni babama gideceğim diyerek gözyaşı döktü’. (Hürriyet, 1 Ekim 2017)”

Sözcü gazetesi Amerika`da bir annenin çocuklarını ihmal ederek tatile gitmesini konu alan bir habere sayfasında yer vermiştir. Gazetenin haberinde Amerika`da çocuklara yönelik en basit bir ihmalin bile hapis ile cezalandırıldığı mesajı verilmektedir. Sözcü gazetesi, bu haberin metninde herhangi bir siyasi söylem ve çocuklara yönelik olumsuz bir temsilde bulunmamıştır. Bu haberde Sözcü gazetesi, çocuk politikalarındaki tutumu bakımından Akp hükümetini söylemlerle olmasa bile içerik ve anlam bakımından eleştirmektedir. Hürriyet gazetesinde 1 Ekim tarihinde iki farklı çocuk konulu habere yer verilmiştir. 12 yaşındaki çocuğun cinsel ve duygusal olarak istismara uğradığına yönelik yapılan habere göre 23 yaşındaki komşunun oğlunun telefon üzerindeki tehditleri

ve istismarından bahsedilmiştir. 12 yaşındaki kız çocuğunun annesinin olayı fark etmesinin üzerine tacizci tutuklanmıştır. Bu haberde herhangi bir siyasi söylem ve tavır takınılmamıştır. Sadece bu tarz olayların önüne geçilmesi için kamuoyunun bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Hürriyet gazetesinin ikinci haberinde ise Hakkari`de PKK tarafından şehit edilen uzman çavuşun cenaze töreninde yaşananlara yer verilmiştir. Şehidin cenaze töreninde 13 yaşındaki kızının “Babacım senin intikamını alacağım. Hepsini geberteceğim” şeklinde konuşmalarına yer verilmesi Hürriyet gazetesinin ılımlı muhalif kimliğinin yanında ülkenin bütünlüğünü koruyan ve milliyetçi ideolojiye de sahip olduğunu göstermektedir. Hürriyet gazetesinin özellikle bu habere yer vermesi yayın politikası ve benimsediği ideolojiyi açıkça göstermektedir. Bu haber çocuğun temsili ve söylemleri üzerinden bakıldığı zaman burada bir “duygusal istismar” göze çarpmaktadır. Daha 13 yaşında olan kız çocuğuna bir “kurtarıcı” ve “intikamcı” rolü yüklemek çocuğun olumsuz gelişimine neden olmaktadır. Ayrıca Hürriyet gazetesi bu haberinde oldukça fazla “duygusal” içerik ve öğelere yer vermiştir. Çocuk üzerinden kurgulanan bu haberde yine çocuk bir haber nesnesi olarak kullanılmıştır.

2 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Ölümlü kazadan 15lik kız çıktı (Sabah, 2 Ekim 2017:5)
- 2) İslamofobi 14 yaşındaki çocuğu hedef aldı (Yeni Şafak, 2 Ekim 2017:son sayfa)
- 3) Öğretmeni öldüren kıza ev hapsi (Yeni Akit, 2 Ekim 2017:3)
- 4) 27 yaşındaki Fatma`yı 15 yaşındaki Yağmur ezmiş (Sözcü, 2 Ekim 2017:3)
- 5) Çakmak gazı onu hayattan kopardı (Sözcü, 2 Ekim 2017:3)
- 6) ”Öğrenci sayısı az” diye 5 okulun kapısına kilit(Sözcü,2 Ekim 2017:12)
- 7) Ankara`da öğrenci yetersizliği gerekçesiyle 5 okul kapatıldı (Birgün,2 Ekim 2017:3)
- 8) Trabzon`da okul eylemi (Birgün,2 Ekim 2017:3)
- 9) Çarpan çocuk çıktı (Hürriyet,2 Ekim 2017:3)
- 10) Çakmak gazı öldürdü (Hürriyet,2 Ekim 2017:3)

11) Tecavüze şaka demişler (Hürriyet, 2 Ekim 2017:5)

2 Ekim 2017 tarihinde 6 farklı gazetede toplam 11 adet çocukların direkt ve dolaylı olarak konu edildiği habere yer verilmiştir. 11 adet haberden Sabah, Yeni Şafak ve Yeni Akit gazetelerinde birer haber yer alırken Birgün gazetesinde iki adet habere yer verilmiştir. Hürriyet ve Sözcü gazetelerinde ise üçer adet haber yer almıştır. Bu haberlerden en çok tartışılanı ve gündem olanı arabayla öğretmene çarpan kız çocuğu ile ilgili olan haberdir. 1,3,4 ve 9 numaralı başlıklar ile verilen haber metni öğretmene çarpan kız çocuğunu konu alan haberdir. Haber metinlerine aşağıda ayrıca yer verilip içerik analizi yapılmıştır.

“Adana`da yolun karşısına geçmek isteyen Almanca öğretmeni Fatma Durak`a çarparak ölümüne neden olan sürücü, 15 yaşındaki bir kız çıktı. Gözaltına alınan Y.Ö.`nün ilk ifadesinde ‘Sevgilim Murat bana zaman zaman araba kullanmayı öğretiyordu. O gece de öğrenmek için direksiyona geçtim. Olay anında kimseyi fark etmedim. Direğe çarptım zannettim. Paniğe kapılınca korkup kaçtık ‘ dediği öğrenildi.(Sabah,2 Ekim 2017)”

“Adana`da 3 gün önce Almanca öğretmeni Fatma Durak`a çarparak ölümüne sebep olduğu iddiasıyla gözaltına alınan 15 yaşındaki kız çocuğu hakkında ev hapsi kararı verildi. Y.Ö. kaza sonrası olay yerinden kaçmıştı.(Yeni Akit, 2 Ekim 2017)”

“Adana`da yolun karşısına geçmeye çalışan 27 yaşındaki Fatma Durak`a çarparak ölümüne neden olan sürücü 15 yaşındaki Yağmur Ö., yakalandı. Zanlı ‘Erkek arkadaşım araba kullanmayı öğretiyordu’ dedi. Yağmur Ö. sağlık kontrolünden geçirildikten sonra adliyeye sevk edildi. Polis şimdi kaza anında Yağmur`un yanında olan erkek arkadaşını arıyor.(Sözcü, 2 Ekim 2017)”

“Adana`da yolun karşısına geçmeye çalışan Fatma Durak`a (27) çarparak ölümüne neden olan, kaza sonrası da kaçan sürücü Yağmur Ö. (15) yakalandı. Kaza, 28 Eylül`de Mustafa Kemal Paşa Bulvarı`nda meydana geldi. Kaza sonrası, otomobilin şoför koltuğunda oturan sürücü ile yolcu konumundaki erkek yer değiştirdikten sonra kaçtı. Polis, 200 güvenlik kamerasını ve kaza sırasında otomobilden düşen parçaları inceledi. İnceleme sonrası kaza anında otomobilin sürücüsü olduğu tespit edilen Yağmur Ö. yakalandı. Kaza anında Yağmur Ö`nün yanında bulunan Murat G. ise aranıyor. İlk sorgusunda kazayı kendisinin yaptığını itiraf eden Yağmur Ö.` nün, ‘Arkadaşım Murat G. bana araba kullanmayı öğretiyordu’ dediği öğrenildi. Nöbetçi mahkemeye sevk edilen Yağmur Ö.` nün evraklarında eksik belirlenince genç kıza 1 günlük ev hapsi verildi. Yağmur Ö. bugün tekrar mahkemeye götürülecek.(Hürriyet, 2 Ekim 2017)”

Sabah gazetesinin 2 Ekim tarihinde “Ölümlü kazadan 15lik kız çıktı” başlığı ile yer vermiş olduğu haberde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Fakat Sabah gazetesinin başlığında yer verdiği “15lik kız” söylemi çocuğun duygusal ve cinsel istismarına yol açabilecek anlamda kullanılmıştır. Anlam olarak kaba bir tabiri ifade etmektedir. Bunun yanında kız çocuğunun tam adının verilmeden ve çocuğun kişisel bilgilerinin verilmeden haberde yer alması çocuk üzerinde oluşabilecek fiziksel istismarı önlemeye yönelik bir tutumdur. Yeni Akit gazetesi ise kullanmış olduğu başlıktaki “Öğretmeni öldüren kıza ev hapsi” söylemi ile daha çocuk yaşta olan kızını haberde “katil” şeklinde temsil ederek habere konu olan kız çocuğu üzerinde “duygusal istismara” yol açmaktadır. Ayrıca çocuğun kaza olduktan sonra olay yerinden kaçtığını belirten söylemiyle Yeni Akit gazetesi çocuğu “suçlu” sıfatıyla haberde damgalamaktadır. Yeni Akit gazetesinin bu haberinde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Sözcü gazetesinin aynı konu ile ilgili yapılan haber metninde ise herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Fakat Sözcü'nün kullanmış olduğu başlıktaki “27 yaşındaki Fatma'yı 15 yaşındaki Yağmur ezmiş” söylemikız çocuğunun bir “cani” olarak algılanmasına neden olmuştur. Çocuğun isteyerek bu kazayı yaptığı gibi bir anlam ortaya çıkmıştır. Hürriyet gazetesi ise “Çarpan çocuk çıktı” başlığı ile haberi vermiştir. Hürriyet'in kullanmış olduğu bu söylem ise çocuğun haberde temsili açısından sağlıklı bir söylem oluşturmamıştır. 15 yaşındaki kız çocuğunun özellikle “çocuk” şeklinde vurgulanarak duygusallık ögesi ile haberin ilgi çekmesi amaçlanmıştır. Hürriyet gazetesinde ayrıca haber tüm detay ve örgüleriyle yapılandırılmış olup çocuğun adı kullanılmıştır. Çocuğun adının “Yağmur Ö.” şeklinde verilmesi çocuğun çevresi tarafından fiziksel ve duygusal istismara uğramasına yol açabilmektedir. Gazete haber metninde herhangi bir siyasi söylem kullanmayarak haberi objektif şekilde vermeye çalışmıştır.

3 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Ataköy cinayetinin faili Moldova'da yakalandı (Sabah,3 Ekim 2017:3)
- 2) 16 yaşındaki sürücü kazada can verdi (Sabah,3 Ekim 2017:7)
- 3) Yasak aşk fotoğrafı delil oldu (Sabah, 3 Ekim 2017:7)

- 4) Fırat Kalkanı bölgesindeki 465 okulda eğitim başladı(YeniAkit,3 Ekim 2017:16)
- 5) Eymen bebek 26 bin lira bulunamazsa kolunu kaybedecek (Sözcü,3 Ekim 2017:2)
- 6) Öğretmeni ezen genç kızın hayatı dram çıktı (Sözcü,3 Ekim 2017:3)
- 7) Liseli genç otomobil kazasında can verdi (Sözcü, 3 Ekim 2017:3)
- 8) 15 bin çocuk okul yerine pamuğa gidiyor (Birgün, 3 Ekim 2017:10)
- 9) Cinayet faili Moldova`da tutuklandı (Hürriyet, 3 Ekim 2017:3)
- 10) Evlat edinmede 40 yaş sınırı kalkıyor (Hürriyet, 3 Ekim 2017:4)
- 11) Podyumların yeni gözdesi (Hürriyet, 3 Ekim 2017:son sayfa)

3 Ekim 2017 tarihinde çocukların konu edildiği 11 adet habere yer verilmiştir. Bu 11 adet haberi Sabah, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinden üçer, Yeni Akit ve Birgün gazetelerinden ise birer haber oluşturmuştur. Yeni Şafak`ın aynı tarihli baskısında ise herhangi bir çocuk haberine rastlanmamıştır. Bu haberlerden en dikkat çeken ve diğer gazetelerde de yer alanı 1 ve 9 numaralı başlıklar ile yer alan lise öğrencisinin faalinin Moldova`da yakalanması haberidir. Bir diğer haber ise 8 numaralı başlığa sahip olan Birgün gazetesinin yapmış olduğu tarımda çocuk işçilerini konu alan haberdir. Hürriyet gazetesinin ise aynı tarihte 11 numaralı başlık ile verdiği haber ise çocuk istismarının örneklerinden birisidir. Tüm haber metinleri paylaşılarak içerik analizi yapılmıştır.

“İstanbul`da yan bakma kavgasına kurban giden 17 yaşındaki Ömer Fatih Öztürkler cinayetinin asli faili olan ve hakkında kırmızı bülten bulunan Mert Zülfikar`ın yurtdışında tutuklandığı ortaya çıktı. Mahkemenin iadesini talep ettiği Zülfikar`ın Moldova tarafından teslim edilmesi bekleniyor. (Sabah, 3 Ekim 2017)”

“Ataköy`de yan bakma kavgası sonucu öldürülen lise öğrencisi Ömer Fatih Öztürkler davasının 7 sanığından biri olan firari Mert Zülfikar`ın 6 Eylül`de Moldova`da yakalanıp tutuklandığı ortaya çıktı. Bakırköy 13`ncü Ağır Ceza Mahkemesi, dün görülen duruşmada Zülfikar`ın avukatı müvekkilinin Türkiye`ye geleceken pasaportundaki kimlik bilgileri nedeniyle yakalandığını anlattı. Duruşma, Zülfikar hakkında çıkarılan kırmızı bültenin infazı ve Türkiye`ye iadesi için beklenmesine karar verilerek ertelendi.(Hürriyet, 3 Ekim 2017)”

Sabah gazetesinde yer alan haberin metninde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Ancak haberin metninde bulunan “kurban” söylemi öldürülen çocuğun mağdur olduğunu ifade etmek için kullanılarak haberin duygusal anlamda daha çok okunmasını amaçlamıştır. Bu durumda da kurban olan çocuk haberin nesnesi konumunda olup temsil açısından çocuğun kişiliği ihlal edilmiştir. Hürriyet gazetesi ise aynı haberi biraz daha detaylandırarak verirken yine Hürriyet gazetesinde de herhangi bir siyasi ideolojik söyleme rastlanmamıştır. Hürriyet gazetesi öldürülen lise öğrencisi üzerinden herhangi bir istismara yol açabilecek bir söyleme de yer vermemiştir.

“Urfa'nın Siverek ilçesinde tarım işçiliği yapan 15 bin çocuk, okula 2 ay geç başlayacak.90 bin öğrencinin eğitim ve öğretim gördüğü ilçede, pamuk hasadının okulların açıldığı döneme denk gelmesi nedeniyle, tarım işçiliği yapan ailelerin çocukları yeni eğitim-öğretim yılında okul yerine yine pamuk tarlasına gitti. DHA'nın haberine göre,ilçeye 20 km uzaklıktaki pamuk tarlasında çalışan Demir ailesinin okula giden 6 çocuğu da okula 2 ay gecikmeli başlayacak. Lisel öğrencisi Nurhayat Demir, 'okula gitmek istiyorum. 1,5 ay sonra pamuk bitecek, okula gideceğiz. Derslerime çalışmak istiyorum, geri kalmak istemiyorum' dedi. Babası Ömer Demir ise, 'kızlarımdan biri sınıfta kaldı. Çocuklar okulu özlüyor. Daha küçükler, pek pamuk toplayamıyorlar, ama mecburuz ' diye konuştu.(Birgün, 3 Ekim 2017)”

Birgün gazetesi 3 Ekim tarihinde “15 bin çocuk okul yerine pamuğa gidiyor” başlığı ile yaptığı haberde pamuk tarlalarında çalışan çocukların 2 ay sonra okula gittiklerini ifade eden bir habere yer vermiştir. Birgün gazetesi bu haberinde “tarımda çocuk işçiliği” olayına dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Haber metni içerisinde Birgün gazetesi herhangi bir siyasi söylem kullanmamıştır. Fakat haberin konusu ve içeriği bakımından muhalif kimliğini göstermeye çalışmıştır. Habere konu olan çocuklardan birinin babası ise kullanmış olduğu ifadelerinde çocukları üzerinde “eğitim ihmali” yaptığının farkında olduğunun fakat burada çalışmaya mecbur kaldıklarını ifade etmiştir. Birgün gazetesi bu haberinde tarlada çalışan “Nurhayat Demir” isimli kız çocuğunun tam adını vererek çocuğun kişilik haklarını korumamış ve çocuğun çevresi tarafından “duygusal istismara” uğramasına zemin hazırlamıştır.

“Daha küçücükken ‘dünyanın en güzel kızı’ olarak tanınan Thylane Blondeau artık podyumların gözdesi. 16 yaşındaki Fransız model, son olarak Paris Moda Haftası'nda podyumdaydı. (Hürriyet,3 Ekim 2017)”

Hürriyet gazetesi daha 16 yaşında olan bir kız çocuğunu bir seks objesi ve kapitalizmin bir nesnesi gibi göstererek çocuk üzerinde hem cinsel hem de duygusal istismara

yolaçmıştır. Hürriyet gazetesinin genel yayın politikası gereği son sayfa güzeli bulundurmasından dolayı bu haber son sayfada yer almıştır. Kız çocuğu podyumda bir moda ikonu gibi gösterilerek kişisel gelişimini olumsuz etkileyecek şekilde temsil edilmiştir. Yaşından çok büyük bir rol biçilerek çocuk üzerinde cinsel bir obje algısı yaratılmıştır. Ayrıca çocuğun tam adı haberde verilerek kişilik hakları gözetilmemiştir. Hürriyet gazetesinin bu “cinsel istismar” ile dolu haberinde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır.

4 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) 6 milyon öğrenciye 4 bin ton kuru üzüm(Sabah, 4 Ekim 2017:10)
- 2) Çocukların okulu yok (Yeni Şafak, 4 Ekim 2017:14)
- 3) 6 milyon öğrenciye okul üzümü (Yeni Akit, 4 Ekim 2017:2)
- 4) Kantinsiz okulda açık havada öğle yemeği (Sözcü,4 Ekim 2017:2)
- 5) Ata ve Mızrak`ın davası ertelendi (Birgün ,4 Ekim 2017:6)
- 6) 594 çocuk cezaevinde (Birgün, 4 Ekim 2017:6)
- 7) Yeni Instagram fenomeni İnci (Hürriyet, 4 Ekim 2017:6)

4 Ekim 2017 tarihinde 6 gazetede çocukların direkt ve dolaylı olarak konu edildiği toplam 7 adet habere yer verilmiştir.Çocuklarla ilgili bu haberlerden Birgün gazetesinde ikişer haber yayınlanırken Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde birer habere yer verilmiştir. Yayınlanmış olan bu haberlerden en dikkat çekenleri ve gündem olanları 1 ve 3 numaralı başlıklar ile verilen öğrencilere üzüm dağıtılmasını konu alan haber metinleridir. Ayrıca Yeni Şafak ve Birgün gazetelerinde 2 ve 6 numaralı başlıklar ile verilen çocukların eğitimden yoksun olduğu ve çocuk suçlu sayısını konu alan haberlerde ayrıca içerik analizine alınmıştır. Hürriyet gazetesinin aynı tarihinde 7 numaralı başlık ile verilen ve Down sendromlu küçük kız çocuğunu konu alan haberde ilgi çekici olduğundan dolayı haber metnine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba, 81 ildeki 32 bin okulda yaklaşık 6 milyon öğrenciye 4 bin 200 ton kuru üzüm dağıtılacağını bildirdi. Fakıbaba, uygulamayla öğrencilere kuru meyve tüketim alışkanlığı kazandırmayı, öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmelerine katkıda bulunmayı amaçladıklarına işaret etti. Fakıbaba, ‘Okul sütü dağıtılmayan diğer iki günde 25 gramlık paketler halinde toplam 4 bin 200 ton kuru üzüm 14 hafta boyunca öğrencilere dağıtılacak.Uygulamadan 32 bin okulda, anaokulu, uygulama sınıfı, anasınıfları ve ilkokul öğrencileri yararlanacak’ dedi. (Sabah, 4 Ekim 2017)”

“Geçtiğimiz gün okullarda dağıtımına başlanan Okul Üzümü Projesi ile ilgili olarak açıklama yapan Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Dr.Ahmet Eşref Fakıbaba,‘Uygulama ile öğrencilerimize kuru meyve tüketim alışkanlığı kazandırmayı, öğrencilerin yeterli ve dengeli beslenmelerine katkıda bulunmayı amaçlıyoruz’ şeklinde konuştu. (Yeni Akit, 4 Ekim 2017)”

Sabah ve Yeni Akit gazetelerinde yer alan ve Gıda , Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yürütülen projeye ilgili yapılan haberde herhangi çocuk istismarı söylemi ve temsiline rastlanmamıştır. Bu haberin metnine yer verilmesinin amacı Sabah ve Yeni Akit gazetelerinin AK Parti hükümetinin politikalarını destekleyen ve benimseyen ideolojide gazeteler olmasından dolayı siyasi söylemler ile desteklenip desteklenmediğine bakılmasıdır. Bu haberin metninde dil olarak siyasi bir söylem bulunmamaktadır. Sabah ve Yeni Akit gazeteleri yayın politikaları gereği hükümetin yapmış olduğu olumlu işleri ve politikaları sayfalarında geniş yer vermektedir. Diğer haberler gibi bu haberde yayın politikalarının bir örneğidir. Haber çocukları ilgilendirdiği ve Ak Parti hükümetinin bir çalışması olduğundan dolayı içerik analizi yapılmıştır.

“İç savaşın devam ettiği Suriye’de 2017-2018 eğitim-öğretim dönemi başladı. Eğitim döneminin başlamasına rağmen savaşa bağlı nedenlerle ülke genelinde 2 milyon 100 bin çocuk okulsuz durumda. Ülke genelinde 1500’den fazla okul bombalarla enkaza çevrilirken, 3 bin 860 çocuk ders esnasında hayatını kaybetti. Ülkesindeki iç savaşa ilişkin kapsamlı rapor hazırlayan Suriye Yardım Koordine Birliği Genel Koordinatörü Muhammed Hasno, Yeni Şafak’a yaptığı açıklamada, PKK/PYD ve DEAŞ bölgelerinde 217 bin öğrencinin okul ve eğitim imkanından mahrum olduğunu anlattı. Hasno, terör örgütü PYD’nin sadece bu yıl 430 okulda eğitimi yasakladığını kaydetti.(Yeni Şafak , 4 Ekim 2017)”

Yeni Şafak gazetesi Suriye’deki iç savaş yüzünden eğitimden mahrum kalan çocukları konu aldığı haberinde çocukların “eğitim ihmal” ile karşı karşıya kaldığını söylemlerinde ifade etmiştir. Ayrıca haber metninde yer verdiği birçok ifade de çocukların hem duygusal olarak hem de fiziksel olarak istismara uğradıklarını

belirtmiştir. Yeni Şafak gazetesi yayın politikası gereği Suriye`de çocukların birçok zorluk ve olumsuzluklarla karşı karşıya kaldığını dile getirmektedir. Haberin devam eden kısmında “Fırat Kalkanı”ndan sonra çocukların eğitiminin normale döndüğünden bahseden söylem Yeni Şafak gazetesinin siyasi söylemleri ve ideolojisini göstermiştir. Bu haberde az da olsa Yeni Şafak gazetesi siyasi ideolojisi ile haber dilini şekillendirmiştir. Bunun yanında haber duygusal ağırlıklı öğeler taşımaktayken çocukların istismarına yol açabilecek söylemler kullanılmamıştır.

“Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, ceza infaz kurumlarında annesinin yanında kalan 0-6 yaş arası çocuk sayısının 594 olduğunu bildirdi. HDP İzmir Milletvekili Müslüm Doğan`ın soru önergesini yanıtlayan Bakan, 7 Nisan 2017 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarına yanında çocuğunu veya çocuklarını getiren anne sayısının 547 olduğunu açıkladı.(Birgün ,4 Ekim 2017)”

Birgün gazetesinin “594 çocuk cezaevinde” başlığı ile yer vermiş olduğu haberinde mahkum annelerinin yanında kalan çocukların durumundan bahsedilmektedir. Haber metninde herhangi bir siyasi söylem göze çarpmamıştır. Fakat haberin anlam ve içeriği bakımından ve Birgün gazetesinin muhalif kimliği göz önüne alındığından haberde muhalif bir söylem kendini hissettirmektedir. Haberin metninde söylem ve temsil açısından çocuk istismarına yol açabilecek herhangi bir öge bulunmazken çocukların cezaevlerinde anneleriyle kalması gibi olumsuz bir durumun kamuoyu nezdinde bilinmesi amaçlanmıştır.

“Down Sendromlu İnci Su, Instagram`ın yeni fenomeni. Annesi Süreyya Ülkü Güler`in ‘Bize çok şey kazandırdı. Bende negatif her duyguyu götürdü. Bambaşka bir amaç ve misyon yükledi üzerime ‘ dediği İnci Su`nun fotoğraf ve videolarını sosyal medyada binlerce kişi takip ediyor. (Hürriyet , 4 Ekim 2017)”

Hürriyet gazetesi yer verdiği bu haberinde “down sendromlu” çocuklara yönelik farkındalığı amaçlamıştır. Haber herhangi bir siyasi söylem taşımamaktadır. Duygusal söylemlerin ağırlıklı olduğu haberde genel olarak “down sendromu”nun pozitif yönleri gösterilmeye çalışılmıştır. Fakat çocuğun bir internet fenomeni olma yolunda gitmesi duygusal olarak hassas olan down sendromlu çocuk üzerinde duygusal istismara zemin hazırlayabilmektedir. Haber genel olarak down sendroumu üzerindeki olumsuz algıyı kırmayı amaçlamıştır.

5 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Öğrencilere kuru üzüm dopingi (Yeni Şafak, 5 Ekim 2017:2)
- 2) Hayata tutunamadı (Sözcü, 5 Ekim 2017:3)
- 3) Erkek şiddeti onu da öldürdü (Hürriyet, 5 Ekim 2017:3)

5 Ekim tarihinde 6 farklı gazeteden sadece Yeni Şafak, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde birer haber olmak üzere toplam 3 adet haber yer almıştır. Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yer alan 2 ve 3 numaralı başlıklar ile verilen haber metni anne karnında bebeğin ölmesiyle sonuçlanan kadına şiddeti konu alan bir habere yer verilmiştir. Yeni Şafak gazetesi ise 4 Ekim tarihinde Sabah ve Yeni Akit gazetelerinde yer alan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından başlatılan “okul üzümü projesi”ne yer vermiştir. Kadın şiddetine yönelik haber toplum üzerinde tartışmalara neden olduğundan dolayı haber metnine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır. Yeni Şafak gazetesinin “okul üzümü proje” ise herhangi bir siyasi söylem barındırmadığından dolayı haber metnine yer verilmemiştir.

“Bilecik’te Hüseyin Kartal (35) üçüncü eşi Melike Kartal’ı (29) dövdüğü için 3 ay evden uzaklaştırılmıştı. 15 Haziran’da 8 aylık hamile olan Melike Kartal’ın evine gizlice girdi. Evde Melike Kartal’ın ilk eşinden olan 4 yaşındaki çocuğu da vardı. Onun gözü önünde kadını 29 kez bıçaklayıp öldürdü. Cinayetin ardından teslim olan Hüseyin Kartal tutuklandı. Melike Kartal’ın karnındaki bebek sezaryenle alındı. Aile içi şiddetle anne karnında tanışan ve Muhammet Mustafa ismi konulan bebek sevk edildiği Isparta’daki bir hastanede 110 gündür yoğun bakımdaydı. Talihsiz bebek dün yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı.(Sözcü,5 Ekim 2017)”

“Bilecik’te uzaklaştırma kararı bulunan Hüseyin Kartal (35), hamile eşi Melike Kartal’ı 15 Haziran perşembe gecesı bıçaklayarak öldürmüştü. 8 aylık hamile kadının bebeği sezaryenle alınarak Afyonkarahisar Devlet Hastanesi’ne sonra ambulans helikopterle Isparta’da özel bir hastaneye sevk edildi. Bebek,hastanenin Yeni Doğan Bakım Servisi’nde solunum cihazına bağlandı. Dedesinin, Muhammed Mustafa ismiyle nüfus cüzdanı çıkardığı bebek 110günlük yaşam savaşını yitirdi.(Hürriyet, 5 Ekim 2017)”

Sözcü ve Hürriyet gazetelerinin yer vermiş olduğu bu haberde herhangi siyasi bir söyleme rastlanamamıştır. Her iki gazetede de haber tüm öğeleri ile verilmiştir. Sözcü

gazetesinde kullanılan “talihsiz bebek” söylemi bebeğin mağdur konumunda olduğunu vurgulamaktadır. Bebeğin babası tarafından vahşice öldürülmesini konu alan haberde Sözcü gazetesi “aile içi şiddete anne karnında tanıştı” söylemine yer vererek aile içi şiddete ve erkek şiddetine dikkat çekmeye çalışmıştır. Hürriyet gazetesi ise kullanmış olduğu “Erkek şiddeti onu da öldürdü” başlıklı söyleminde çocuğun babasının şiddetine kurban gittiğini ifade etmiştir. Haber konusu itibarıyla üzücü olduğundan dolayı duygusal yoğunluğa sahiptir. “Kurban” , “talihsiz” gibi söylemler kullanılarak haber bebeğin üzerinden kurgulanmıştır.

6 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Talihsiz Edanur`a devlet sahip çıktı (Sabah, 6 Ekim 2017:7)
- 2) Başına askı saplanan öğrenci hastaneye kaldırıldı (Sabah,6 Ekim 2017:7)
- 3) Anne artık kulağım var (Sabah, 6 Ekim 2017:7)
- 4) 7 Aylık bebeğe böbrek nakli (Sabah, 6 Ekim 2017:7)
- 5) Serviste çocuk unuttular (Yeni Şafak, 6 Ekim 2017:3)
- 6) Okulda başına askı saplandı (Yeni Şafak, 6 Ekim 2017:3)
- 7) Siirtli öğrenciler Çanakkale`yi gezecek (Yeni Akit, 6 Ekim 2017:2)
- 8) 78 kreş kapatıldı (Yeni Akit, 6 Ekim 2017:16)
- 9) İHH`dan Suriyeli yetimlere destek (Yeni Akit, 6 Ekim 2017:son sayfa)
- 10) Eruh`ta 25 öğrenci zehirlendi (Sözcü, 6 Ekim 2017:2)
- 11) 10 kişilik servisten 21 öğrenci indi (Sözcü, 6 Ekim 2017:son sayfa)
- 12) İstismar sanığına ‘iyi hal’den tahliye (Birgün, 6 Ekim 2017:3)
- 13) 10 kişilik minibüste 21 öğrenci (Birgün, 6 Ekim 2017:3)
- 14) Eğitim imamlara teslim (Birgün, 6 Ekim 2017:6)
- 15) Öğretmene çocuk istismarından 14 yıl hapis (Hürriyet, 6 Ekim 2017:5)
- 16) Batıda 6`ya giden öğrenci doğuda 8.sınıf gücünde (Hürriyet, 6 Ekim 2017:19)

6 Ekim tarihinde 6 farklı gazetede çocukları konu alan toplam 16 adet habere yer verilmiştir. Bu 16 haberden Sabah gazetesinde dört adet haber yer alırken Yeni Şafak, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde ikişer habere yer verilmiştir. Yeni Akit ve Birgün gazetelerinde ise çocukların konu edildiği üçer adet haber yer almıştır. 6 Ekim tarihinde 6 gazetede farklı konularda çocuklarla ilgili haberler yapılmıştır. Bu haberlerden en dikkat çekenleri ve tartışma yaratanları 2 ve 6 numaralı başlıklar ile Sabah ve Yeni Şafak gazetelerinde yer verilmiş olan ilkokul öğrencisinin başına askı saplanması haberidir. Diğer gündem olan ve tartışma yaratan haber konularından biri ise 11 ve 13 numaralı başlıklar ile Sözcü ve Birgün gazetelerinde yayınlanmış olan okul servisinde kapasiteden fazla öğrenci taşınması olayıdır. Yine Birgün ve Hürriyet gazetelerinde yer verilen 12 ve 15 numaralı başlıklar ile kullanılan öğrencisine cinsel istismarda bulunan öğretmenin yargı tarafından verilen cezasını konu edinen haberdur. Yeni Akit gazetesinde ise 9 numaralı başlık ile kullanılan Suriyeli yetimlere yapılan yardım da siyasi söylem açısından dikkat çekicidir. Ayrıca Sabah gazetesinde yer alan 1 numaralı başlık ile verilen haberde siyasi söylem ve çocuk temsili açısından ilgi çekicidir. Gündem olan ve dikkat çeken haberlerin metinlerine yer verilerek detaylı içerik analizi gerçekleştirilmiştir.

“Kocaeli'nin Gebze ilçesinde başına metal askı saplanan öğrenci hastaneye kaldırıldı. Alınan bilgiye göre, Barış Mahallesi 1853 Sokak'taki Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu 3.sınıf öğrencisi Muhammet Furkan Yıldırım, sınıfta arkadaşlarıyla oynarken dengesini kaybederek sıra kenarına monteli olan metal çanta askısına çarptı. Bu sırada Yıldırım'ın kafasına saplanan askı, olay yerine gelen itfaiye ekiplerince kesildi. Daha sonra küçük çocuk, ambulansla Darıca Farabi Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.(Sabah, 6 Ekim 2017)”

“Kocaeli'nin Gebze ilçesinde inanılmaz bir kaza yaşandı. Yahya Kemal Beyatlı İlkokulu 3.sınıf öğrencisi M.F.Y., sınıfta arkadaşlarıyla oynarken sıra kenarına monte edilmiş metal çanta askısına çarptı. Bu sırada küçük çocuğun kafasına askı saplandı. Askı, olay yerine çağrılan itfaiye ekiplerince kesildikten sonra M.F.Y., hastaneye kaldırıldı.(Yeni Şafak , 6 Ekim 2017)”

Sabah ve Yeni Şafak gazetesinde yayınlanan aynı haberlerde metin başlıkları küçük çocuğun geçirmiş olduğu kazayla ilgili ön bilgi vermektedir. Sabah gazetesi haberin tüm öğelerine yer vererek okuyucuyu bilgilendirmiştir. Fakat haberde çocuğun tam adını vererek çocuk üzerinde kişilik hakkı ihlali yapmıştır. Haber metninde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Yeni Şafak gazetesi de haberin öğelerini vererek olayın nasıl geliştiğini kısa bir şekilde anlatmıştır. Yeni Şafak gazetesi çocuğun tam

ismini vermeden sadece baş harflerini kullanarak çocuğun kişilik haklarını korumuştur. Haberin metninde herhangi bir ideolojik düşüncenin yansımına rastlanmamıştır. Sabah ve Yeni Şafak gazetelerinde kullanılan başlık kurgusu ise çocuk üzerinden haberin okunurluğunu arttırmayı amaçlayan bir söylemdir. Yine her iki gazetenin de kullanmış olduğu başlıkta çocuk üzerinden “duygusal istismar” yapıldığı algısı sezilenmektedir.

“Öğrenci servisi skandallarına bir yenisi eklendi. Çocukların can güvenliğini bu sefer İstanbul’un Gaziosmanpaşa ilçesindeki bir servis şoförü tehlikeye attı. Üzerinde “Okul Taşıtı” yazısı olmayan bir minibüs, okulun yanına yanaştı. Minibüsün içinde bulunan çocuklar araçtan birer birer inmeye başladı. Sadece 10 kişilik minibüsten tam 21 çocuk çıktı. Bu anlar saniye saniye bir velinin kamerasına yansdı.(Sözcü, 6 Ekim 2017)”

“İstanbul Gaziosmanpaşa’da 10 kişilik bir minibüste tam 21 öğrencinin taşındığı ortaya çıktı. Öğrencilerin balık istifi gibi taşındığı ve okul önünde minibüsten indiği anlar bir velinin cep telefonunun kamerasıyla kaydedildi.(Birgün, 6 Ekim 2017)

Sözcü gazetesinin haber metninde yer alan “skandal” kelimesi Sözcü gazetesinin muhalif tavrını ortaya koymaktadır. Son günlerde öğrenci servislerinde yaşanan olumsuzluklar gündeme geldiğinden dolayı Sözcü gazetesi bu habere sayfasında yer vermiştir. Sözcü gazetesinin haber metninde anlam olarak devletin bu konuyu göz ardı ettiği ve çocukları ihmal ettiği söylemi ifade edilmiştir. Gazete haberinin içeriği herhangi bir çocuk istismarına neden olmamaktadır. Çocukları direkt konu alan bu haberin siyasi bir söylemi bulunduğundan dolayı içerik analizine tabi tutulmuştur. Birgün gazetesi de aynı konudaki habere sayfasında yer vererek hükümetin bu konu ile ilgili gerekli yaptırımları uygulamadığını ifade etmektedir. Öğrencilerin “balık istifi” şeklinde taşındığını ve hayatlarının bu şekilde tehlikeye atıldığını ifade etmektedir. Birgün gazetesi bu habere yer vererek metinde siyasi söyleme yer vermese bile benimsemiş olduğu yayın politikası gereği haberin önemine dikkat çekerek muhalif sol tavrını ortaya koymuştur. Her iki gazetenin de haberinde haber öğeleri yerli yerinde kullanılmıştır. Sözcü ve Birgün gazetelerinin haber söylemlerinde herhangi bir çocuk istismarı söylemine rastlanmamıştır.

“Bolu’da 13 yaşındaki çocuğa ‘cinsel istismar’ suçlamasıyla yargılanan iki sanık hakkında karar verildi. Bolu Ağır Ceza Mahkemesi’nde, ‘çocuğun cinsel istismarı’ ve ‘kişiyi hürriyetinden yoksun kılma’ suçlarından yargılanan sanıklardan Emre G.’ye 12 yıl 6 ay hapis cezası verilmişti. Ama mahkeme, duruşmalardaki ‘samimi söylemleri ve iyi hali’ nin yanı sıra tutuklu kaldığı süreyi göz önünde bulundurarak tahliye kararı verdi. Öğretmen İsmail S.’ye ise iki suçtan iyi hal indirimi de uygulanarak 14 yıl 4 ay hapis cezası verildi.(Birgün, 6 Ekim 2017)”

“Bolu’da bir ortaokulda evli 3 çocuk babası olan öğretmen İsmail S., iddiaya göre kızının arkadaşının annesi G.B. ile ilişki yaşamaya başladı. İsmail S., yaklaşık 6 ay süren ilişkilerinin ardından G.B.’den ayrıldı. G.B.’nin kızı K.Ö(13)., İsmail S. ile aynı mahallede oturan Emre G.’nin kendisine farklı zamanlarda cinsel istismarda bulunduğunu annesine söyledi. İsmail S. ile Emre G. (22), kız ve annesinin şikayeti üzerine tutuklandı. Bolu Ağır Ceza Mahkemesi’nde ‘çocuğun cinsel istismarı’ ve ‘kişiyi hürriyetinden yoksun kılma’ suçlarından yargılanan İsmail S., 14 yıl 4 ay, Emre G. ise 12 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Emre G.’nin iyi hali ve tutuklu kaldığı süre göz önünde bulundurularak tahliyesine karar verildi.(Hürriyet, 6 Ekim 2017)”

Öğretmenin öğrenciye yönelik cinsel istismarı haberine yer veren Birgün ve Hürriyet gazeteleri benimsemiş olduğu yayın politikası gereği bu habere önem arz etmiştir. Birgün gazetesi haber metninde olayın nasıl olduğunu tüm detaylarıyla verirken sanıklardan birinin “iyi hal”den dolayı beraat etmesini eleştirmektedir. İçerik ve söylem olarak herhangi bir siyasi dil kullanılmamış olsa bile anlam olarak siyasi bir tutumla haberin üretildiği anlaşılmaktadır. Birgün gazetesi bu haberi önemli olarak görmüş ve sayfalarında yer vererek çocuğun cinsel istismarına karşı tavrını ortaya koymuştur.Hürriyet gazetesinde de haber tüm ayrıntılarıyla verilerek “öğretmenin cinsel istismardan” dolayı 14 yıl 4 ay hapis cezası aldığı belirtilmiştir. Hürriyet gazetesi bu habere yer vererek çocuk istismarının toplumsal bir sorun olduğunu ve gerekli cezai yaptırımların verilmesi gerektiğini habere verdiği değer ile ifade etmektedir. Haberin dilinde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Fakat mahkemenin vermiş olduğu “iyi hal” kararı ve sonrasında sanığın beraat etmesi habere verilen anlam bakımından Hürriyet gazetesinin muhalif kimliğini haber üzerinden koruduğunu göstermektedir. Birgün ve Hürriyet gazetelerinin bu haberde kullanmış olduğu dil ve temsillerde herhangi bir çocuk istismarına yol açabilecek duruma rastlanmamıştır.

“İnsan Hak ve Hürriyetleri(İHH) İnsani Yardım Vakfının ‘Yetim Sponsorluk Sistemi’ kapsamında, Halep’in Tagad bölgesindeki 369 çocuğa destek veriliyor. İHH Medya Sorumlusu Selim Tosun, yaptığı açıklamada, iç savaşın sürdüğü Suriye’de on binlerce yetimin korunaksız kaldığını söyledi. Vakıf tarafından Suriye ve Türkiye’deki yetimlerin ihtiyaçlarını

karşılatabilmek amacıyla ‘Yetim Sponsorluk Sistemi’ oluşturulduğunu belirten Tosun, ‘Sistemle, hayırseverler tarafından her yetime düzenli olarak ayda 100 lira nakdi destek veriliyor. Yetimlerin barınma, gıda ve kıyafet ihtiyaçları ise İHH Yetim Fonu’ndan karşılanıyor’ dedi.(Yeni Akit,6 Ekim 2017)”

Yeni Akit gazetesi belirlemiş olduğu yayın politikası doğrultusunda İHH kurumunun çalışmalarına sayfalarında oldukça fazla yer vermektedir. Bu haberde de İHH`nın Suriye`de yardıma muhtaç çocuklara yönelik yapmış olduğu faaliyetlere yer verilmiştir. Yeni Akit`in bu haber metninde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır.Fakat yayının politikası ve belirlemiş olduğu İslami ve muhafazakar yayın politikasının gereği ümmet haberlerine ve özellikle Suriye`de yapılan yardım çalışmalarına yoğunluk vermektedir. Yeni Akit gazetesi bu haberinde de Suriye`deki yardıma muhtaç çocukları “yetim” söylemi kullanarak temsil etmiş ve çocukların mağdur olduğunu belirtmiştir. Bu mağduriyet üzerinde İHH`nın yardımlarını kurgulamıştır. Habere çocuklar şahıs olarak konu olmadığından dolayı çocukların istismarı söz konusu olmamıştır. Fakat haberin genel olarak “Suriyeli yetim” çocuklar üzerinden kurgulanması çocukların duygusal bir öge olarak kullanılmasına neden olmuştur.

“Kocaeli Valisi Hüseyin Aksoy, 10 aylıkken alkolik babasının duvara çarpıp sakat bıraktığı, annesinin sahip çıkmadığı Edanur Yayla`yla yakından ilgileniyor (Sabah, 6 Ekim 2017)”

Sabah gazetesi haberin başlığında “Talihsiz Edanur`a devlet sahip çıktı” söylemine yer vererek çocuğun mağdur olduğunu ve “devlet” in ona sahip çıktığını ifade etmiştir. Sabah gazetesinin bu haberinde “devlet”in mağdur çocuğa sahip çıkarak babalık yaptığı ifade edilmeye çalışılmıştır. Bu haberde gazetenin haber dilinde siyasi bir söylemi üstü kapalı da olsa kullandığı görülmektedir. Sabah gazetesi hükümete olan yakınlığından ve hükümetin politikalarını benimsediğinden dolayı bu habere geniş bir şekilde yer vererek “vali” nin aracılığıyla devletin kız çocuğunu sahiplendiğini ve mağdur olan bir çocuğa en iyi şekilde bakıldığını ifade etmiştir. Ayrıca küçük kız çocuğunun mağduriyeti üzerinden kurgulanan haberde duygusallık ön planda tutulmuş ve çocuk haberin nesnesi olarak temsil edilmiştir. Sabah gazetesinin bu habere geniş yer vermesinin sebebi belirlemiş olduğu yayın politikasından dolayıdır.

7 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) 1 yıl sonra gelen itiraf: Öldürdüm ve Yaktım (Yeni Şafak, 7 Ekim 2017:3)
- 2) Minik bebeğe sigara işkencesi (Yeni Şafak, 7 Ekim 2017:3)
- 3) 400 bin Suriyeli çocuğa eğitim desteği (Yeni Şafak , 7 Ekim 2017:18)
- 4) İmam hatipliler Harvard`dan ders alıyor (Yeni Şafak, 7Ekim 2017:18)
- 5) Savaşın hedefinde çocuklar var (Yeni Şafak, 7 Ekim 2017:son sayfa)
- 6) İmam Hatip öğrencileri Harvard`dan ders alıyor (Yeni Akit, 7 Ekim 2017:2)
- 7) Engelli öğrencilere özel materyal seti (Yeni Akit, 7 Ekim 2017:2)
- 8) Hristiyan terörü: Çocukları yaktı (Yeni Akit, 7 Ekim 2017:8)
- 9) 8 yaşında kalbine yenildi (Sözcü, 7 Ekim 2017:12)
- 10) Brezilya`da anaokulu bekçisi çocuk yuvasını ateşe verdi(Birgün, 7 Ekim 2017:4)
- 11) 'Oğlumun yüzünde postal izi kaldı' (Birgün, 7 Ekim 2017:6)
- 12) 'Bana tecavüz etti, çocuğuma işkence' (Hürriyet, 7 Ekim 2017:7)
- 13) 8yaşında kalbine yenik düştü (Hürriyet, 7 Ekim 2017:7)
- 14) Vahşet itirafı (Hürriyet, 7 Ekim 2017:7)

7 Ekim 2017 tarihinde çocukların konu olduğu 14 adet haber yayınlanmıştır. Bu 14 haberden beşi Yeni Şafak gazetesinde, üçer tanesi Yeni Akit ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanırken Sözcü gazetesinde 1 adet haber yer almıştır. Birgün gazetesi ise çocuk konulu iki adet habere sayfalarında yer vermiştir. Aynı tarihte ise Sabah gazetesinde çocukların konu olduğu herhangi bir haber yer almamıştır. 1 ve 14 numaralı başlık ile Yeni Şafak ve Hürriyet gazetelerinde yer alan haber çocuk istismarı vakasını gözler önüne sermiş ve gündem oluşturmuştur. Yeni Akit ve Birgün gazetelerinde 8ve 10 numaralı başlıklar kullanılan haber metninde Brezilya`da kreşe yönelik yapılan saldırıya yer verilmiştir. Yine Yeni Şafak ve Hürriyet gazetelerinin 2 ve 12 numaralı başlıklar ile

yer verdiği haberinde çocuk istismarını konu alan bir başka haber yer almıştır.1,14,8,10,2,12 numaralı başlıkların haber metinlerine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“Edirne`de geçen yıl ağustos ayında ağabeyi ve üç yeğenini öldürdüğü iddiasıyla tutuklu bulunan Feyyaz Doksat mahkemede suçunu itiraf etti. Ağabeyini ve yeğenlerini bahçede bulduğu sopayla, yüzlerine vurarak öldüren ve daha sonra da yakan Doksat, ‘Uyuşturucu kullanıyordum’ dedi.(Yeni Şafak, 7 Ekim 2017)”

“Edirne`de 22 Ağustos 2016`da uyuşturucu kullandıktan sonra,aynı evde kaldığı ağabeyi Bülent (38) ile yeğenleri Ertuğrul(4), İsmail (9) ve Büşra Doksat`ı (10) başlarına baltayla vurarak öldüren Feyyaz Doksat`ın (26) yargılanmasına Edirne 1.Ağır Ceza Mahkemesi`nde devam edildi. Duruşmada tanık olarak dinlenen bir yakını, cezaevinde ziyaret ettiği Doksat`ın kendisine cinayetleri itiraf ettiğini söyledi. Bunun üzerine yeniden ifade veren Doksat, cinayetleri itiraf edip, ağabeyi ve 3 çocuğunu nasıl öldürdüğünü anlattı. Dört kez ömür boyu hapis istemiyle yargılanan Doksat`ın avukatının talebi üzerine cezai ehliyetinin olup olmadığının belirlenmesi için Adli Tıp Kurumu`ndan rapor alınmasına karar vererek duruşmayı erteledi.(Hürriyet, 7 Ekim 2017)”

Yeni Şafak ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanan bir amcanın yeğenlerini ve abisini katletmesiyle sonuçlanan olayda iki farklı ideolojiye sahip gazetenin haber metninde herhangi bir siyasi dil ve söyleme rastlanmamıştır. Bu iki gazete de çocuklar mağdur olarak temsil edilmiştir. Çocuklar üzerinden herhangi bir istismar söylemi kullanılmamasına rağmen haberde yaşları verilerek “masum” olarak belirtilen çocuklar üzerinden bir haber algısı oluşturulmuştur.

“Müslümanları terörist olarak nitелеmek için fırsat kollayan Hristiyan dünya, kendi teröristlerine engel olamıyor... ABD`de geçen hafta 58 kişiyi katleden Hristiyan teröristin ardından dün de Brezilya`da piskopat bir terörist, çocukları diri diri yaktı. Belo Horizonte kentine bağlı Janauba bölgesinde güvenlik görevlisi olarak görev yapan 50 yaşındaki Damiao Soares dos Santos, çalıştığı kreşteki çocuk ve öğretmenlerin üzerine alkol dökerek ateşe verdi. Saldırıda 4 çocuk ve bir öğretmen öldü.(Yeni Akit, 7 Ekim 2017)”

“Brezilya`da bir anaokulunun bekçisi 6 küçük çocuğu ve bir öğretmeni üzerlerine alkol püskürterek diri diri yaktı. Çıkan dumandan ve alevlerden etkilenen 10 kişi ise çevre hastanelerde tedavi altına alındı. 50 yaşındaki saldırgan Damiao Soares dos Santos ise aldığı ölümcül yanıklar sonrasında hastaneye kaldırıldı ve burada öldü.Akıllara durgunluk veren olay Belo Horizonte`nin yaklaşık 600 km kuzeyinde 70 bin kişilik bir şehir olan Janauba`da gerçekleşti. Belediye başkanı şehirde 7 gün yas ilan etti. (Birgün , 7 Ekim 2017)”

Yeni Akit ve Birgün gazetelerinde aynı haber farklı şekillerde yer almıştır. Yeni Akit gazetesi gazete başlığında “Hristiyan Terörü” şeklinde bir söylem kullanmıştır. Bu başlık ile verilen metinde de Müslümanların batı dünyası tarafından “terörist” olarak lanse edildiğini ifade ederek, Yeni Akit gazetesi haberde belirlemiş olduğu İslamcı kimliğini söylemlerine yansıtmıştır. Yeni Akit gazetesi habere oldukça siyasi bir tavır ile yaklaşarak çocuklar üzerinden haberin dilini kendi ideolojik tasavvuru ile şekillendirmiştir. Yine haberde çocuklar bir olayın nesnesi ve mağduru olarak temsil edilerek çocuklar haberin bir tüketim malzemesi olarak sunulmuştur. Birgün gazetesinde ise haberin tüm öğelerine yer verilerek okurun konu ile ilgili bilgilendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Birgün gazetesi çocuklara yönelik fiziksel istismara ve hatta ölüm ile sonuçlanan zarar boyutuna dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Birgün gazetesinin haber metninde kullanmış olduğu dilde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Birgün gazetesi, Yeni Akit gazetesinin aksine çocukların mağduriyeti üzerinden kurguladığı haberde olayın gerçekleştiği belediyenin “7 günlük yas” ilan ettiğini de ifade ederek olayın facia boyutuna dikkat çekmiştir. Farklı söylemlere yer vermelerine rağmen her iki farklı ideolojiye sahip gazetenin haberi kurgulaması yine çocukların mağduriyeti üzerinden yapılmıştır. İki farklı söylem ile yapılmış bu haberde çocuklar kurban olarak gösterilmiştir.

“Adana`da gözü dönmüş baba, 1 yaşındaki çocuğunu darbettikten sonra elinde sigara söndürdü. İddiaya göre,pazarcılık yapan Bilal G.(29), 6 yıl önce Ö.G ile evlenip yaşları 1 ile 5 arasında değişen 4 çocuk sahibi oldu. Uyuşturucu bağımlısı olan Bilal G., sürekli eşi ve çocuklarına şiddet uygulamaya başladı. Oğlu H.G.`yi darp edip vücudunda sigara söndürdüğü öne sürülen Bilal G.`nin yaptıklarından bunalan Ö.G., polise başvurup şikayetçi oldu. Bilal G., çocuğuna şiddet iddiasıyla gözaltına alındı. İfade veren Ö.G., ‘6 yıllık eşim çocuklarımın yanında uyuşturucu kullanıyor, çocuklarımı ve beni dövüyor. Oğlum H.G.`nin elinde sigara söndürdü. Yanık ve darp izleri çocuğumun üzerinde görülüyor’dedi. Ö.G. ve 4 çocuğu sığınma evine yerleştirildi. Bilal G. ise mahkemeye sevk edildi.(Yeni Şafak, 7 Ekim 2017)”

“Adana`nın Seyhan ilçesinde yaşayan Bilal G. (29), altı yıl önce Ö.G.(29) ile evlendi. Çiftin 4 çocuğu oldu. İddiaya göre uyuşturucu madde kullanan Bilal G., sürekli eşi ve çocuklarına şiddet uygulamaya başladı. 1 yaşındaki oğlu H.G.`yi darp edip vücudunda sigara söndürdüğü öne sürülen Bilal G.`nin yaptıklarından bunalan Ö.G., polise başvurup şikayetçi oldu. Ö.G. ifadesinde, ‘Altı yıllık eşim çocuklarımın yanında uyuşturucu kullanıyor, çocuklarımı ve beni dövüyor. Oğlum H.G.`nin elinde sigara söndürdü. Yanık ve darp izleri çocuğumun üzerinde görülüyor. Çocuğumu başkasına vermek istiyor. Ben karşı çıkınca da oğluma işkence yaparak vicdanen beni rahatsız etmek istiyor. Ayrıca istemesem de zorla cinsel ilişkiye giriyor’dedi.

Adana Adli Tıp Birimi'nden sağlık kontrolünden geçirilip rapor alınan Ö.G. ve 4 çocuğu sığınma evine yerleştirildi. Gözaltına alınan Bilal G. suçlamaları reddetti.(Hürriyet,7 Ekim 2017)”

Yeni Şafak ve Hürriyet gazetelerinde yer alan babanın çocuğuna ve karısına yönelik uyguladığı şiddeti konu alan haber metninde her iki farklı ideolojide yayın yapan gazete, olayı nesnel bir bakış ile sayfalarına taşımıştır. Her iki gazetenin de kullandığı dilde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Yeni Şafak ve Hürriyet, çocuğa yönelik bu istismar haberini tüm haber öğelerini kullanarak yer vermiştir. Bu haberde çocuk, babası tarafından fiziksel ve duygusal istismara uğramaktadır. Her iki gazete de çocuğun ve annesinin ismini tam vermeyerek kişilik hakları ve kişisel bilgi gizliliğini korumuştur. Fakat Yeni Şafak ve Hürriyet gibi farklı bakış açıları ve ideolojiler ile yayın yapan gazeteler çocuğa yönelik bu istismar haberinde çocuğu “mağdur” , ”zavallı” ve “kurban” olarak temsil etmiştir. Babası tarafından büyük işkencelere uğrayan çocuk üzerinden haber duygusallaştırılarak çocuk haberin bir nesnesi konumuna indirgenmiştir. Yeni Şafak ve Hürriyet gazetesinin yapmış olduğu bu haberde çocuk bir “tüketim nesnesi” olarak kullanmıştır.

8 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Festival Suriyeli yetimlerle başlayacak (Sabah,8 Ekim 2017:2)
- 2) Yangın kurbanı kardeşler yan yana gömüldü (Sabah, 8 Ekim 2017:6)
- 3) Lise öğrencisi iki genç gölette boğuldu (Sabah, 8 Ekim 2017:8)
- 4) 18 yaşındaki liseli kız cinayet işledi (Sabah, 8 Ekim 2017:9)
- 5) 12 yaşında DJ şampiyonu oldu (Sabah, 8 Ekim 2017:13)
- 6) Fatma öğretmene çarpan 15lik sürücü tutuklandı (Sabah, 8 Ekim 2017:19)
- 7) Parkta cinayet (Yeni Şafak, 8 Ekim 2017:19)
- 8) Esed çocukları açlıktan öldürecek (Yeni Akit, 8 Ekim 2017:15)
- 9) Bolu'da anaokulu öğrencileri için ‘Dini eğitim’ protokolü (Sözcü, 8 Ekim 2017:11)

- 10) Liseli gençler, lösemi hastası arkadaşları için saçlarını kazıttı (Sözcü,8 Ekim 2017:14)
- 11) Fatma öğretmeni öldüren 15 yaşındaki sürücü tutuklandı(Sözcü,8 Ekim 2017:14)
- 12) 18 yaşındaki kız, tartıştığı 15 yaşındaki genci öldürdü (Sözcü, 8 Ekim 2017:15)
- 13) Liseli gencin borç intiharı (Sözcü, 8 Ekim 2017:15)
- 14) 5 yaşındaki Bayram kaza kurbanı oldu (Sözcü, 8 Ekim 2017:15)
- 15) Liseli kız cinayet işledi (Hürriyet, 8 Ekim 2017:3)
- 16) Hayat kurtaran eğitim (Hürriyet, 8 Ekim 2017:20)

8 Ekim 2017 tarihinde 6 farklı gazetede çocukların konu alındığı toplam 16 habere yer verilmiştir. Sabah ve Sözcü gazetelerinde altı adet haber yer alırken, Hürriyet gazetesinde iki adet habere yer verilmiştir. Yeni Şafak ve Yeni Akit gazetelerinde ise birer haber yapılmıştır. Birgün gazetesinde ise aynı tarihte herhangi bir çocuk haberine yer verilmemiştir. 8 Ekim tarihinde gazetelere gündem olan haberlerden biri “liseli kızın cinayet” haberidir. Sabah, Yeni Şafak, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde 4,7,12 ve 15 numaralı başlıklar ile verilen ve liseli kızın işlediği cinayeti konu alan haber metinleri gündem olmuştur. Yeni Akit gazetesi ise 8 numaralı başlık ile paylaşmış olduğu haber metninde “Esed rejimi”nin çocuklara yönelik saldırısına yer vermiştir. Yeni Akit gazetesinin bu haber metni ideolojik söylemler içerdiğinden dolayı ayrıca içerik analizi yapılmıştır. Ayrıca 4,7,12 ve 15 numaralı başlıklar ile verilen haber metinleri paylaşılarak içerik analizi yapılmıştır.

“Eskişehir’de lise son sınıf öğrencisi 18 yaşındaki Aleyna İncedağ,tartıştığı 15 yaşındaki Melih Efeler’i tek bıçak darbesiyle göğsünden bıçakladı. Hastaneye kaldırılan Melih Efeler kurtarılamadı. Daha önceden birbirlerine hakaret edici sözler kullandıkları için aralarında husumet bulunduğu öne sürülen öğrenci olmayan Melih Efeler ile liseli Aleyna İncedağ, sokakta karşılaşınca tartıştı. Tartışmanın ardından Aleyna İncedağ, Melih Efeler’i tek bıçak darbesiyle göğsünden yaraladı. Aleyna İncedağ, bıçağı yere atıp kaçtı. Hastaneye kaldırılan Efeler,doktorların çabasına rağmen kurtarılamadı. Kent merkezinde yakalanan genç kız, adliyeye sevk edildi.(Sabah, 8 Ekim 2017)”

“Eskişehir’de parkta tartışma cinayetle bitti. İddiaya göre, Şirintepe Mahallesi’ndeki bir parkta oturan 15 yaşındaki Melih Efeler (15) ile Aleyna İ.(18) arasında henüz bilinmeyen bir nedenle

tartışma çıktı. Tartışmanın büyüyüp kavgaya dönüşmesi üzerine Aleyna İ., Melih Efeler`i göğsünden bıçakla yaraladı. Olay yerine çağrılan ambulansla 112 Acil Servis ekiplerince Yunus Emre Devlet Hastanesi `ne kaldırılan Efeler, yapılan tüm müdahaleye rağmen kurtarılamadı. Kaçan zanlı Aleyna İ., İl Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şubesi Gasp ve Cinayet Büro Amirliği ekiplerince kent merkezinde yakalandı. Polisteki işlemlerin ardından adliyeye sevk edilen zanlı tutuklandı.(Yeni Şafak, 8 Ekim 2017)”

“Eskişehir`de liseli kız sokakta cinayet işledi. Olay önceki gün meydana geldi. Daha önceden birbirlerine hakaret edici sözler söyledikleri için aralarında husumet bulunduğu öne sürülen öğrenci olmayan Melih Efeler (15) ile lise son sınıf öğrencisi Aleyna İ., (18), sokakta karşılaşınca tartıştı. Liseli kız, Efeler`i tek bıçak darbesiyle yaraladı. Hastaneye kaldırılan Efeler yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı. Cinayetin ardından kaçan Aleyna İ., polis tarafından yakalanarak gözaltına alındı. Genç kız ifadesinde Efeler ile aralarında eskiye dayanan husumet bulunduğunu, üzerine doğru gelmesi nedeniyle yanında taşıdığı bıçağı çıkarıp ona doğru salladığını söyledi.(Sözcü, 8 Ekim 2017)”

“Eskişehir`de lise son sınıf öğrencisi 18 yaşındaki A.İ. tartıştığı 15 yaşındaki Melih E.`yi tek bıçak darbesiyle göğsünden bıçakladı. Hastaneye kaldırılan Melih E. kurtarılamadı. Olay dün saat 15.30 sıralarında Şirintepe Mahallesi Merkez Sokak`ta yaşandı. Polis ekipleri A.İ`yi kısa süre sonra yakaladı. Gözaltına alınan A.İ., polislere Melih E. ile aralarında eskiye dayanan husumet bulunduğunu, yolda karşılaşip tartıştıklarını anlattı. A.İ., öğrenci olmadığı öğrenilen Melih E.`nin üzerine doğru gelmesi üzerine yanındaki bıçağı çıkarıp ona doğru salladığını söyledi.(Hürriyet, 8 Ekim 2017)”

Sabah, Yeni Şafak, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yayınlanan ve liseli kızın 15 yaşında bir çocuğu öldürmesiyle sonuçlanan haberin metninde kullanılan dilde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Yayın politikaları farklı olan bu gazetelerde olayın tüm ayrıntılarına yer verilerek haber örüntüsü yapılmıştır. 18 yaşında bir liseli kız öğrencinin 15 yaşında “öğrenci olmayan” bir çocuğu bıçaklayarak öldürmesiyle sonuçlanan haberde yine bir “mağdur” ve “kurban” temsili yapılmıştır. Sabah, Sözcü ve Hürriyet gazeteleri özellikle öldürülen çocuğun öğrenci olmadığı söylemine yer vererek çocuğun “suçlu” veya “serseri” olabileceğini ima etmiştir. Ayrıca Sabah, Sözcü ve Hürriyet gazeteleri kullanmış oldukları başlıklarda cinayeti işleyen kişinin “liseli” olduğunu vurgulamıştır. “Liseli” söylemini kullanarak liseli gençler üzerinde bir genelleme yapmıştır. Yeni Şafak gazetesi ise öldürülen çocuğun öğrenci olmadığı bilgisini vermeden çocuğun parkta oturduğunu ve Aleyna İ.`nin oraya gelerek cinayeti işlediğini ifade etmiştir. Yine mağduriyet ve kurbanın üzerinden kurulan haber örüntüsünde kurban olan çocuk bir haber malzemesi olarak kullanılmıştır. Sabah

gazetesinde hem cinayeti işleyenin hem de kurbanın tam adları verilerek haberde kişilik haklarına yönelik bir ihmâl yapılmıştır.

“Sivil halkı öldürmekte engel tanımayan Suriye`deki diktatör katili, hava saldırılarından kurtulan Şam`a bağlı Doğu Guta bölgesindeki insanları açlıkla yok etme amacıyla. Suriye`de 6.5 yıldır süren iç savaşta terör örgütlerinden daha fazla halkına zarar veren Beşar Esed, kurşunla öldüremediği insanları açlıkla toprağa gömmek istiyor... Başkent Şam`da Esed rejiminin kuşatması altındaki Doğu Guta bölgesinde, temel besin maddelerini bulmak neredeyse imkansız hale gelirken çocukların açlıktan öldüğü haberleri artmaya başladı. Esed`e bağlı güçlerin, insani yardımların kontrol noktalarından bölgeye girişine izin vermediği için Doğu Guta`ya temel ihtiyaç maddeleri ulaştırılmıyor.(Yeni Akit, 8 Ekim 2017)”

Yeni Akit gazetesi Suriye`de çocukların ve sivil halkın temel gıda maddelerine ulaşamadığından dolayı açlıkla mücadele ettiğini belirttiği haberinde özellikle “Esed” üzerinden siyasi söylemler geliştirmiştir. “Diktatör katil”, “halkına zarar veren Beşar Esed” gibi söylem kullanarak yapılan bu haberde Yeni Akit gazetesinin benimsemiş olduğu ümmetçi ve İslamcı anlayış görülmektedir. Gazetenin kullanmış olduğu söylem ve temsiller herhangi bir çocuk istismarına sebep olmamıştır. Fakat gazete, çocuklar üzerinden haberi kurgulayarak duygusallığı arttırmayı amaçlamıştır. Esed`in gıda ambargosu uygulayarak başta çocuklar olmak üzere sivil halkı “açlık” ile öldürmeyi amaçladığını belirterek çocukları haberin daha ilgi çekici bir hale gelmesi için kullanmıştır. Birçok gazete ve haberde olduğu gibi burada da çocuklar haberin nesnesi konumuna düşürülerek bir duygu sömürsü amacı güdülmüştür.

9 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Kafasından 7 santimlik tümör çıktı (Sabah, 9 Ekim 2017:5)
- 2) Ağzı bağlı poşetle çöp variline attılar (Sabah, 9 Ekim 2017:5)
- 3) Vicdansızlar , 4 günlük bebeği çöpe attı (Yeni Akit, 9 Ekim 2017:3)
- 4) Suriyeli çocuklara kırtasiye yardımı (Yeni Akit, 9 Ekim 2017:17)
- 5) 4 günlük bebeği ağzını bağlayıp çöpe attılar (Sözcü, 9 Ekim 2017:3)
- 6) Çankaya Belediyesi`nden çocuklara anlamlı hediye (Sözcü, 9 Ekim 2017:13)
- 7) Küçük Suzan donör bekliyor (Sözcü, 9 Ekim 2017:14)

- 8) Ailelerinden alınan çocuklara tazminat (Birgün, 9 Ekim 2017:4)
- 9) Derslere öğretmen yerine imam giriyor (Birgün, 9 Ekim 2017:6)
- 10) Hayvan dostu Sena, yeni fotoğraflarıyla gündemde(Birgün,9 Ekim 2017:son sayfa)
- 11) Göremediği kardeşine onun ismi verildi (Hürriyet, 9 Ekim 2017:4)
- 12) Kemik yaşı cezasını belirleyecek (Hürriyet, 9 Ekim 2017:4)
- 13) Çoban Sena yine 'like'ları topladı (Hürriyet, 9 Ekim 2017:6)

9 Ekim 2017 tarihinde yayınlanmış olan 6 farklı gazetede çocukları konu alan toplam 13 habere yer verilmiştir. Bu 13 haberden Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazetelerinde üçer haber yer alırken Sabah ve Yeni Akit gazetesinde ise ikişer haber yayınlanmıştır. Aynı tarihte yayınlanan Yeni Şafak gazetesinde ise çocuklarla ilgili herhangi bir haber yer almamıştır. Yayınlanan bu 13 farklı haberden Sabah, Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinin 2,3 ve 5 numaralı başlıklar ile verdiği 4 günlük bebeğin çöpe atılması haberi gündem oluşturarak kamuoyunun da tepkisini çekmiştir. Ayrıca Birgün ve Hürriyet gazetelerinde 10 ve 13 numaralı başlıklar ile yer alan hayvan sevgisiyle bilinen kız çocuğunun sosyal medya programı olan instagramda beğeni alması üzerinden yapılan haberde ilgi çekicidir. 2,3 ve 5 numaralı başlıkların haber metinleri haberin içerisinde barındırdığı söylem ve temsiller açısından içerik analizi ile incelenmiştir. Yine ilgi çekici olan 10 ve 13 numaralı başlıkların haber metinleri de çocuğun temsili açısından içerik analizine tabi tutulmuştur.

“İstanbul Küçükçekmece’de 4 günlük bebek, ağzı bağlı poşetle çöp konteynerinin yanına bırakıldı. Olay, Küçükçekmece Fatih Mahallesi’nde önceki akşam meydana geldi. Çöp konteynerinin yanından geçen yaşlı bir kadın bebek ağlaması duyunca etrafı kontrol etti. Yoldan geçenlerden de yardım isteyen kadın, ağzı bağlı bir çöp poşetinin içinde henüz 4 günlük olan erkek bebeği buldu. Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne kaldırılan bebeğin durumu iyi. Çevredeki kamera kayıtları ve görgü tanıklarının ifadesi doğrultusunda soruşturma başlatıldı.(Sabah, 9 Ekim 2017)”

“Küçükçekmece’de kimliği belirsiz bir kişi tarafından 4 günlük erkek bebek, ses çıkarıp biri fark etmesin diye ağzı bağlı poşetle çöp konteynerinin yanına bırakıldı. Çevredeki esnafın fark etmesi üzerine boğulmaktan kurtarılan bebeğin sağlık durumunun iyi olduğu ve hayati tehlikesinin bulunmadığı öğrenildi. İhbar üzerine olay yerine gelen sağlık ve polis ekipleri hızlı

bir şekilde müdahale ederek bebeği boğulmaktan kurtararak Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırdı.(Yeni Akit , 9 Ekim 2017)”

“Vatandaşın dikkati bebeğin hayatını kurtardı...Olay önceki akşam İstanbul Küçükçekmece`de yaşandı. Yolda yürüyen bir vatandaş, çöp konteynerinin yanından geçerken bebek sesi duydu. Hemen çevredeki esnaftan yardım istedi. Vatandaşlar, yaptıkları aramada siyah bir poşet içinde ağzı bağlı bebek buldu. Bebeği son anda boğulmaktan kurtaran vatandaşlar, durumu sağlık ve polis ekiplerine bildirdi. Ses çıkarmasın diye ağzının bağlandığı anlaşılan bebek, hastanede tedavi altına alındı. 4 günlük olduğu belirlenen 3 kilo 880 gram ağırlığındaki erkek bebeğin sağlık durumunun iyi olduğu açıklandı. Polis ise 4 günlük bebeği poşetin içinde çöp konteynerine atan kişiyi bulmak için soruşturma başlattı.(Sözcü , 9 Ekim 2017)”

Sabah, Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinin yer verdiği 4 günlük bebeğin çöp konteynerine atılmasını konu alan haberde herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Ancak kullanılan başlıklardaki dil haberin yayınlandığı gazetenin yayın politikasıyla örtüşmektedir. Yeni Akit gazetesi özellikle “Vicdansızlar , 4 günlük bebeği çöpe attı” şeklinde kullanmış olduğu başlıkta “insani ve manevi” değerlere gereken önceliği verdiğini göstermeyi amaçlamıştır. Özellikle yardıma ve bakıma muhtaç bebeğin bu şekilde bir çöp konteynerine bırakılmasının asla kabul edilemez bir durum olduğunu Yeni Akit gazetesi savunmaktadır. Sabah gazetesi ise olayı daha çok “ağzı bağlı poşetle çöp kovasına atıldılar” başlığı ile daha çok ilgi çekici kılmak istemiştir. Haberin başlığında kullanılan bu söylem ile daha 4 günlük bebek “mağdur” olarak temsil edilmiştir. Sabah`ın haber metninde herhangi bir olumsuz temsil kullanılmamasına rağmen başlıkta kullanılan söylem ile bebek olumsuz bir şekilde temsil edilmiştir. Sözcü gazetesinde de kullanılan başlık Sabah gazetesinde kullanılan başlık ile aynı söylemleri içermektedir. Sözcü`nün kullanmış olduğu başlıkta da bebeğin ağzının bağlanıp çöpe atıldığı söylemi vurgulanmaktadır. Başlık üzerinde kullanılan söylem ile Sözcü gazetesinde de bebek bir “mağdur” veya “kurban” olarak temsil edilmiştir. Haber metninde duygusal öğeler kullanılarak haberin daha fazla ilgi çekici olması amaçlanmıştır. Özellikle Sabah ve Sözcü gibi farklı yayın politikasına sahip olan gazetelerde kullanılan dil ve temsil bakımından bebek haberin nesnesi ve bir malzemesi olarak kullanılmıştır. Yeni Akit gazetesi ise bu haberinde haberin öğeleri gereği bebeği haber nesnesi yapmakta fakat bebeği oraya bırakanları suçlayıcı bir tavır takınmaktadır. Bebek ile ilgili yapılan bu haberde, haber metinlerinde haberin tüm öğelerine yer

verilerek herhangi bir temsil ve söylem kullanılmamışken başlıklar söylem ve temsil açısından daha belirleyici bir özellik kazanmıştır.

“Rize`nin İkizdere İlçesi`nde, yeni doğum yapan keçiyi sırtına aldığı fotoğrafın sosyal medyada yayılmasıyla gündeme gelen 11 yaşındaki Hamdu Sena Bilgin, paylaştığı yeni fotoğraflarıyla yine ilgi odağı oldu. Bir fotoğraf karesinde buzağıyla aynı yerden su içen Hamdu Sena, kasasında oturduğu el arabasını, çoban köpeği Tomi`nin taşıdığı görüntüyü canlandıran bir başka kareyi de paylaştı. Bir dilim kavunu buzağıyla aynı anda yerken, çekilen fotoğrafına sosyal medyada yer veren Hamdu Sena, çoban köpekleriyle çektiirdiği fotoğraflarını da yayımladı. Hamdu Sena`nın hayvanlarla geçirdiği anları yansıtan fotoğraf kareleri, sosyal medyada büyük beğeni topladı.(Birgün, 9 Ekim 2017)”

“Rize`nin İkizdere ilçesinde, yeni doğum yapan keçiyi sırtına aldığı fotoğrafın sosyal medyada yayılmasıyla gündeme gelen 11 yaşındaki Hamdu Sena Bilgin, paylaştığı yeni fotoğraflarıyla yine ilgi odağı oldu. Hamdu Sena`nın hayvanlarla geçirdiği anları yansıtan fotoğraf kareleri, sosyal medyada büyük beğeni topladı. Yağcılar köyünde çobanlık yapan ailesiyle birlikte yaşayan Hamdu Sena, yeni doğum yapan keçiyi okul çantasının içinde kendi sırtına, keçinin yavrusunu da çoban köpeğinin sırtına bağladığı fotoğrafıyla günlerce konuşulmuştu.(Hürriyet, 9 Ekim 2017)”

Birgün ve Hürriyet gazeteleri sayfalarında yer verdikleri bu haberi okuyucuyu daha fazla çekmek amacıyla kullanmışlardır. Haber, konusu bakımından popüler kültüre ve sosyal medya kullanıcılarına hitap edecek şekilde örüntülendirilmiştir. Özellikle haber daha önce gazetelerde yer alan bir haberin devamı niteliğindedir. Haberin metninde ve başlıklarında kullanılan söylemlerde herhangi bir siyasi tavra rastlanmamıştır. Ancak gazete başlıklarında kullanılan söylem gazetelerin benimsemiş olduğu yayın politikalarını göstermektedir. Özellikle Birgün gazetesinin gazete başlığında “hayvan dostu” şeklinde kullandığı söylem ile gazetenin genel yayın politikası uyusmaktadır. Birgün gazetesi doğaya, insan ve hayvan haklarına önem vererek haber önceliğini belirlemektedir. Bu haberde Birgün gazetesi “hayvan sevgisi”ne dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Birgün gazetesinin haber metninde kullanmış olduğu dilde hayvan sevgisi üzerine kuruludur. Hürriyet gazetesi ise haberi biraz daha şoven bir tutum ile gerçekleştirmiştir. Başlıkta kullanmış olduğu “Çoban Sena” söylemi ile çocuk üzerinde “ötekileştirme” ve “aşağılama” algısı yaratmıştır. Ayrıca ailesinin de çobanlık yaptığını

ifade ederek çocuğu da çoban olarak temsil etmiştir. Haberde kullanılan bu söylem ile çocuğun üzerine çoban rolü biçerek bu mesleği devam ettirmesi gerektiği anlamı da ortaya çıkmaktadır. Gazete ,ayrıca instagram programında kullanılan fotoğraf beğenme hareketini imalı bir şekilde söylem olarak kullanarak çocuğun çoban olmasından dolayı bu kadar beğeniye nasıl aldığını amaçlayan bir dil oluşturmuştur. Birgün ve Hürriyet gazetelerinin kullanmış olduğu söylemlere bakıldığı zaman Hürriyet gazetesinin söylemi çocuğu inciterek “duygusal istismara” neden olabilecek seviyededir. Birgün gazetesi ise daha çok çocuğun hayvan sevgisi üzerinde durarak çocuğu istismar eden herhangi bir söyleme yer vermemiştir.

10 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) 17 yaşındaki trafik mağandası öldürdü (Sabah,10 Ekim 2017:4)
- 2) Bu hale getiren öğretmene dava (Sabah, 10 Ekim 2017:4)
- 3) Ölüm Nehri 10 çocuğu yuttu (Sabah, 10 Ekim 2017:17)
- 4) Seni özliyorum baba (Yeni Şafak, 10 Ekim 2017:2)
- 5) En acı gezinti (Yeni Şafak , 10 Ekim 2017:3)
- 6) Aracına çarpanlar öldürdü (Yeni Şafak, 10 Ekim 2017:3)
- 7) Eylöl`ün katiline müebbet talebi (Yeni Şafak, 10 Ekim 2017:3)
- 8) Vanlı öğrencilere ‘Anadolu’ gezisi (Yeni Akit, 10 Ekim 2017:2)
- 9) Hakkari`de 160 çocuk eğitime kazandırıldı (Yeni Akit, 10 Ekim 2017:2)
- 10) Suriyeli çocuk Türkiye`de yaşama tutundu (Yeni Akit, 10 Ekim 2017:16)
- 11) Vicdansız baba,annelerini koruyan iki oğlunu bıçakladı(Sözcü,10 Ekim 2017:13)
- 12) Ne yapayım öldüyse öldü hepimiz bir gün öleceğiz (Sözcü, 10 Ekim 2017:13)
- 13) Savcılık dikiş attıran kitabı silah saydı (Hürriyet, 10 Ekim 2017:5)

10 Ekim 2017 tarihinde incelenen gazetelerde toplam 13 adet çocukların konu edildiği habere yer verilmiştir. Bu 13 adet haberin üçer tanesi Sabah ve Yeni Akit gazetelerinde yer alırken Yeni Şafak gazetesinde dört haber yayınlanmıştır. Sözcü gazetesinde iki adet haber yayınlanmışken Hürriyet gazetesinde ise bir adet habere yer verilmiştir. Birgün gazetesinin ise aynı tarihli basımında herhangi bir çocuk haberine rastlanmamıştır. 10 Ekim tarihinde Sabah, Yeni Şafak ve Sözcü gazeteleri 3,6 ve 12 numaralı başlıklar ile vermiş oldukları haber metninde 17 yaşındaki bir gencin cinayet işleme haberine yer vermiştir. Farklı üç adet gazetede de aynı konu ile ilgili haber yapılması gündem olmuştur. 3,6 ve 12 numaralı başlıklar ile haber metinlerinin içerik analizi yapılarak kullanılan dil ve temsillerde siyasi söylem, çocuk istismarı gibi unsurların yer alıp almadığı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ayrıca Yeni Akit gazetesinin aynı tarihli baskısında ise 10 numaralı başlık ile verilen Suriyeli çocuğun Türkiye`de tedavi görmesini konu alan haberde siyasi söylemler açısından ilgi çekici olduğundan dolayı içerik analizine ayrıca yer verilmiştir.

“Konya`da 26 yaşındaki Orhan Kingütmez, kırmızı ışıkta aracına arkadan çarpan otomobilde bulunan 17 yaşındaki genç tarafından bıçakla öldürüldü. Olay önceki akşam Meram ilçesi Ahmet Özcan Caddesi`nde meydana geldi. Market işleten Orhan Kingütmez otomobiliyle kırmızı ışıkta beklerken, ehliyetsiz Serkan Yıldırım`ın kullandığı otomobil arkadan çarptı. Araçtan inen Orhan Kingütmez, 18 yaşındaki Yıldırım ve 17 yaşındaki A.Ç. ile tartışmaya başladı. Tartışma sırasında A.Ç., yanında taşıdığı bıçakla Orhan Kingütmez`i öldürdü. Olayın ardından kaçan Serkan Yıldırım ve A.Ç. kısa sürede yakalandı. Gözaltına alınan Yıldırım`ın 1.50, A.Ç.`nin de 2.20 promil alkollü olduğu tespit edildi. Zanlı A.Ç.`nin, Orhan Kingütmez`in öldüğünü öğrenince polise, ‘Ne yapayım öldüyse öldü; hepimiz öleceğiz’ dediği öğrenildi.(Sabah, 10 Ekim 2017)”

“Konya`da bir kişi, otomobiline çarpan kişilerce bıçaklanarak öldürüldü. İddiaya göre, Orhan Kingütmez (26) idaresindeki 42 FLG 36 plakalı hafif ticari araca,merkez Meram ilçesi Dr. Ahmet Özcan Caddesi`nde , Serkan Y`nin (18) kullandığı 42 PY 367 plakalı otomobil arkadan çarptı. Kazanın ardından aracından inen Kingütmez, Serkan Y. ve aynı araçta bulunan A.Ç. (17) ile tartıştı. Büyüyen tartışmanın kısa sürede kavgaya dönüşmesi üzerine Kingütmez bıçakla yaralandı. Kanlar içinde yere yığılan Kingütmez, ambulansla kaldırıldığı Konya Eğitim ve Araştırma Hastanesi`nde yapılan tüm müdahalelere rağmen hayatını kaybetti. Kaçan şüpheliler Serkan Y. ve A.Ç. polis ekiplerince gözaltına alındı. Sürücü Serkan Y.`nin ehliyetinin olmadığı öğrenildi. Hastanede sağlık kontrolünden geçirilen zanlılar, işlemleri için emniyete götürüldü.(Yeni Şafak, 10 Ekim 2017)”

“Konya`da market işleten Orhan Kingütmez (26) hafif ticari aracıyla kırmızı ışıkta beklerken, ehliyetsiz Serkan Yıldırım`ın kullandığı otomobil, arkadan çarptı. Araçtan inen Kingütmez, 18 yaşındaki Yıldırım ve yanında bulunan A.Ç. (17) ile tartışmaya başladı. A.Ç., yanında taşıdığı bıçakla Orhan Kingütmez`e saldırmak istedi. Kaçan Kingütmez, parkın duvarından atlarken yere düştü. Peşinden koşan A.Ç., Orhan Kingütmez`i yakalayıp biri göğüsünden olmak üzere vücudunun 4 yerinden bıçakladı. Kanlar içinde yere yağılan evli ve 1 çocuk babası Kingütmez hastanede can verdi. Olayın ardından kaçan sürücü Serkan Yıldırım ve arkadaşı A.Ç.,polis tarafından kısa sürede yakalandı. Gözaltına alınan sürücü Serkan Yıldırım`ın 1.50, A.Ç.`nin de 2.20 promil alkollü olduğu tespit edildi. ‘Sustalı’ diye tabir edilen bıçakla cinayeti işleyen A.Ç. ise Kingütmez`in öldüğünü öğrenince ‘Ne yapayım öldüyse öldü; hepimiz öleceğiz’ diyerek polisleri şoke etti. A.Ç., 18 yaşından küçük olduğu için Çocuk Şube Müdürlüğü`ne teslim edildi. İki şüphelinin de sorgusu sürüyor.(Sözcü, 10 Ekim 2017)”

Sabah, Yeni Şafak ve Sözcü gazetelerinde yayınlanan bu üzücü olayda 17 yaşında bir çocuğun işlemiş olduğu cinayet üzerinden haber yapılmıştır. Sabah gazetesi haberin metninde “17 yaşındaki trafik magandası öldürdü” şeklinde kullandığı başlık ile olaya karışan çocuğu “suçlu” olarak temsil etmiştir. Yeni Şafak gazetesinde ise haber metninde ve başlıkta herhangi bir olumsuz temsil ve söyleme yer verilmeden olay haberleştirilmiştir. Sözcü gazetesi ise 17 yaşındaki çocuğun polis ifadesinde Orhan Kingütmez`in öldüğünü öğrenen zanlının “Ne yapayım öldüyse öldü hepimiz bir gün öleceğiz” şeklinde vermiş olduğu ifadeyi başlığına taşıyarak çocuk yaştaki zanlının bu kadar soğukkanlı tavrına şaşırdığını belirten bir ifadeye yer vermiştir. Sabah gazetesi ayrıca “maganda” söylemine yer vererek şoven bir tutum takınmıştır. Sözcü gazetesinde ise zanlının yaşının “18`in altında” olduğu belirtilerek özellikle çocuk olduğu ve bu şekilde sorgusunun ve yargılanmasının yapılacağı belirtilmiştir. Sözcü ve Yeni Akit gazetelerinde olumsuz söylem ve temsiller kullanılmamışken Sabah gazetesi özellikle başlıkta kullandığı söylem ile zanlının çocuk olduğunu atlayarak olumsuz temsiller ile çocuğu damgalamıştır. Yeni Şafak ve Sözcü gazetelerinde siyasi söylemi barındıran herhangi bir ifade ve temsile rastlanmazken Sabah gazetesinin özellikle başlığında kullanmış olduğu “maganda” ifadesi hegemonik bir ideolojinin yansıması niteliğindedir.

“Ülkesindeki iç savaş sırasında düzenlenen bombalı saldırıda ağır yaralanan 14 yaşındaki Suriyeli Yahya Turk, Gaziantep`te yapılan tedavinin ardından sağlığına kavuştu. Ameliyatı gerçekleştiren Çocuk Cerrahisi Uzmanı Op. Dr. Ergün Parmaksız, yapılan incelemede şarapnel parçasının hastanın vücudunu delip geçtiğini ve karaciğeri parçaladığını belirtti. Parmaksız,

‘Karaciğeri onardık. Hastamız daha sonra yoğun bakım ünitesine alındı. Devam eden süreçte de hastamız yoğun bakımda takip edildi. Hastamızın şu an durumu iyi. Kısa süre sonra hastamızı taburcu edeceğiz’ ifadelerini kullandı.(Yeni Akit, 10 Ekim 2017)”

Yeni Akit gazetesinde yayınlanan Suriyeli savaş mağduru çocuğun Türkiye’de tedavi edilmesi haberi içerik bakımından oldukça önemlidir. Suriye’deki iç savaşta bir bombalı saldırı sırasında yaralanan ve Türkiye’de tedavi edilen çocuk üzerinden Yeni Akit gazetesi haber yaparak siyasi ideolojisini ve ümmetçi, İslamcı yayın politikasını ifade etmiştir. Özellikle kullanmış olduğu başlıktaki Suriyeli çocuğun “Türkiye’de yaşama tutunması” söylemi ile Türkiye’nin ve Ak Parti hükümetinin ümmetin kurtarıcısı olduğunu ifade etmeye çalışmıştır. Haber metninde ise anlam olarak çocuk “savaş mağduru” ve “zavallı” şeklinde temsil edilmiştir. Çocuğun hem Suriyeli olması hem de savaşta zarar görmesi çocuğu haber nesnesi durumuna indirgemıştır. Bu bağlamda Yeni Akit gazetesinin haber metninde, siyasi ve ideolojik anlamlar üretilmiştir.

11 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) Çocuklar Mehmetçiğe koştı (Sabah, 11 Ekim 2017:18)
- 2) Uğurlar olsun (Yeni Şafak, 11 Ekim 2017:11)
- 3) Kolera Yemen`in geleceğini öldürüyor (Yeni Şafak, 11 Ekim 2017:son sayfa)
- 4) Belediyeden örnek davranış (Yeni Akit, 11 Ekim 2017:2)
- 5) Sınırdaki askere destek yürüyüşü (Yeni Akit, 11 Ekim 2017:10)
- 6) Sudan ceset topluyorlar (Yeni Akit, 11 Ekim 2017:16)
- 7) Muhammed, okul yolunda can verdi (Sözcü, 11 Ekim 2017:3)
- 8) Sınırdaki Mehmetçiğe Türk Bayrağı (Sözcü, 11 Ekim 2017:10)
- 9) Erken saatlerde başlayan okul, öğrencilerde kaygıya neden oluyor (Birgün, 11 Ekim 2017:son sayfa)
- 10) Hava kirliliği çocukların işler belleğini zayıflatıyor (Birgün, 11 Ekim 2017:son sayfa)
- 11) Evlada işkenceye 20.5 yıl istendi (Hürriyet, 11 Ekim 2017:5)

12) Norveç'teymiş (Hürriyet, 11 Ekim 2017:7)

13) Sınırdaki destek (Hürriyet, 11 Ekim 2017:15)

11 Ekim 2017 tarihinde 6 farklı gazetede çocukların konu alındığı toplam 13 adet haber yapılmıştır. Bu 13 haberin üçer adeti Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yer alırken Yeni Şafak gazetesinde ise iki adet çocuk haberine yer verilmiştir. Birgün ve Sabah gazetelerinin aynı tarihli baskılarında ise birer adet haber yer almıştır. Bu yayınlanan haberlerden en çok gündem olan ve toplumunda konuştuğu haber konusu ise Türk Ordusu'nun İdlip'e operasyona giderken sınırda Türk çocukları tarafından karşılanmasıdır. Bu habere Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit, Sözcü ve Hürriyet gazeteleri 1,2,5,8 ve 13 numaralı başlıklar ile sayfalarında yer vermiştir. Birgün gazetesinin haricinde birbirinden farklı yayın politikalarına sahip diğer beş gazetede bu haberin geniş yer bulması oldukça önemlidir. Bu öneminden dolayı ve siyasi bir haber olma özelliği taşıdığından dolayı başlıkları verilen haber metinlerinin içerik analizi yapılarak hem çocuk temsilleri hem de siyasi dili açısından inceleme yapılmıştır.

“Çok sayıda çocuk, 2 kilometre yol yürüyerek Oğulpınar Sınır Karakolu'nun kontrol noktasına ulaştı. Burada askerlere koşan çocuklar, “Türkiye sizinle gurur duyuyor” sloganları attı. Bir kız çocuğunu askeri araca bindiren bir asker ise ‘Çok mutlu oldum, gururlandım’ dedi. (Sabah, 11 Ekim 2017)”

“İdlip`teki intikal kapsamında askeri hareketliliğin yaşandığı Hatay`ın Reyhanlı ilçesinde Suriye sınırındaki mahallede vatandaşlar askere destek için yürüyüş düzenledi. Sınırın sıfır noktasındaki Oğulpınar Mahallesi`nde vatandaşlar ellerinde Türk bayrakları ve pankartlarla Mehmetçiğe sevgi gösterisinde bulundu. Aralarında çocukların da bulunduğu grup, ‘Her Türk asker doğar’, ‘En büyük asker bizim asker’, ‘Vatan sana canım feda’ sloganlarıyla mahalleyi inletti. (Yeni Şafak, 11 Ekim 2017)”

“İdlip`deki çatışmasızlık bölgesine yönelik intikal kapsamında askeri hareketliliğin yaşandığı Hatay`ın Reyhanlı ilçesinde sınırda yer alan Oğulpınar Mahallesi`nde vatandaşlar, Türk Silahlı Kuvvetlerine destek yürüyüşü yaptı. Suriye sınırındaki mahallede yaşayanlar, ellerinde Türk bayrakları ve pankartlarla mahalle meydanında toplandı. Aralarında çocukların da bulunduğu vatandaşlar, ‘Her Türk asker doğar’, ‘En büyük asker bizim asker’, ‘Vatan sana canım feda’ sloganları atarak yürüyüşe geçti. Grup, yürüyüş sırasında köy sokaklarından geçen askeri araçları selamlarken, askerler de Türk bayrağı taşıyan bir çocuğu araca alarak bir süre sevdi. Güvenlik güçleri kendilerine hediye edilen Türk bayrağını öperek teslim aldı. Yürüyerek

sınırdaki Oğulpınar Karakolu yakınlarına gelen grubu askerler karşıladı. Grup, bir süre burada slogan attıktan sonra mahalleye döndü. (Yeni Akit, 11 Ekim 2017)”

“Suriye'nin İdlib kentinde güvenli bölge oluşturmak isteyen Türk Silahlı Kuvvetleri'nin asker sevkiyatı tüm hızıyla sürüyor... Hatay'ın Reyhanlı ilçesi'ne bağlı sıfır noktasındaki Oğulpınar Mahallesi'ndeki askeri hareketlilik devam ederken, sınırı gören evlere Türk bayrakları asıldı. Vatandaş, İdlib halkı ve Türkiye'nin güvenliği için askerlere destek verdiklerini belirttikten sonra sınırdaki askerlere destek vermediklerini belirtti. Daha sonra ellerinde Türk bayrakları bulunan yüzlerce çocuk, 2 kilometre yol yürüyerek Oğulpınar Sınır Karakolu'nun kontrol noktasına ulaştı. Burada Mehmetçiğe koşan çocuklar, ‘Türkiye sizinle gurur duyuyor’, ‘Şehitler ölmez vatan bölünmez’ ve ‘En büyük asker bizim asker’ sloganları attı. Çocuklar daha sonra askerlere Türk Bayrağı verip hatıra fotoğrafı çektirdikten sonra güvenlik uyarısı üzerine mahallelerine geri döndü. (Sözcü, 11 Ekim 2017)”

“ ‘Her Türk asker doğar’ , ‘Şehitler ölmez vatan bölünmez’ , ‘Oğulpınar halkı sizinle’ yazılı pankartlarla sınıra yürüyen köy halkını asker karşıladı. Köy halkının yürüyüşünün kendilerine gurur verdiğini söyleyen bir asker, ‘Vatanımız için buradayız.Köy halkının bizim için yürüyüş yapması gurur verici bir durum’ dedi. Aralarında yaşlıların ve çocukların da bulunduğu destek yürüyüşünde köy halkı güvenlik güçlerine Türk bayrağı hediye etti. Askere moral için yürüyüş düzenlediklerini söyleyen Oğulpınar köyü Muhtarı Hasan Şanverdi şöyle devam etti: ‘Ordumuzun yanında olduğumuzu gösterme için böyle bir yürüyüş düzenledik. Neticede orada Müslüman kardeşlerimiz var. Komşularımız, akrabalarımız var. Biz onların bu esareten kurtulmasını istiyoruz. Köyümüzün hemen karşısında İdlib'e bağlı ‘Fellusin’ adında bir köy var. Savaştan önce Oğulpınar halkı olarak Fellusin köyü halkı ile sınır bayramlaşması yapardık. Hala telefonla konuşuyoruz. Türk askeri sınırdaki yürüyüş için rahatlar. (Hürriyet, 11 Ekim 2017)”

Sabah gazetesi çocukların Mehmetçiği ile buluşmasını “Çocuklar Mehmetçiğe koştu” başlığı ile vermiştir. Ayrıca çocukların slogan atarak askerlere moral verdiği belirtilmiştir. Bir kız çocuğunu da askerlerin sevdiği ifade edilmiştir. Haberde kullanılan dilde milliyetçi bir ideoloji söylemi bulunmaktadır. Sabah gazetesinin haberi çocuklar etrafında şekillenmiştir. Haberde herhangi bir olumsuz çocuk temsiline rastlanmamıştır. Yeni Şafak gazetesi haberde “Uğurlar olsun” başlığını kullanarak Türk askerinin İdlib'e sağ salim gidip gelmesini temenni etmektedir. Haber metninde Türk askerini karşılayan grubun içerisinde çocuklar da bulunduğu ve bu çocukların “Her Türk asker doğar”, “Vatan sana canım feda” şeklinde sloganlar attığını özellikle belirterek Türk çocuklarının kültürel olarak asker doğduğunu belirtmiştir. Bu söylem ve temsil ile çocuklara “asker” rolü çizilmiş ve haber metninde gelecekte bu çocukların vatanın kurtarıcıları olacağına dair bir söylem ortaya çıkmıştır. Yeni Şafak'ın bu haber

metninde de hegemonik ideolojiye paralel olarak milliyetçi söylemlerde görülmüştür. Yeni Akit gazetesi ise haberin başlığında sınırda yaşayan halk tarafından askere destek ve moral yürüyüşü yapıldığı belirtilmiştir. Haber metninde ise İdlib`teki “çatışmasızlık bölgesi” ifadesine özellikle yer vererek Türkiye`nin bölgede en etkin devlet olduğunu belirtmeyi amaçlamıştır. Ayrıca diğer gazetelerin haber metinlerinde de olduğu gibi çocukların askere slogan attıklarına yer verilmiştir. Yeni Akit gazetesi de çocukların atmış oldukları ‘Her Türk asker doğar’, ‘En büyük asker bizim asker’, ‘Vatan sana canım feda’ sloganlarına yer vererek çocuklar üzerinden haberi siyasallaştırmıştır. Çocuk temsili bakımından ise çocukların gelecekte vatanın bekçileri ve kurtarıcıları olacağı ifade edilmiştir. Ayrıca haber dilinde kullanılan söylemler hegemonik ideoloji ile beraber milliyetçiliği de barındırmaktadır. Sözcü gazetesi ise haberin başlığında sınırda yaşayan halkın Türk askerine bayrak verdiğine dikkat çekmiştir. Ulusalçı ve muhalif kimliğine rağmen gazetenin haber metninde özellikle çocukların atmış olduğu sloganlarına yer verilerek hegemonik ve milliyetçi söylemler oluşmuştur. Sözcü gazetesinde de çocukların Türk askerlerine yönelik atmış oldukları sloganlar ile Türk askerinin eşi benzeri olmadığını ifade eden anlamlar ortaya çıkmıştır. Çocuklar haber metninde “ulusalçı” bir ideoloji ile vatanına ve askerine bağlı bir şekilde temsil edilmiştir. Hürriyet gazetesi de atılan sloganlara haber metninde yer vererek sınır bölgesinde yaşayan halkın Türk askerlerini bir kurtarıcı olarak gördüğünü ifade eden söylemlere yer vermiştir. Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinin aksine Hürriyet gazetesi, haberde çocuklara fazla yer vermeden köy halkının sorunlarına odaklanmıştır. Bundan dolayı haberde çocuklar üzerinden herhangi bir söylem ve temsil geliştirilmemiştir. Fakat Hürriyet gazetesinde de hegemonik ve milliyetçi ideoloji haber metninde ağır basmaktadır.

Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit ve Sözcü gazetelerinde kullanılan çocuk temsilleri “kültürel açıdan çocuk istismarı”na yol açmaktadır. Bu farklı dört gazetede Türk milletinin en önem verdiği ordu ve asker üzerinden çocuklara bir rol biçilerek istismara sebebiyet verilmiştir. Hürriyet gazetesinde ise çocuklar haberin konusu yapılmadığından dolayı çocuklara yönelik herhangi bir istismar görülmemiştir. Birgün gazetesi ise “sol muhalif” ve “devrimci” ideoloji ve yayın politikasından dolayı “hegemonik güçlere hizmet ettiğini” düşündüğü ordu ve asker haberine yer vermemiştir.

12 Ekim 2017 Gazete Başlıkları

- 1) 2 yılda 5 bin kız okullu oldu (Yeni Şafak, 12 Ekim 2017:2)
- 2) Otomobilin çarptığı baba ve kızı öldü (Sözcü, 12 Ekim 2017:3)
- 3) 5 gündür kayıp olan Rıdvan`dan acı haber var (Sözcü, 12 Ekim 2017:3)
- 4) Türkiye`de kız çocukların obezite oranı daha yüksek (Sözcü, 12 Ekim 2017:son sayfa)
- 5) Şiddet nedeniyle ölüyor zorla evlendiriliyorlar (Birgün, 12 Ekim 2017:3)
- 6) 5 gündür aranıyordu cesedi bulundu (Hürriyet, 12 Ekim 2017:3)
- 7) Daha iyi bir dünya için kız çocuklarının eğitime yatırım yapın (Hürriyet,12 Ekim 2017:14)
- 8) Obez çocuk alarmı (Hürriyet, 12 Ekim 2017:son sayfa)

12 Ekim 2017 tarihinde çocukların konu olduğu toplam 8 adet haber yer almıştır. 8 adet haberden üçer haber Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yer alırken Birgün ve Yeni Şafak gazetelerinde ise birer habere yer verilmiştir. Sabah ve Yeni Akit gazetelerinin aynı tarihli baskılarında ise çocukların konu alındığı herhangi bir habere yer verilmemiştir. Yeni Şafak gazetesi 1 numaralı başlık ile kız çocuklarının okullaşma oranındaki artışa yer vermiştir. Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde 3 ve 6 numaralı başlıklar ile verilen haberde ise kaybolan çocuğun cesedine ulaşıldığına dair bir haber metnine yer verilmiştir. Birgün gazetesi ise 5 numaralı başlık ile paylaştığı haber metninde ise kızların erken yaşta evliliğe zorlandığını belirtilmektedir. 1,3,6 ve 5 numaralı başlıkların haber metnine yer verilerek içerik analizi yapılmıştır.

“Milli Eğitim Bakanlığınca (MEB) ‘Özellikle Kız Çocuklarının Devam Oranlarının Artırılması Projesi’ kapsamında 2 yılda 15 ilde okuldan farklı sebeplerle uzak kalan 5 bin 22 öğrenci eğitime yeniden kazandırıldı. Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Erzurum, Gaziantep, Kars, Mardin , Muş, Siirt, Şanlıurfa, Van, Hakkari ve Iğdır`da uygulanan proje kapsamında, kız çocuklarının ilk ve ortaöğretim düzeyinde okula devam oranlarını arttırmak ve ailelerin eğitimin önemi konusunda bilinçlenmeleri hedeflendi. (Yeni Şafak , 12 Ekim 2017)”

Yeni Şafak gazetesi 12 Ekim tarihinde kız çocuklarının okullaşma oranına yönelik yaptığı haberinde bir gün önceki tarih olan “11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü” ne atıfta bulunmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen projede dezavantajlı bölgelerde yaşayan kız çocuklarının okula gönderilmesi ile ilgili haberde ailelerin bilinçlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu haberde herhangi bir siyasi söylem bulunmamasına rağmen içerik ve anlam bakımından haberin siyasi bir yaklaşımla hazırlandığı görülmektedir. Yeni Şafak gazetesinin sahip olduğu yayın politikası Ak Parti hükümetine yakın olduğundan dolayı haberin üretimi de mevcut hükümetin politikalarını destekler niteliktedir. Haberin içerisinde kullanılan söylem ve temsiller herhangi bir çocuk istismarına yol açmamaktadır.

“Adana Seyhan`da oturan 12 yaşındaki Rıdvan Parlarca, 7 Ekim`de bir arkadaşından muhabbet kuşu satın aldı. Babası çocuğa evde çok kuş olduğunu söyleyip kuşu iade etmesini istedi. Ortaokul öğrencisi olan Parlarca kuşla beraber evden ayrıldı. Bir daha da dönmedi. Ailesi polise başvurarak kayıp başvurusunda bulundu. Kayıp gençten 5 gün sonra acı haber geldi. Hadırlı Mahallesi sulama kanalında dün bulunan cesedin Parlarca`ya ait olduğu ortaya çıktı. Çocuklarının ölüm haberini alan aile yasa boğuldu. İlk incelemede çocukta herhangi bir ateşli silah, bıçak yarasına ve iple boğma izlerine rastlanmadı. Olaylı ilgili soruşturma sürüyor. (Sözcü, 12 Ekim 2017)”

“7 Ekim`de arkadaşından satın aldığı muhabbet kuşunu iade etmek için evden ayrıldıktan sonra kendisinden haber alınamayan Rıdvan Parlarca`nın cesedi sulama kanalında bulundu. Rıdvan Parlarca`nın evinden yaklaşık 30 kilometre uzaklıkta, Devlet Su İşlerine`ne ait sulama kanalı içinde 12 yaşlarında bir çocuk görülmesi üzerine olay yerine gelen ekipler, çocuğun cansız bedenini sudan çıkardı. Adli Tıp Kurumu`na gelen aile Rıdvan`ı teşhis etti. Olayla ilgili soruşturma başlatıldı. (Hürriyet, 12 Ekim 2017)”

Sözcü gazetesi haberinde çocuğun tam adına yer vererek gizlilik ihlaline sebep olmuştur. Sözcü`nün haberinde kullanmış olduğu söylemlerde herhangi bir siyasi ideolojiye rastlanmamıştır. Hürriyet gazetesi de aynı haberde çocuğun isim ve soy ismine yer vererek çocuğun kişilik haklarını istismar etmiştir. Yine Hürriyet gazetesinin haberinde de herhangi bir siyasi söyleme rastlanmamıştır. Sözcü ve Hürriyet gazetelerinde yer alan bu haberde çocuk haberin nesnesi olarak kullanılmıştır. Duygusal yönü ağır basan bir kurgu ile yapılan bu haberde çocuk üzerinden okuru daha fazla etkileme amaçlanmıştır.

“Dünya Kız Çocukları Günü dolayısıyla açıklanan veriler, çocukların karşı karşıya kaldığı dehşet verici tabloyu ortaya koydu. Her 10 dakikada bir kız çocuğu şiddet nedeniyle hayatını kaybediyor, her gün 47 bin 700 kız çocuğu zorla evlendiriliyor.(Birgün , 12 Ekim 2017)”

Birgün gazetesi yer vermiş olduğu haberinde bir önceki günde kutlanan Dünya Kız Çocukları Günü`ne atıfta bulunarak, dünya üzerinde kız çocuklarının zor şartlara maruz kaldıklarının altını çizmiştir. Gazete söylem ve temsillerinde herhangi bir çocuk istismarına sebep olacak ifade yer almamıştır. Haberin içeriğinde ise söylem olarak herhangi bir siyasal ideolojiye rastlanmamakla birlikte anlam ve konuya verilen önem bakımından Birgün gazetesinin benimsemiş olduğu “muhalif sol” ideolojiye sahip yayın politikası haberde kendini hissettirmektedir.

4.2.Yazılı Basında Çocuk Haberlerinin Yer Alma Sıklığı

12 Eylül-12 Ekim tarihleri arasında Sabah,Yeni Şafak,Yeni Akit, Sözcü,Birgün ve Hürriyet gazeteleri incelenerek yapılan bir aylık içerik analizinde altı farklı gazetede çocukların konu alındığı toplam 304 adet habere ulaşılmıştır. Bu 304 adet haberin 53'üne Sabah gazetesinde yer verilirken Yeni Şafak gazetesinde ise 50 adet çocukların direkt ve dolaylı olarak yer aldığı habere ulaşılmıştır. Yeni Akit gazetesinin ise bir aylık süre içerisinde çocukları konu alan 41 adet haberi yer almıştır. Sözcü gazetesinde bu çocuk haberlerinin sayısı 64 iken Birgün gazetesinde çocuk haberlerinin sayısı 40 olarak saptanmıştır. Hürriyet gazetesi ise 56 adet çocukların konu edildiği habere yer vermiştir. Yapılan bir aylık içerik analizinde en yoğun çocuk haberlerinin yer aldığı gazeteler Sözcü,Hürriyet,Sabah ve Yeni Şafak gazeteleri olmuştur.

4.3. Gazetelerde Yer Alan Çocuk Haberlerinin Sayfa Numaralarına Göre Dağılımı

Sabah gazetesi bir aylık süreç içerisinde çocuk haberlerine farklı sayfalarında yer vermiştir. Toplam 53 adet haber Sabah gazetesinin sayfalarında şu şekilde yer almıştır: “1.sayfada 1 adet haber” , “2. ve 3. sayfalar arasında 5 adet haber” , “4.ve 10. sayfalar arasında 29 adet haber” , “11. ve 20. sayfalar arasında 15 adet haber” , “son sayfada 3 adet haber” .

Yeni Şafak gazetesinin bir aylık süreç içerisinde 50 adet çocuk haberine yer verdiği sayfa numaraları ise şu şekilde yer almıştır: “2. ve 3. sayfalar arasında 21 adet haber” , “4. ve 10. sayfalar arasında 1 adet haber” , “11. ve 20. sayfalar arasında 15 adet haber” , “son sayfada 13 adet haber”.

Yeni Akit gazetesinin bir aylık süreç içerisinde 41 adet çocuk haberine yer verdiği sayfa numaraları şu şekilde sıralanmıştır: “1.sayfada 2 adet haber” , “2. ve 3. sayfalar arasında 17 adet haber” , “4.ve10. sayfalar arasında 2 adet haber”, “11. ve 20.sayfalar arasında 10 adet haber” , “son sayfada 10 adet haber”.

Sözcü gazetesinin bir aylık süreç içerisinde 64 adet çocuk haberine yer verdiği sayfa numaraları ise şu şekilde sıralanmıştır: “ 1.sayfada 1 adet haber”, “2. ve 3. sayfalar

arasında 38 adet haber”, “4. ve 10. sayfalar arasında 2 adet haber” , “11. ve 20. sayfalar arasında 17 adet haber” , “son sayfada 6 adet haber”.

Birgün gazetesinin ise bir aylık süreç içerisinde 40 adet çocuk haberine yer verdiği sayfa numaraları şu şekilde sıralanmıştır: “2. ve 3.sayfalar arasında 18 adet haber” , “4. ve 10. sayfalar arasında 17 adet haber”, “11.ve 20. Sayfalar arasında 3 adet haber”, “son sayfada 2 adet haber”.

Hürriyet gazetesinin bir aylık süreç içerisinde 56 adet çocuk haberine yer verdiği sayfa numaraları ise şu şekilde sıralanmıştır: “2. ve 3. sayfalar arasında 15 adet haber” ,“4. ve 10 sayfalar arasında 18 adet haber”, “11. ve 20. sayfalar arasında 17 adet haber”, “21 ve 25. sayfalar arasında 1 adet haber” , “orta sayfada 2 adet haber”, “son sayfada 3 adet haber”.

4.4. Gazetelerde Yer Alan Çocuk Haberlerinin İstismar Türlerine Göre Dağılımı

Bir aylık süre içerisinde içerik analizi yapılan Sabah,Yeni Şafak, Yeni Akit,Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazetelerinde kullanılan haber dili ve temsiller ile çocuklar “fiziksel istismar” ,”duygusal istismar” , “sözel istismar”, “cinsel istismar” , “ kurumsal istismar” , “ekonomik istismar” ve “ihmal” gibi farklı istismar türlerine maruz kalmıştır.

Sabah gazetesinin bir aylık süreç içerisinde içerik analizi yapılan toplam 53 adet haberinde meydana gelen farklı istismar türleri şu şekilde sıralanmıştır: 4 adet haberde “fiziksel istismar” , 27 adet haberde “duygusal istismar”, 8 adet haberde “sözel istismar”, 3 adet haberde “cinsel istismar”, 2 adet haberde “kurumsal istismar”, 3 adet haberde “ekonomik istismar” , 1 adet haberde “ihmal” ve 5 adet haberde “istismar yok”.

Yeni Şafak gazetesinin bir aylık süreç içerisinde içerik analizi yapılan toplam 50 adet haberinde meydana gelen farklı istismar türleri şu şekilde sıralanmıştır: 2 adet haberde “fiziksel istismar”, 29 adet haberde “duygusal istismar”, 2 adet haberde “sözel istismar”, 2 adet haberde “kurumsal istismar”, 4 adet haberde “ekonomik istismar”, 4 adet haberde “ihmal” ve 7 adet haberde “istismar yok”.

Yeni Akit gazetesinin bir aylık süreç içerisinde içerik analizi yapılan toplam 41 adet haberinde meydana gelen farklı istismar türleri şu şekilde sıralanmıştır: 3 adet haberde “fiziksel istismar”, 17 adet haberde “duygusal istismar”, 11 adet haberde “sözel istismar”, 1 adet haberde “kurumsal istismar” ve 9 adet haberde “istismar yok”.

Sözcü gazetesinin bir aylık süreç içerisinde içerik analizi yapılan toplam 64 adet haberinde meydana gelen farklı istismar türleri şu şekilde sıralanmıştır: 5 adet haberde “fiziksel istismar”, 38 adet haberde “duygusal istismar”, 3 adet haberde “sözel istismar”, 3 adet haberde “cinsel istismar”, 1 adet haberde “kurumsal istismar”, 2 adet haberde “ekonomik istismar”, 6 adet haberde “ihmal” ve 6 adet haberde “istismar yok”.

Birgün gazetesinin bir aylık süreç içerisinde içerik analizi yapılan toplam 40 adet haberinde meydana gelen farklı istismar türleri şu şekilde sıralanmıştır: 7 adet haberde “fiziksel istismar”, 2 adet haberde “sözel istismar”, 3 adet haberde “cinsel istismar”, 7 adet haberde “kurumsal istismar”, 3 adet haberde “ekonomik istismar”, 13 adet haberde “ihmal” ve 5 adet haberde “istismar yok”.

Hürriyet gazetesinin bir aylık süreç içerisinde içerik analizi yapılan toplam 56 adet haberinde meydana gelen farklı istismar türleri şu şekilde sıralanmıştır: 7 adet haberde “fiziksel istismar”, 23 adet haberde “duygusal istismar”, 1 adet haberde “sözel istismar”, 7 adet haberde “cinsel istismar”, 1 adet haberde “kurumsal istismar”, 4 adet haberde “ekonomik istismar”, 6 adet haberde “ihmal” ve 7 adet haberde “istismar yok”.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yazılı medya yaşamın içinde gerçekleşen pek çok olayı haber olarak kullanmaktadır. Gazetelerde yer alan haberlerin birçoğu gündelik hayatta şahit olunan ve rastlanan olaylardan seçilmektedir. Yaşanan olayların ilgi çekiciliği ve sıradışılığı ne kadar fazla ise gazetelerde yer bulma şansı artmaktadır.

Medya, özellikle de yazılı medya toplumu bilinçlendirmek üzere yayınlar yapmaktadır. Ancak son yıllarda artan rekabet ve maliyetlerden dolayı medya kuruluşları toplumu bilinçlendirmenin ötesinde daha fazla kâr yapmayı amaçlamaktadır. Gazeteler ve medya kuruluşları daha fazla ilgi çekici ve duygusal yönü ağır basan haberlere öncelik vererek haberin tüketimini sağlamayı amaçlamaktadır. Tüketilen haber ise artan rekabetin olduğu bir piyasada para ve kazanç anlamına gelmektedir. Kapitalizm ile birlikte daha fazla kazanma ve kâr elde etmenin yollarının arandığı bir ortamda gazeteler ve medya kurumları da bu duruma ayak uydurmak zorunda kalmıştır.

Günümüzde egemen ideolojiler ve hegemonya maddi kaynaklara sahip olduğundan dolayı hem maddi hem de manevi yaptırım gücüne sahiptir. Bu yüzden de hegemonik güce sahip olan bazı çevreler tüm piyasa üzerinde söz hakkına sahiptir. Artan rekabet koşulları ile egemen güçlerin arasında kalan pek çok medya kurumu bir yayın politikası belirlemek zorunda bırakılmıştır. Egemen ideolojiyi benimseyen medya kurumları yayıncılık yaparken daha çok maddi kaynak bulurken muhalif ideolojilerle beslenen ve farklı bir yayın politikası benimseyen diğer medya kurumları ise maddi kaynaklara ulaşamamaktadır. Her iki koşulda da yayıncılık yapan medya kurumlarının asıl amacı, benimsemiş oldukları ideolojiler ile üretilen haberleri tüketici konumundaki okuyucuya ulaştırarak bu haberlerin tüketimini sağlamaktır. Tüketilen bu haberler özellikle yazılı basında tirajı arttırarak maddi bir kazanç sağlamaktadır. Bundan dolayı da gazetelerde yer alan ve daha fazla okuyucuya ulaşması amaçlanan pek çok haberde etik kurallara uyulmamaktadır. Gazetelerin bu tutumundan toplumda en çok zararı gören kesimlerin başında şüphesiz çocuklar gelmektedir.

Çocuklar, kendilerini korumadıklarından ve kişisel haklarına sahip çıkamadıklarından dolayı gazetelerin en çok yer verdiği ve haberlerin kaynağı olan toplumun savunmasız varlıklarıdır. Gazetelerde yer alan birçok çocuk haberinde çocukların kişilik haklarına önem verilmeden habercilik yapılmaktadır. Bundan dolayı da yazılı basında ve özellikle

gazetelerde çocuklar sayısız istismara maruz kalmaktadır. Çocukların gazete sayfalarında uğramış oldukları istismarlar saptanması zor istismar türlerinden meydana geldiğinden dolayı bir önlem alınmamaktadır. Çocuklar gazete sayfalarının bir tüketim nesnesi olarak her gün okuyucuya büyük bir zevkle sunulmaktadır.

Okuyucunun istek ve beklentilerine göre yapılan habercilik anlayışında çocuklar gazete sayfalarında farklı şekillerde temsil edilmektedir. Ülkemizde her gün toplumsal hayatta çocukların da içine dahil olduğu birçok üzücü ve trajik olaylar yaşanmaktadır. Gazete sayfalarında bu olaylar yer alırken çocuklar bu olayların birer nesnesi olarak gösterilmektedir. Gazete metinlerinde çocuklar üzerinden geliştirilen birçok söylem sanıldığı gibi masum değildir.

Farklı yayın politikalarını benimsemiş olan gazetelerde çocuklar üzerinden birçok söylem geliştirilmiştir. Bu söylemler, gazetelerin benimsemiş oldukları egemen güce ait olan ideolojiler veya muhalif ideolojiler ile şekillenmiştir. Çocuklar, farklı yayın politikasına sahip olan gazetelerde farklı temsil ve söylemlere maruz kalmaktadır. Mesela, daha çok egemen gücün ideolojilerini benimseyerek yayın politikasını belirleyen bir gazetede çocuk daha çok egemen güçlerin istediği şekilde temsil edilerek gazete sayfalarında yer almaktadır. Muhalif ideolojiye sahip bir gazete ise çocuk üzerinden kendi ideolojisini okuyucuya ulaştırmak için çabalamaktadır. Her iki durumda da çocuğun bir birey olarak önemi yoktur. Çocuk, gazete ve medya kurumları için haberde kullanılacak bir öge olarak görülmekte ve haber içinde de ona göre temsil edilmektedir.

Gazete haberlerine konu olan çocuklar daha çok savunmasız, zavallı, güçsüz, yetim vb. gibi söylemlere maruz kalmaktadır. Gündelik hayatta mağdur olan çocuklar toplumun kanayan yarısı olduğundan dolayı gazetelerde bu tür söylemlere geniş yer verilmektedir. Bu gibi duygusal öğeleri ağır basan söylemler ise okuyucuyu tarafından ilgiyle takip edilmektedir.

Farklı Yayın Politikasına Sahip Gazetelerde Çocuklara Yönelik Geliştirilen İstismar Söylemlerinin Değerlendirilmesi isimli bu tez çalışmasında çocukların gazete sayfaları üzerinden daha çok duygusal istismara uğradıkları tespit edilmiştir. Hem mevcut hükümet politikalarını benimseyen egemen ideolojilerle şekillenen gazetelerde hemde muhalif görüşlerin politikalarını benimsemiş olan alternatif medyanın yayınladığı

gazetelerde, çocuklar haberde duygusal ögelere ağırlık verilerek temsil edilmektedir. Çocuklar, gazete haberlerinde duygusal istismara maruz kalarak kişilik haklarını kaybederken yazılı medya kuruluşları ise haberin ve gazetenin tiraj sayısı ile ilgilenmektedir.

Farklı yayın anlayışına sahip gazetelerde yer alan çocuk haberleri incelendiğinde çocukların mutlu ve başarılı olduğu haberlere oldukça az rastlanmıştır. Çocukların özne konumunda yer aldığı başarılı ve mutlu oldukları bu tür haberlere ancak egemen gücün ve hegemonyanın çıkarları doğrultusunda yer verilmektedir. Yine bu haberlerde kullanılan dil ve söylemler egemen güce ve hegemonyaya ters düşmeyecek şekilde kurgulanmaktadır.

Sabah, Yeni Şafak, Yeni Akit gazeteleri egemen gücü ve mevcut hükümet politikalarını benimsediğinden dolayı çocuk haberlerinde kullanılan söylem ve dil yine mevcut hükümetin belirlemiş olduğu siyasi ideoloji ile çerçevelenmektedir. Tez çalışmasında incelenen çocuk haberlerinde çocukların temsil şekilleri yine mevcut hükümet politikalarının belirlemiş olduğu çizgide devam etmektedir. Sabah, Yeni Şafak ve Yeni Akit gazeteleri iktidara ters düşmeyecek şekilde çocuk haberlerini kurgulamaktadır. İktidarın ihmalinden dolayı gerçekleşen bir çocuk istismarı Sabah, Yeni Şafak ve Yeni Akit gazetelerinin sayfalarında haber olarak yer almamaktadır. İktidarın politikasını yayın politikası olarak belirlemiş ve egemen güce hizmet eden bu üç gazetede yer alan çocuk haberlerinin çoğunda çocuklar ya bir cinayet ve kaza mağduru olarak veya manevi değerler üzerinden geliştirilen söylemler ile temsil edilmiş bir zavallı şeklinde yer almaktadır. Sözcü, Birgün ve Hürriyet gibi alternatif medya olarak adlandırılan ve mevcut hükümete muhalif yayın politikasını benimsemiş gazetelerde ise durum biraz daha farklılık göstermektedir. Muhalif görüşler ile haber yapan gazeteler çocuk haberlerini muhalif söylemler ile şekillendirmektedir. İktidarın göz ardı ettiği çocuk ihmal ve istismar konularına daha çok sayfalarında yer veren Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazetelerinin bu söylemlerindeki asıl amacı ise muhalif ideolojilerini çocuklar üzerinden aktarmaktır. Özellikle Sözcü ve Birgün gazetelerinde çocuk haberlerinde kullanılan söylem ve dilin çocukların mevcut hükümet politikalarından dolayı sürekli mağdur olduğu ve istismar edildiği şeklinde geliştirilen muhalif görüşlerdir. Hürriyet gazetesi ise Sözcü ve Birgün gazetelerine göre ılımlı muhalif görüşler ve objektif haber söylemleri ile çocuk haberlerine yer vermektedir. Sözcü, Birgün ve Hürriyet

gazetelerinde çocuklar mağdur, zavallı ve istismara uğramış olarak temsil edilmektedir. Bu üç gazetenin çocuklar üzerinden geliştirmiş olduğu muhalif söylemler ise muhalif çevrelere hizmet etmektedir.

Gerek mevcut hükümet politikalarını benimseyen Sabah, Yeni Şafak ve Yeni Akit gazeteleri gerekse muhalif kesimlerin politikasını benimsemiş olan Sözcü, Birgün ve Hürriyet gazeteleri çocuklar üzerinden geliştirmiş oldukları söylemler ve temsiller ile benimsemiş oldukları politikaların sahiplerine hizmet etmektedirler. İki farklı politikanın çıkarlarına hizmet eden bu gazeteler maddi kaygılar yaşadıklarından dolayı çocuk haberlerini de bir kazanç unsuru olarak görmektedir. Farklı yayın politikasını belirlemiş olan gazeteler maddi çıkar bekledikleri çevrelerin ideolojileri doğrultusunda yapmış oldukları çocuk haberlerine gereken hassasiyeti göstermemektedir. Bundan dolayı da hem mevcut hükümet ideolojileri ile yayın yapan hem de muhalif ideolojiler ile yayın yapan gazetelerin sayfalarında yer verdikleri çocuk haberlerinde kullanılan söylem ve temsiller habere konu olan çocukların duygusal istismarına yol açmaktadır.

Çocuk haberleri üzerinden yapılan bu tez çalışmasında kullanılan söylemler daha çok mağdur, suçlu, zavallı çocukları temsil etmektedir. Çocuk haberleri, gazetelerin belirlemiş olduğu yayın politikasına göre ve haberin önemine göre sayfalarında yer almaktadır. Yine yapılan bu tez çalışmasında duygusal yönü ağır basan çocuk haberlerinin üçüncü sayfa haberi olarak adlandırılan haberler olduğu tespit edilmiştir. Gazeteler genellikle ilgi çeken haberleri ve sansasyon yaratan haberlerine üçüncü sayfalarda yer vermektedir. Gazetelerin üçüncü sayfaları en çok okunan ve ilgiyle takip edilen sayfalar olduğundan dolayı çocuk haberleri bu sayfaları süslemektedir.

Çocuklar, bir toplumun geleceğini inşa eden varlıklar olduğundan dolayı çocukların gazetelerde kullanılan söylem ve temsiller ile istismar edilmemeleri gerekmektedir. Kırılgan yapıya sahip olan çocuklar örselendikleri zaman geleceklerini sağlam temeller üzerine kuramayacaklarından dolayı toplumunda gelecek inşası problemliolabilir. Çocuklar üzerinden kurgulanan haber metinleri çocukların sağlıklı ruhsal, ahlaki ve kişisel gelişimlerine uygun şekilde olmalıdır. Çocuklarda bir birey olduğundan dolayı çocukların kişilik hakları göz önünde bulundurularak temsiller ve söylemler geliştirilmelidir. Medya kurumları ve basın profesyonelleri çocukların konu olduğu olayların haber üretim sürecinde oldukça hassas davranmalıdır. Çocukların yazılı

basında uğradıkları istismara karşı devlet kurumları da gereken hassasiyeti göstererek bu konuya özel tedbirler almalıdır. Sivil toplum kuruluşlarının da çocukların yazılı basında sömürüye ve istismara uğramalarına karşı toplumu bilinçlendirme çabasında olması gerekmektedir. Siyasal söylemler ve temsiller ile çocukların bir meta haline gelmesini engellemek ve kullanılan söylem ve temsillerle çocukların istismar edilmesinin önüne geçmek için basın meslek dernekleri ile Radyo, Televizyon Üst Kurulu ortaklaşa çalışmalar yapmalı ve bu çalışmaları ilke edinmelidir.

KAYNAKLAR

- Akçalı, S, İ. ed. (2015) Çocuk ve Medya, Nobel Yayın, İstanbul, 107-109-113
- Akyüz, E. (2015) Çocuk Hukuku (Çocukların Hakları ve Korunması), 4.Baskı, Pegem Akademi, Ankara,1
- Arslan, H. (2014) Eleştirel Medya Okuryazarlığı Kapsamında Çocuk Odaklı Haber ve Programlar Üzerine Bir Değerlendirme, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (1) 2,71
- Bayraktar, S. (2015) İnsanlığın Kanayan Yarası Çocuk İstismarı ve İhmali, Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 38-90
- Bilgi, İ. (2014) Reklamların Çocuk İstismarına Etkisi ve 7-9 Yaş Grubu Çocukların Reklamları Değerlendirme Düzeyi. Tez (Yüksek Lisans). Yalova Üniversitesi
- Cangöz, İ. S.ed. (2015) Çocuk ve Medya: Gazetelerde Çocuk Haberleri(Malatya Çocuk Yuvası Örneği), Nobel Akademik Yayınları, İstanbul, 113
- Cılga, İ. (1991) Toplumun Koruması Altındaki Çocukların İhmali ve İstismarı, Çocuk İstismarı ve İhmali, Çocukların Kötü Muameleden Korunması I. Ulusal Kongresi, 12-14 Haziran 1990 Ankara. 261-277
- Coward, R. ve John, E. (1985) . Dil ve Maddecilik, Çev. Esen Tarım, İletişim Yayınları, İstanbul
- Çelik, N.B. (2005) İdeolojinin Soy kütüğü, Marks ve ideoloji, Bilim Sanat Yayınları
- Devran, Y.(2010) Haber, Söylem, İdeoloji, 1.Baskı, Başlık Yayın Grubu, İstanbul, 15-29,79
- Dincer, M.K. ve Yılmazkol, Ö. ed. (2015) Çocuk ve Medya: Televizyon ; Çocuklara “Gerçek Hayatı”ı Şiddetle Öğreten “Çağdaş Masal Anlatıcı”, Nobel Akademik Yayınları, İstanbul, 191
- Doruk, Ö.(2013) Disiplin Toplumu ve Haber Söylemi: Gökkuşuğu Derneği`nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellenmesine İlişkin Haberlerin Çözümlemesi, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (2)1
- Girgin, A. (2002) Haber Yazmak, Der Yayınevi, İstanbul, 4-6
- Gökçe, O. (1995) İçerik Çözümlemesi, Selçuk Üniversitesi Yayınları, Konya, 16
- Gölcü, A. (2009) Haber Söyleminde Medya-Siyaset İlişkisi:29 Mart 2009 Yerel Seçimleri, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi
- Güven, S. (2015) Medyada Çocuk ve Toplumsal Dönüşüm, 1. Baskı, Orient Yayınları, Ankara, 45-51
- İnal, K. (2006) İletişimin Çocuğa Etkisi. 2.Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi, 4-6 Nisan İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi : İstanbul Üniversitesi Yayınları (2)
- Kahrıman, G. (2013) Yazılı ve Görsel Basında Çocuk Haberlerinin Seçiminde Eşik Bekçilerinin Rolü. Tez (Yüksek Lisans). İstanbul Arel Üniversitesi
- Karataş, K. (2001) Toplumsal Değişme ve Aile, Toplum ve Sosyal Hizmet, (12) 2
- Kubin Mete, B. (2015) Çocuk İstismarı= Stres, Aile İşlevselliği, Sosyal Yalıtım, Kabul/Red. Tez (Yüksek Lisans). Hacettepe Üniversitesi
- Önür, N. (2001) Medya ve Eğitim, Barış Yayınları, İzmir
- Özdemir, E.E (2012) Çocuk İstismarı Haberlerinin Yazılı Basında Sunumu. Tez (Yüksek Lisans). Gazi Üniversitesi
- Polat, O.(2001) Çocuk ve Şiddet, Der Yayınları, İstanbul, 86-100

Salihoğlu, S. (2007) 2006 Yılında Türkiye’de Üç Yazılı Basın Organında Yer Alan Çocuk Haberlerinin İçerik Analizi Yöntemi ile Değerlendirilmesi. Tez(Yüksek Lisans). İstanbul Üniversitesi

Taylan, H. (2011) Sosyal Bilimlerde Kullanılan İçerik Analizi ve Söylem Analizinin Karşılaştırılması, Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 1(2)

Terkan, N. (2011) Çocuk ve Medya : Popüler Çocuk Dergilerinde Egemen Söylemlerin Kuruluşu, Savaş Yayınevi, Ankara

Tokgöz, O. (1994) Temel Gazetecilik, İmge Kitabevi, Ankara, 127

Topçu, S. (2009) Silinmeyen İzler (Çocuk, Genç ve Engellilerin İstismar ve İhlali), Phoenix Yayınevi, Ankara,11-47

Türk, B. (2003) “İdeoloji” Siyaset, Lotus Yayınevi, Ankara

Usluata, A. (1997) İletişim, İletişim Yayınları, İstanbul, 93

Ünalın, E.(2011) Televizyonda Çocuk İstismarı ve İhmali. Tez(Yüksek Lisans). Marmara Üniversitesi

Yetkin, B. (2011) Haber Söyleminde Egemen İdeolojinin Yeniden Üretimi:Magazinleşme Bağlamında Bir Analiz, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi(33)

Yolcuoğlu, İ.G.(2015) Bir Yetiştirme Yurdu Öyküsü (1998-2012), 3.Baskı, Nar Yayınevi, İstanbul,413-419

Yolcuoğlu, İ.G. (2015) Türkiye’de Tüm Çocuklarımızı İyi Yetiştirebilmek, Nar Yayınevi, İstanbul, 20-21

<http://bianet.org/bianet/cocuk/70342-yoksul-cocuklarin-medyada-temsili>

<http://www.dinamikgazete.com/farkina-var-cocuk-istismari>

<http://guvercinhaber.com/2017/04/10/medyada-cocugun-temsili>

<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/STATUTE-88/pdf/STATUTE-88-Pg4.pdf>

<http://www.iletisimvediplomasi.com/yazili-basinda-cocuk-temsilleri-bir-bekleme-salonu-olarak-cocukluk>

<http://www.tdk.gov.tr>

<https://www.unicef.org>

Sürelı Yayınlar

Birgün

Hürriyet

Sabah

Sözcü

Yeni Akit

Yeni Şafak

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Furkan ARI
D.Yeri ve Tarihi : OSMANGAZİ/BURSA 05.10.1988
Yabancı Dili: İngilizce / Portekizce
İletişim (Telefon/e-posta): 05536024073 / furkanari1616@gmail.com

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise: Bursa Çelebi Mehmet Lisesi 2008
Lisans : Karadeniz Teknik Üniversitesi 2013
Yüksek Lisans : Üsküdar Üniversitesi 2018

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

Bursaspor Kulübü Derneği 2014 – 2016
Localtime Sports Marketing 2016-2017

